

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprawacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

<i>I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.</i>	<i>83</i>
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
<i>II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...</i>	<i>83</i>
<i>II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.</i>	<i>84</i>
<i>II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.</i>	<i>85</i>
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
<i>III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...</i>	<i>86</i>
<i>III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.</i>	<i>87</i>
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.</i>	<i>95</i>
<i>VIII. 2. Źródła finansowania.</i>	<i>95</i>
<i>Spis wykresów:.....</i>	<i>96</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>97</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gnieznem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gniezmem i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gniezmem – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

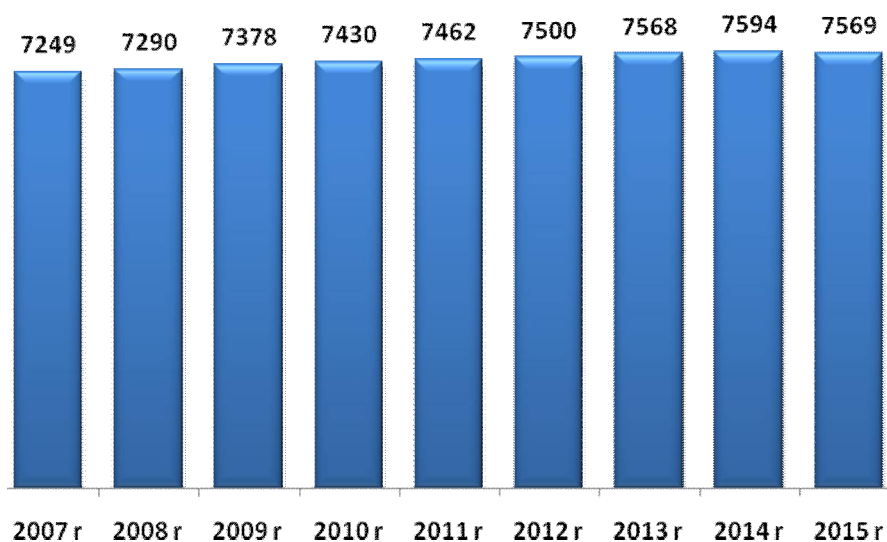
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszkania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

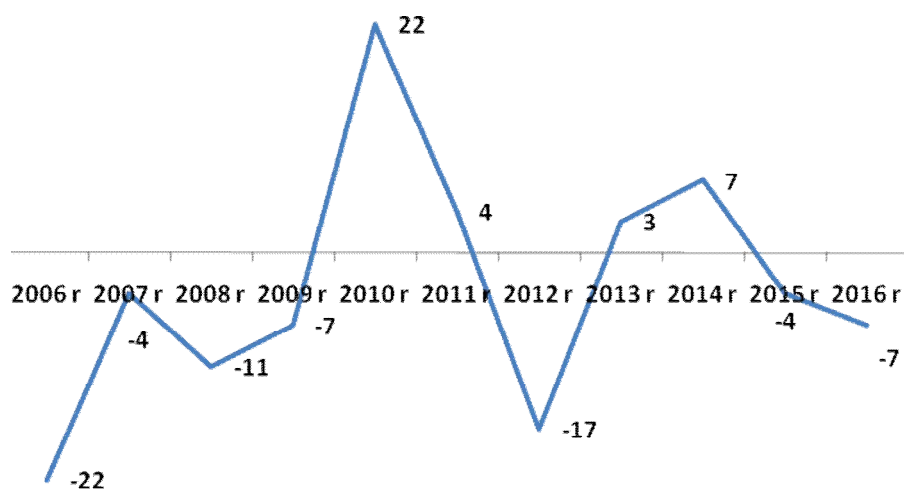
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

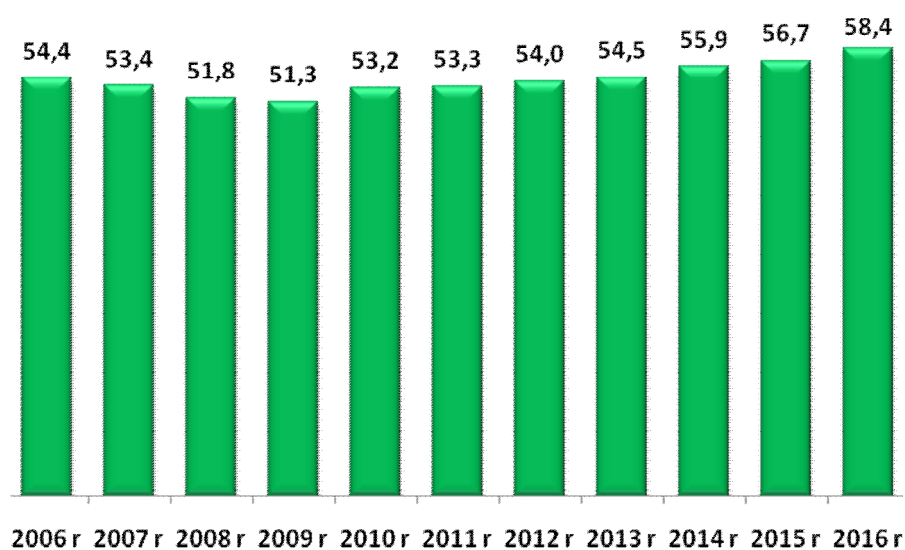
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeję ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.

- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.

- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.

- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipscy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyzny),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

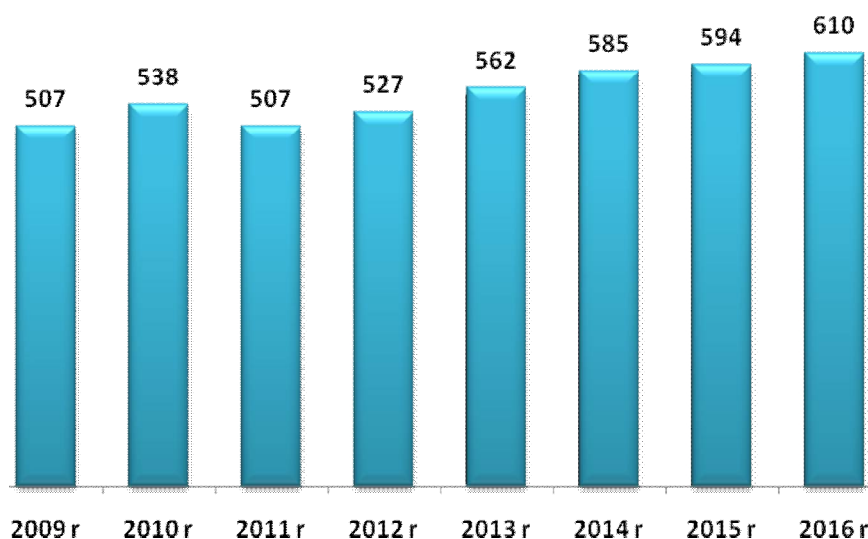
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współudziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

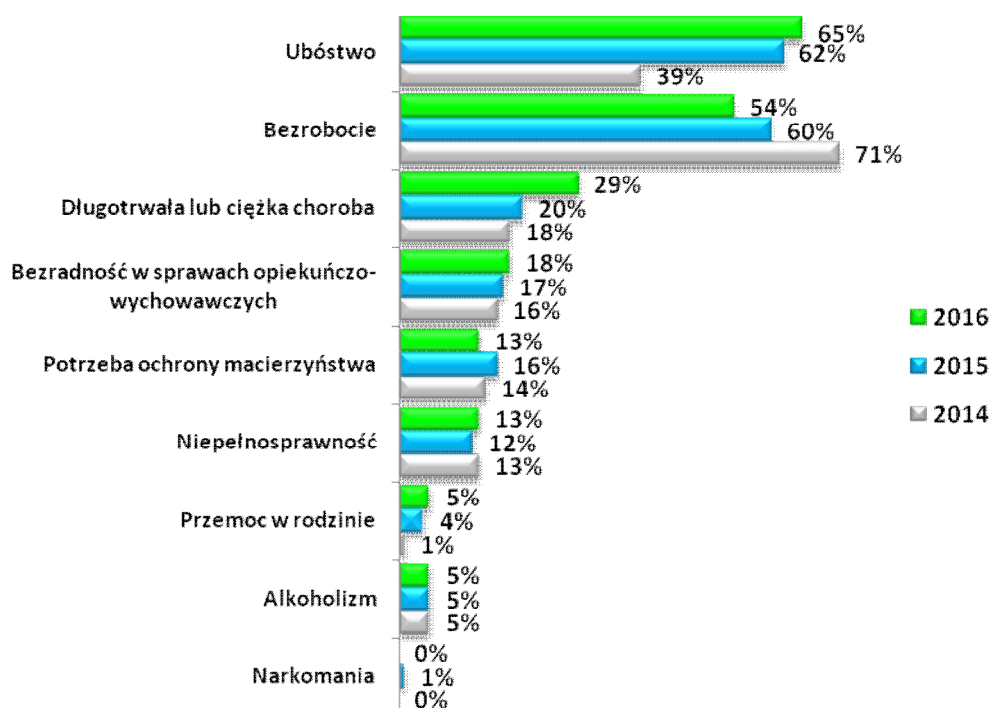
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zajściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

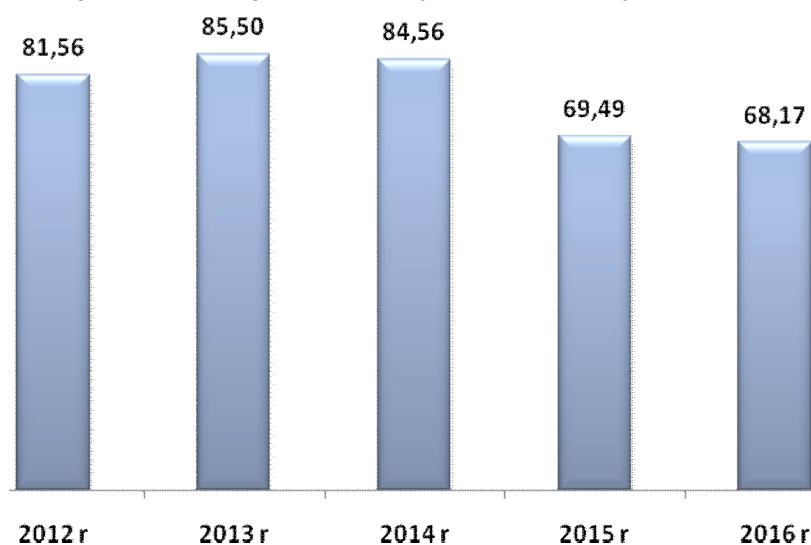

Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

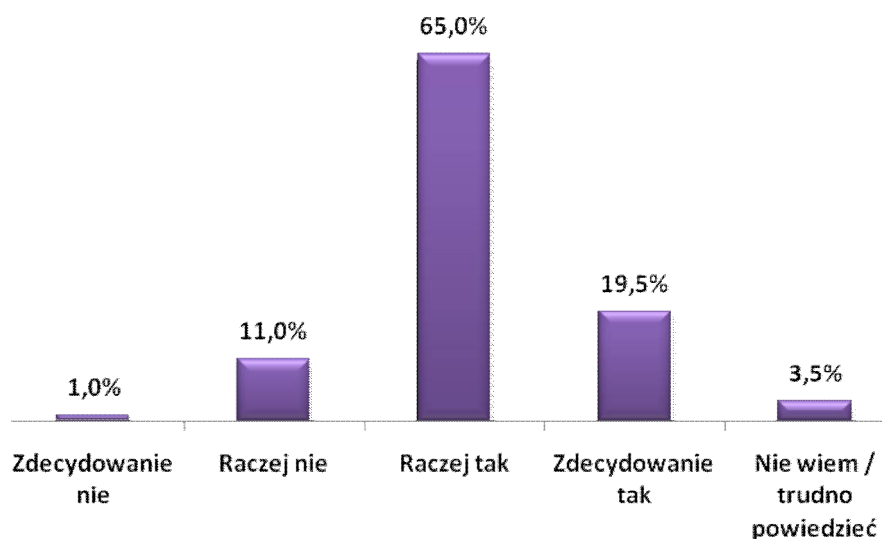
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

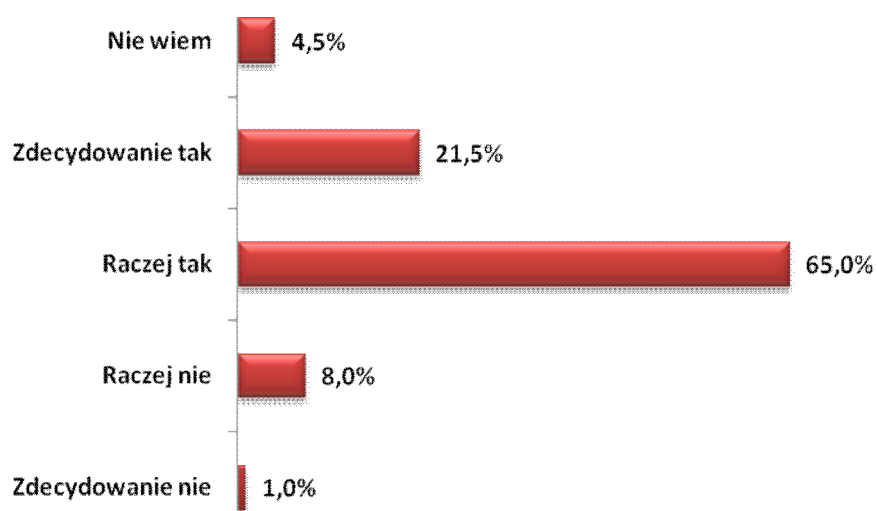
Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

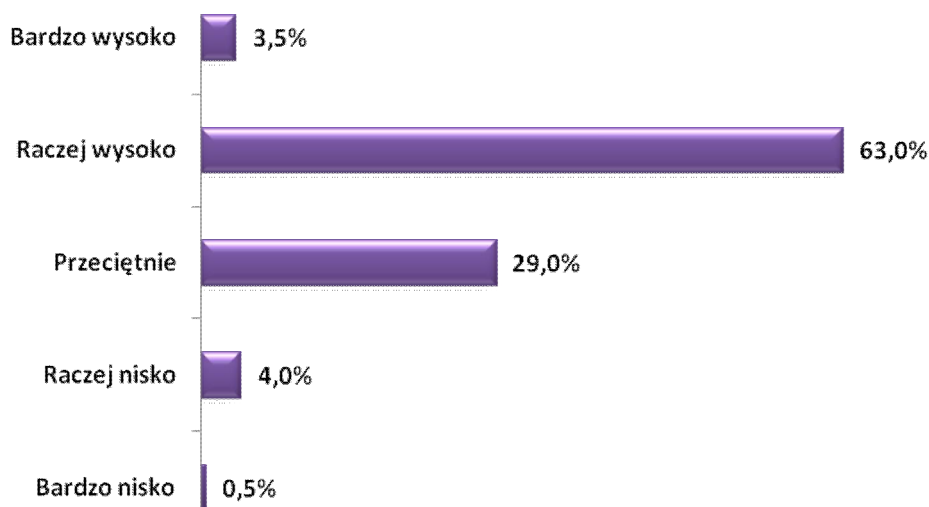
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

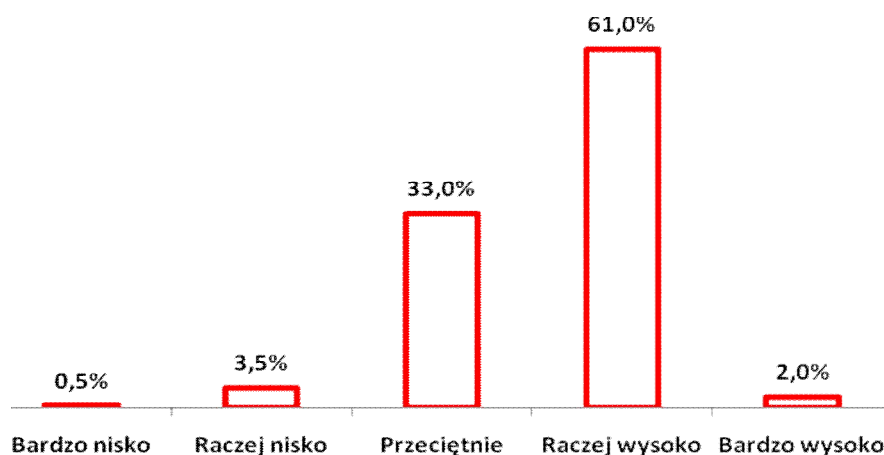
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

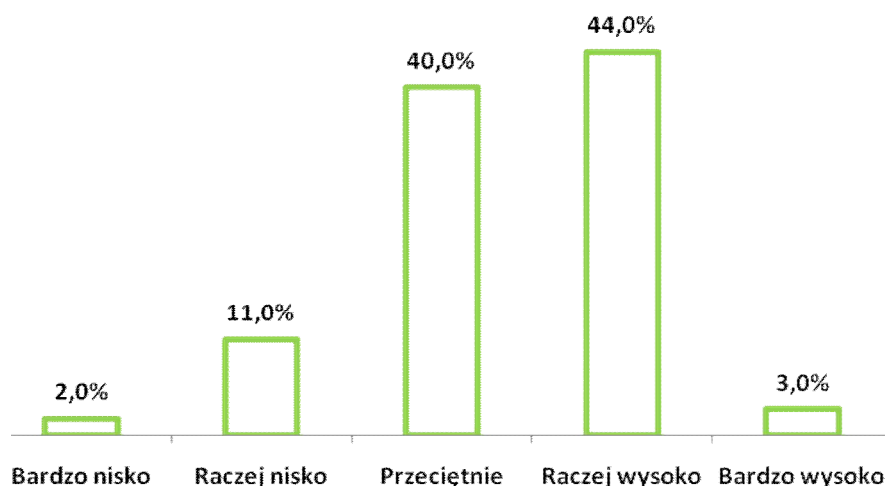
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

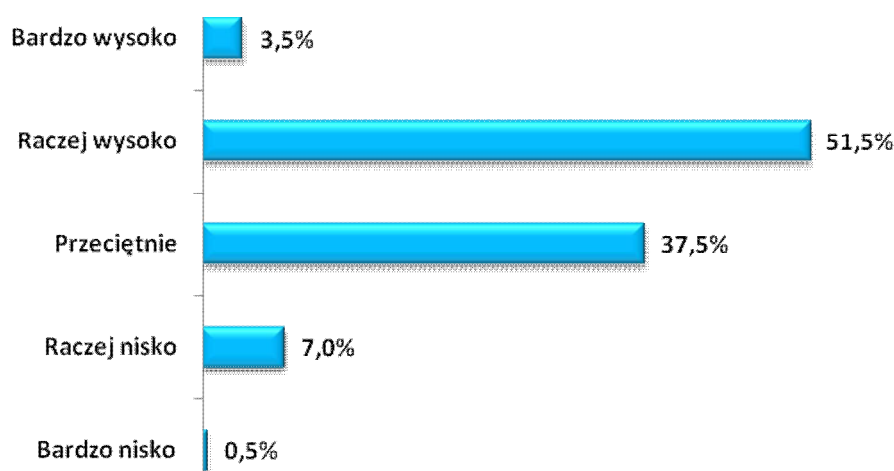
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

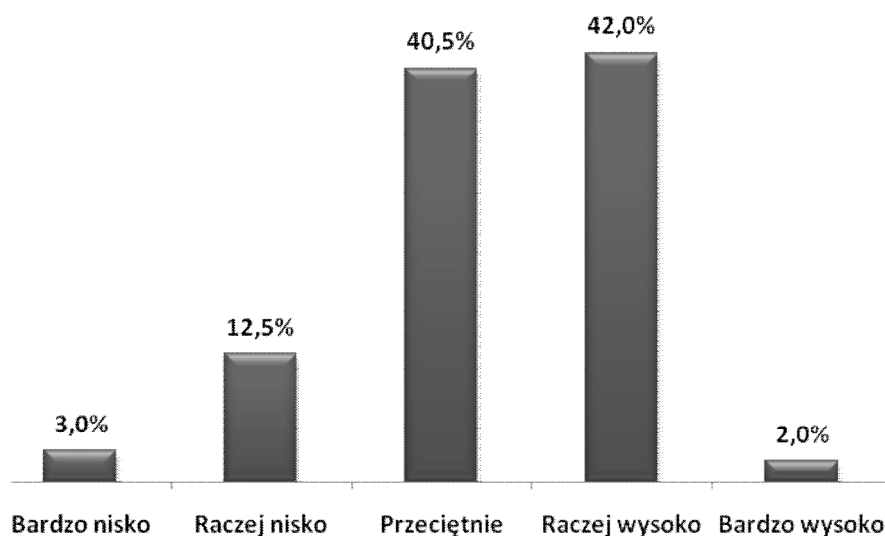
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

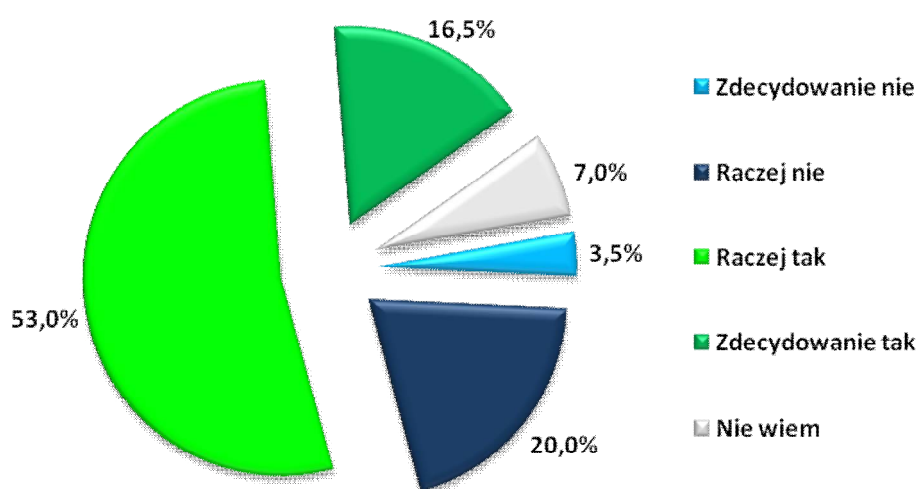
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

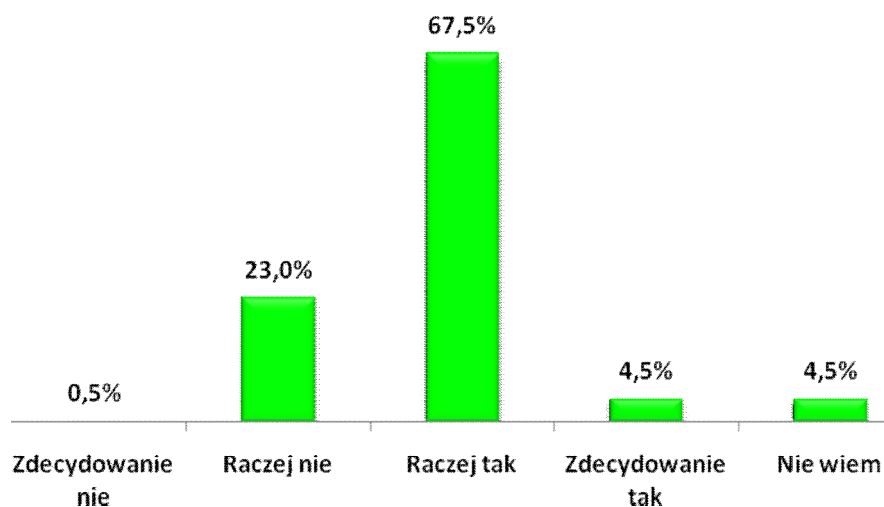
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

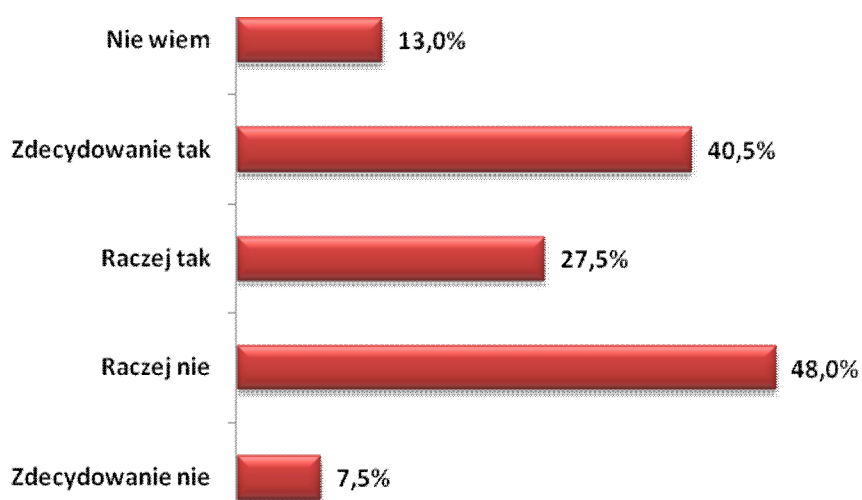
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

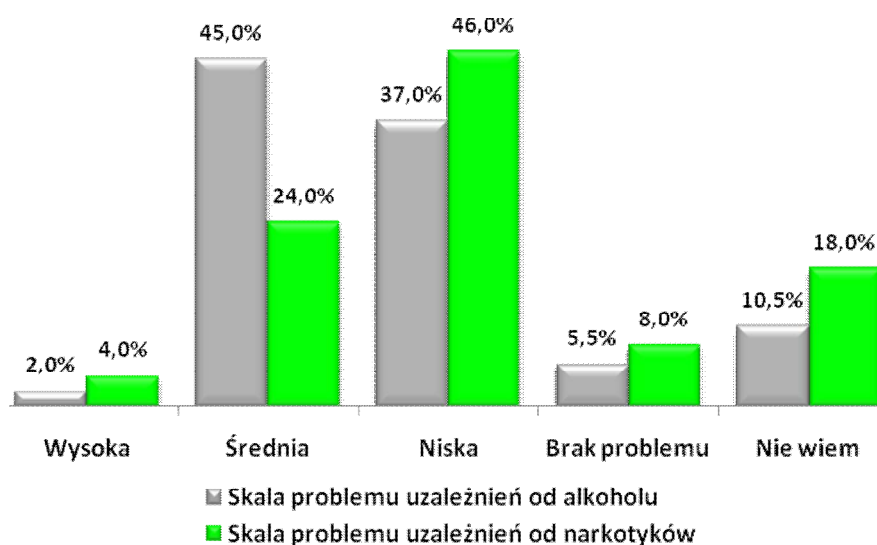
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

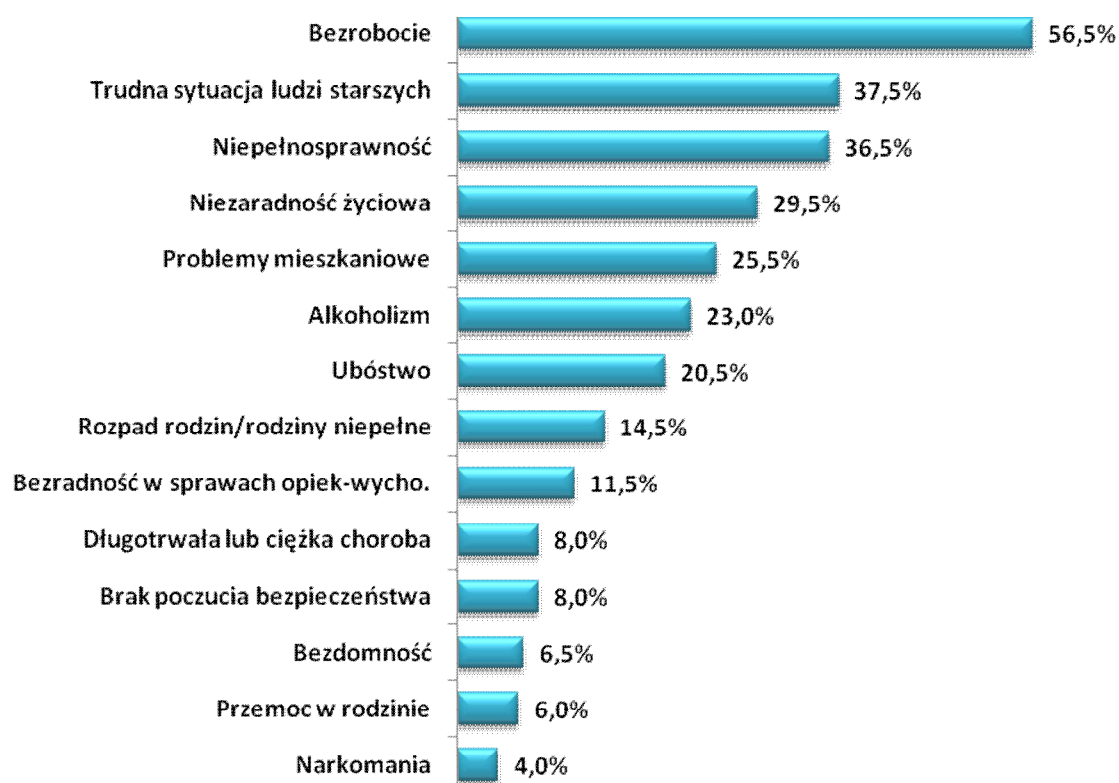
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

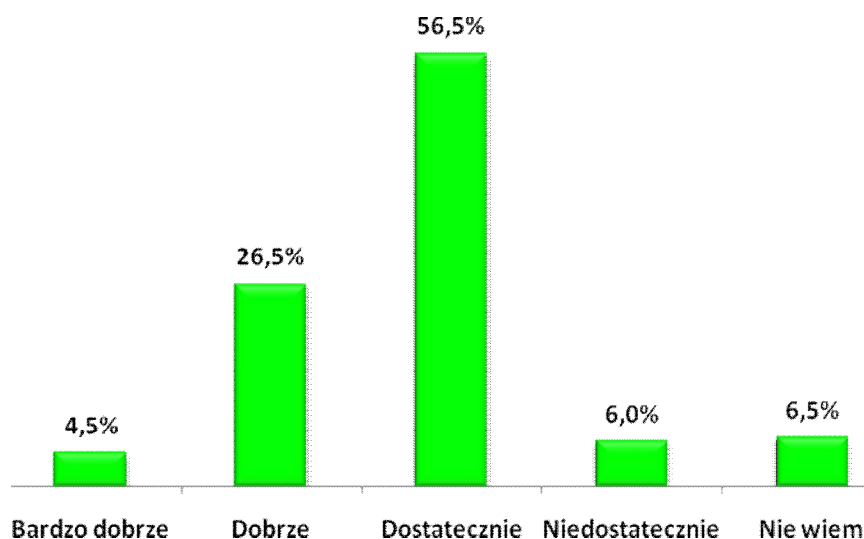
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

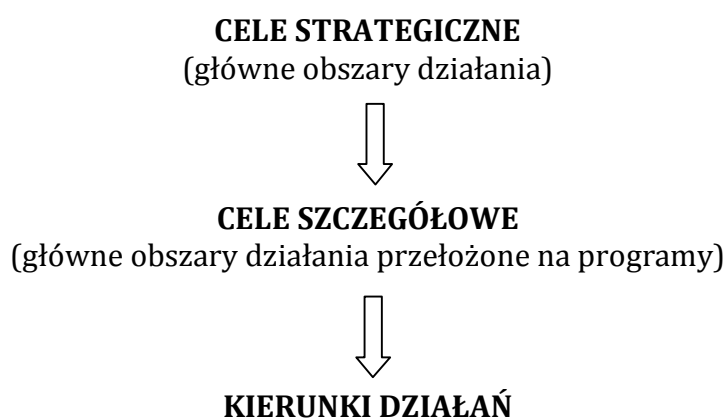
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:

Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

<i>I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.</i>	<i>83</i>
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
<i>II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...</i>	<i>83</i>
<i>II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.</i>	<i>84</i>
<i>II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.</i>	<i>85</i>
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
<i>III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...</i>	<i>86</i>
<i>III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.</i>	<i>87</i>
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.</i>	<i>95</i>
<i>VIII. 2. Źródła finansowania.</i>	<i>95</i>
<i>Spis wykresów:.....</i>	<i>96</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>97</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gnieznem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gnieznom i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gnieznom – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

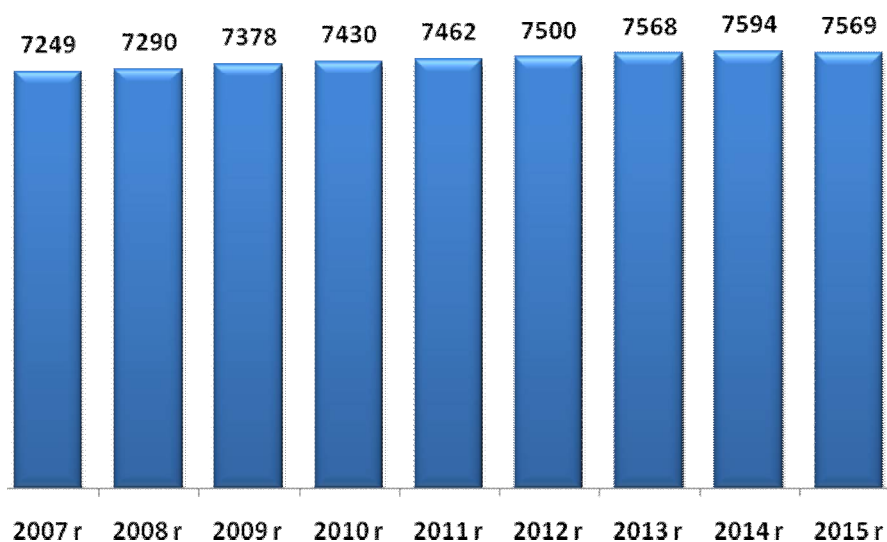
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszkania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

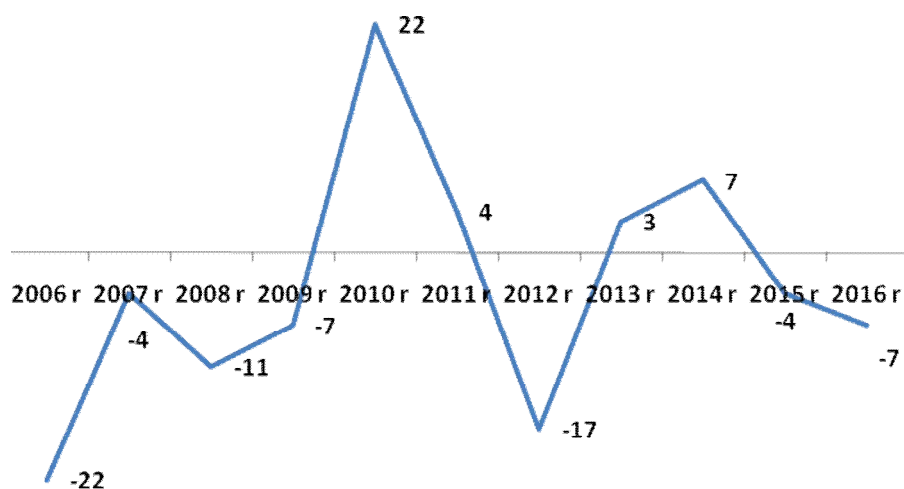
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

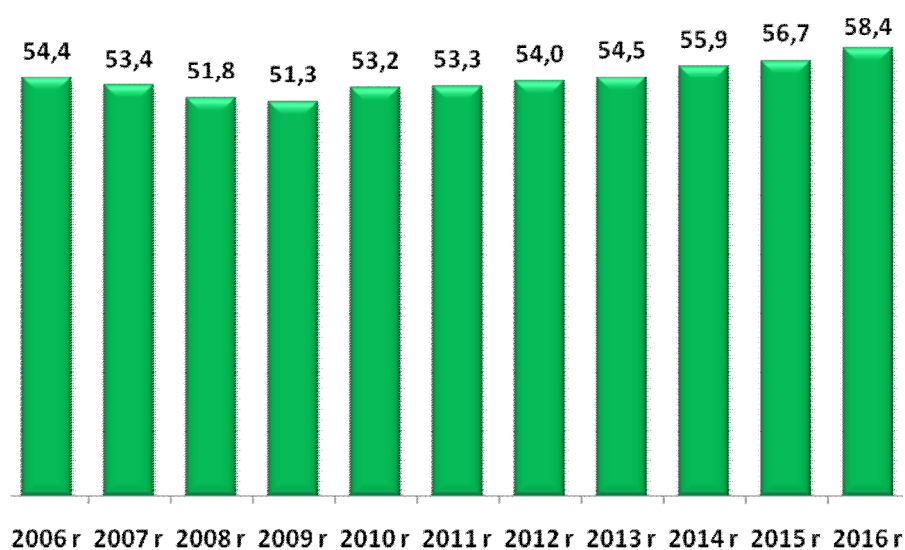
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niosek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeje ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.

- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.

- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.

- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyzny),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

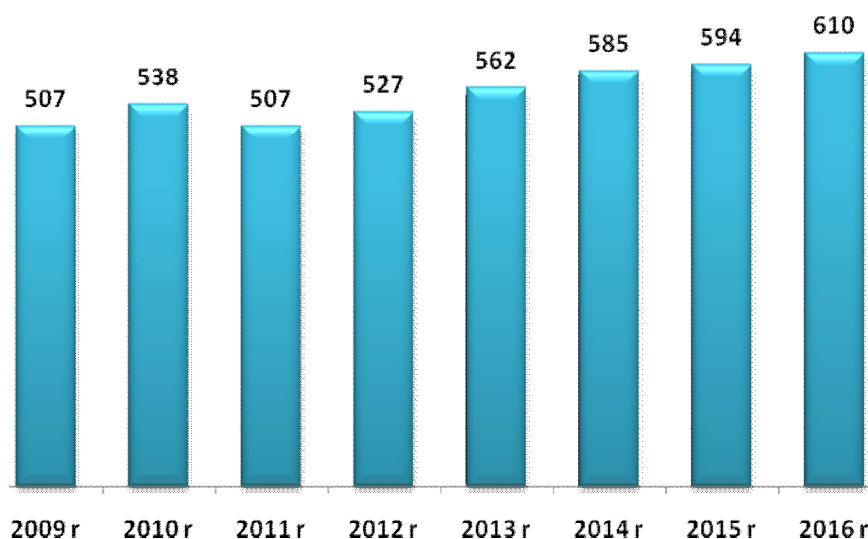
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współdziałaniu tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

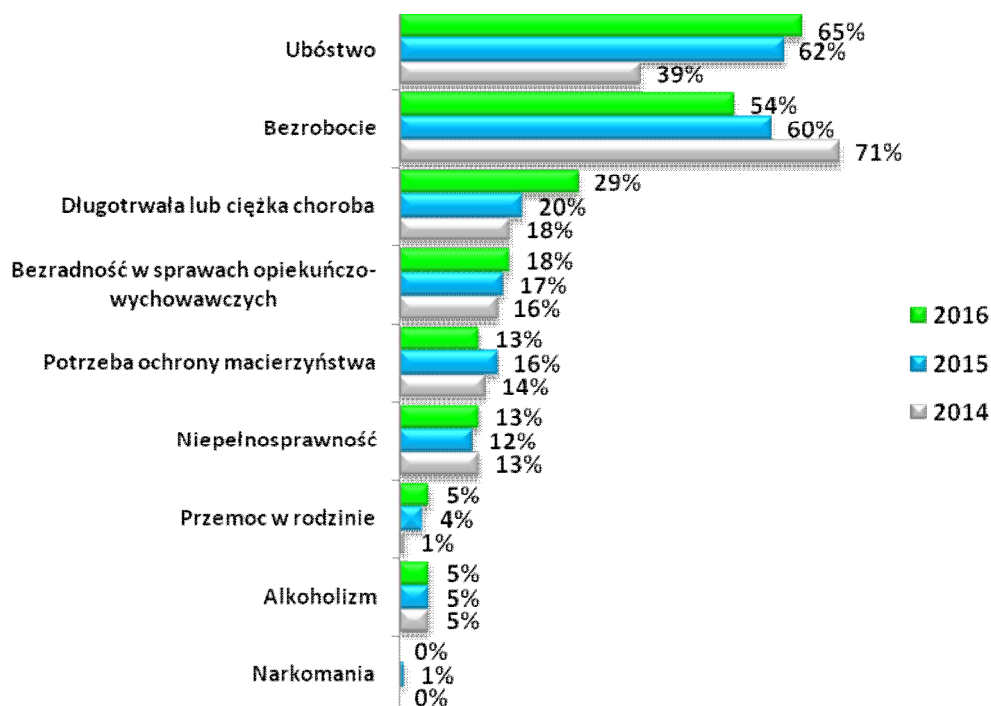
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zajściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

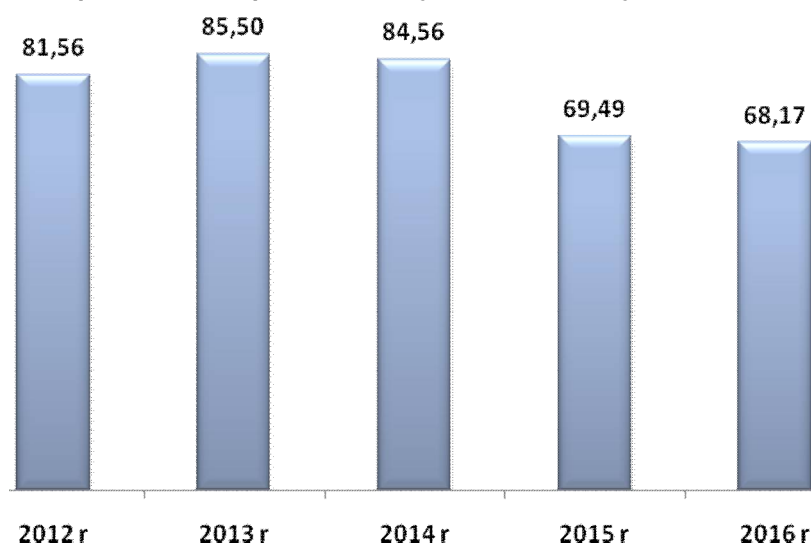
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

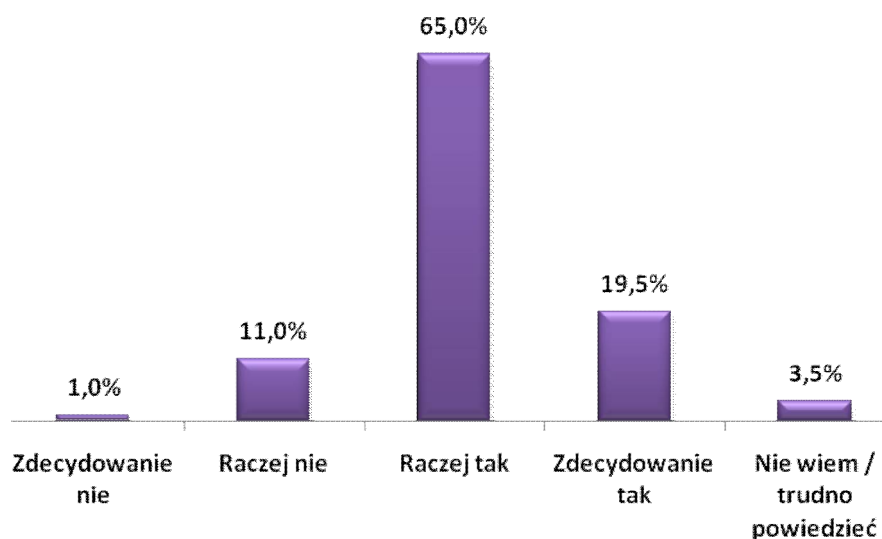
W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

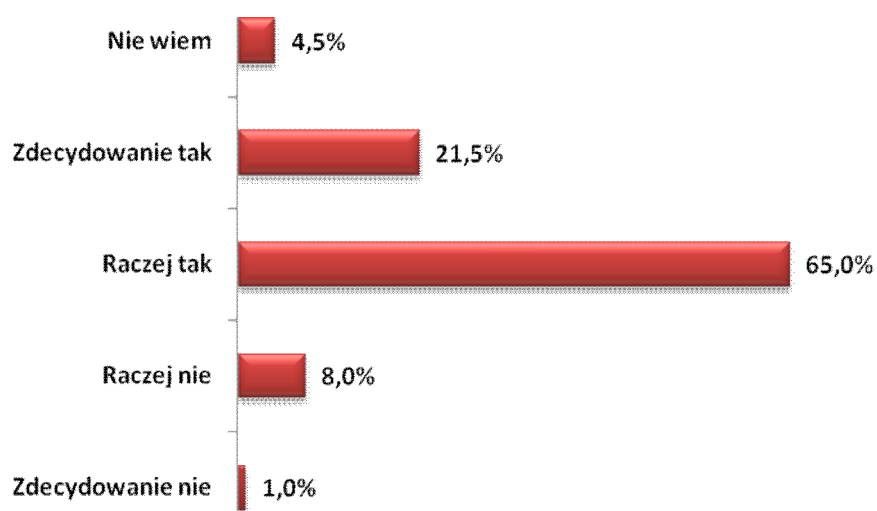
Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

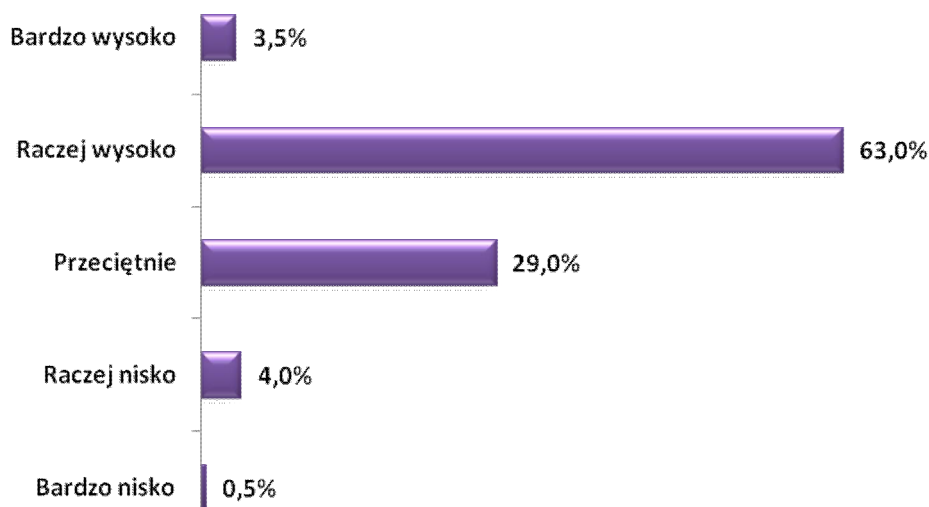
Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

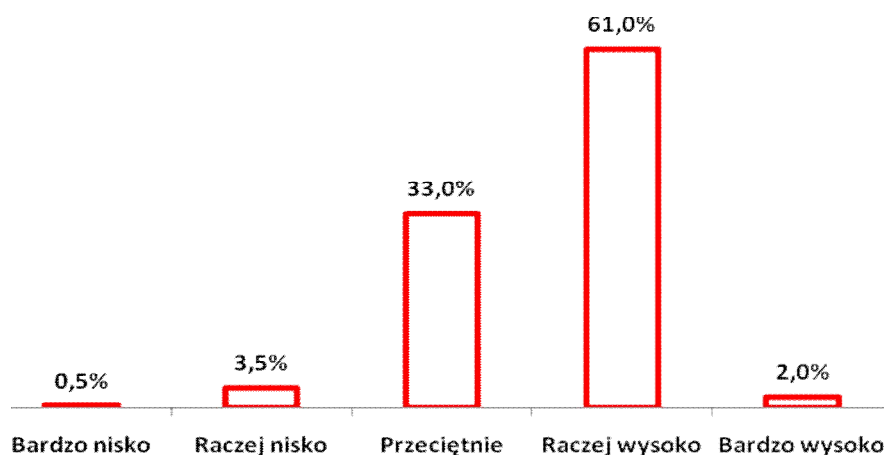
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

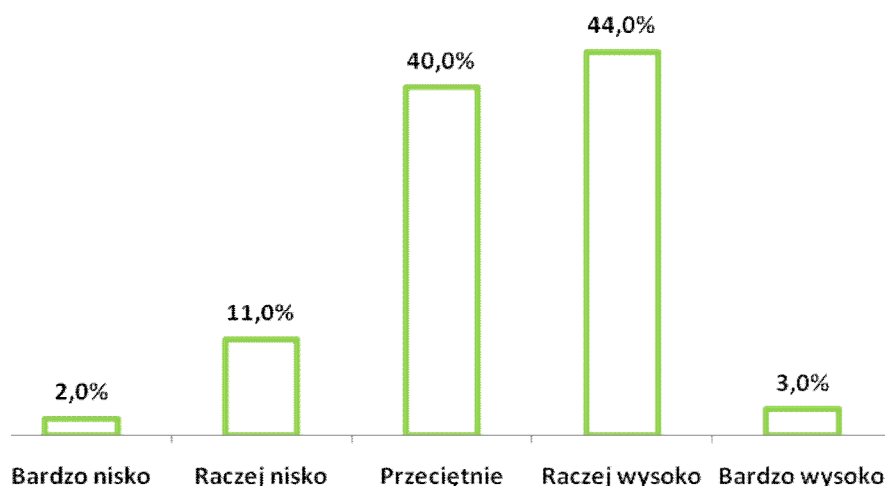
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

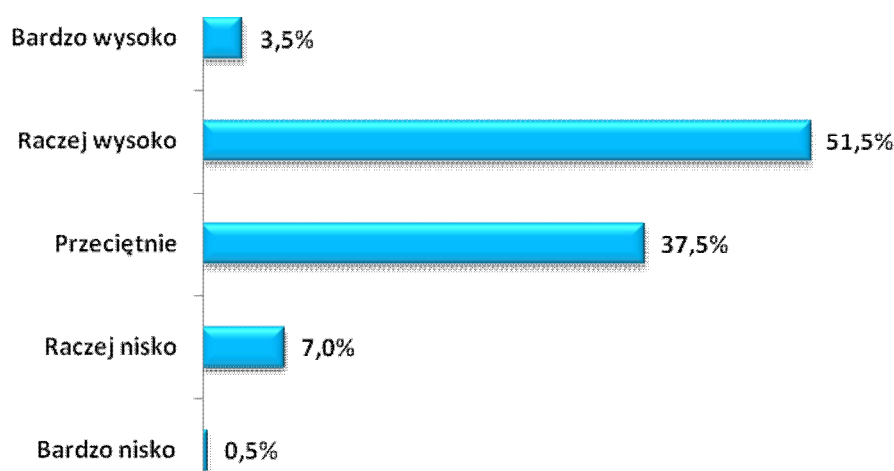
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

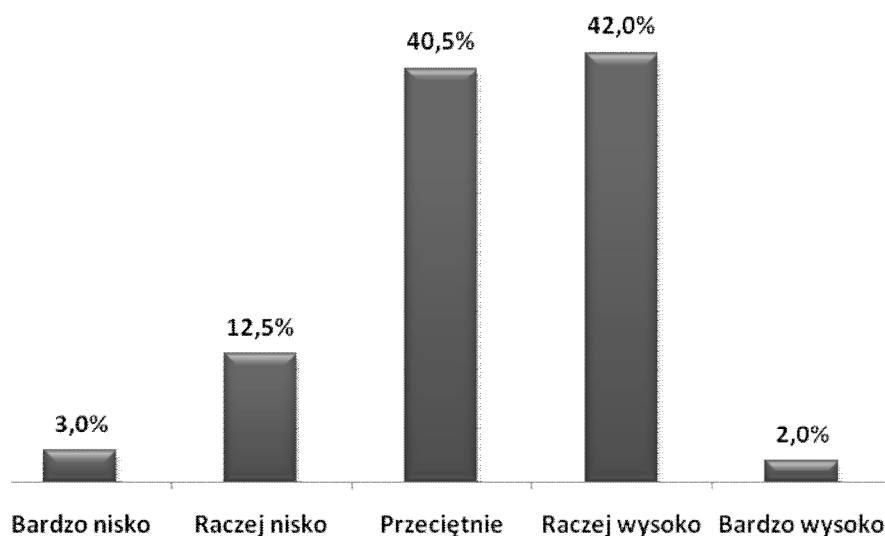
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

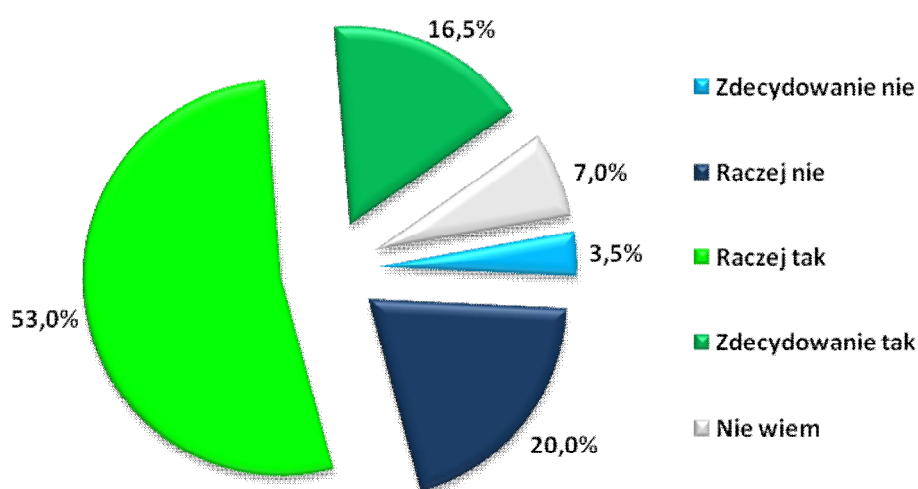
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

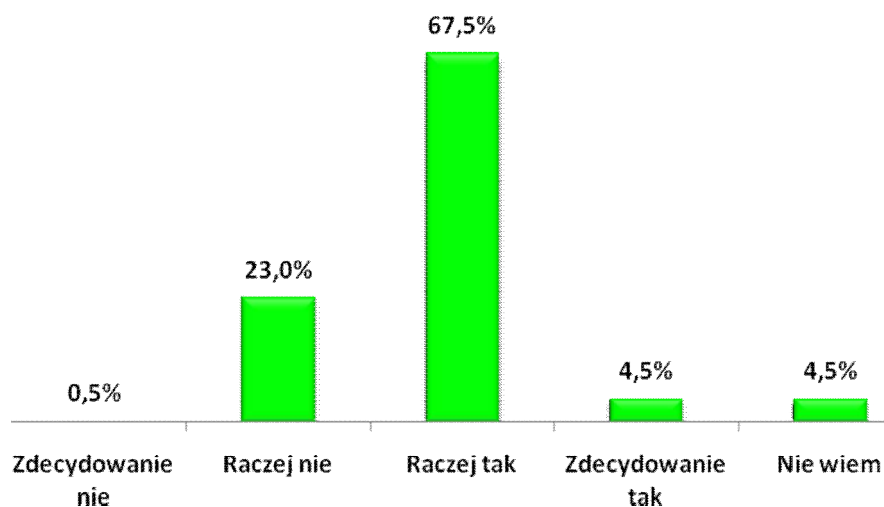
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

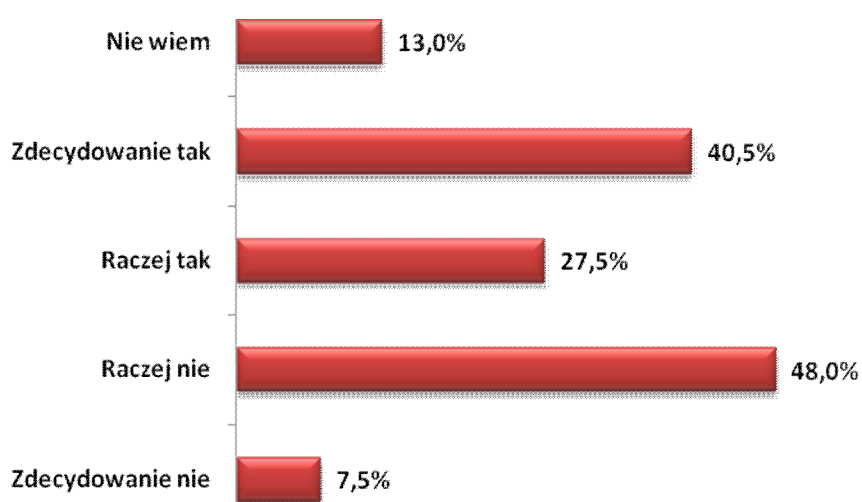
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

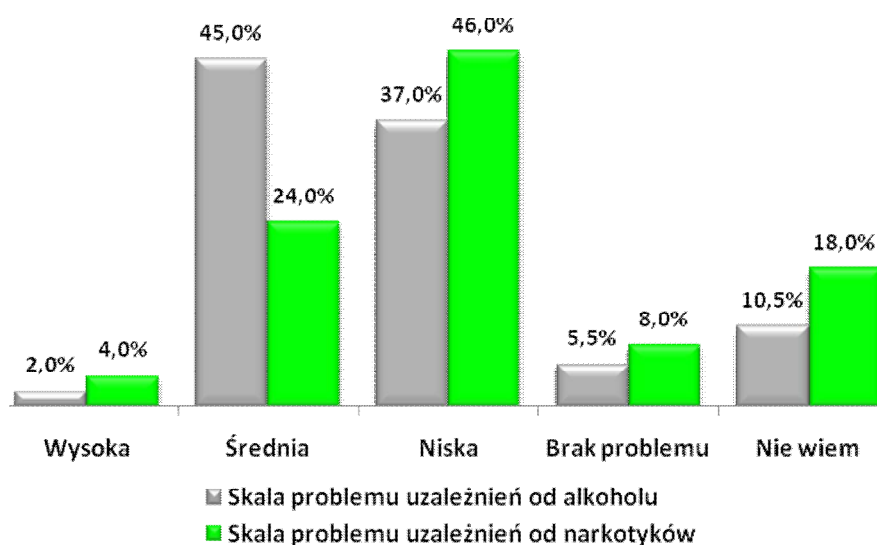
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

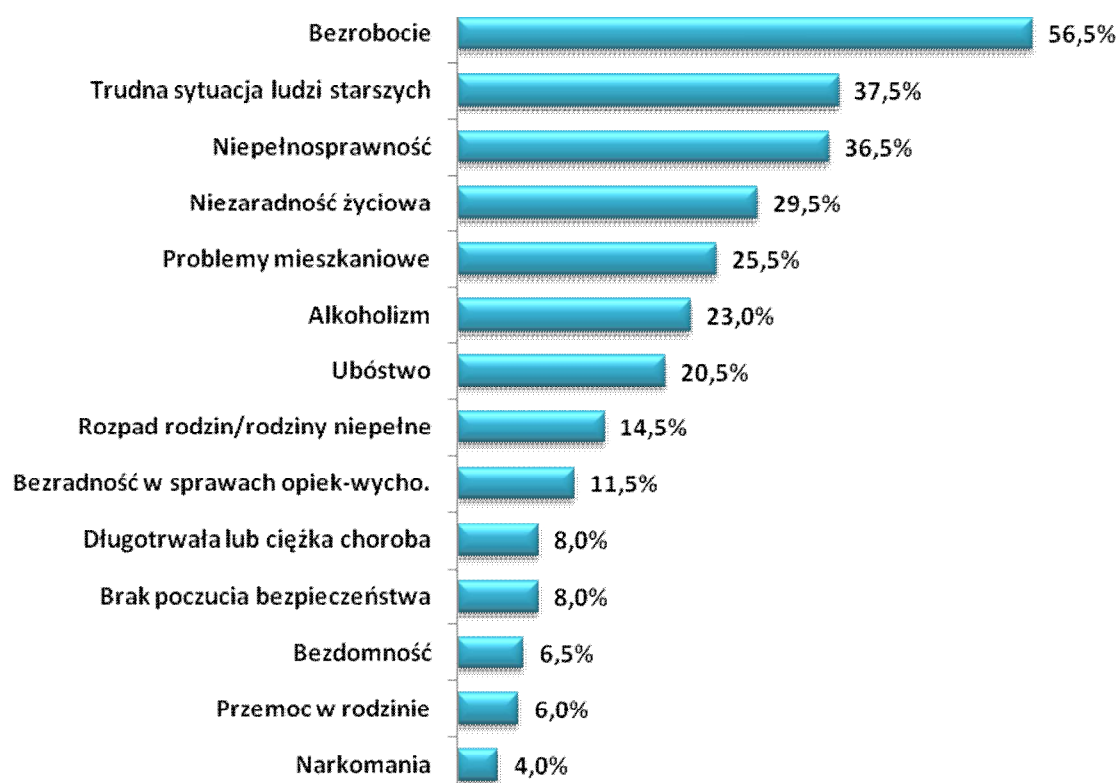
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

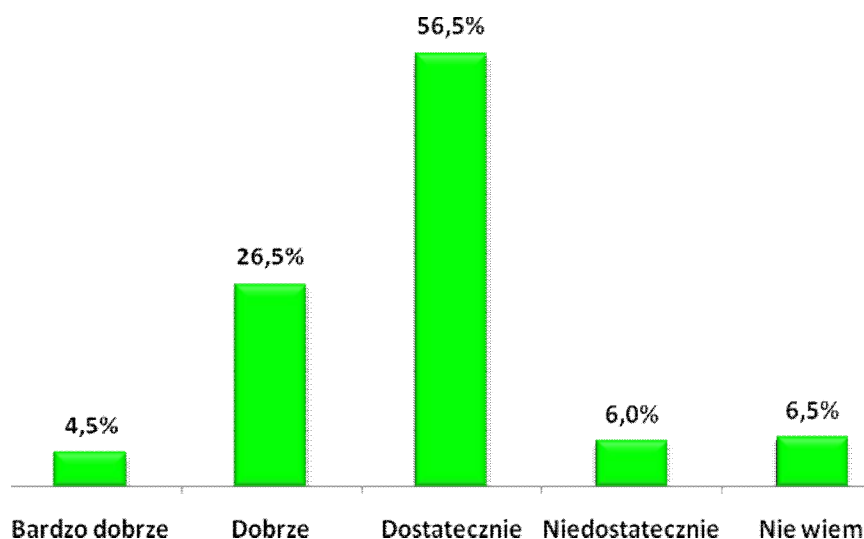
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

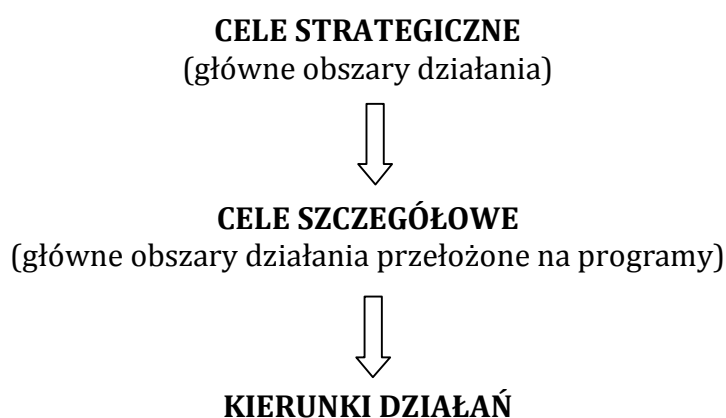
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprawacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

<i>I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.</i>	<i>83</i>
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
<i>II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...</i>	<i>83</i>
<i>II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.</i>	<i>84</i>
<i>II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.</i>	<i>85</i>
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
<i>III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...</i>	<i>86</i>
<i>III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.</i>	<i>87</i>
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.</i>	<i>95</i>
<i>VIII. 2. Źródła finansowania.</i>	<i>95</i>
<i>Spis wykresów:.....</i>	<i>96</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>97</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gnieznem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gniezmem i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gniezmem – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

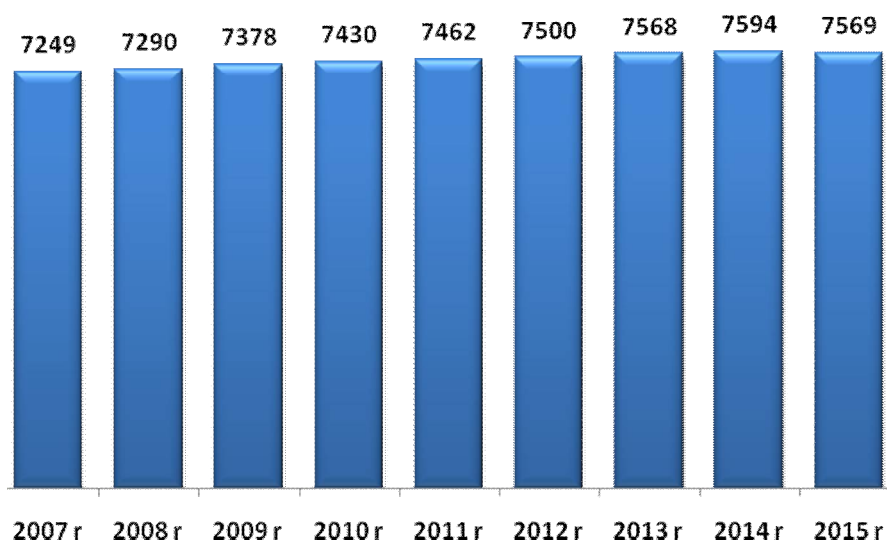
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

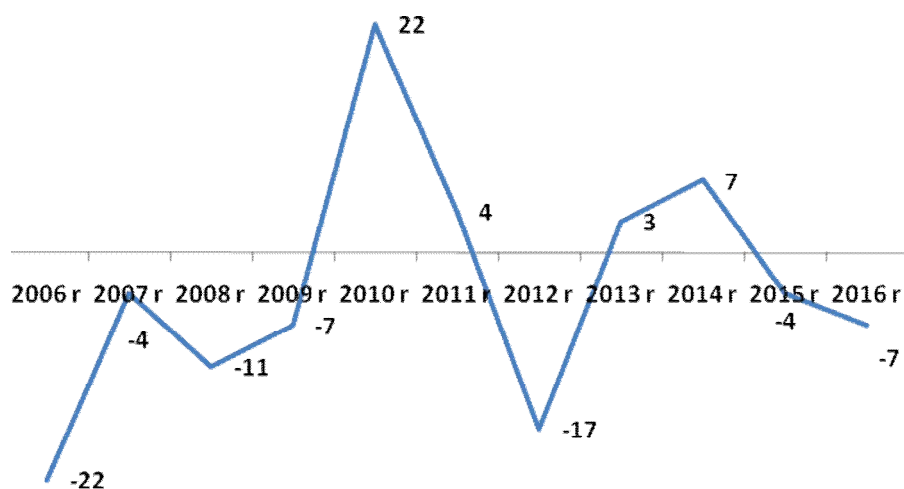
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

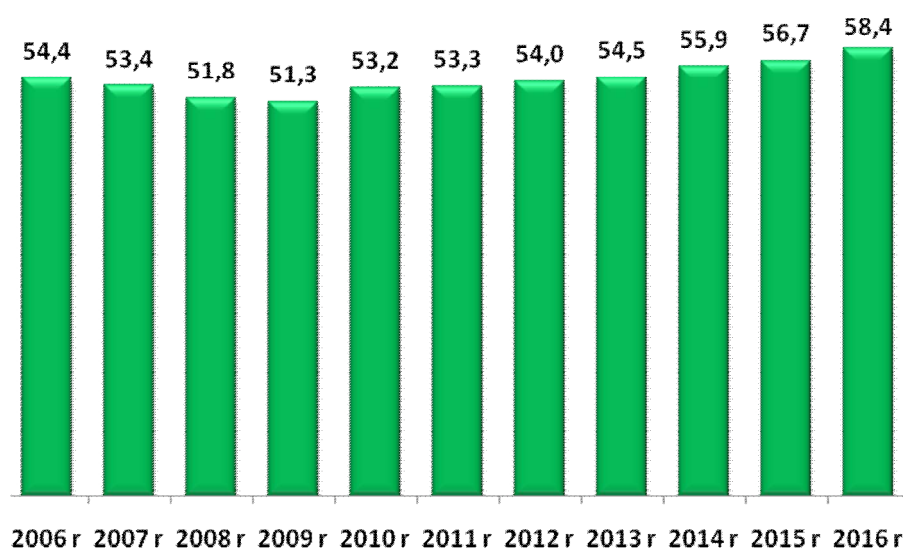
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeję ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.

- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.

- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.

- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyń),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

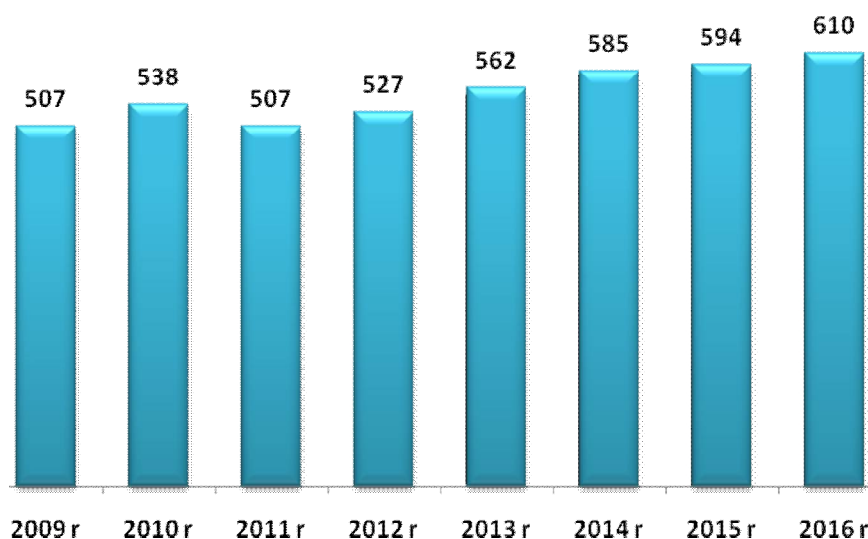
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współudziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

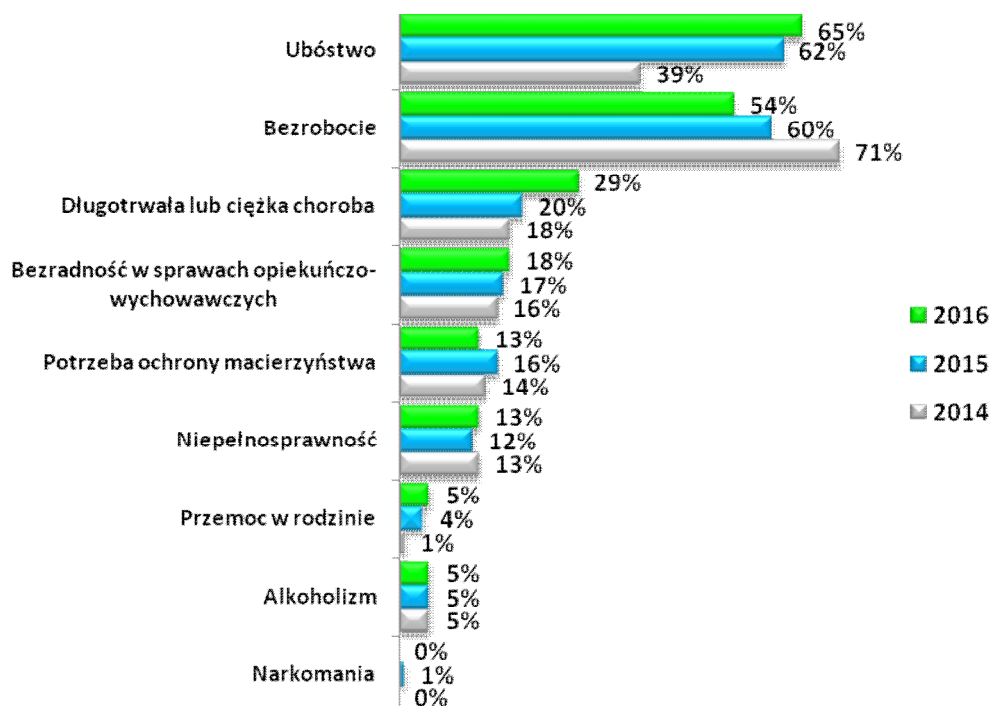
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zajściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

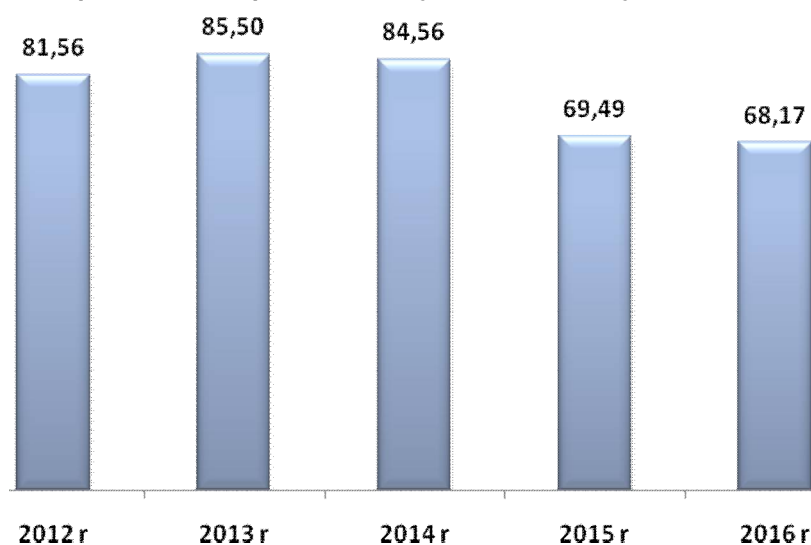
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

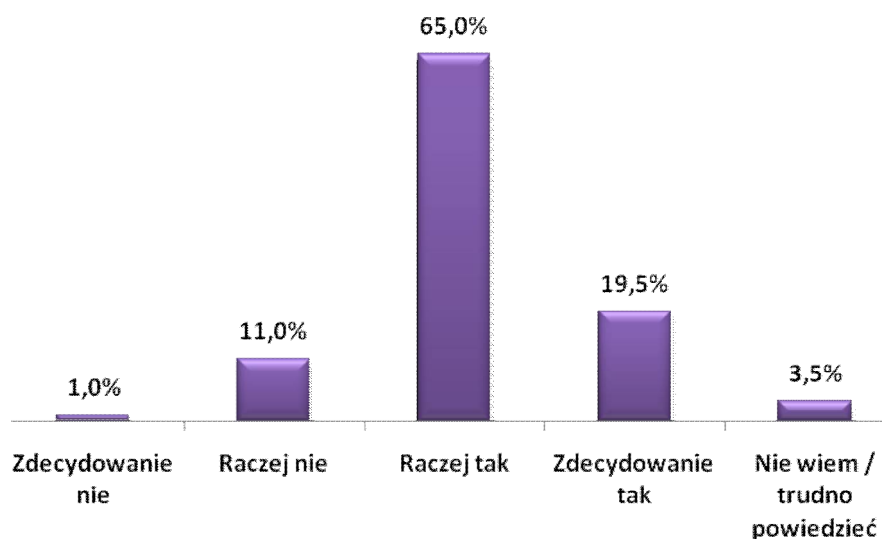
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

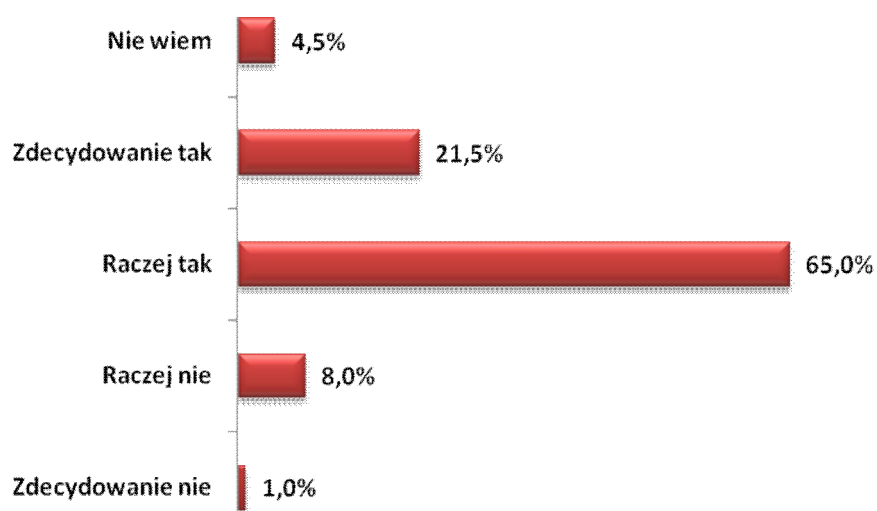
Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

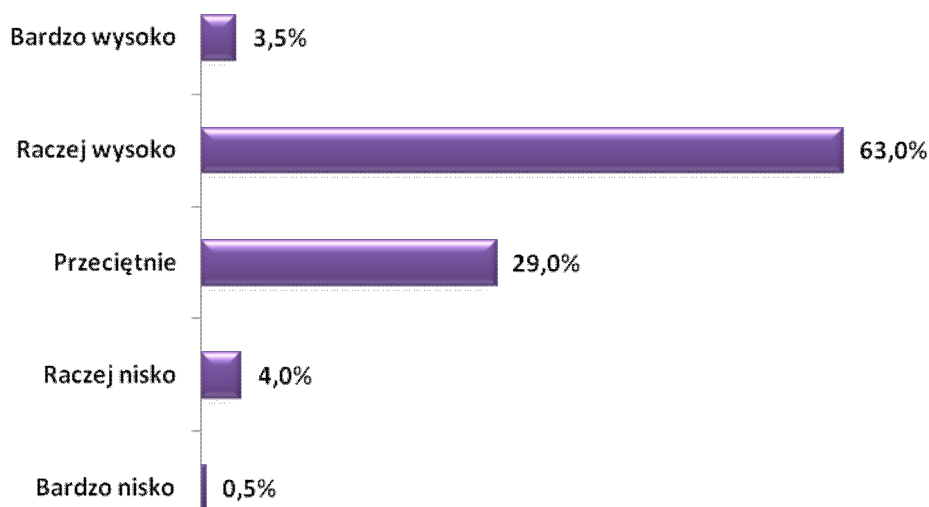
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

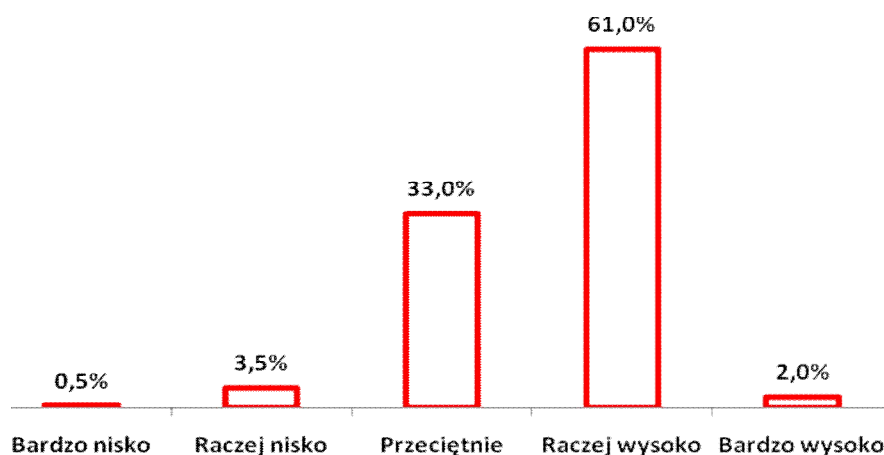
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

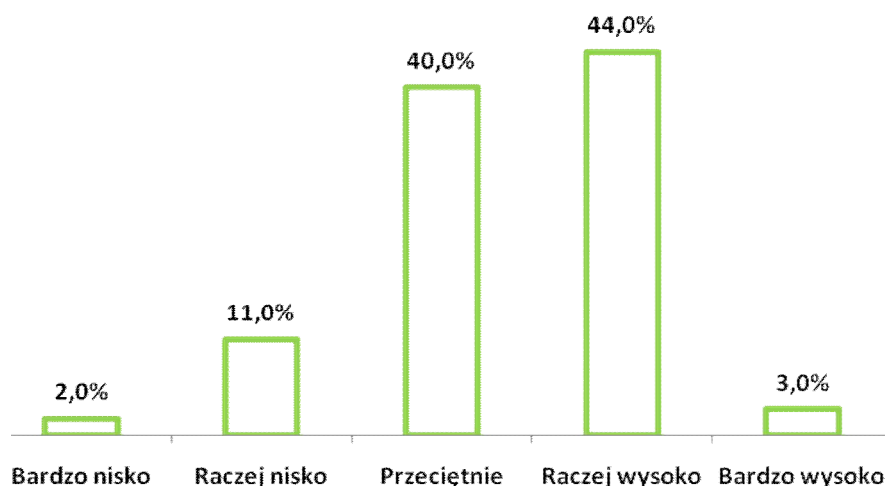
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

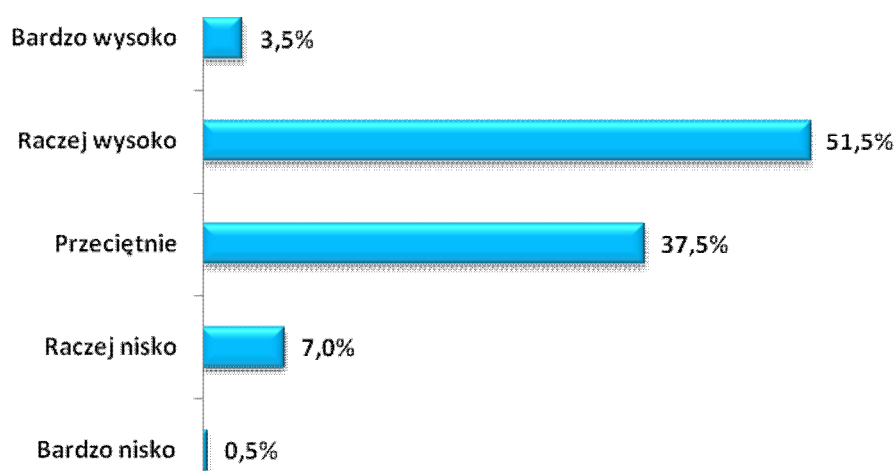
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

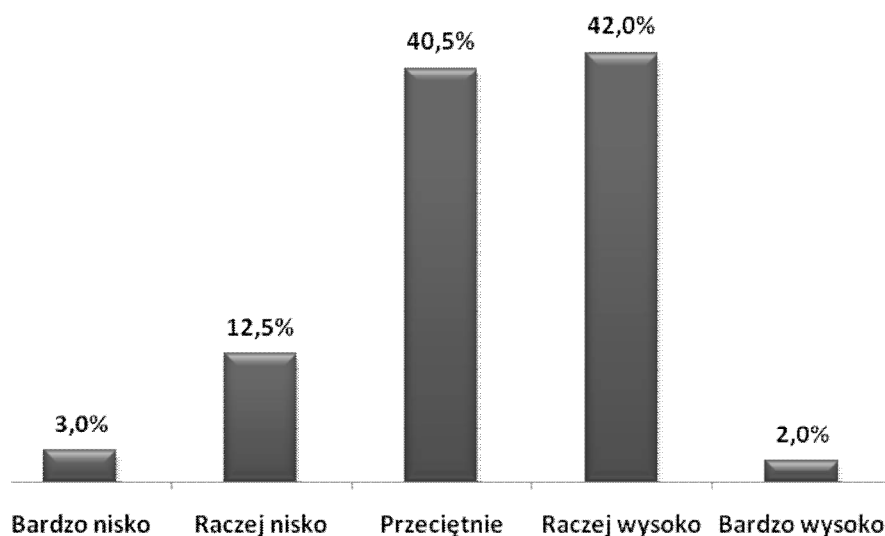
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

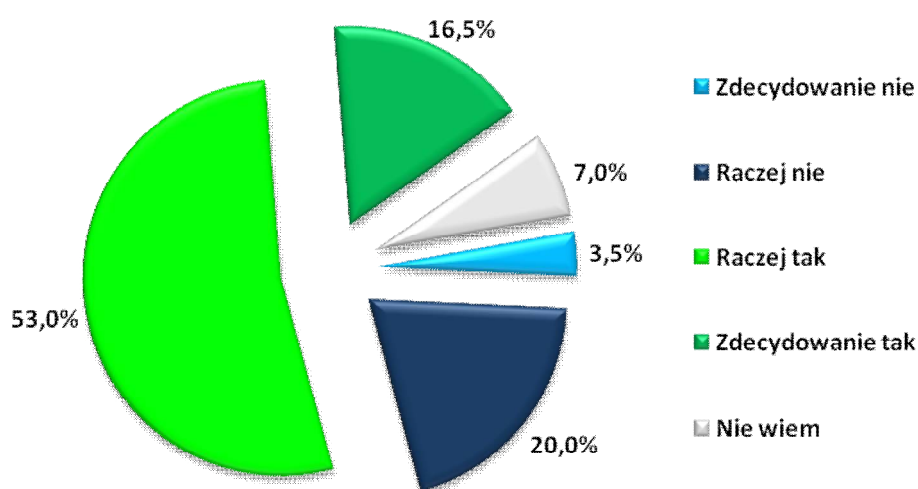
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

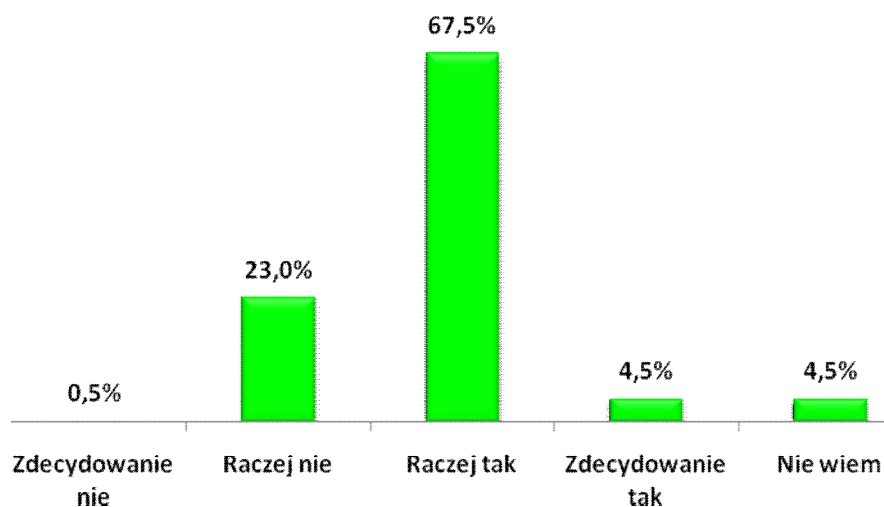
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

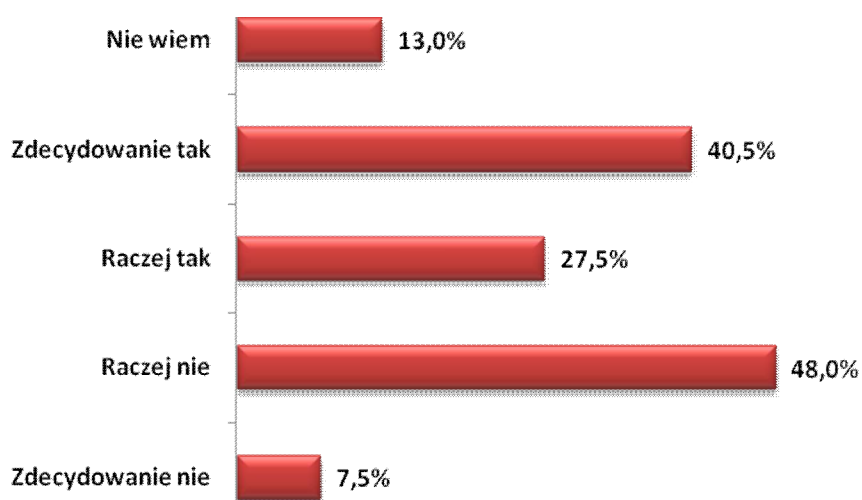
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

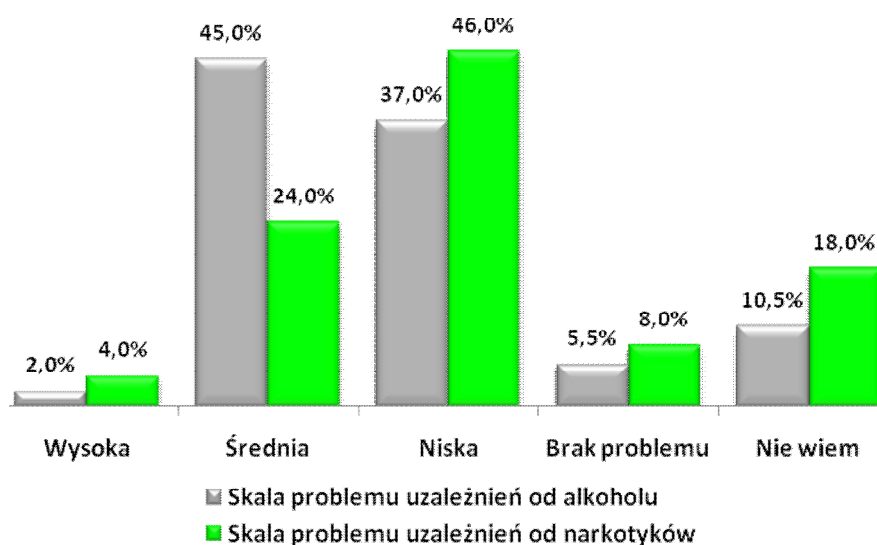
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

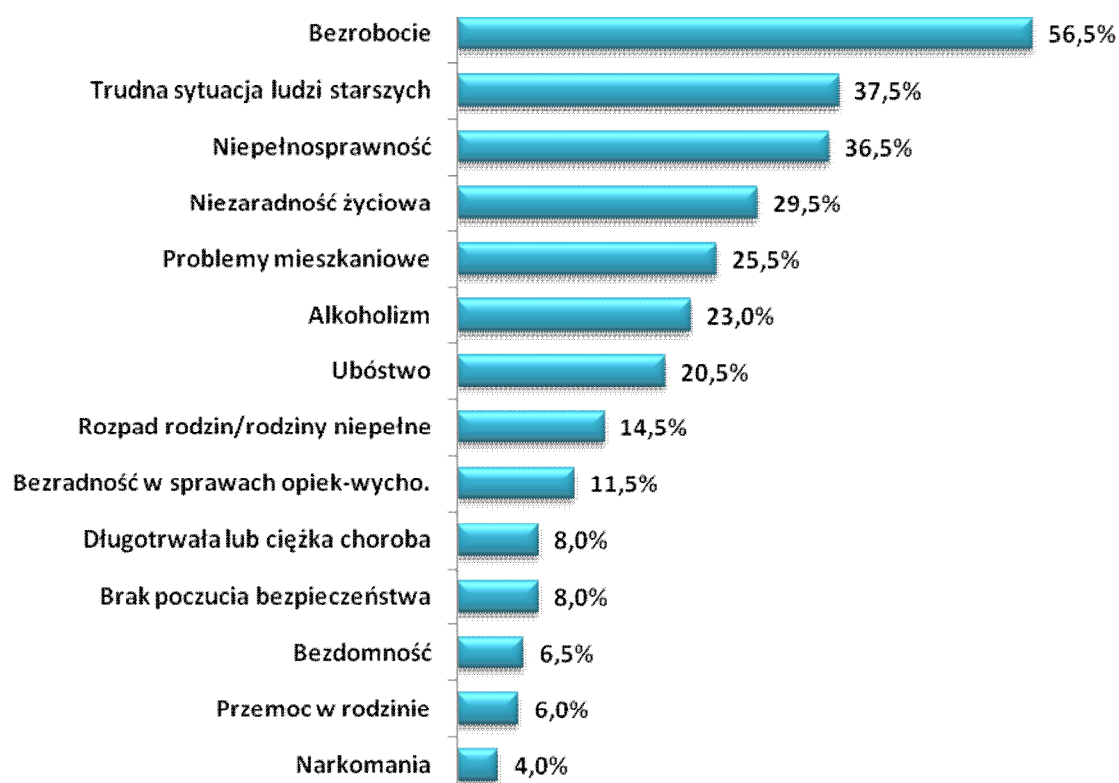
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

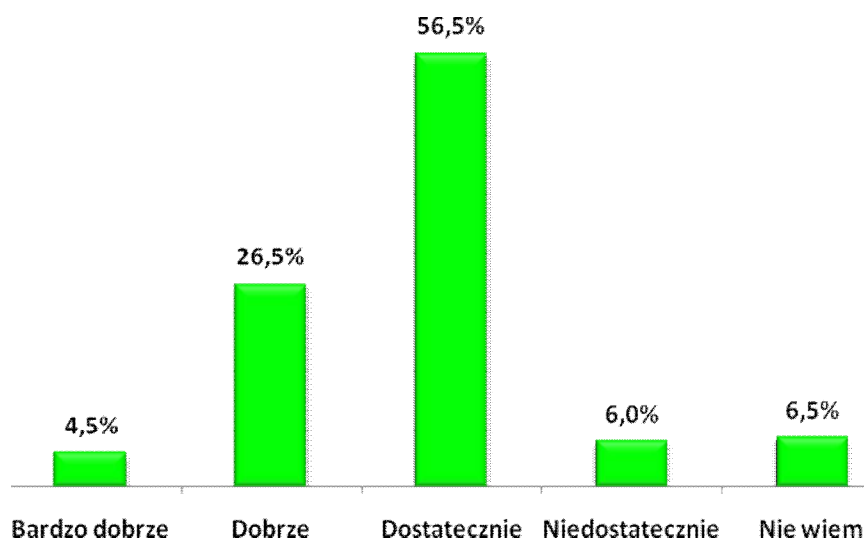
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

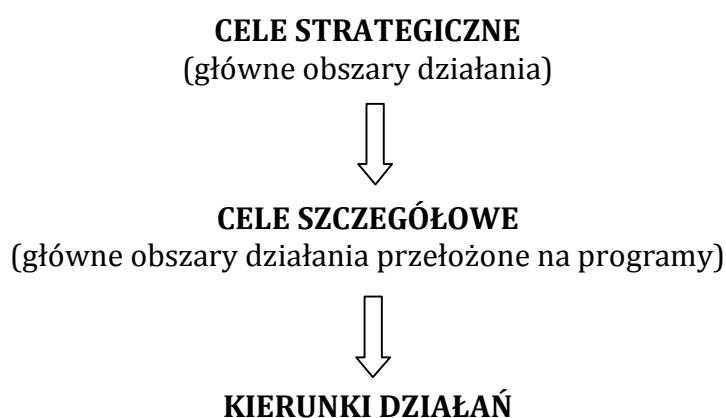
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemoc i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemoc domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

<i>I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.</i>	<i>83</i>
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
<i>II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...</i>	<i>83</i>
<i>II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.</i>	<i>84</i>
<i>II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.</i>	<i>85</i>
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
<i>III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...</i>	<i>86</i>
<i>III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.</i>	<i>87</i>
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.</i>	<i>95</i>
<i>VIII. 2. Źródła finansowania.</i>	<i>95</i>
<i>Spis wykresów:.....</i>	<i>96</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>97</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gniezmem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gnieznom i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gnieznom – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

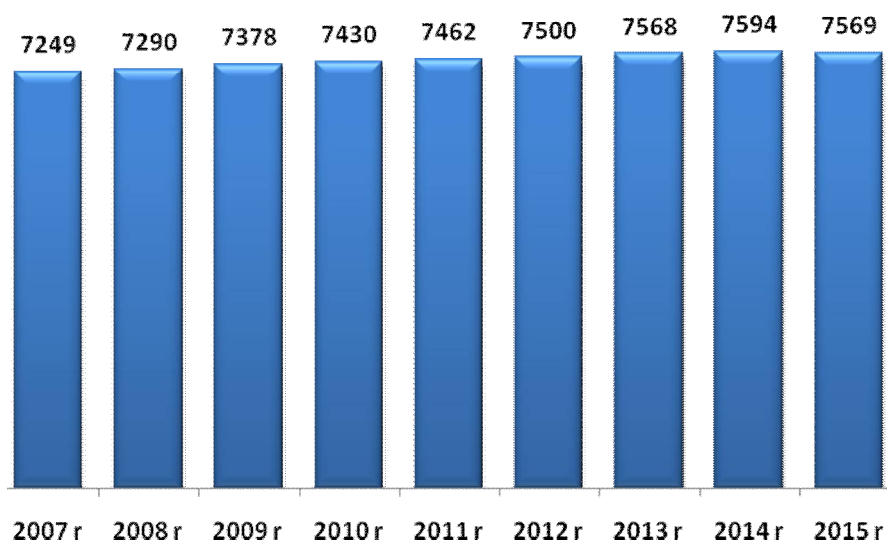
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

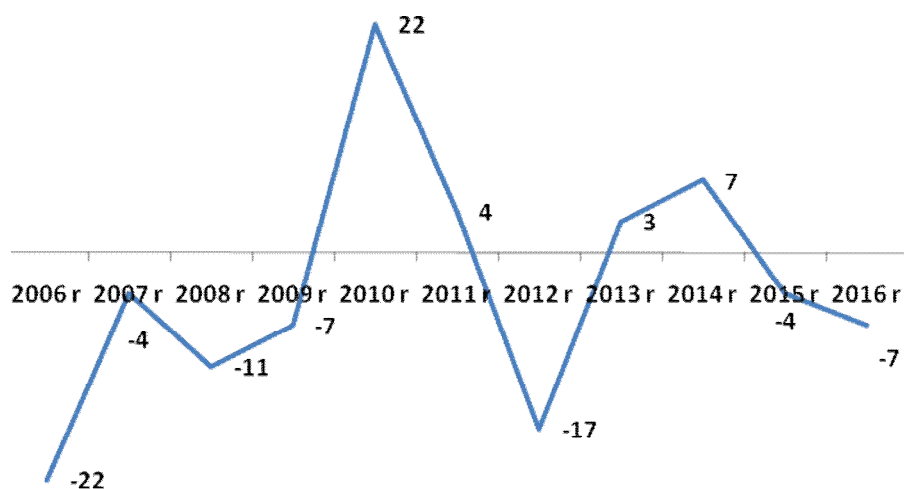
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

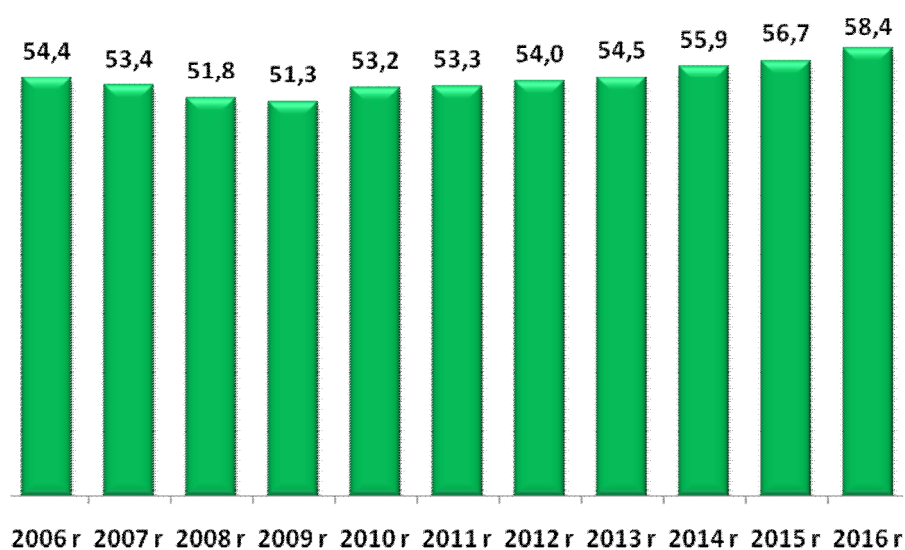
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (las, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeje ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.

- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.

- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.

- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyń),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

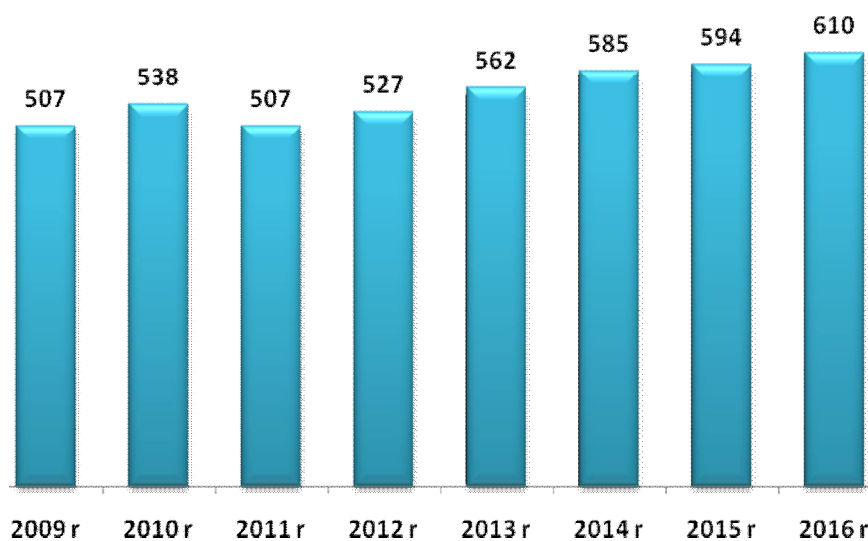
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współudziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

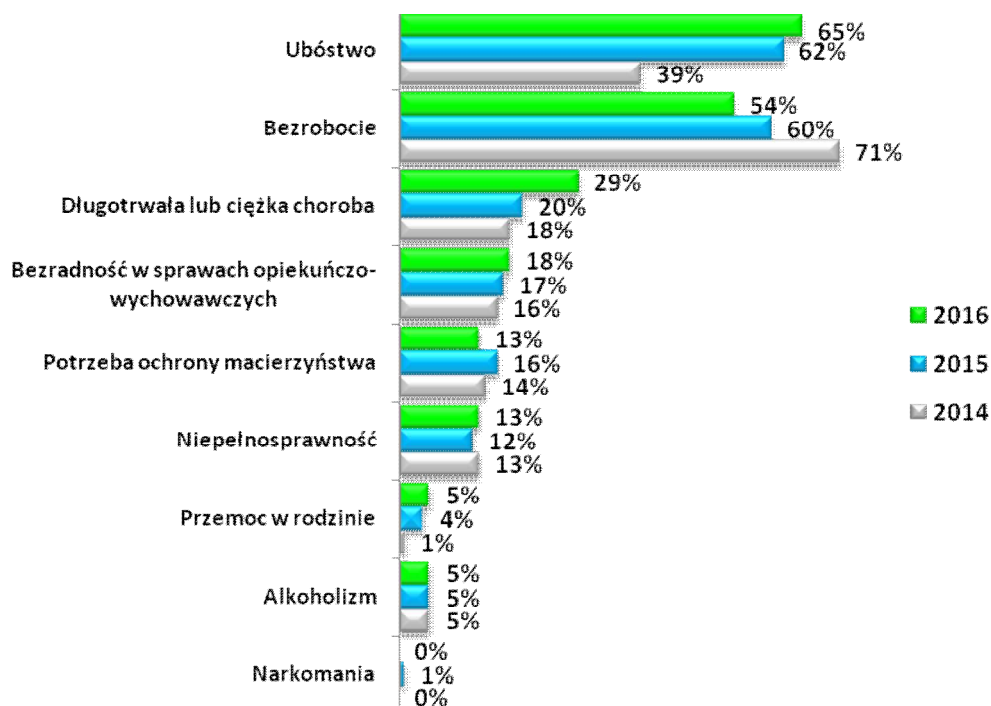
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zejściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

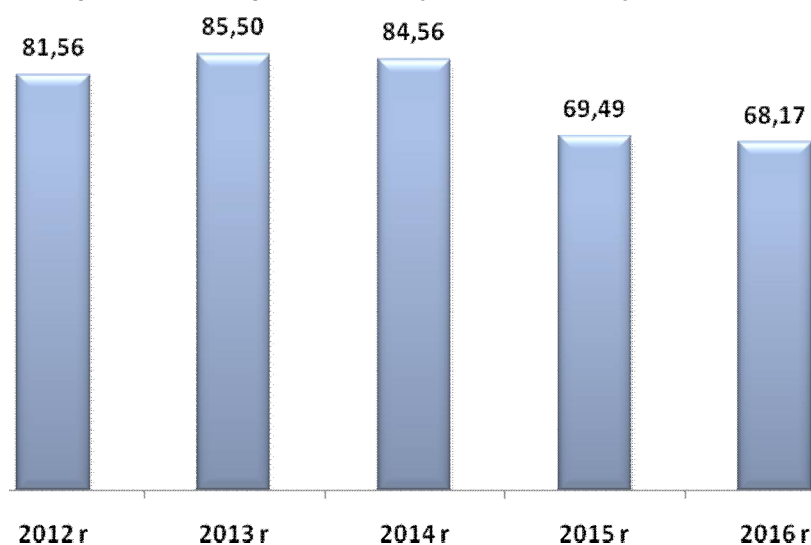
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

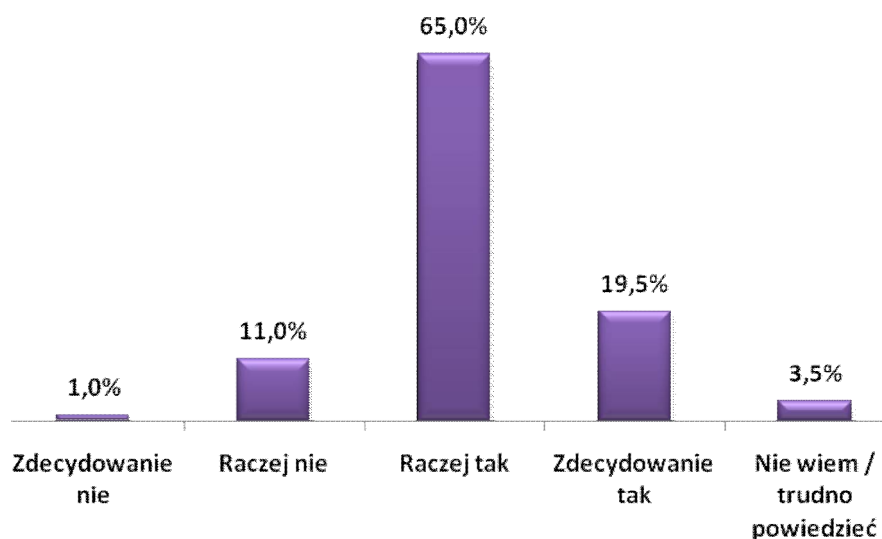
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

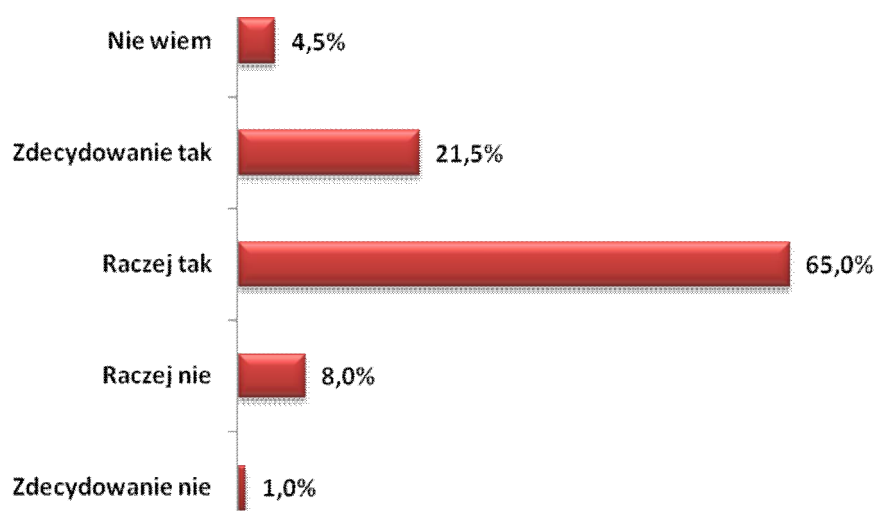
Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

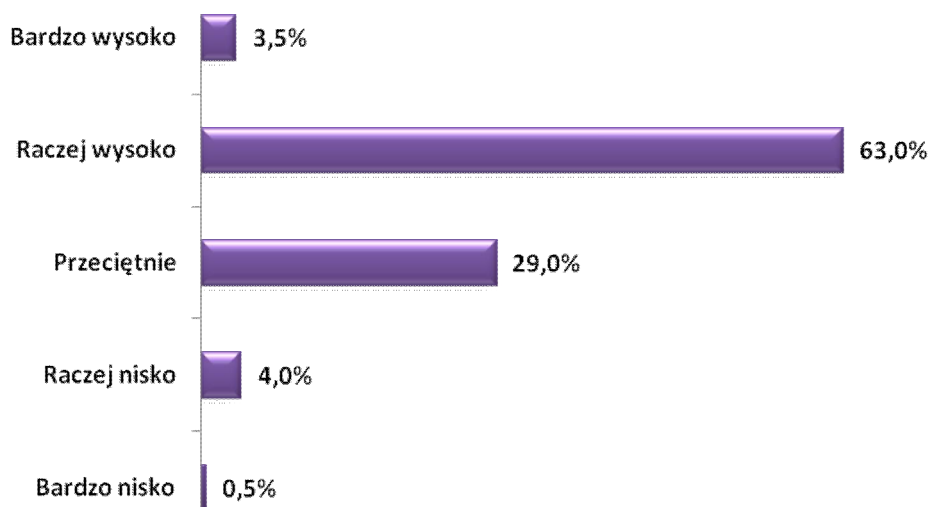
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

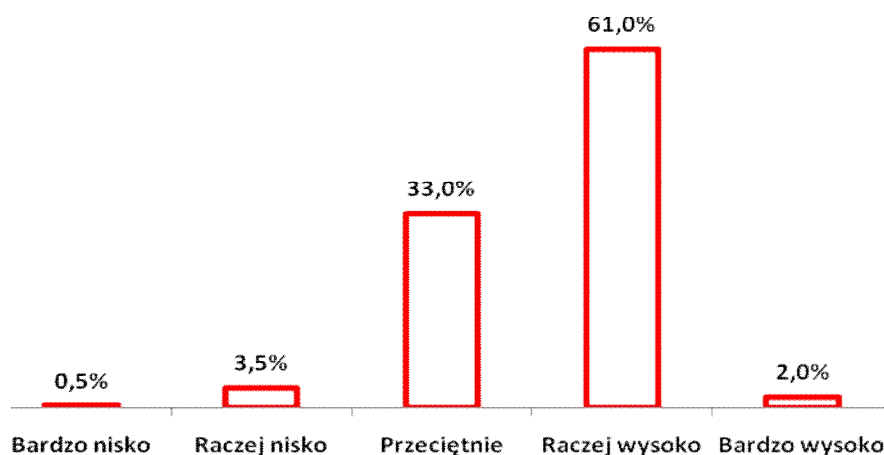
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

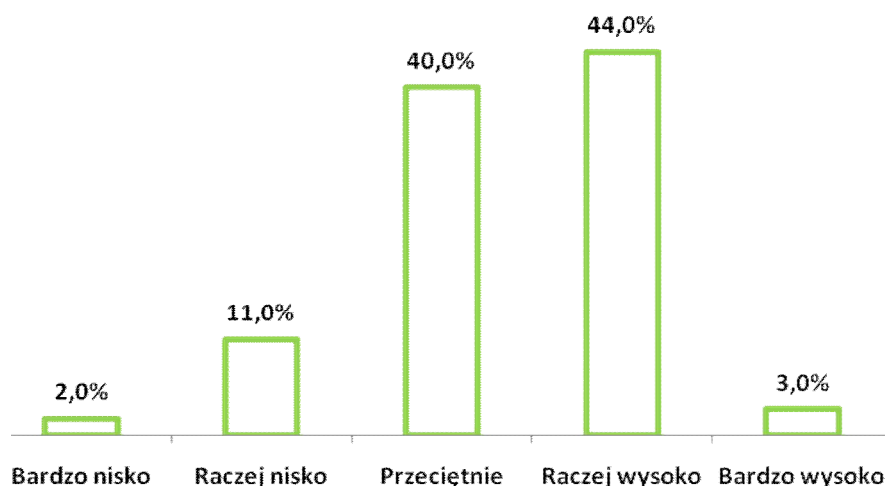
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

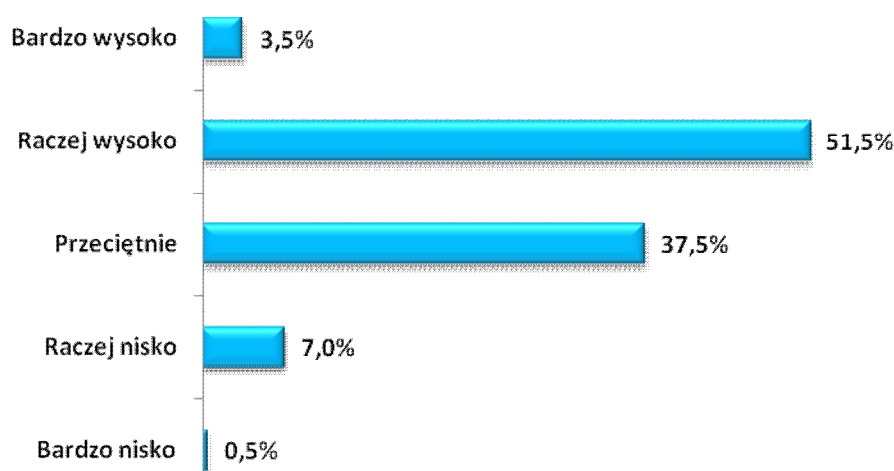
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

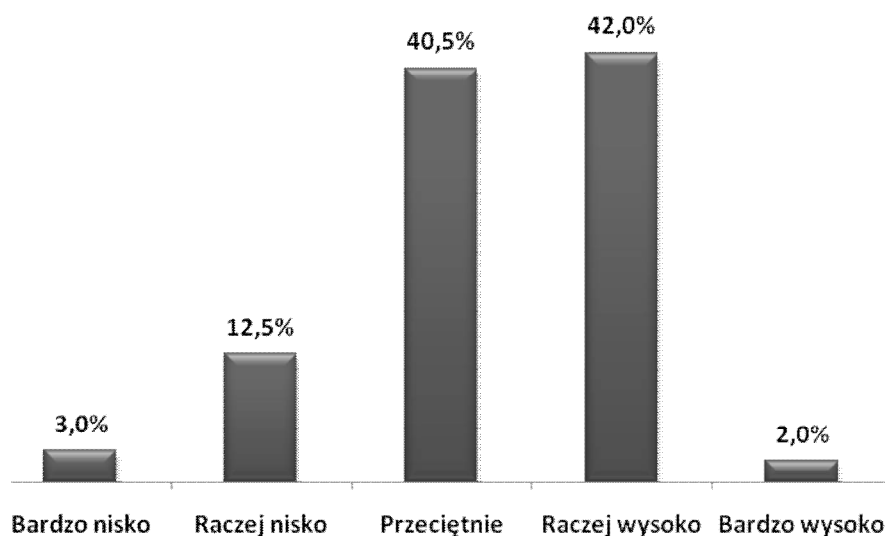
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

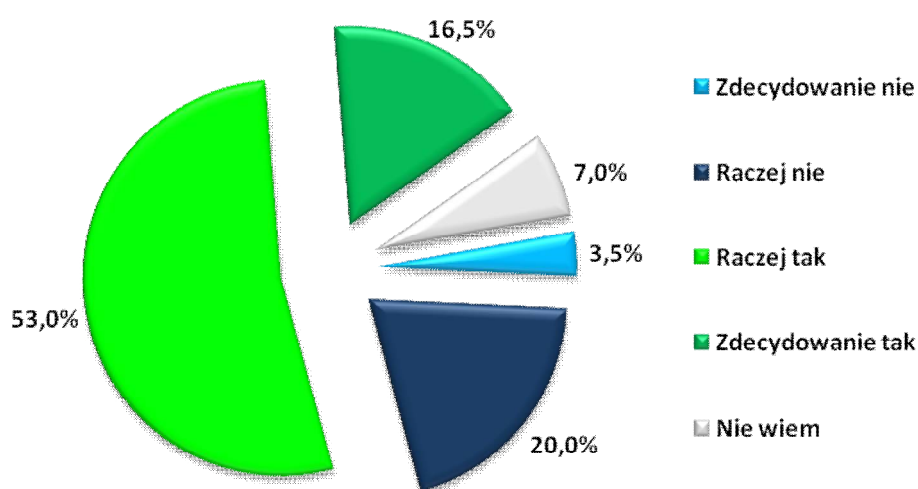
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

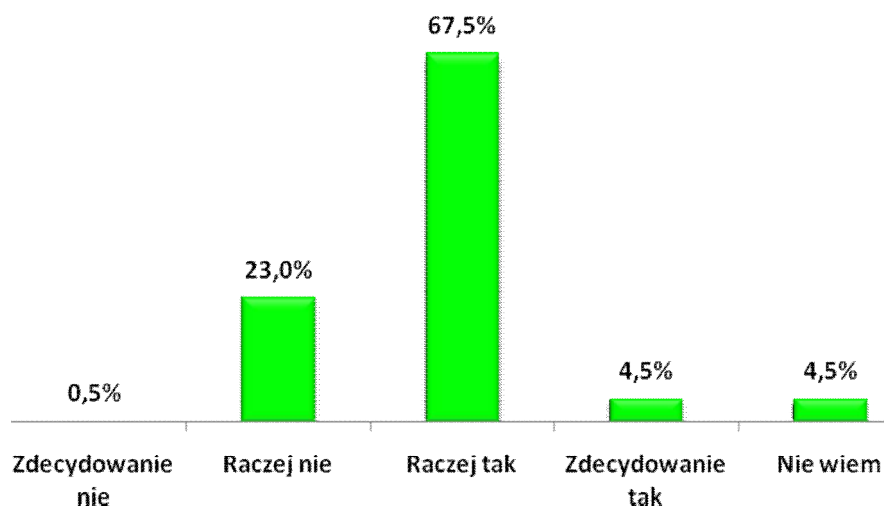
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

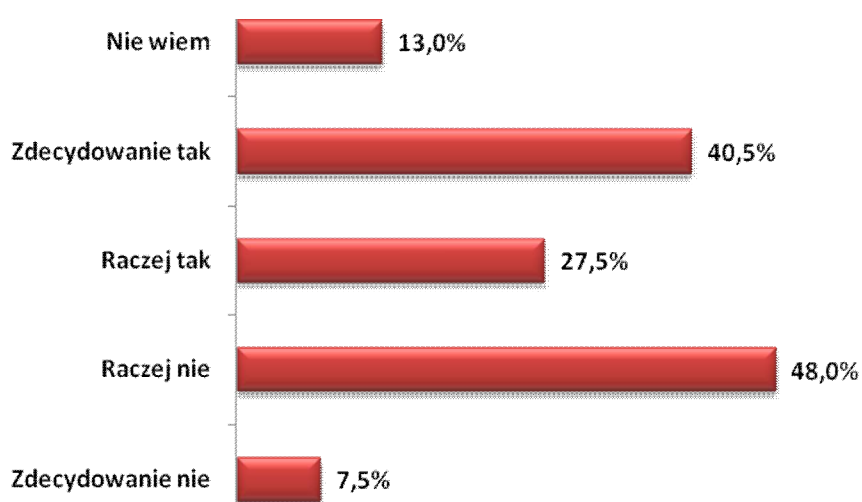
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

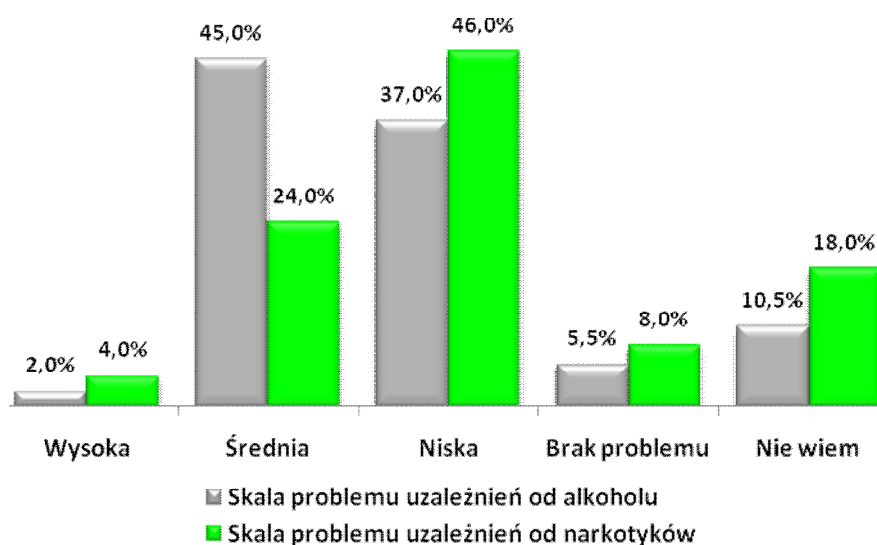
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

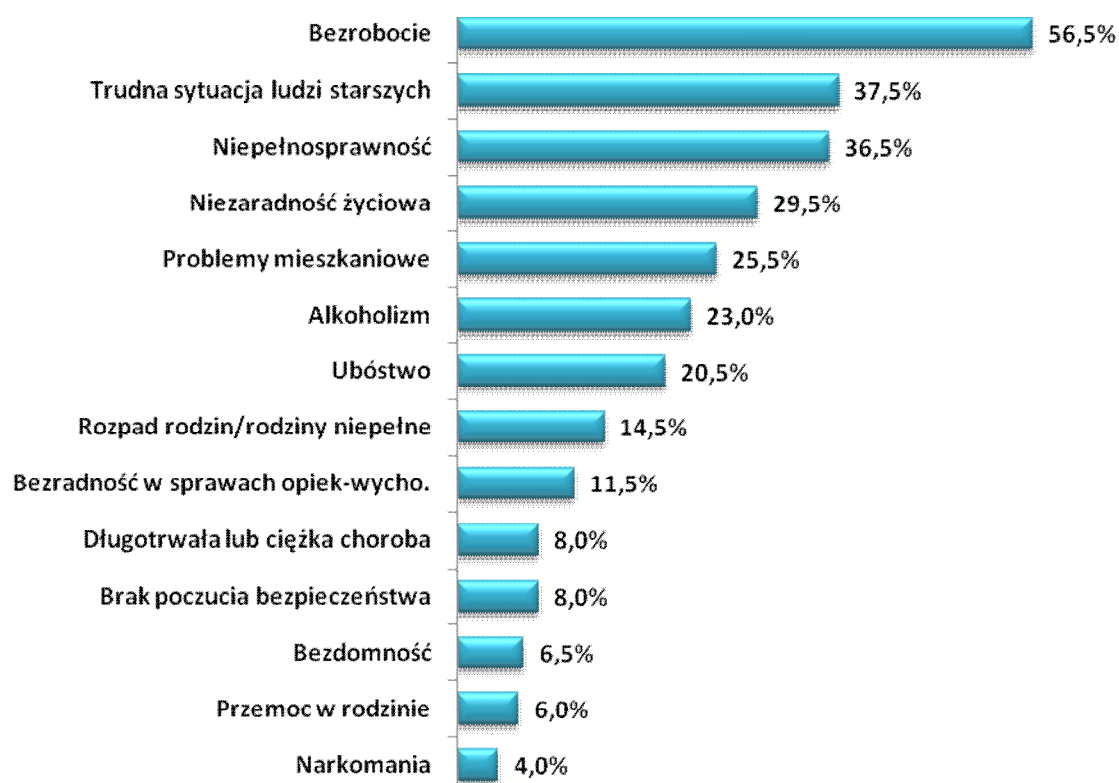
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

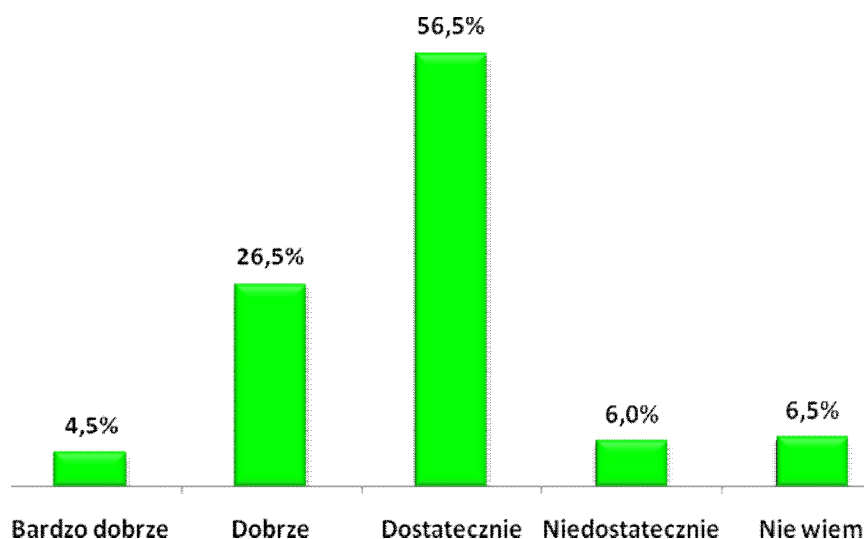
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

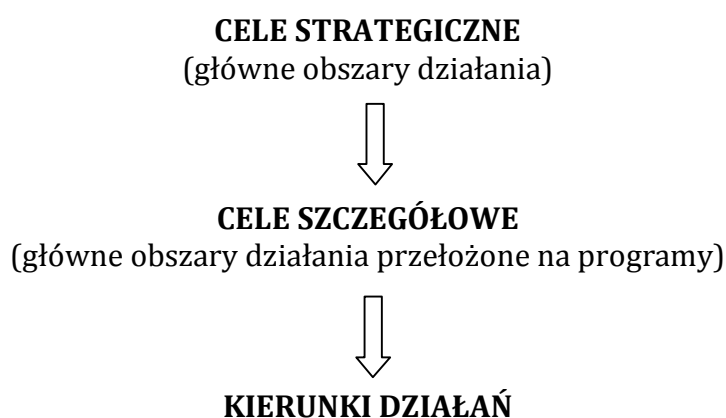
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprawacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.	83
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...	83
II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.	84
II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.	85
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...	86
III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.	87
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.	95
VIII. 2. Źródła finansowania.	95
Spis wykresów:.....	96
Spis tabel:.....	97

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gnieznem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gnieznom i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gnieznom – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

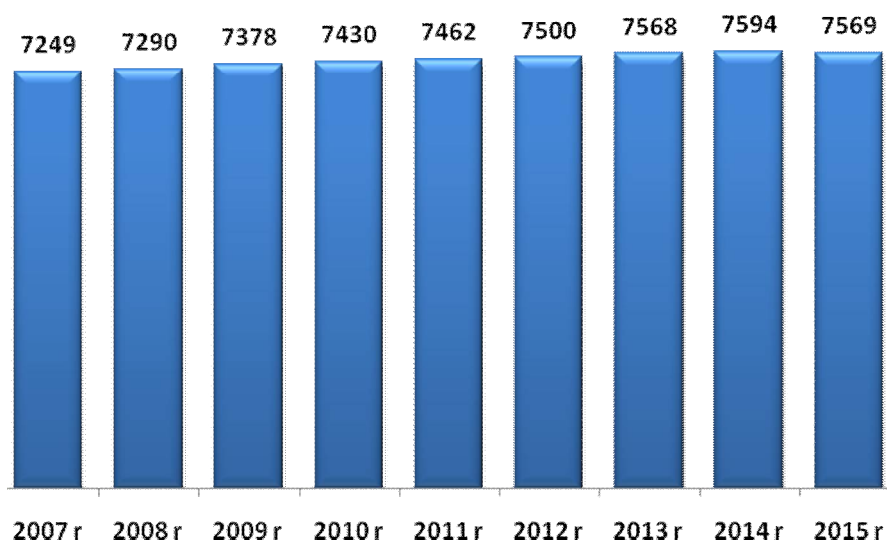
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszkania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

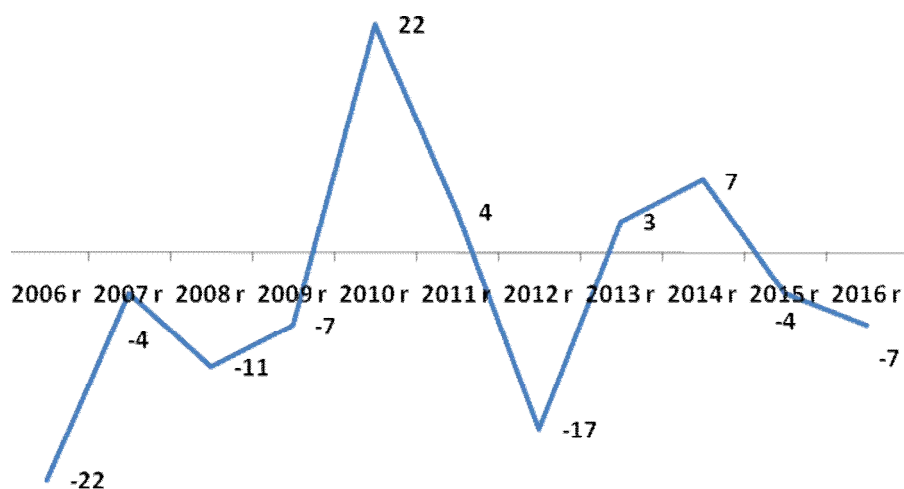
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

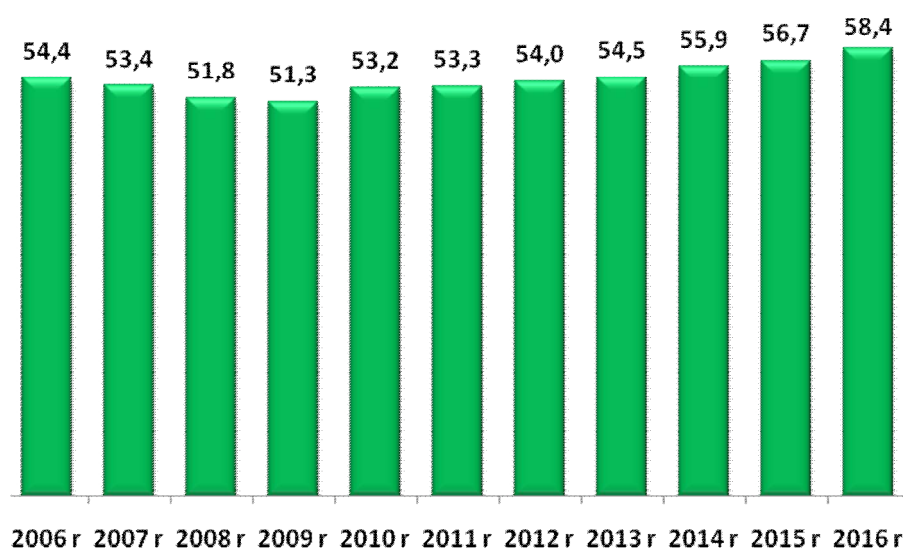
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeję ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.
- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.
- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.
- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyzny),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

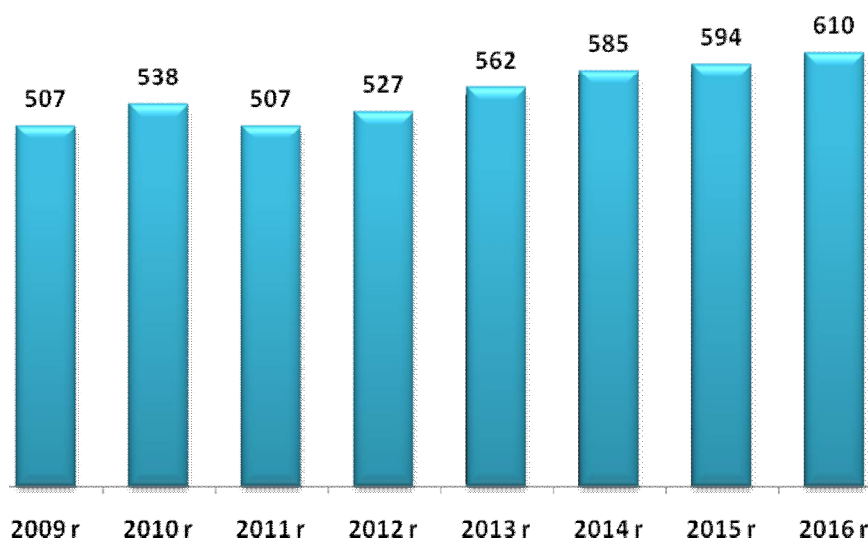
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współudziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

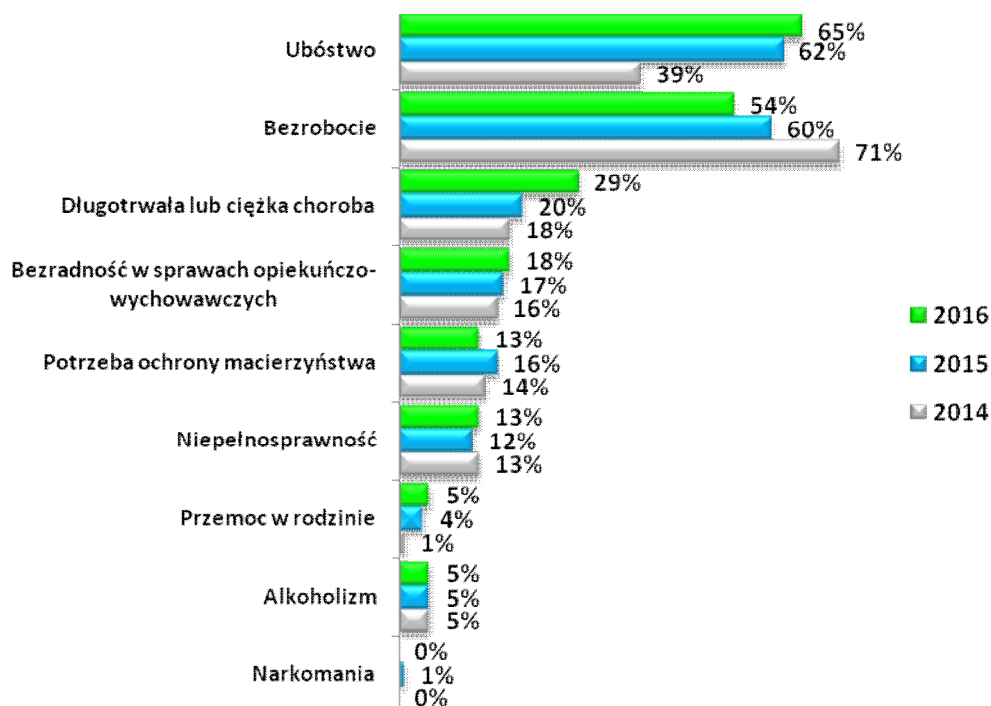
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zajściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

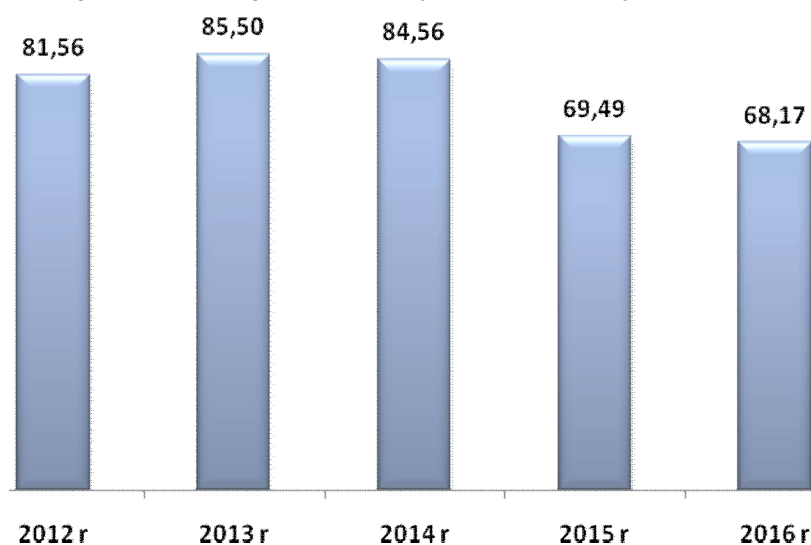
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

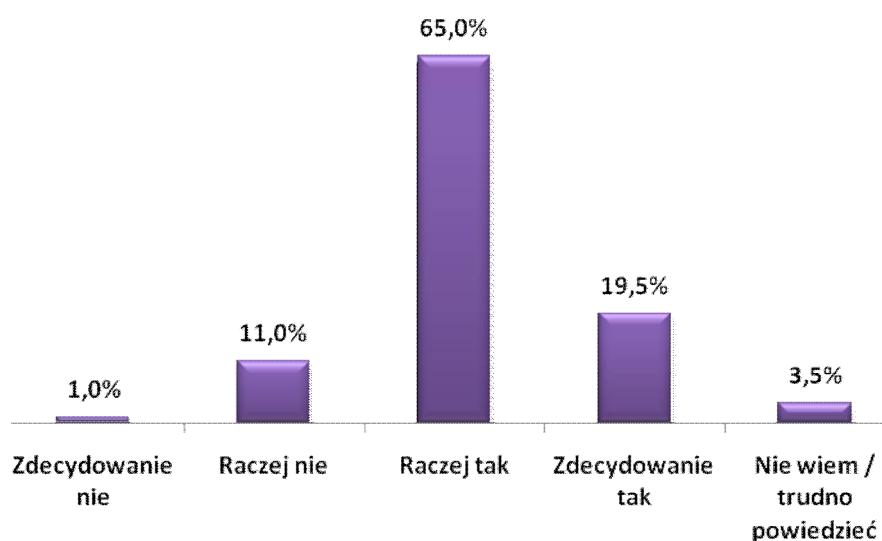
W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

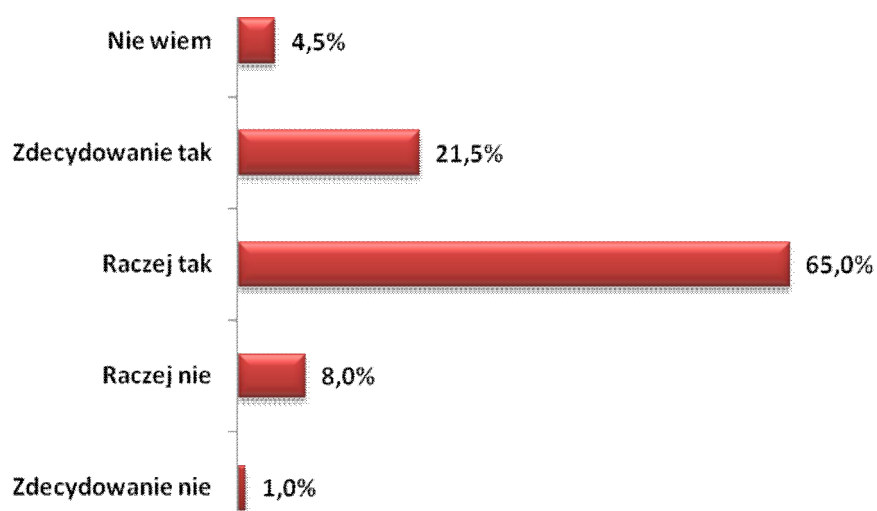
Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

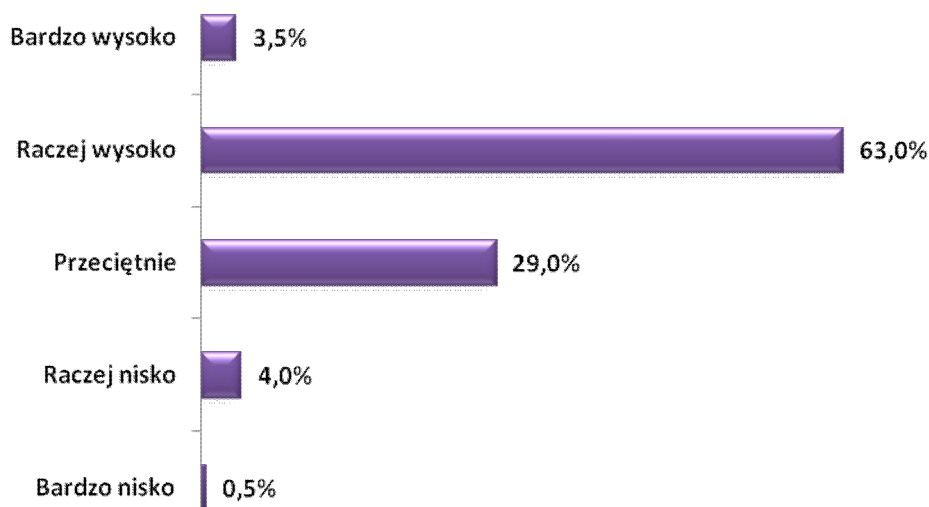
Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

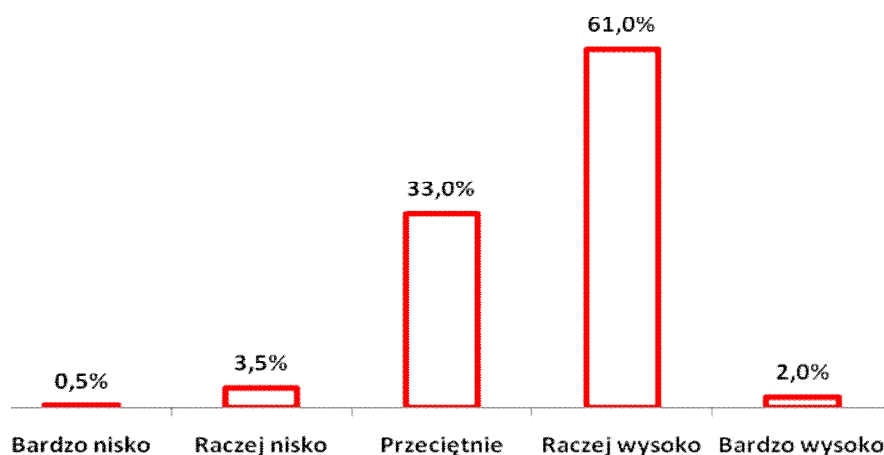
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

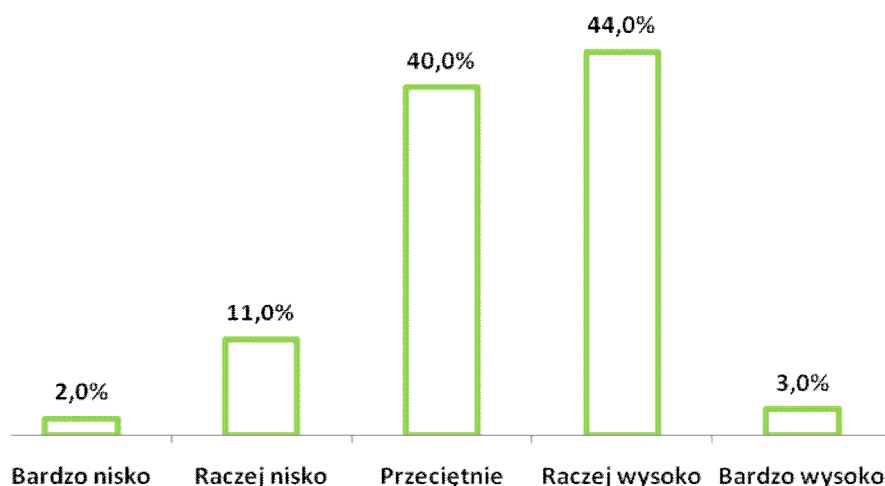
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

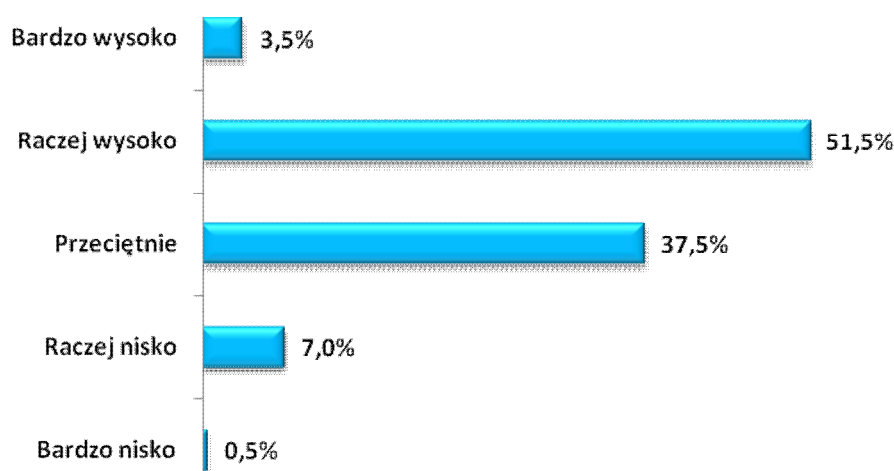
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

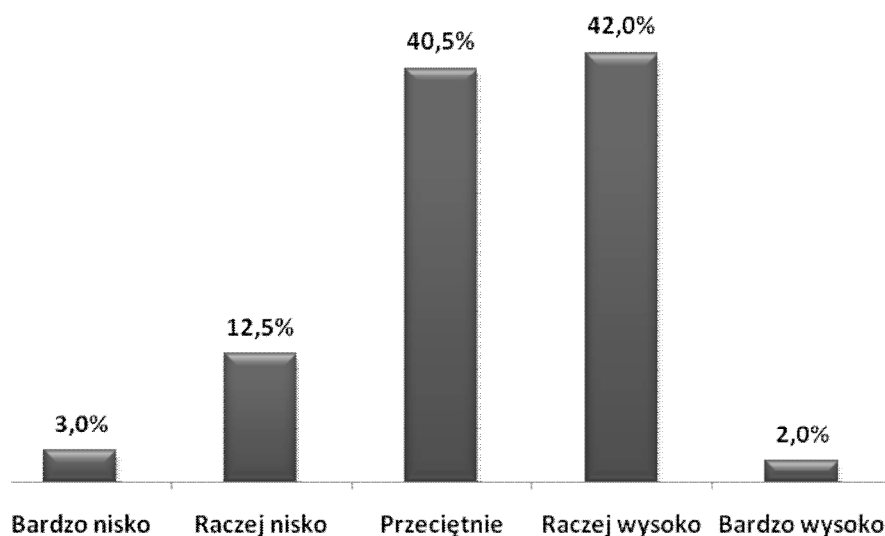
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

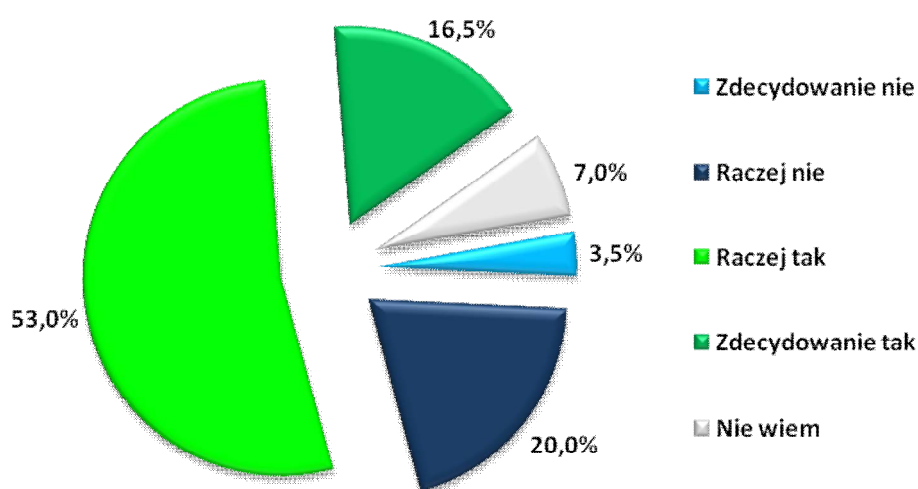
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

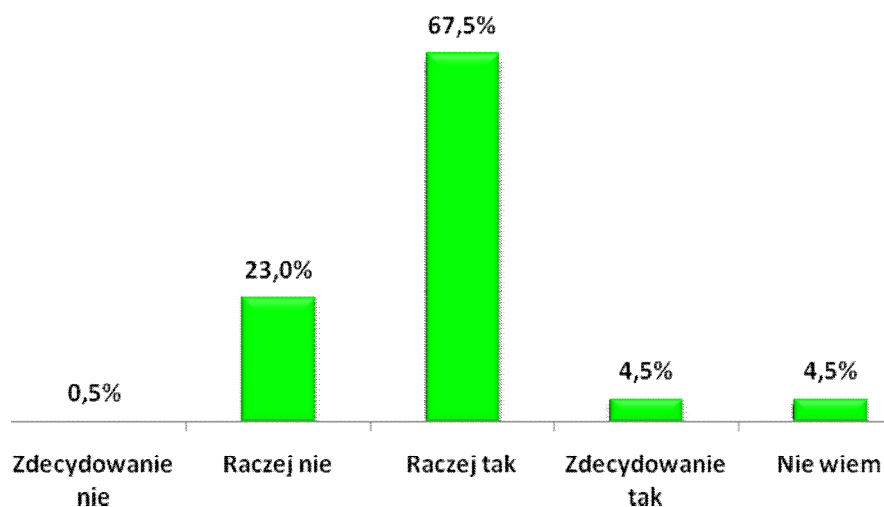
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

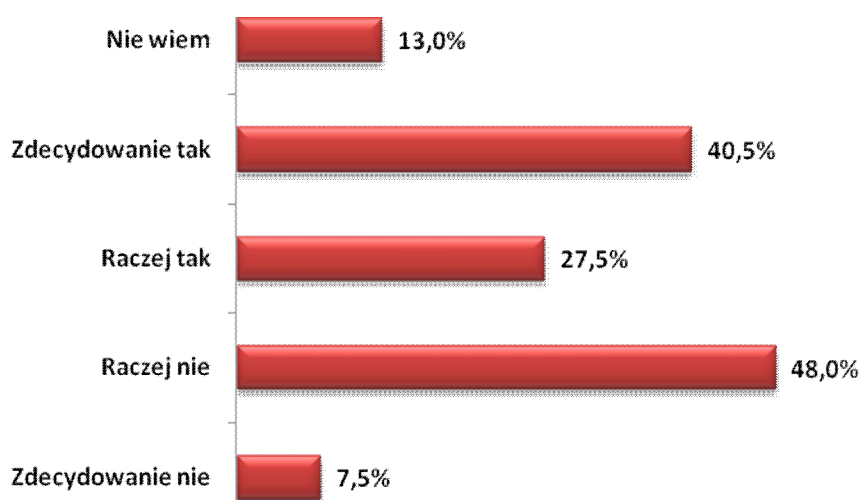
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

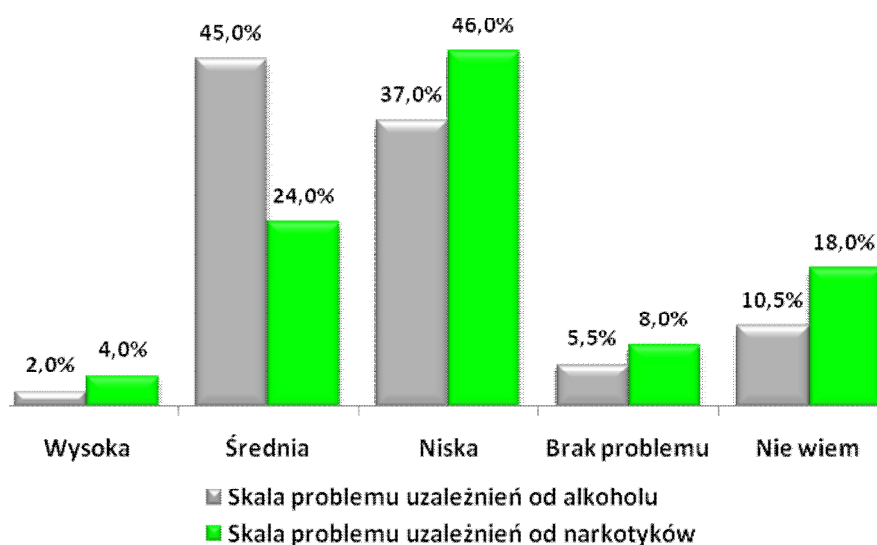
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

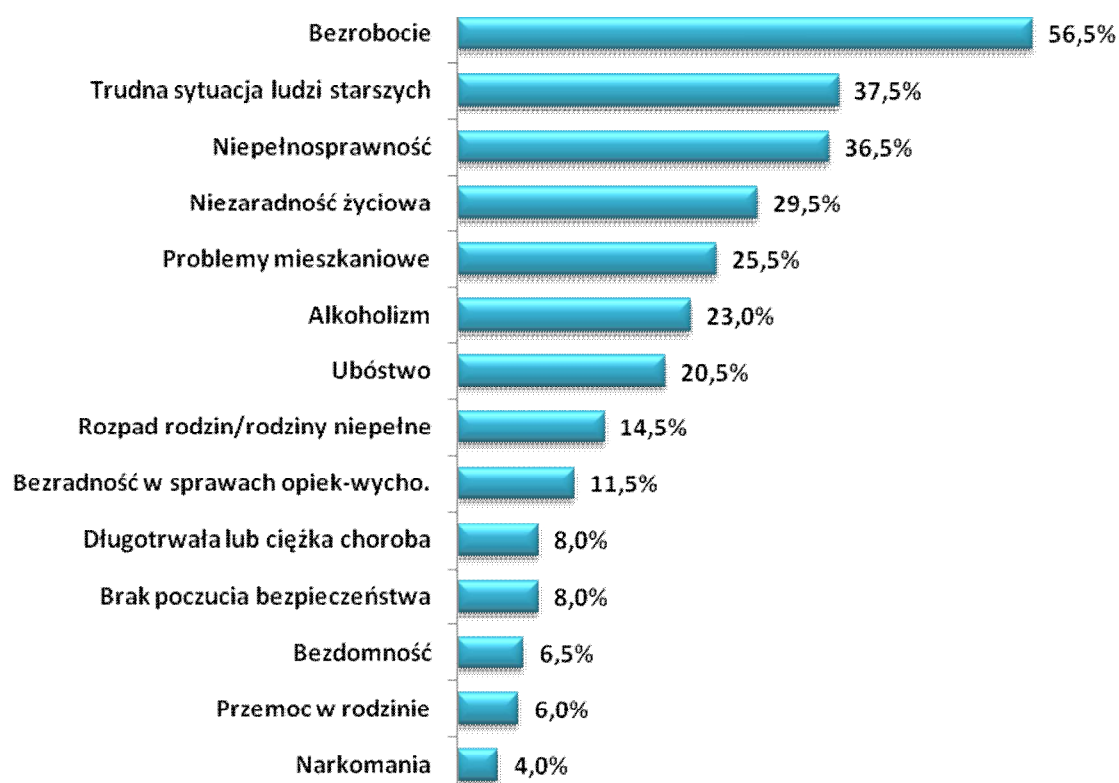
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

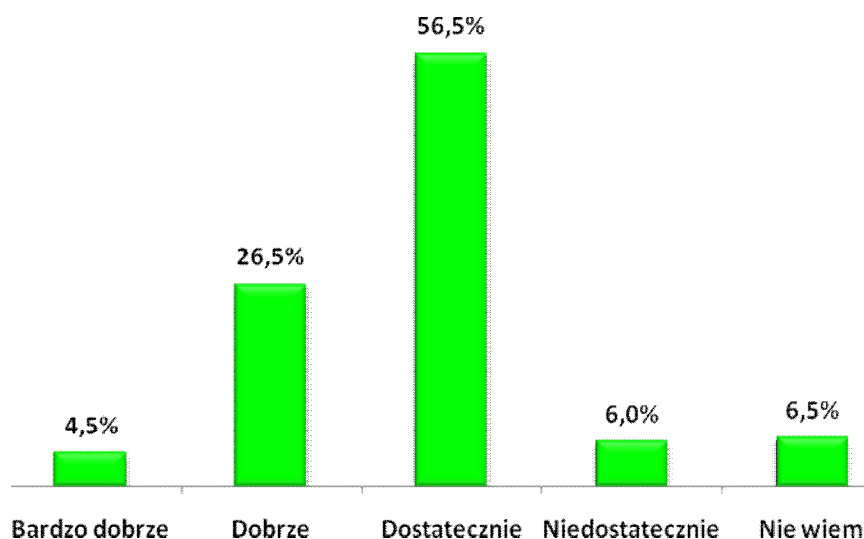
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

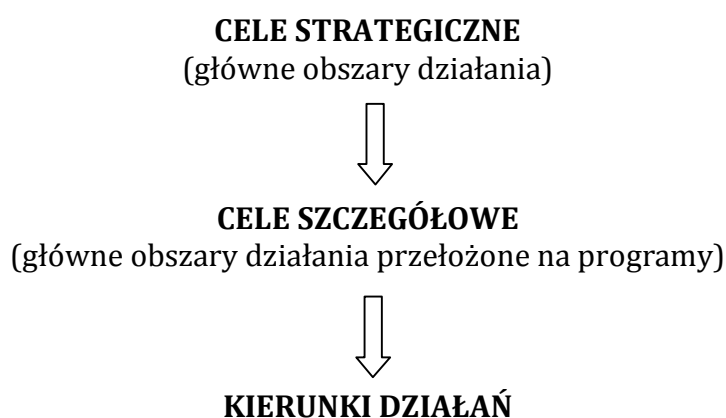
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:

Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny .

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.	83
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...	83
II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.	84
II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.	85
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...	86
III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.	87
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.	95
VIII. 2. Źródła finansowania.	95
Spis wykresów:.....	96
Spis tabel:.....	97

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gniezmem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gnieznom i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gnieznom – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

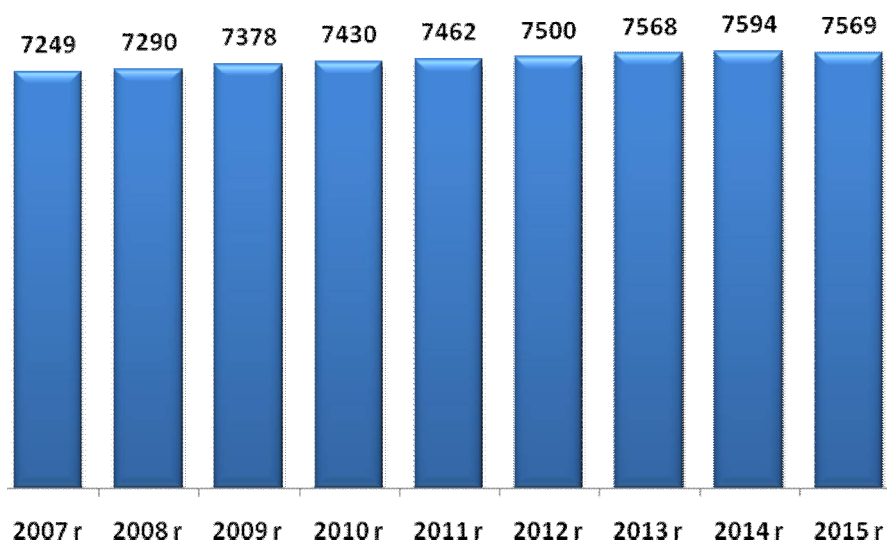
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszkania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

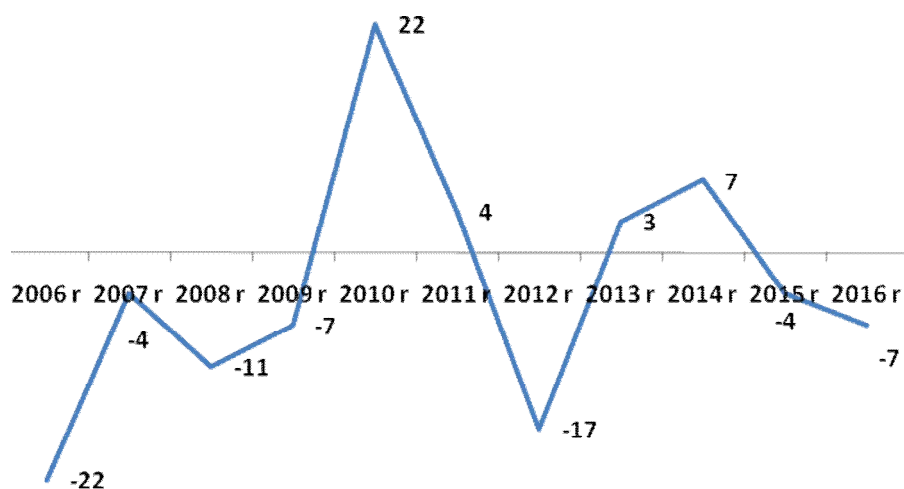
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

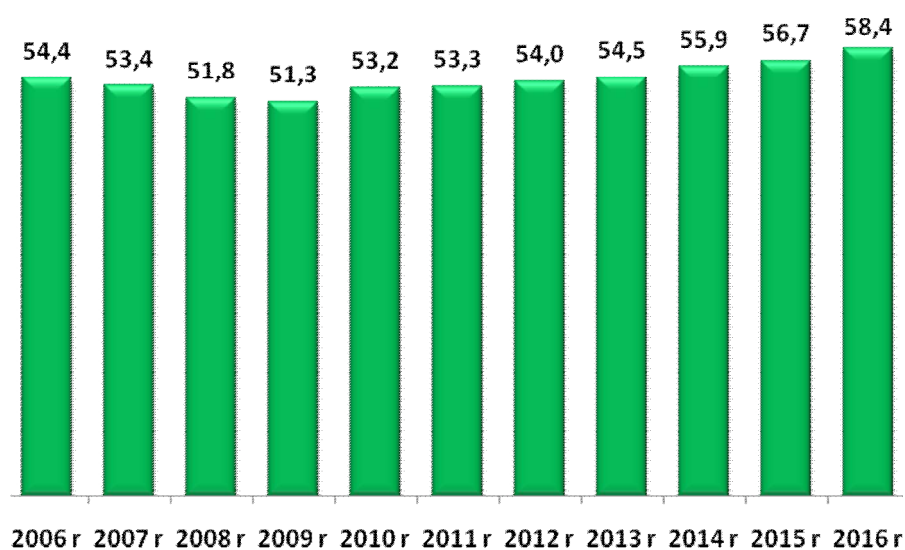
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeję ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.
- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.
- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.
- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyń),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

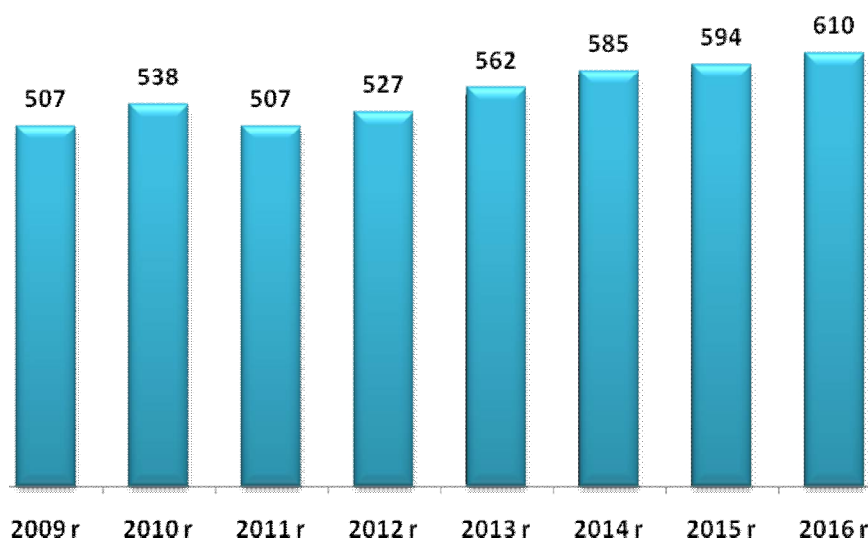
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współudziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

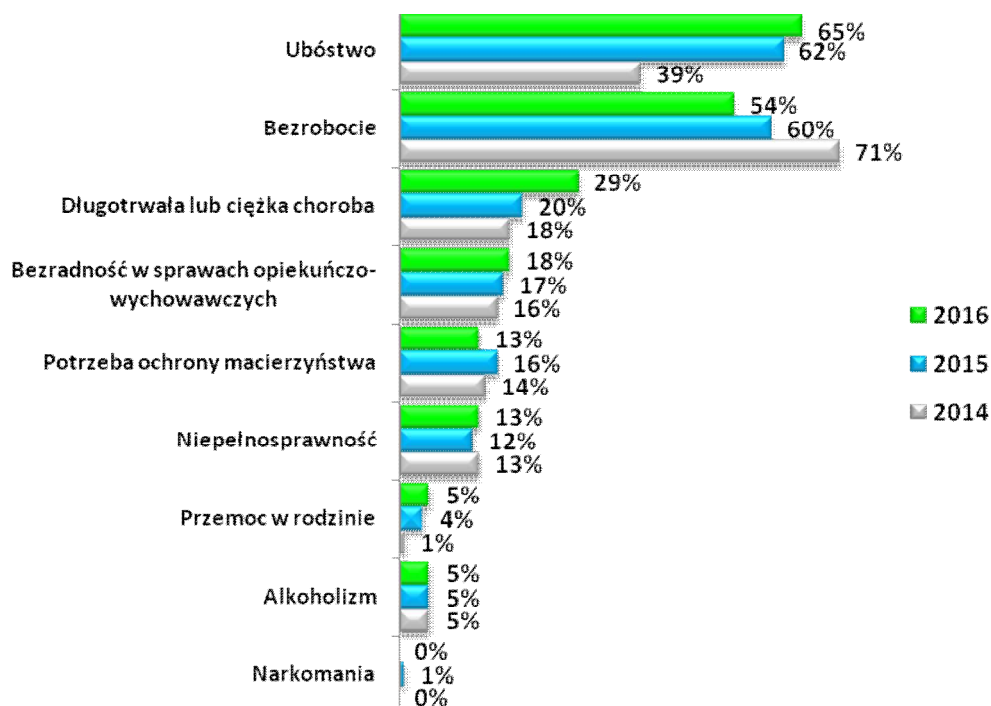
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przezwyciężaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zajściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

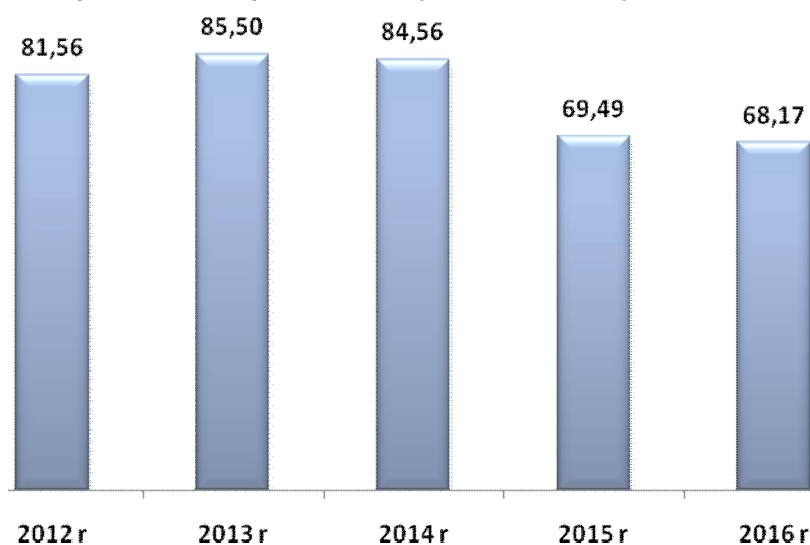
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

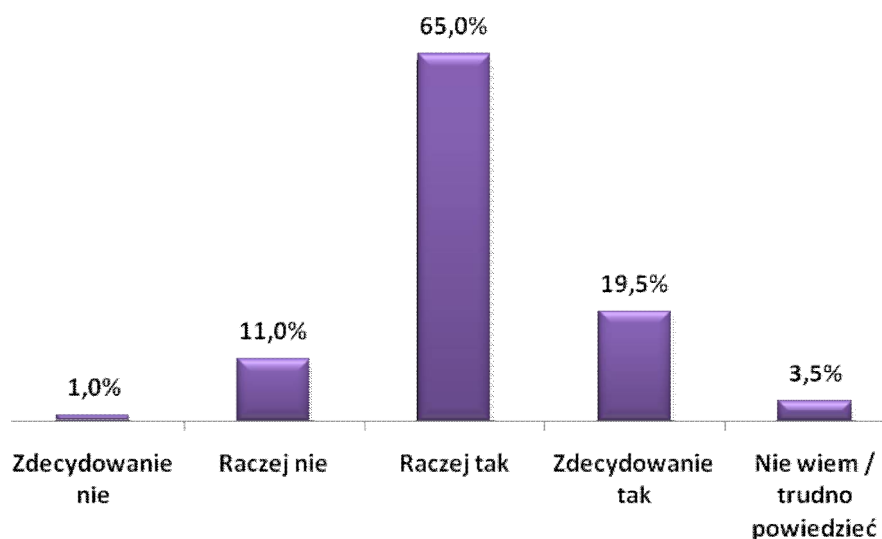
W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

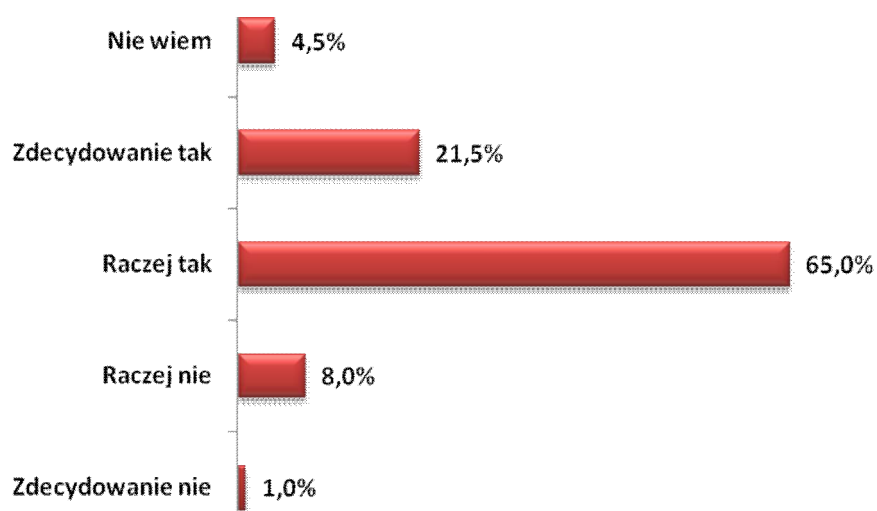
Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

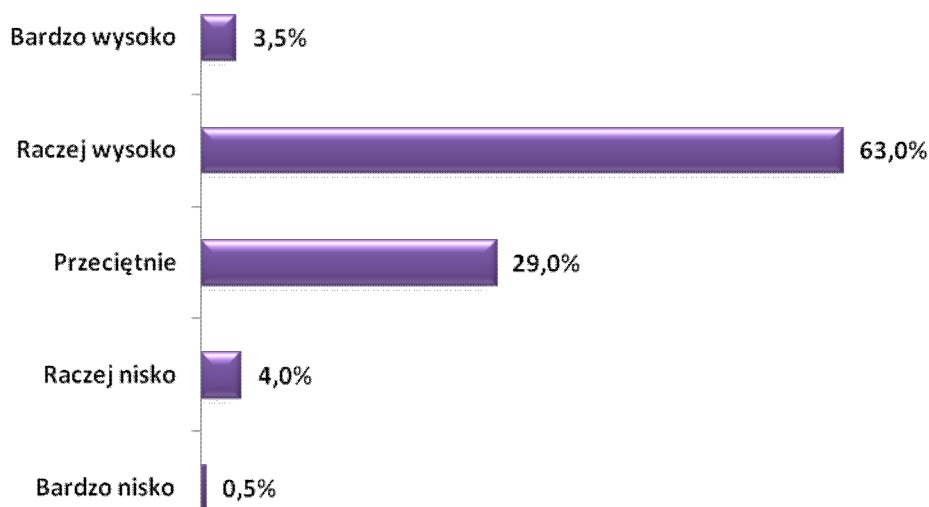
Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

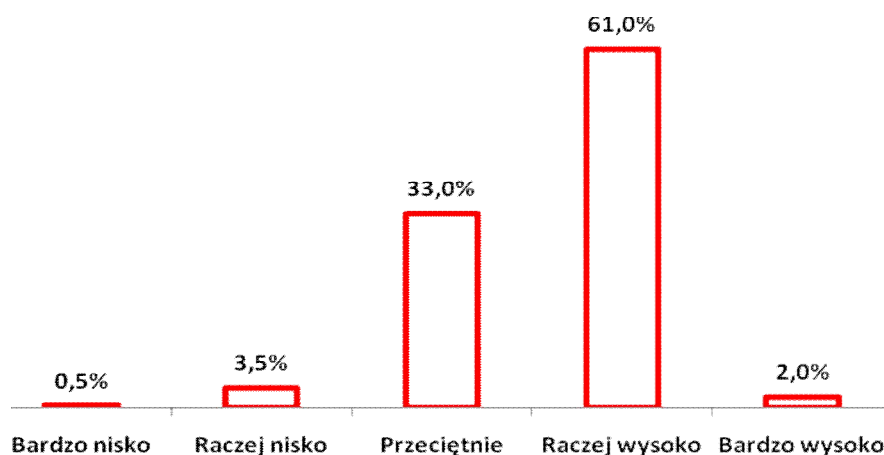
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

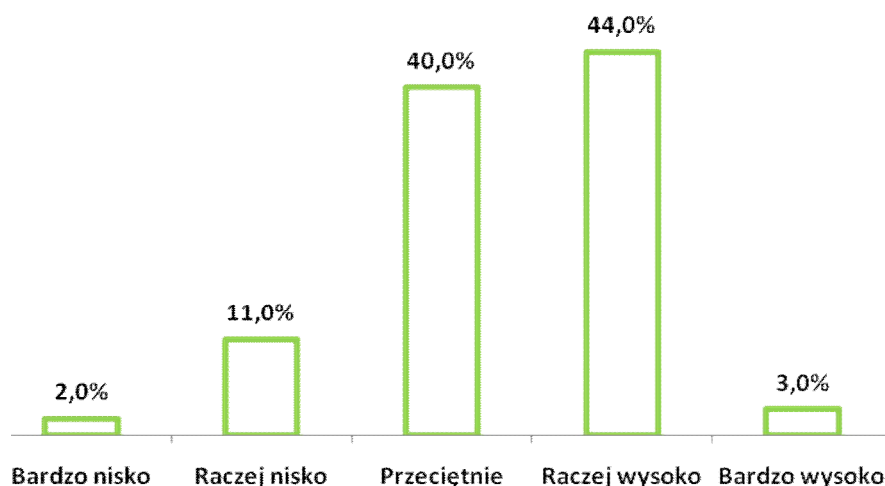
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

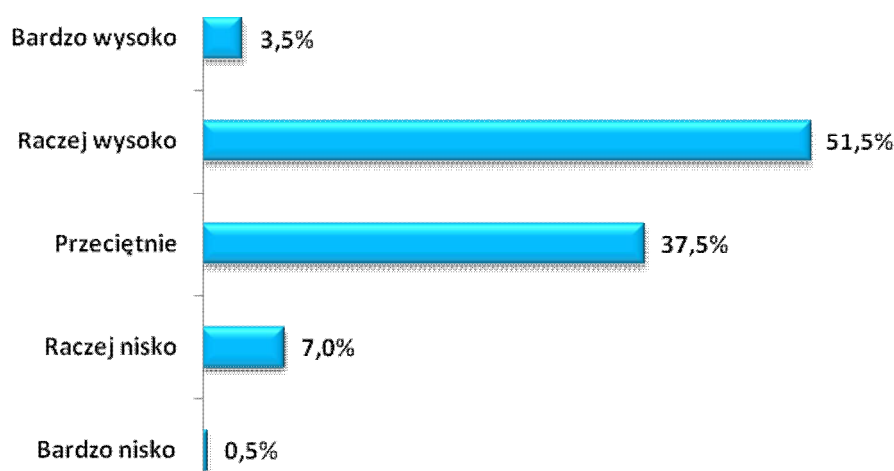
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

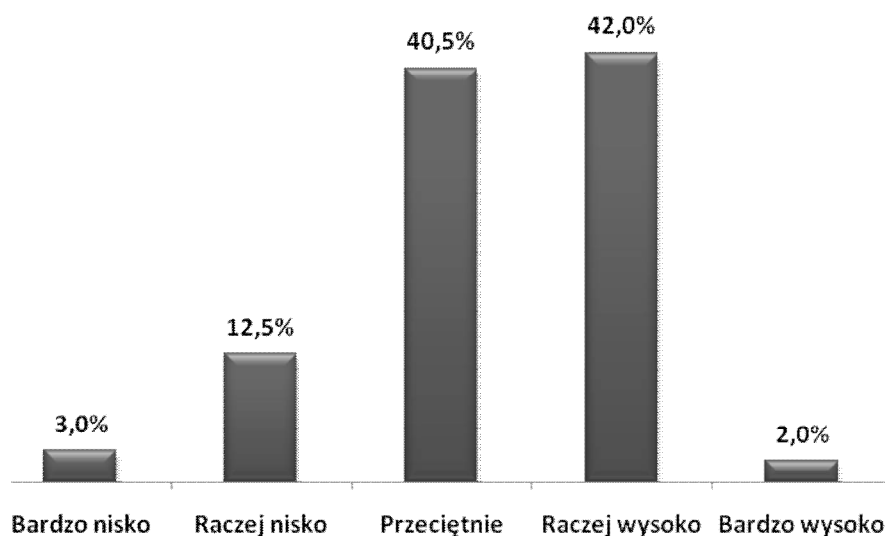
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

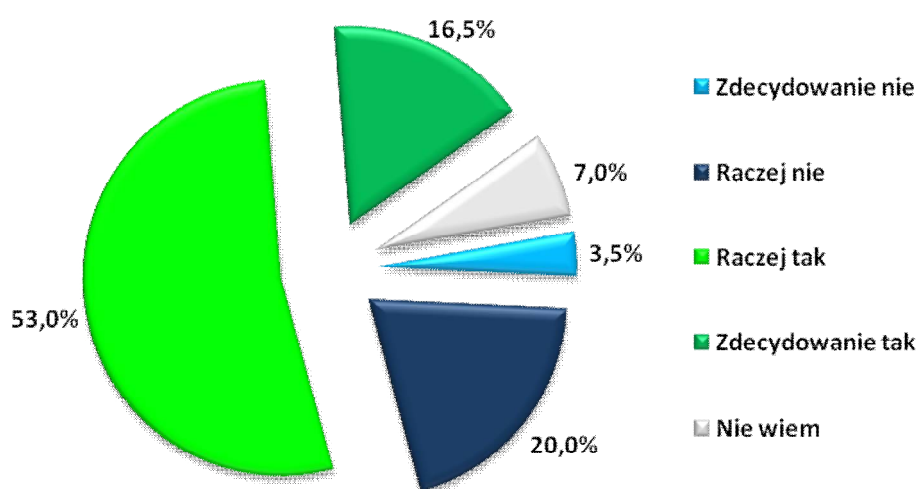
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

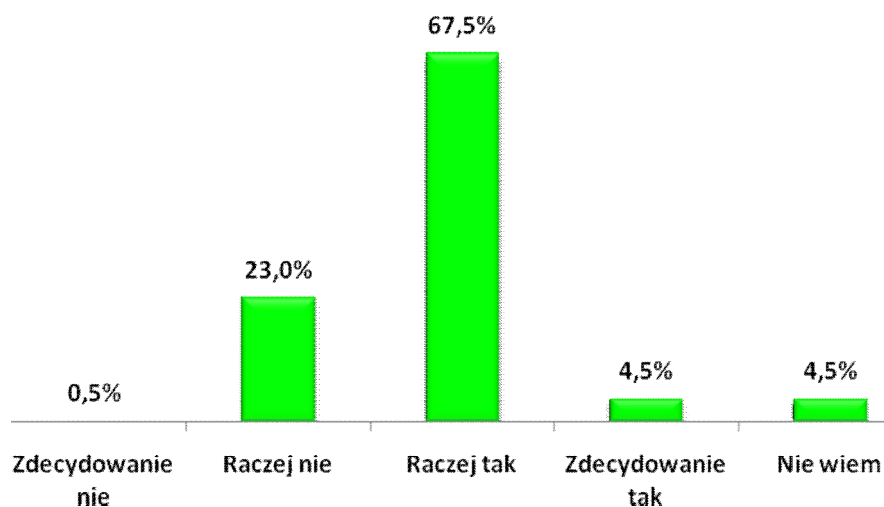
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

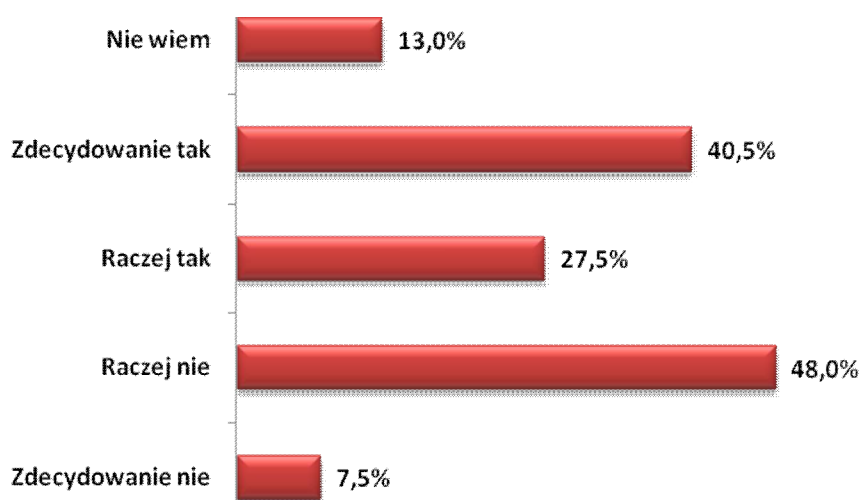
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

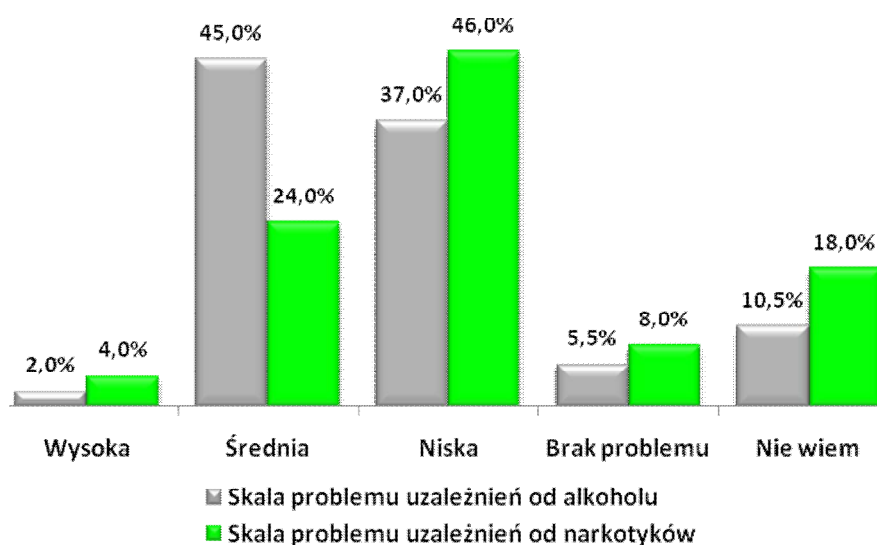
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

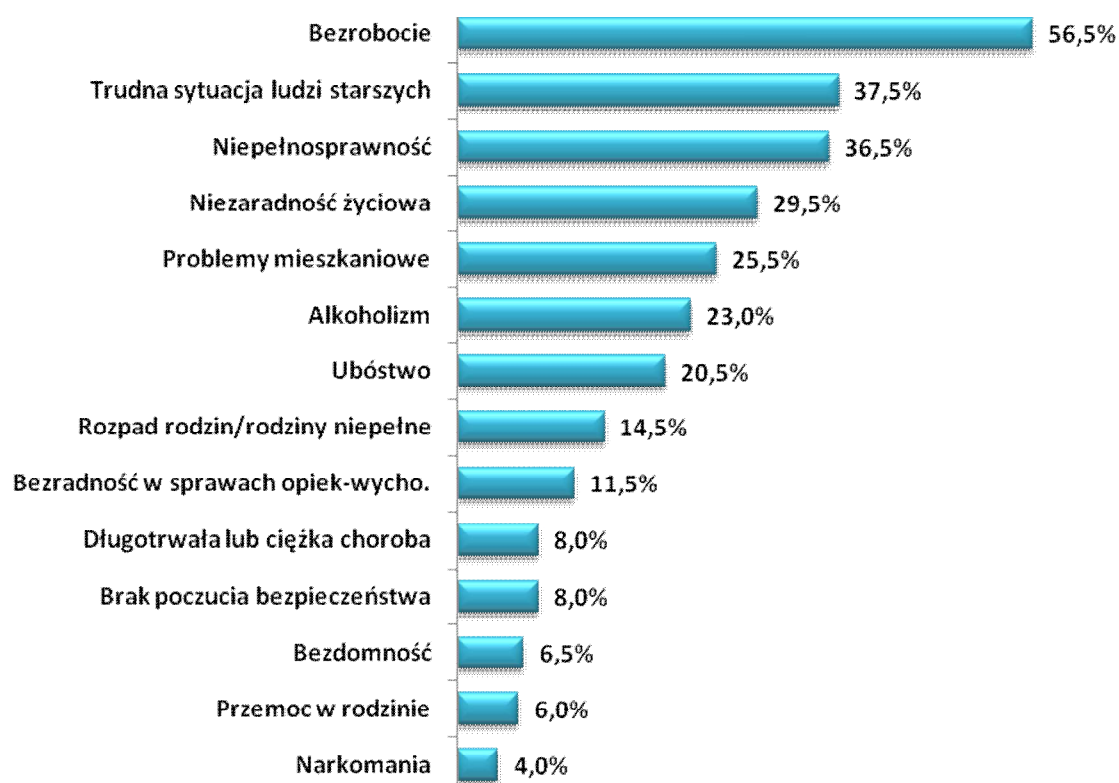
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

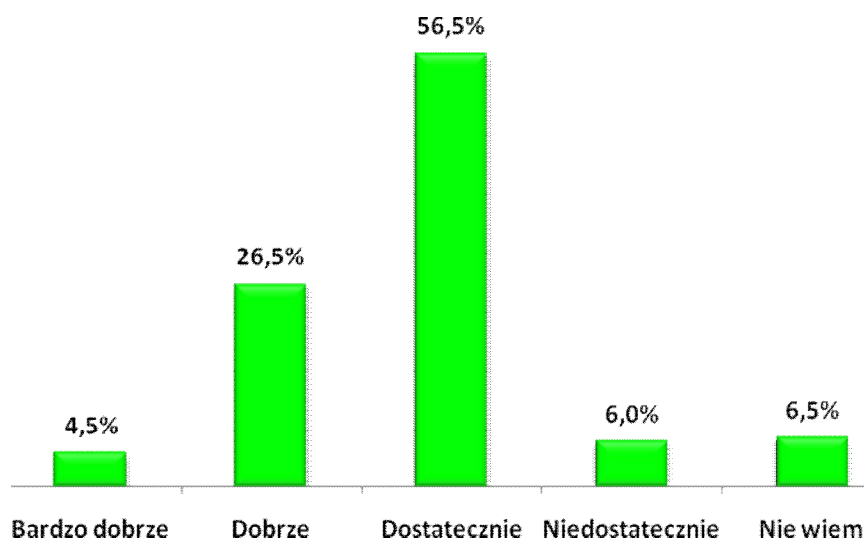
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

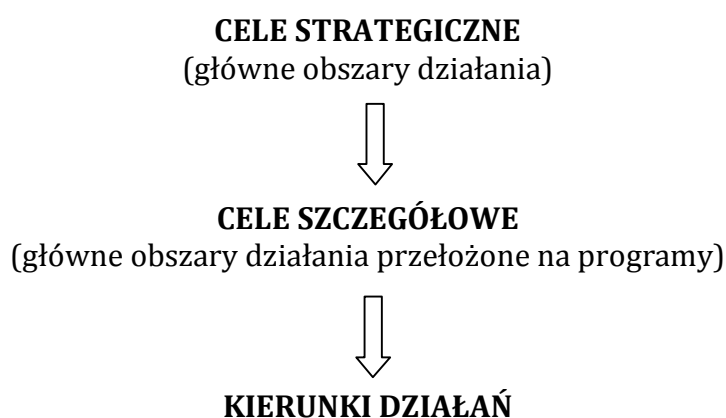
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planującym urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprawacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

<i>I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.</i>	<i>83</i>
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
<i>II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...</i>	<i>83</i>
<i>II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.</i>	<i>84</i>
<i>II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.</i>	<i>85</i>
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
<i>III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...</i>	<i>86</i>
<i>III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.</i>	<i>87</i>
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.</i>	<i>95</i>
<i>VIII. 2. Źródła finansowania.</i>	<i>95</i>
<i>Spis wykresów:.....</i>	<i>96</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>97</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gnieznem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gnieznom i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gnieznom – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

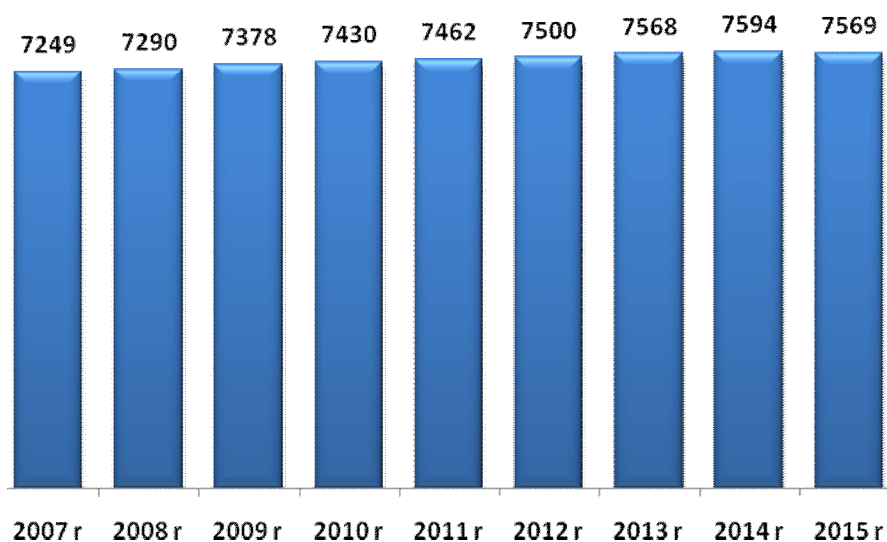
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

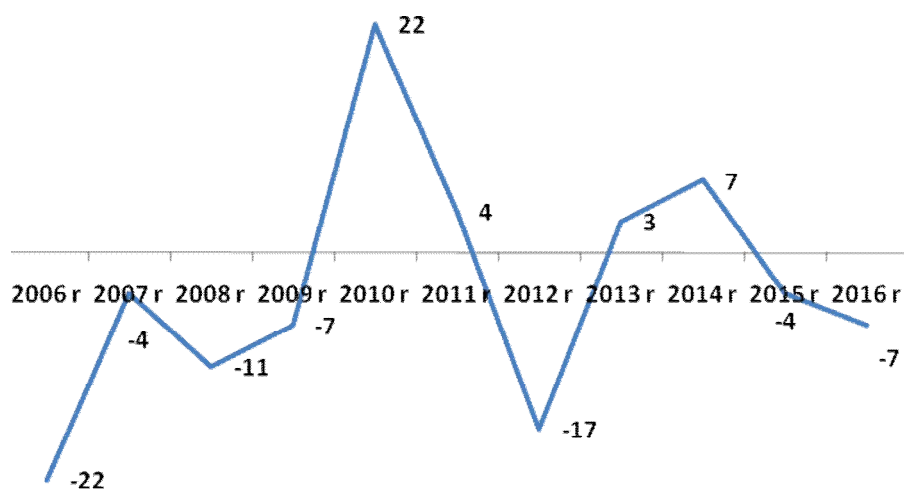
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

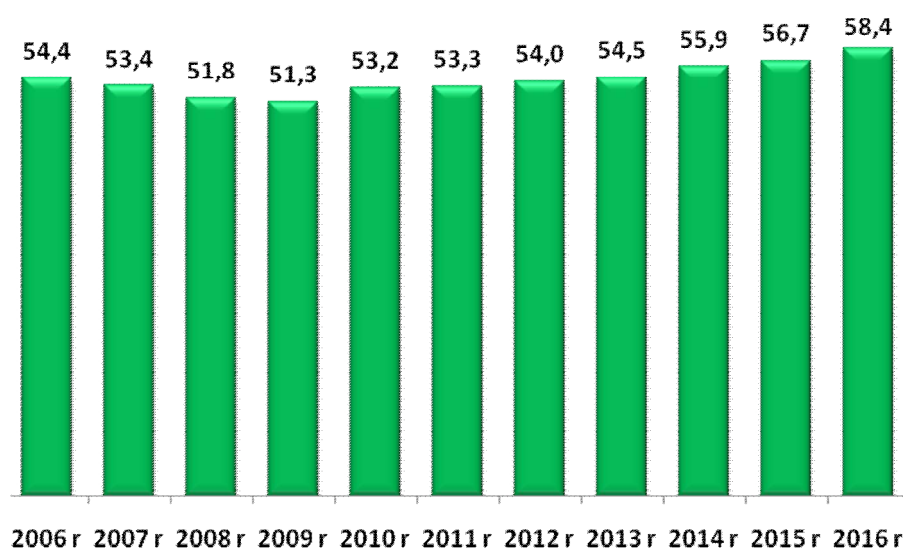
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeję ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.
- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.
- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.
- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyń),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

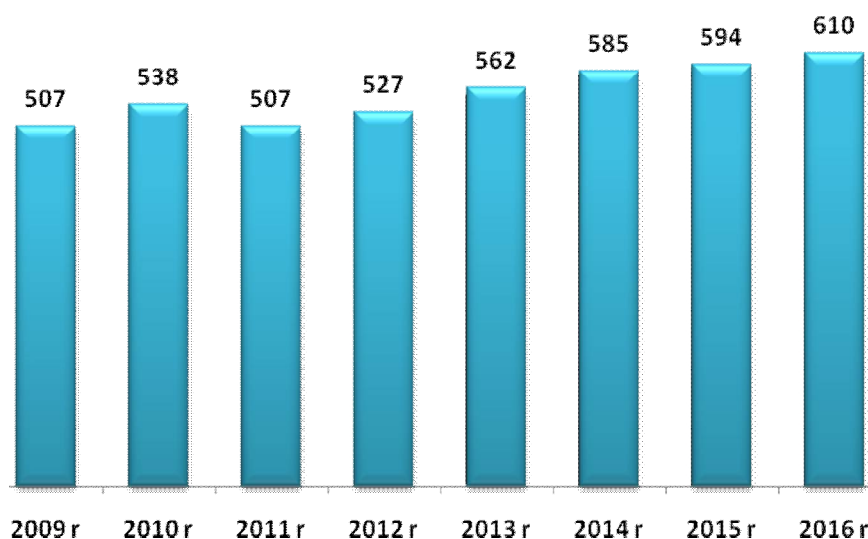
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współdziałaniu tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

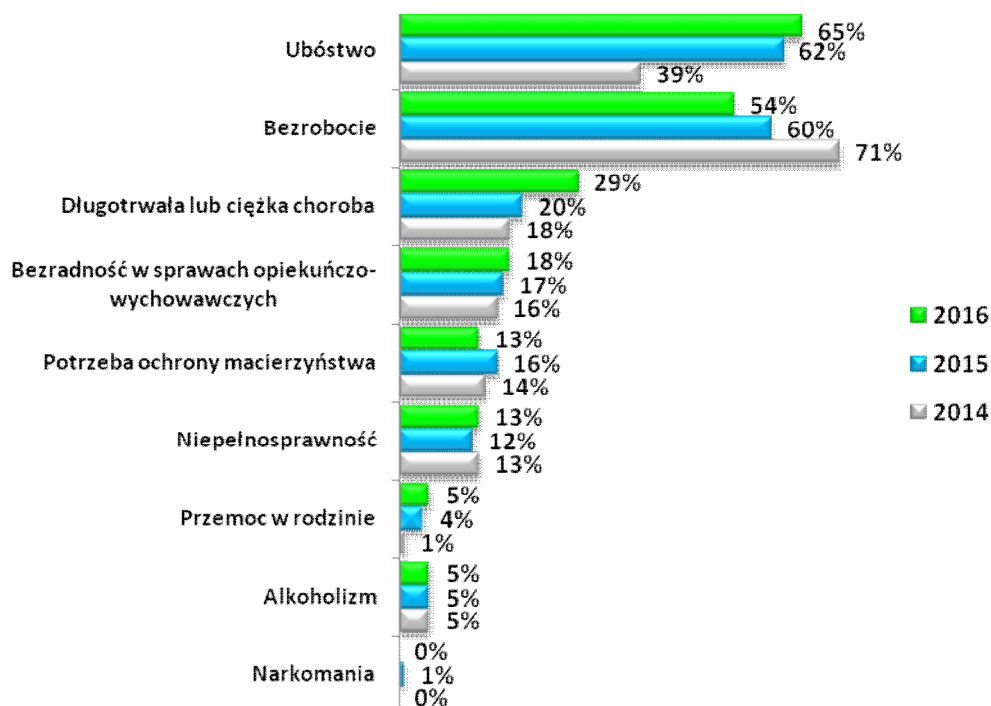
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zajściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

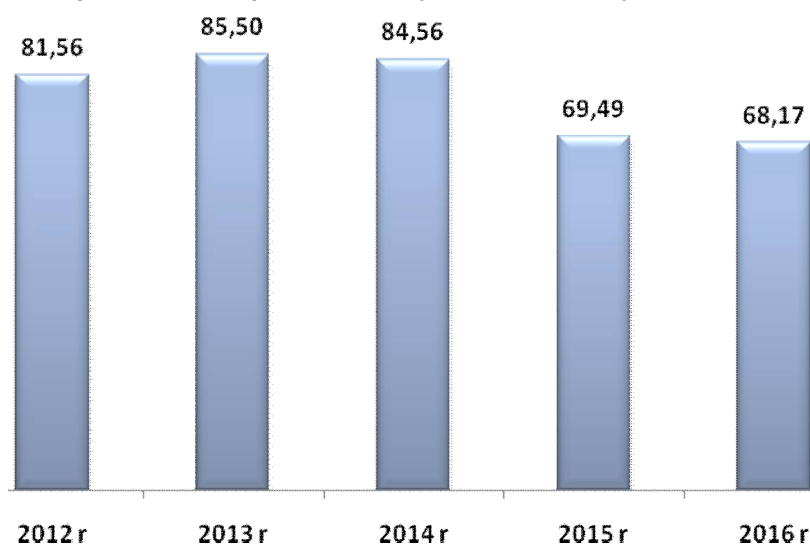
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

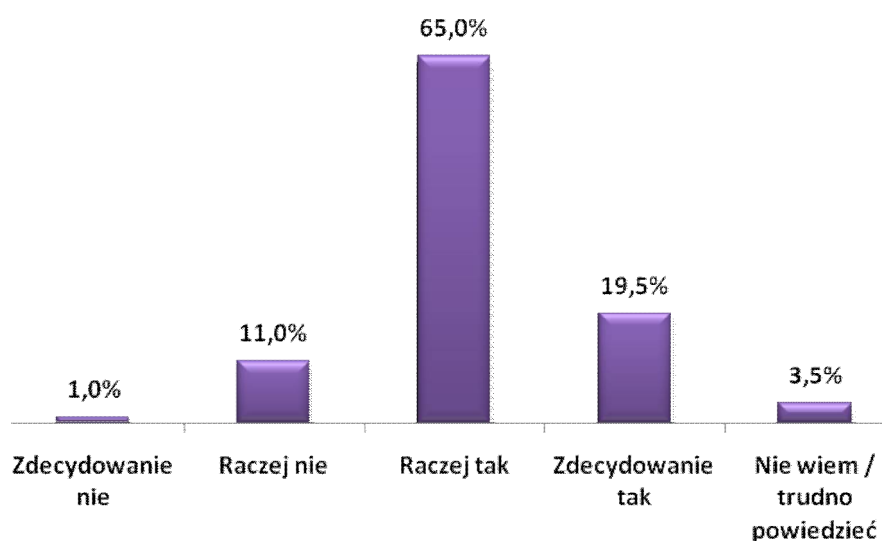
W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

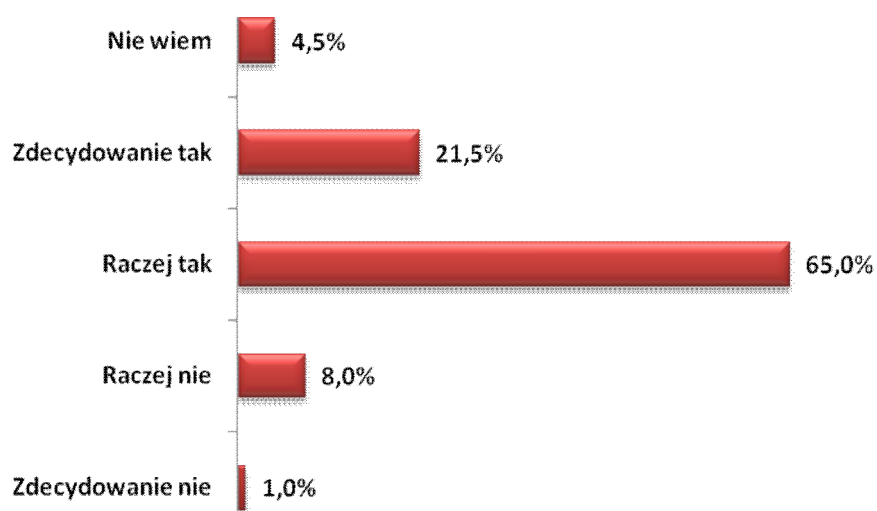
Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

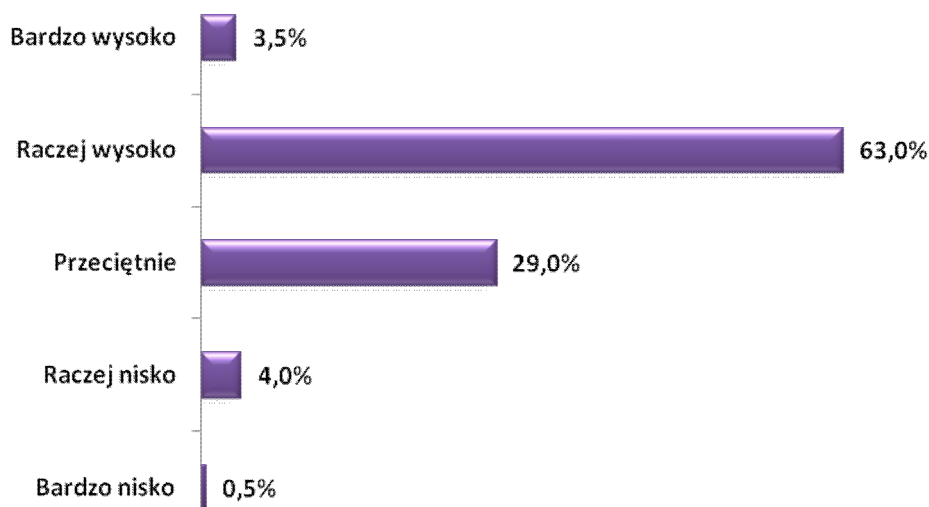
Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

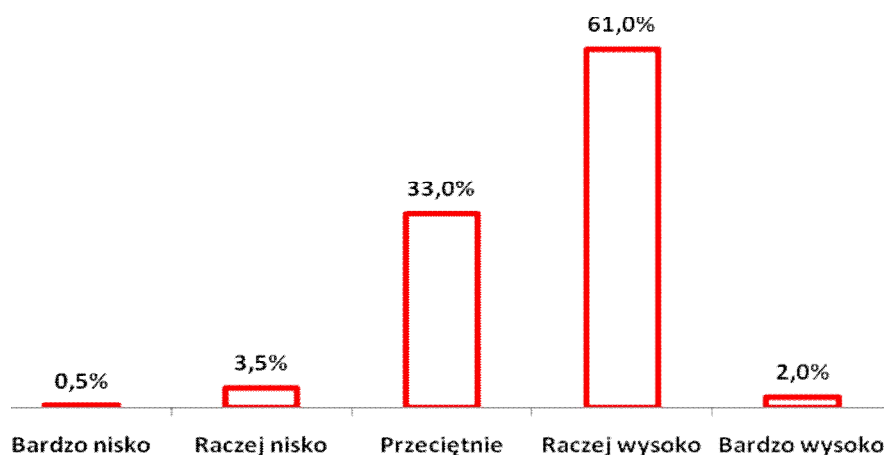
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

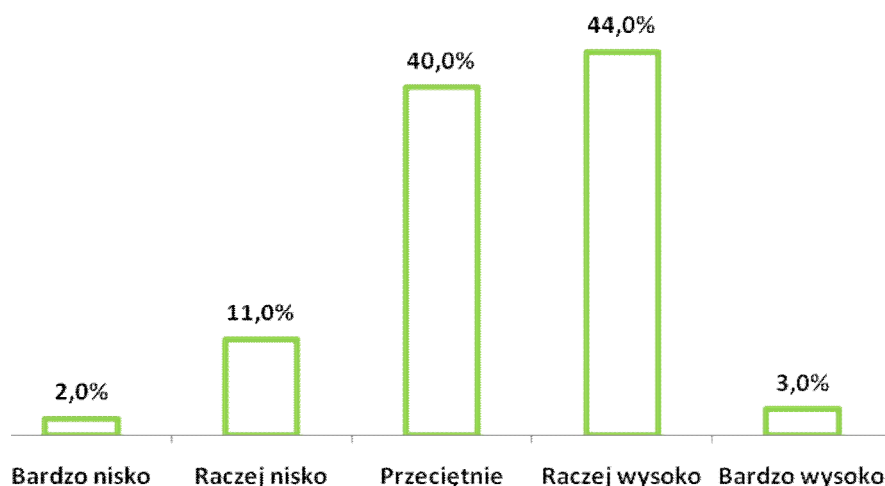
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

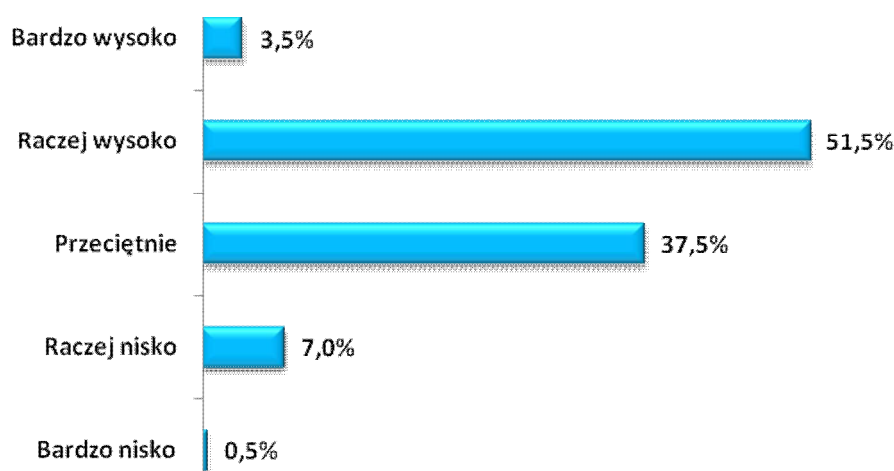
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

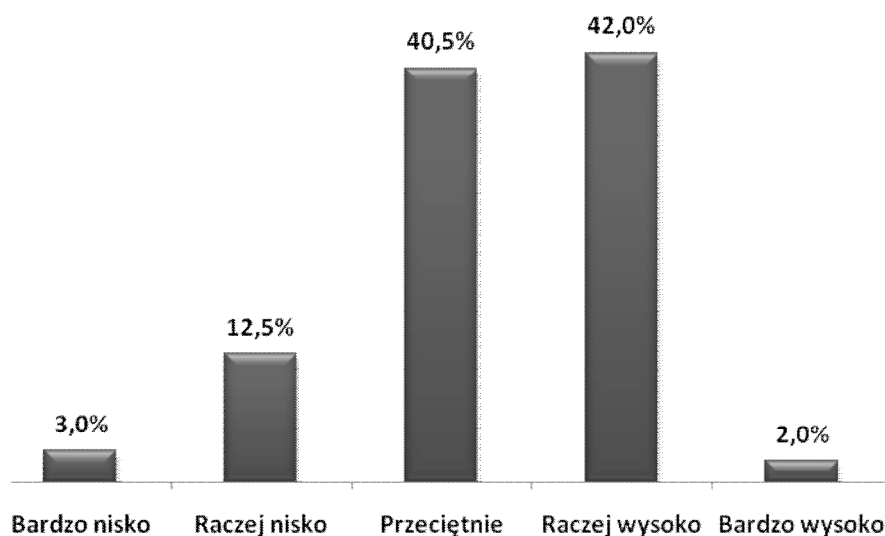
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

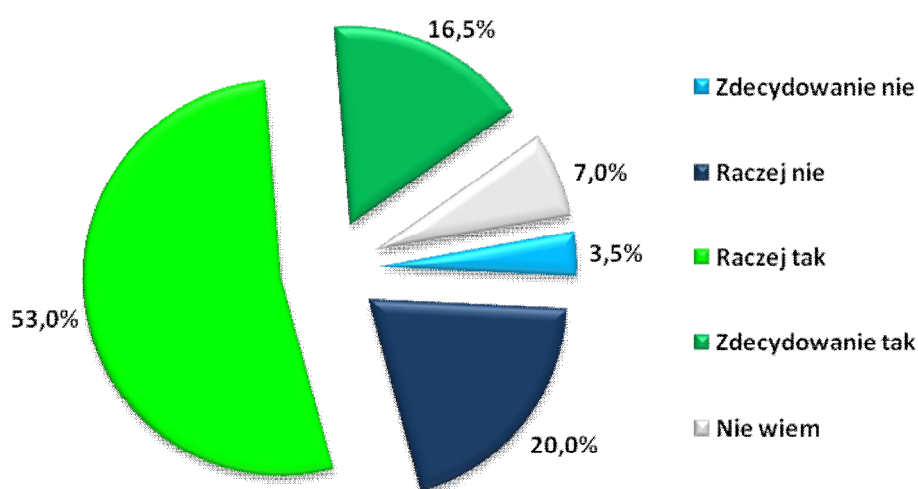
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

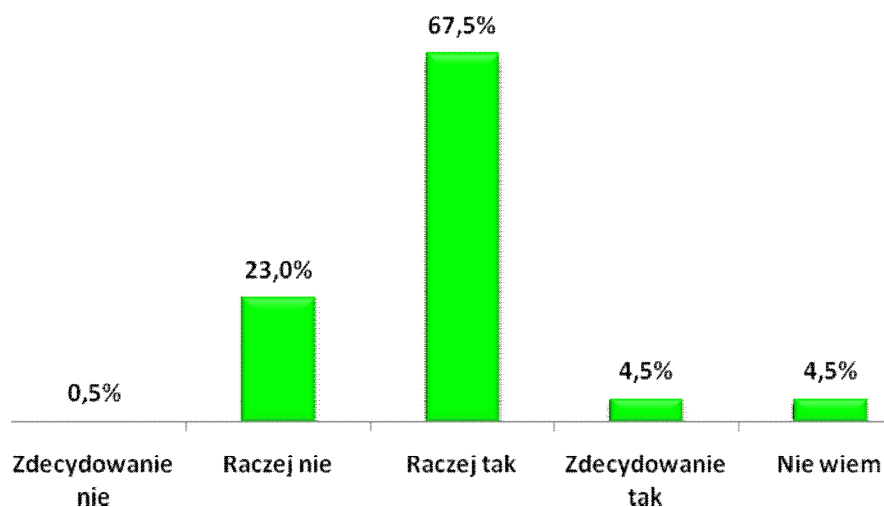
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

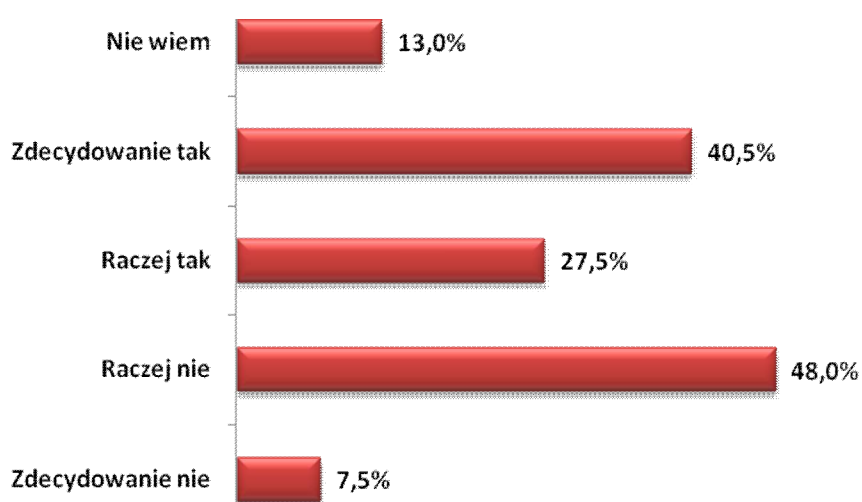
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

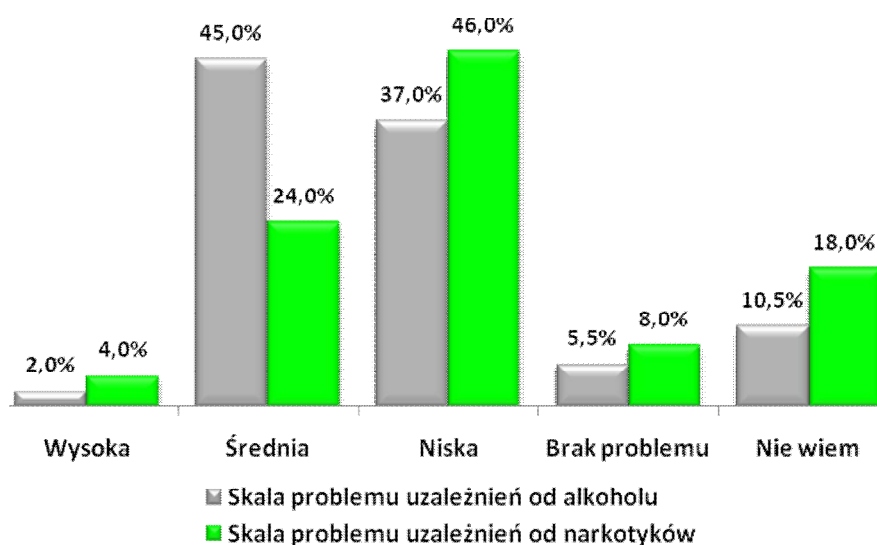
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

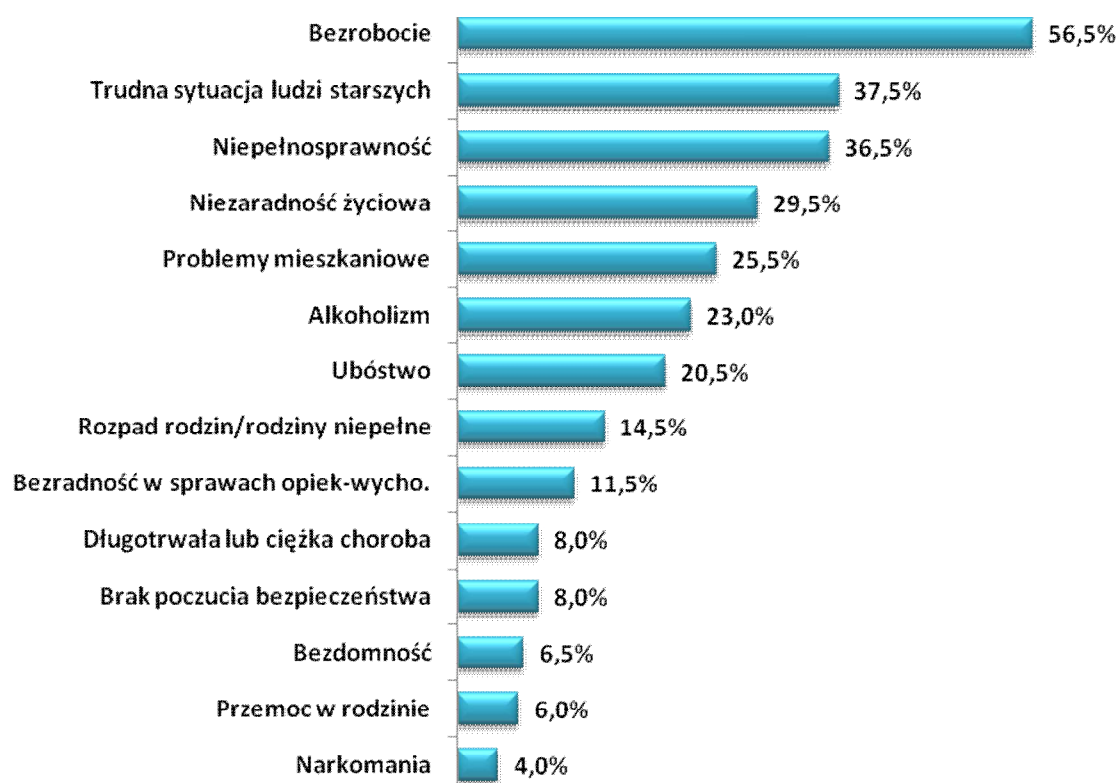
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

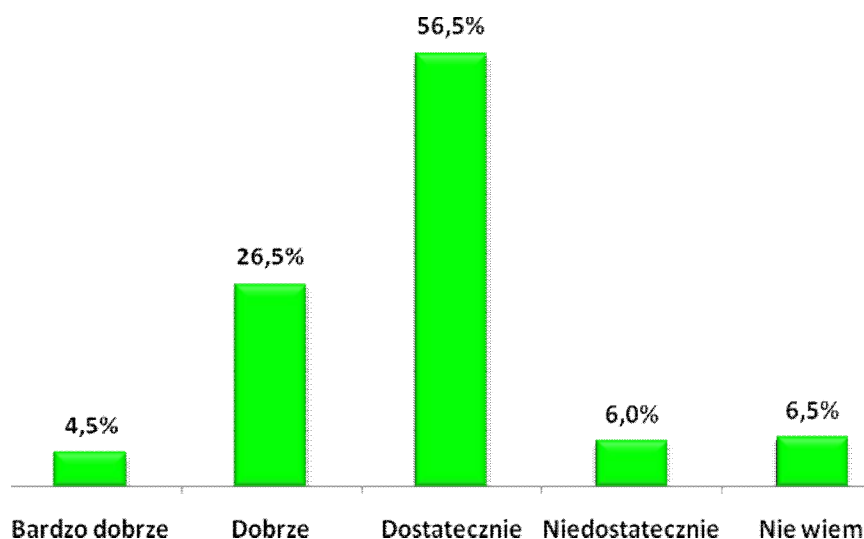
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

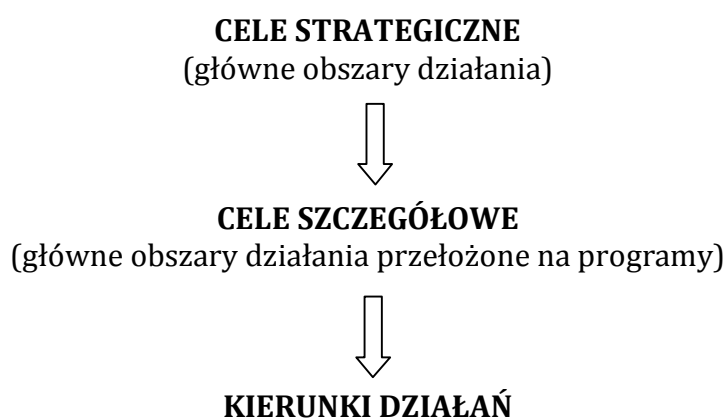
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:

Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny .

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny	26
III.5. Oświata w gminie Zduny	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

<i>I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.</i>	<i>83</i>
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
<i>II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...</i>	<i>83</i>
<i>II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.</i>	<i>84</i>
<i>II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.</i>	<i>85</i>
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
<i>III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...</i>	<i>86</i>
<i>III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.</i>	<i>87</i>
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.</i>	<i>95</i>
<i>VIII. 2. Źródła finansowania.</i>	<i>95</i>
<i>Spis wykresów:.....</i>	<i>96</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>97</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gnieznem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gnieznom i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gnieznom – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

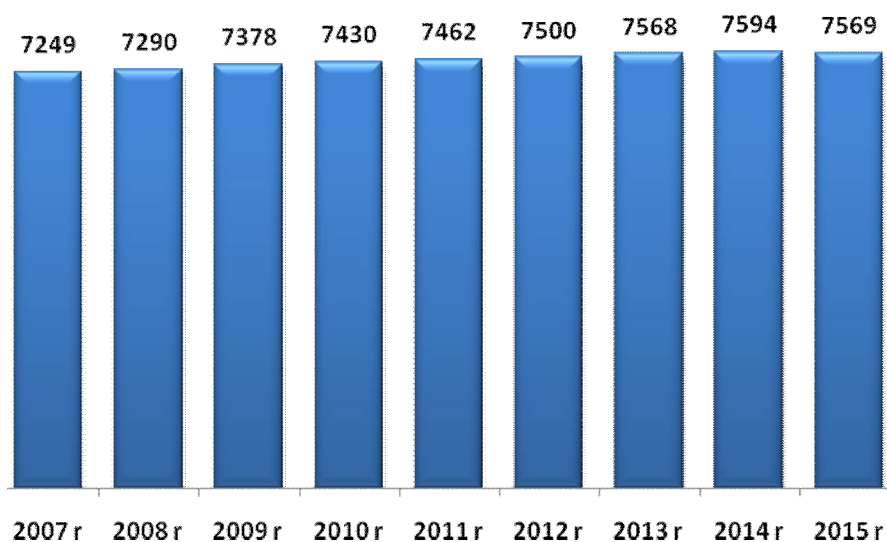
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszkania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

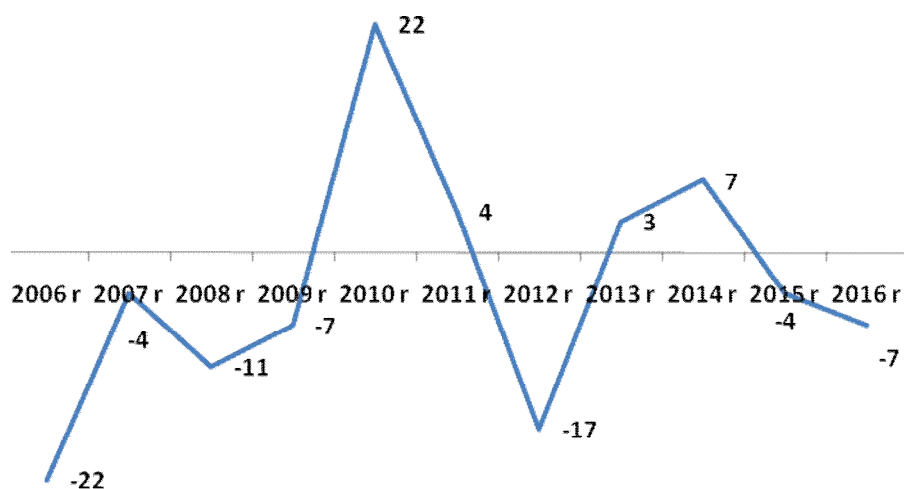
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

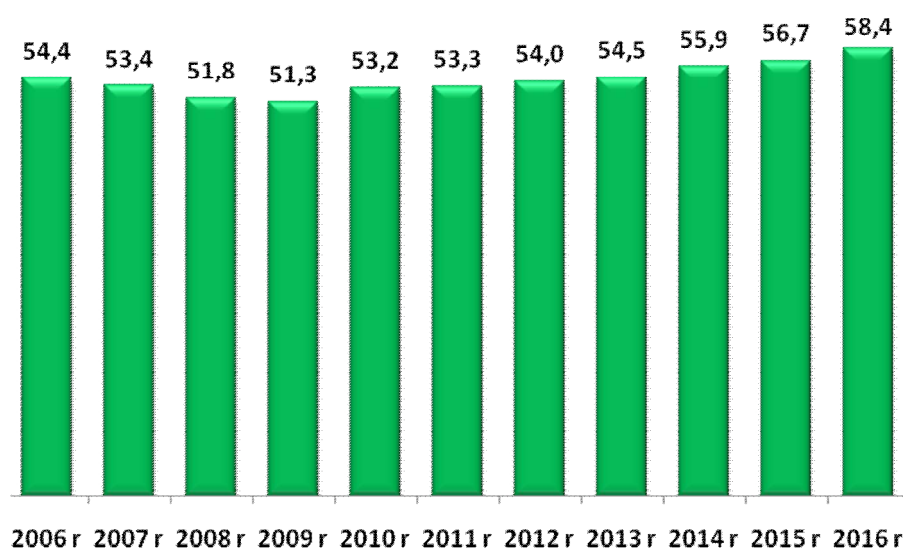
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeję ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.

- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.

- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.

- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kaflí produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kaflí. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyń),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków– Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

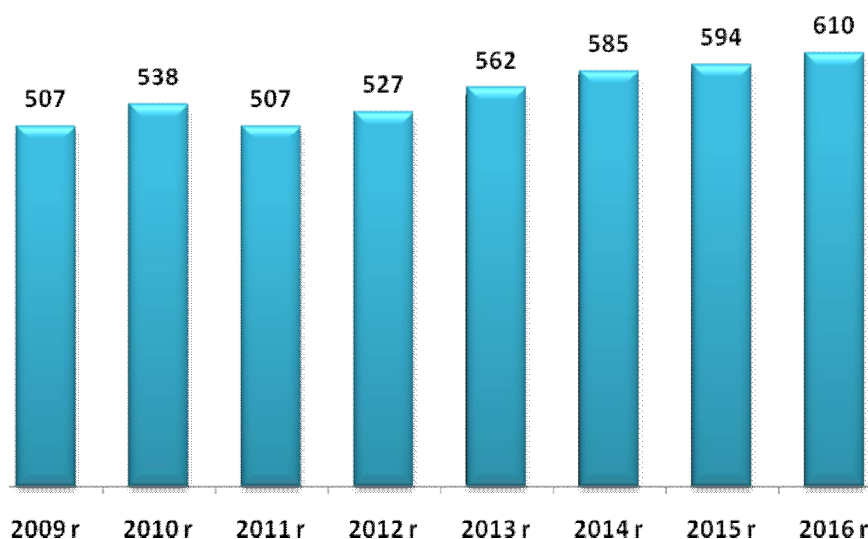
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współudziale tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

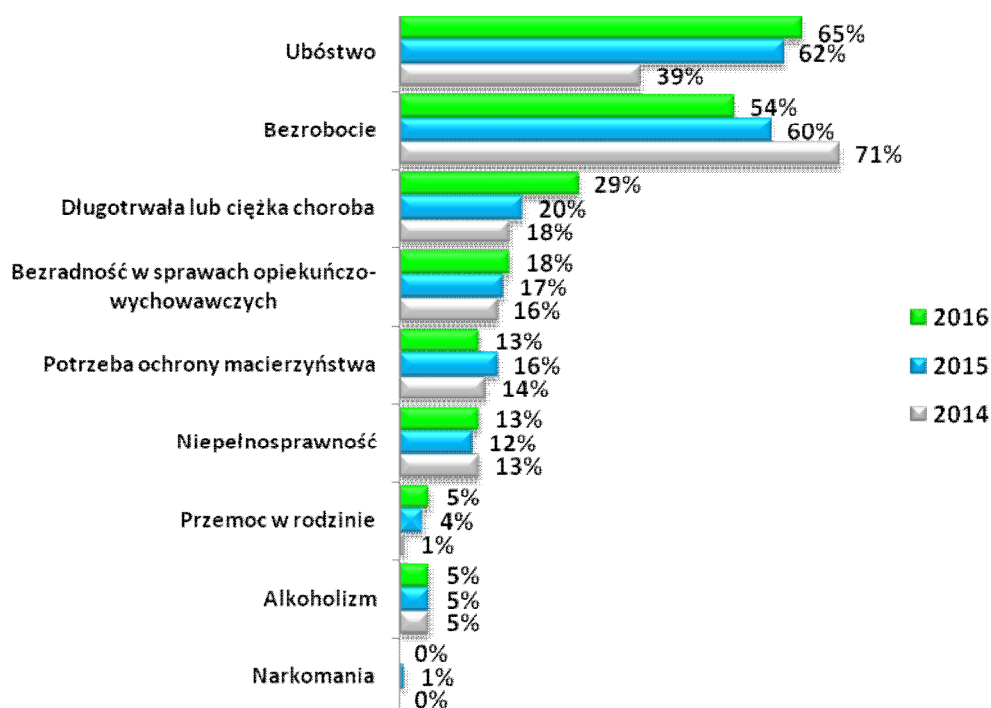
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zajściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

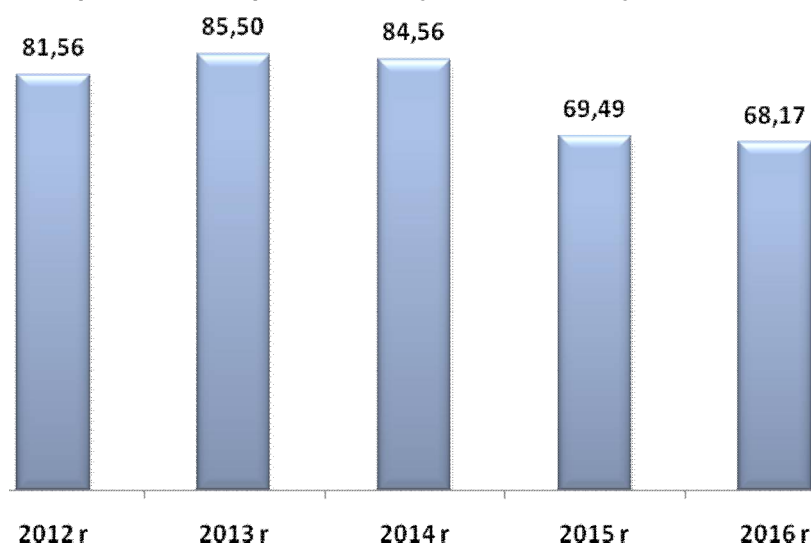
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

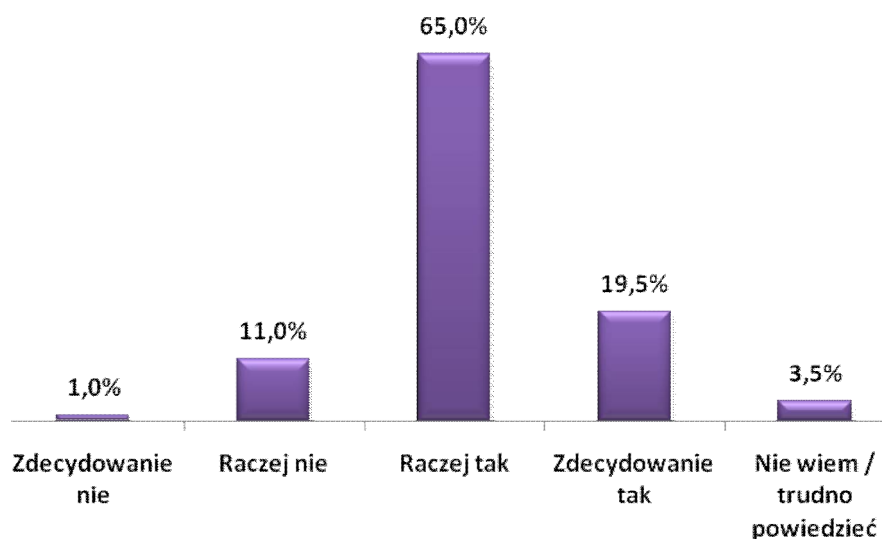
W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

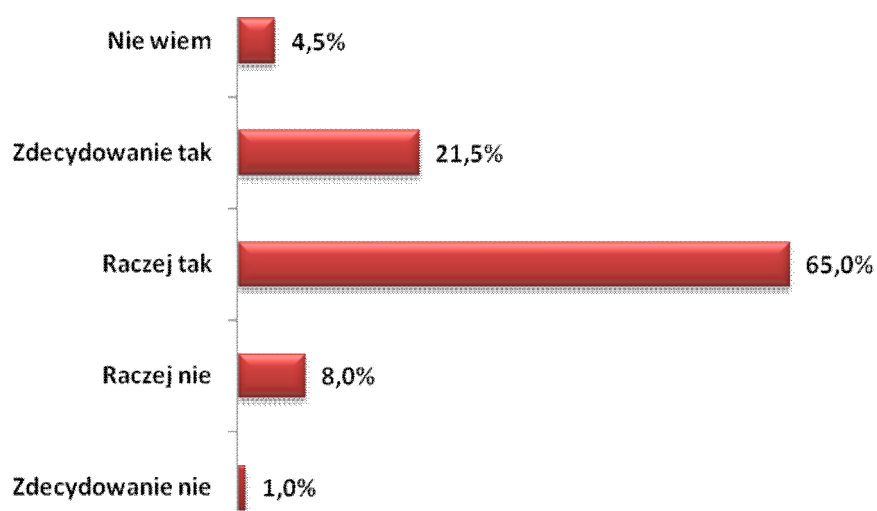
Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

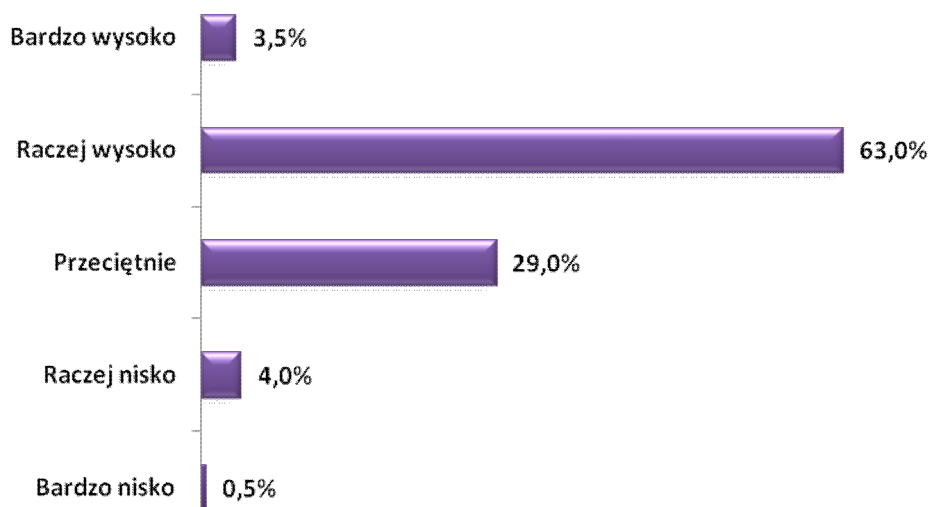
Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

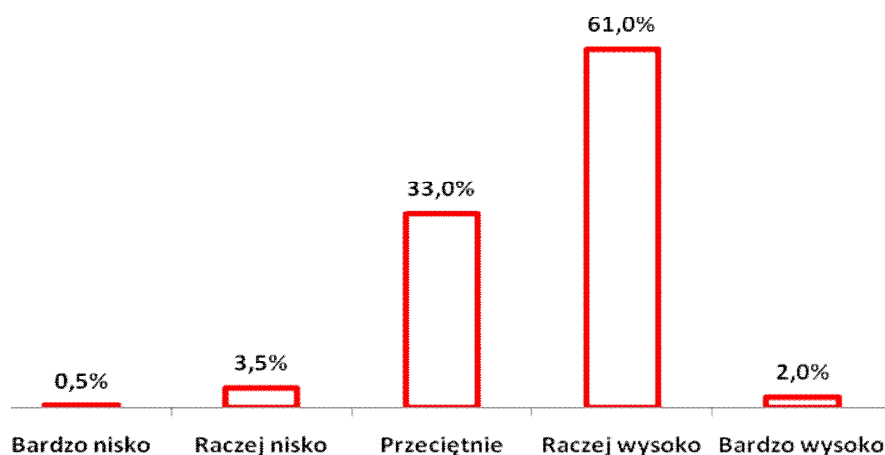
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

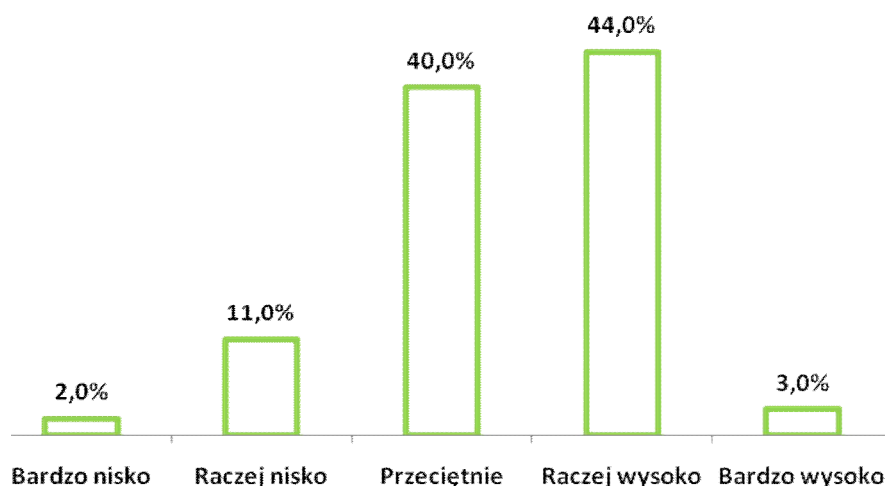
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

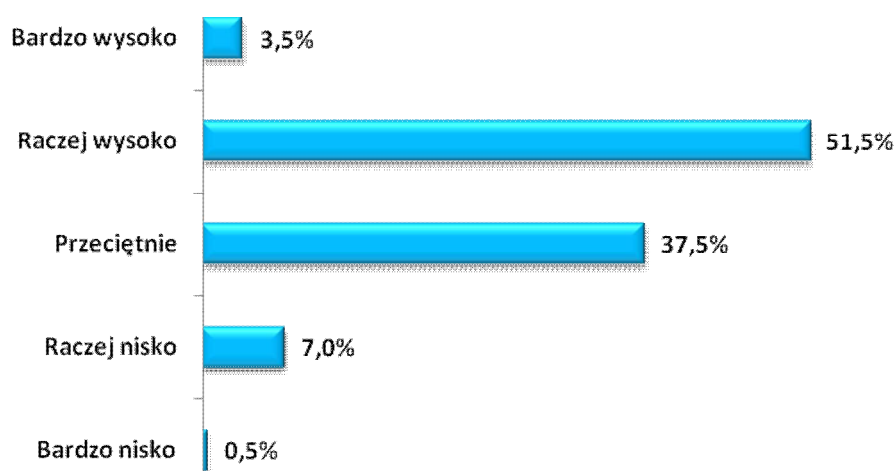
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

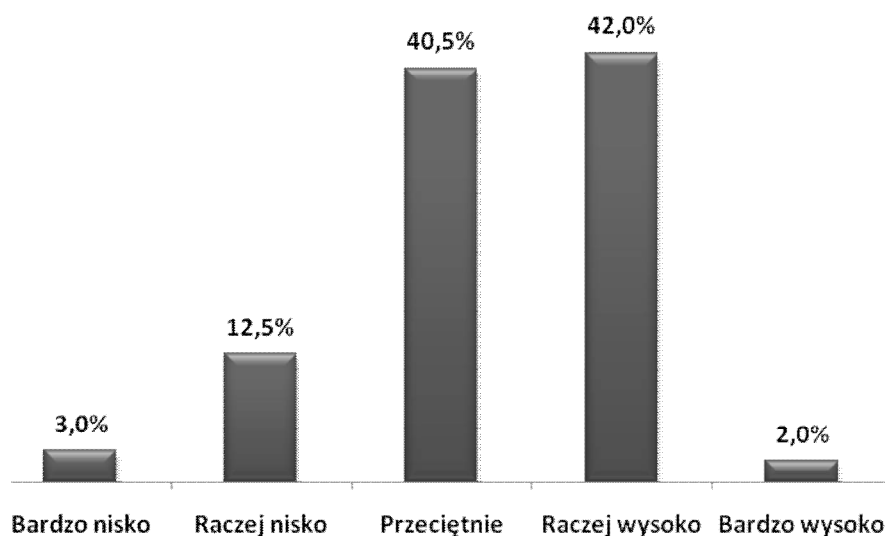
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

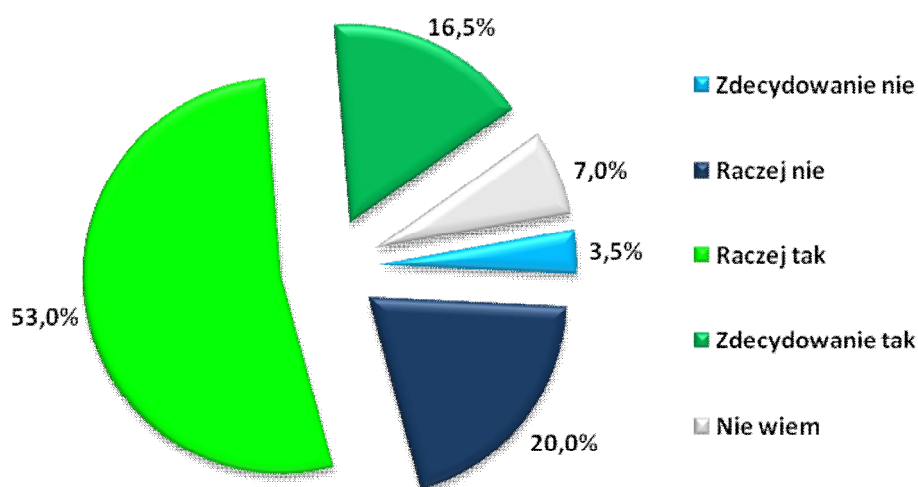
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

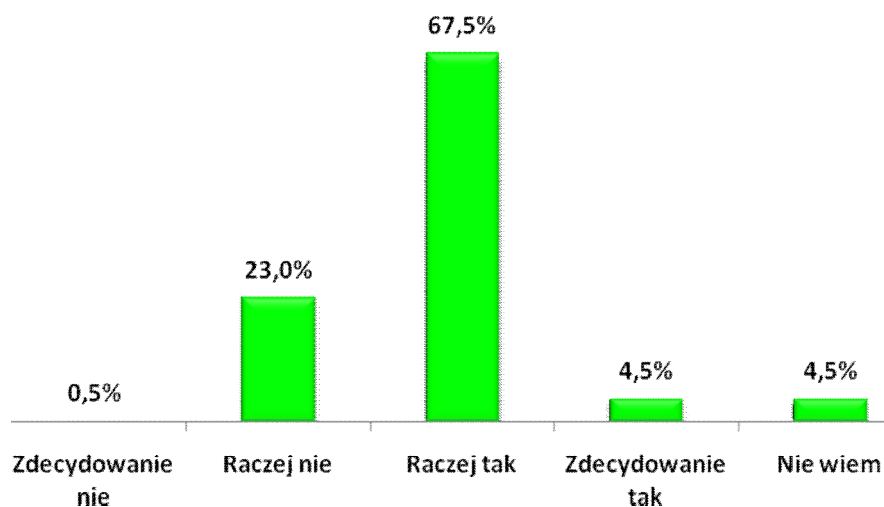
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

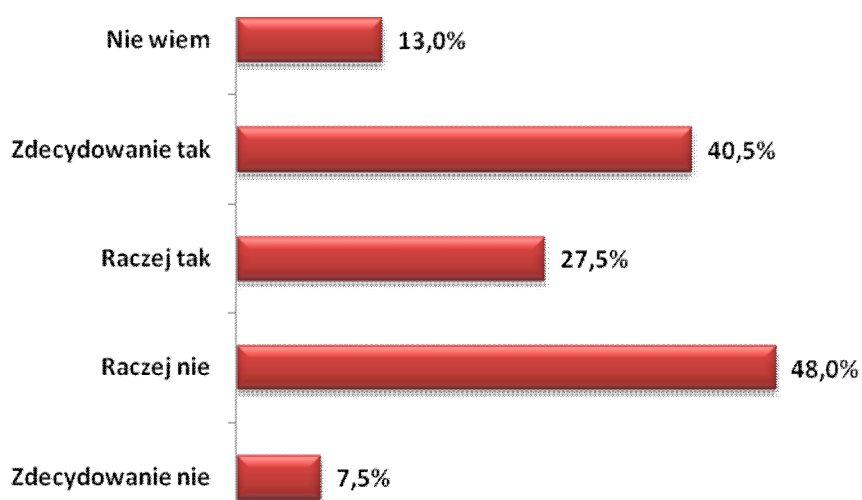
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

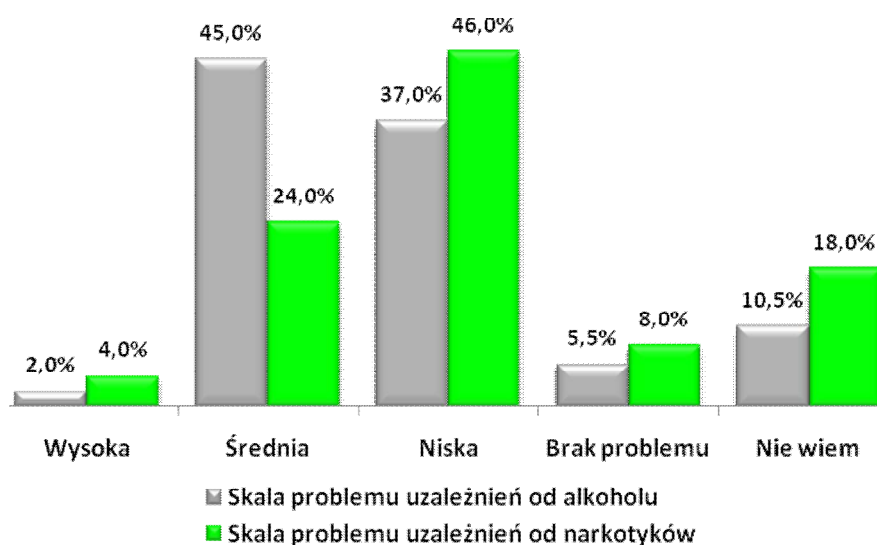
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

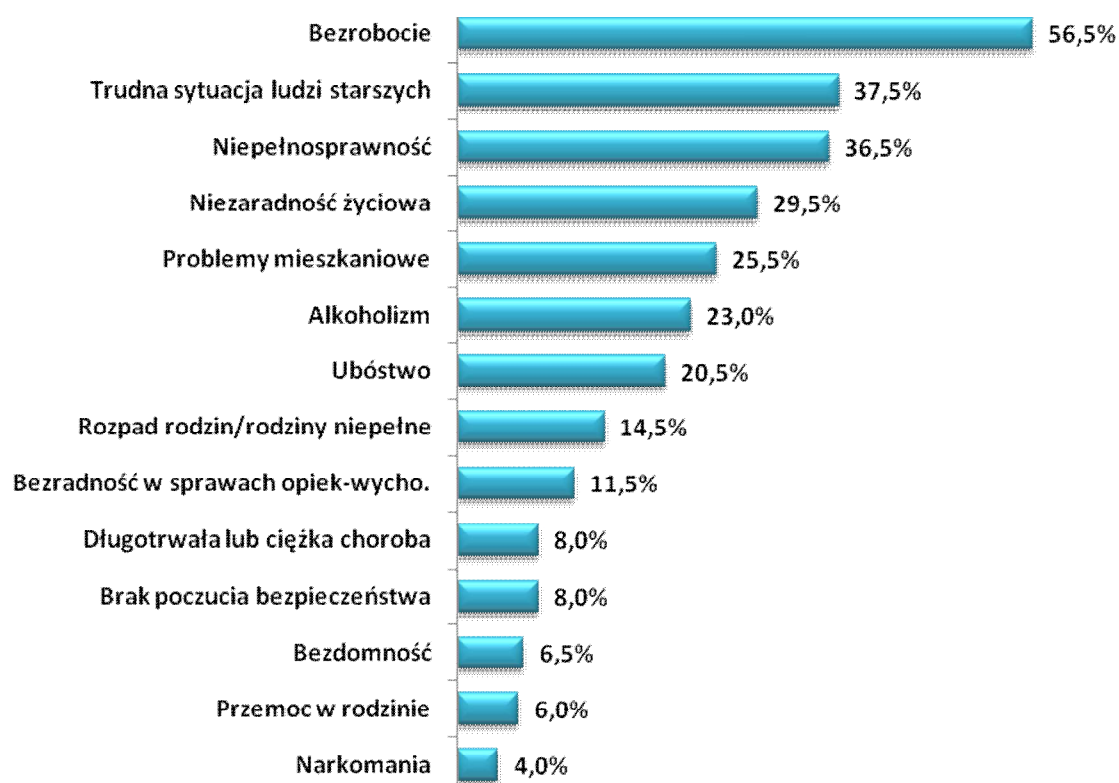
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązany z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

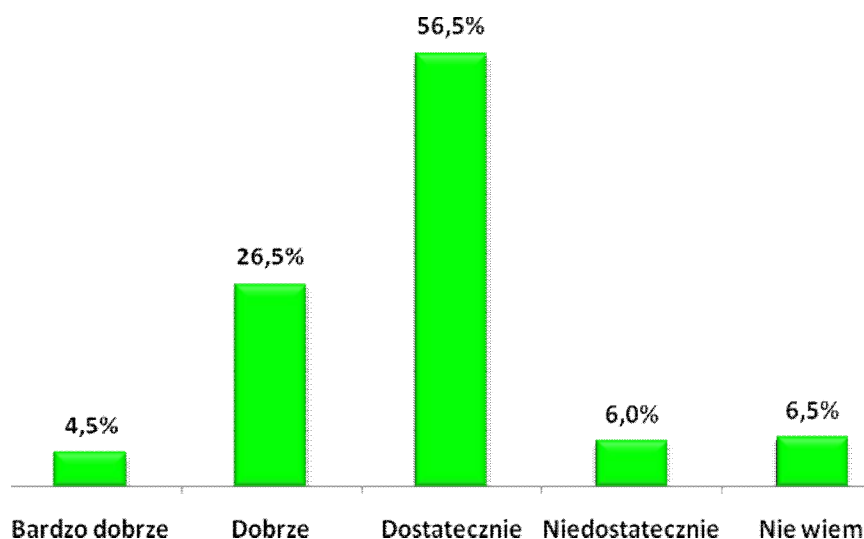
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

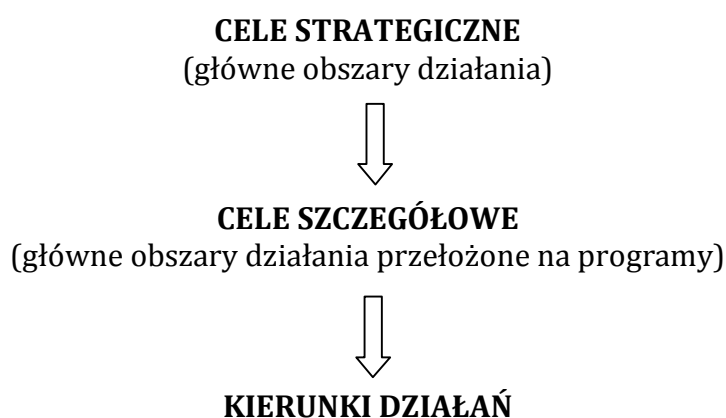
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)... 66	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

<i>I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.</i>	<i>83</i>
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
<i>II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...</i>	<i>83</i>
<i>II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.</i>	<i>84</i>
<i>II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.</i>	<i>85</i>
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
<i>III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...</i>	<i>86</i>
<i>III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.</i>	<i>87</i>
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.</i>	<i>95</i>
<i>VIII. 2. Źródła finansowania.</i>	<i>95</i>
<i>Spis wykresów:.....</i>	<i>96</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>97</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gniezmem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gnieznom i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gnieznom – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

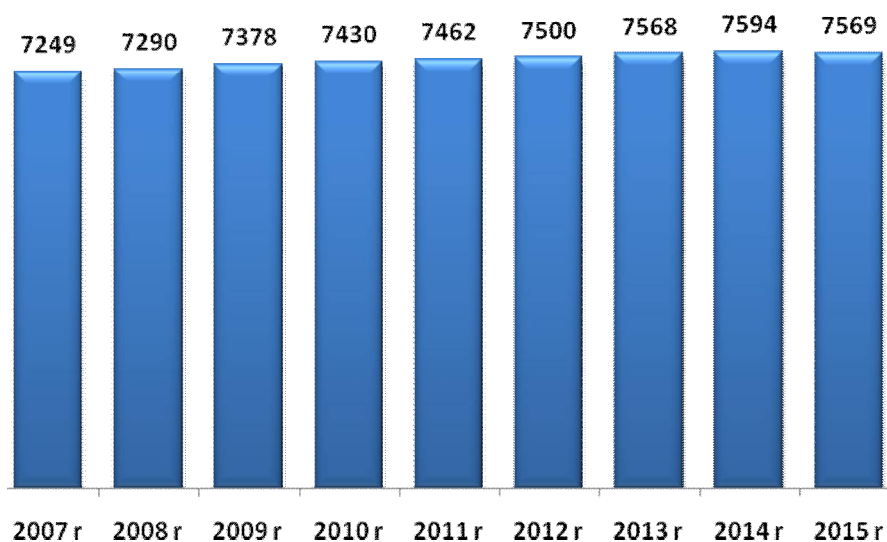
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszkania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

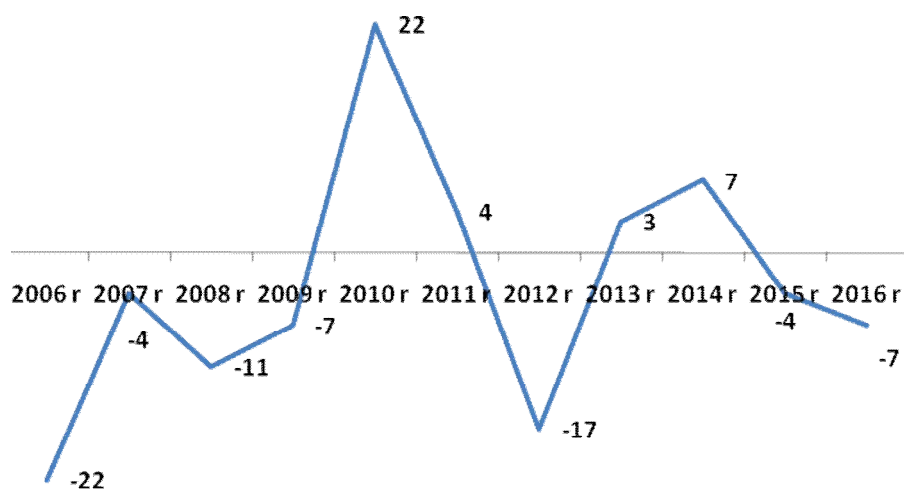
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

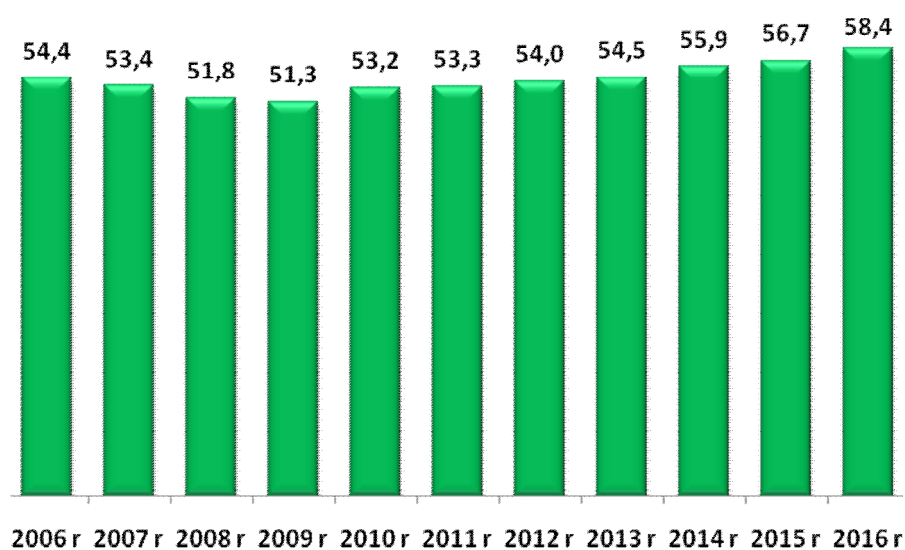
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niecek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeję ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.
- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.

- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.

- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.

- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyzny),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

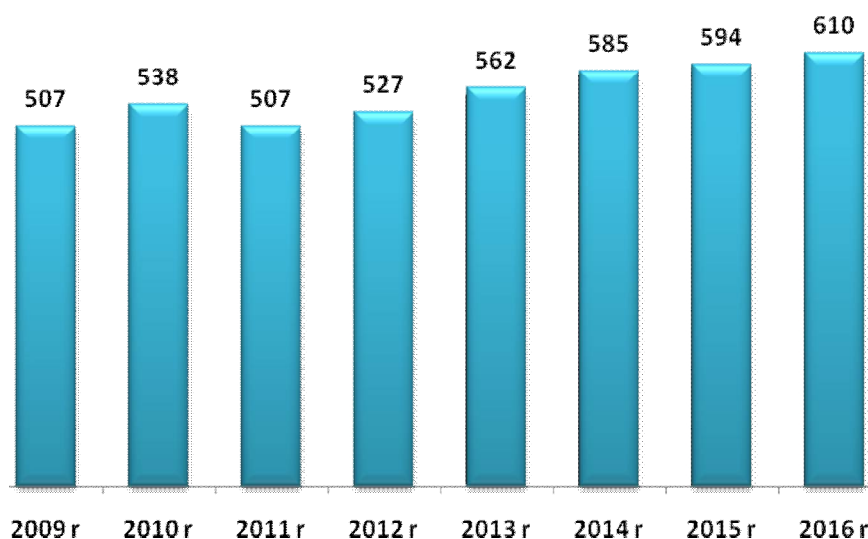
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współdziałaniu tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

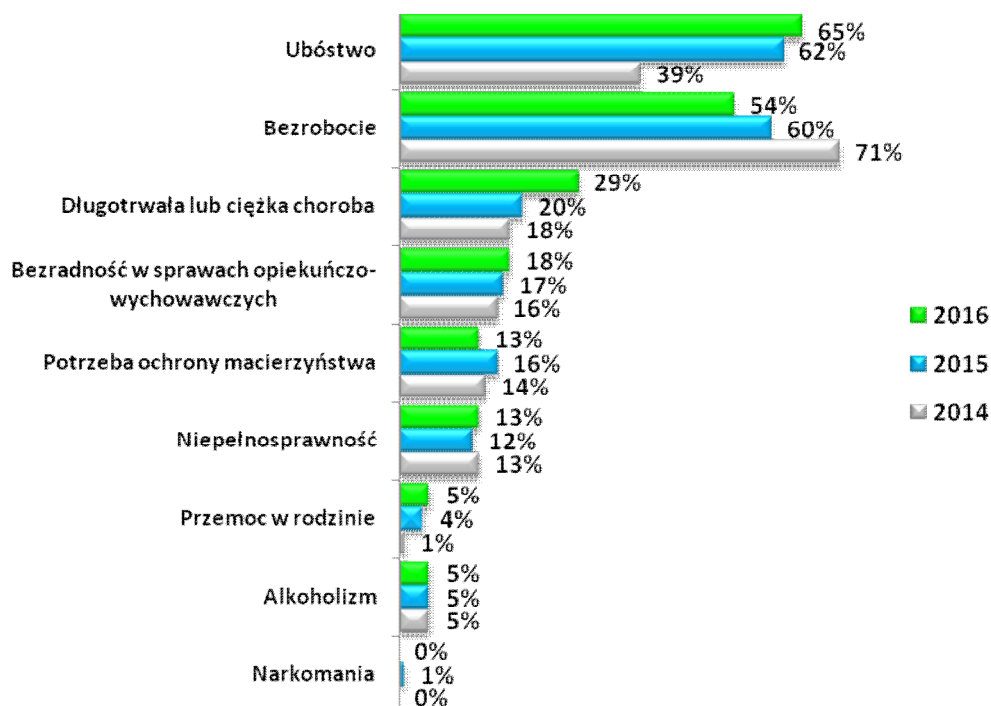
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zejściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

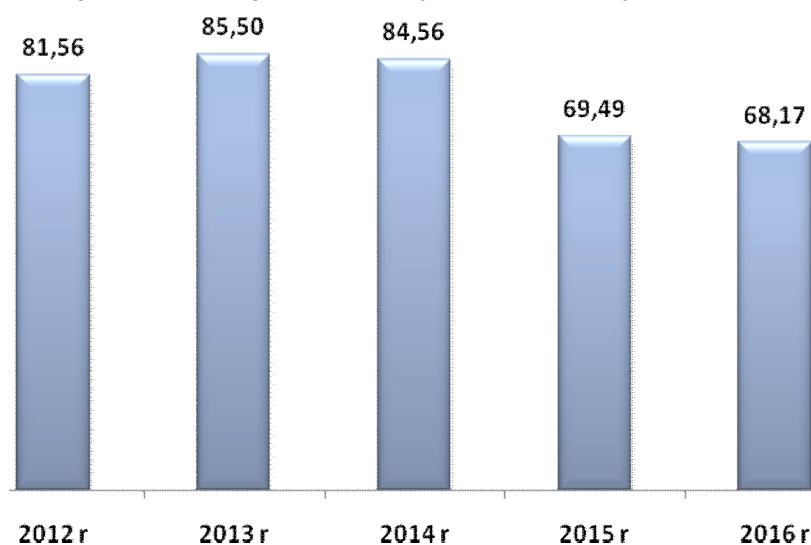
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

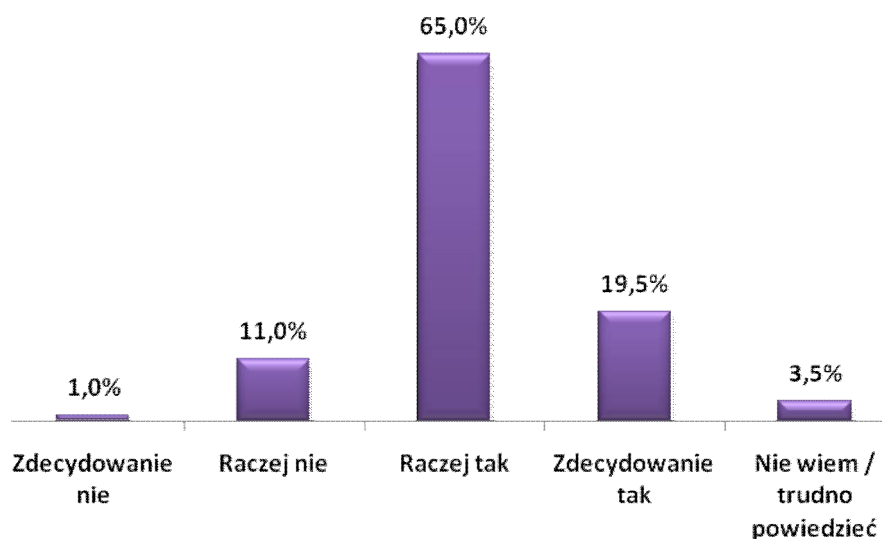
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

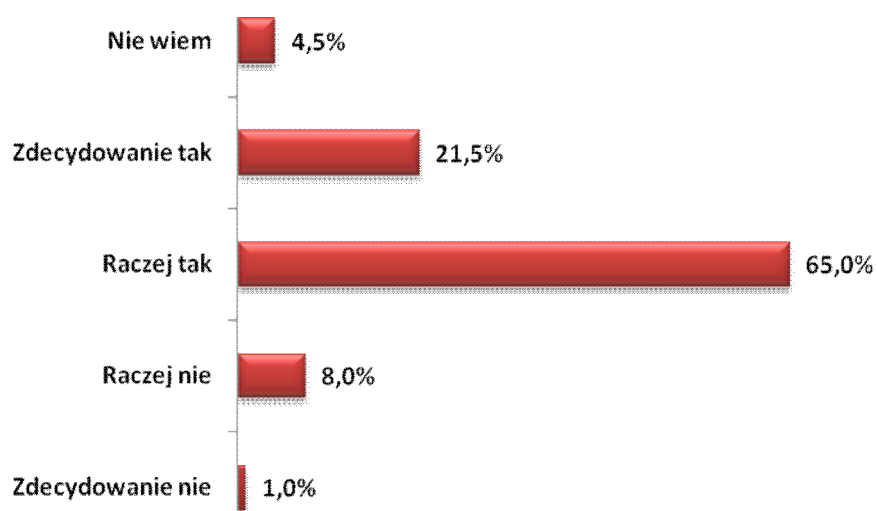
Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

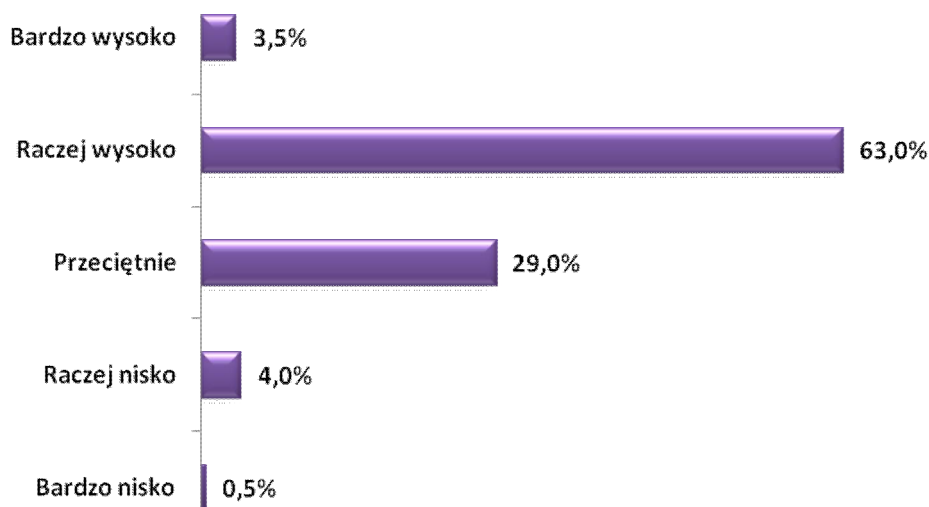
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

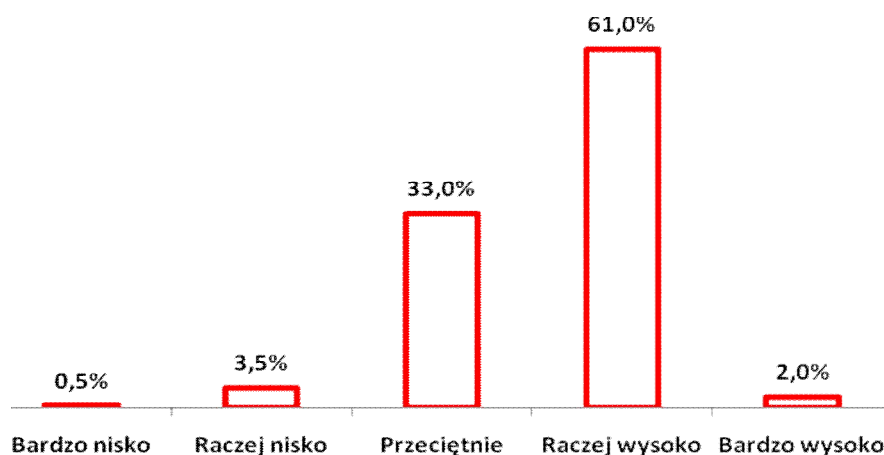
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

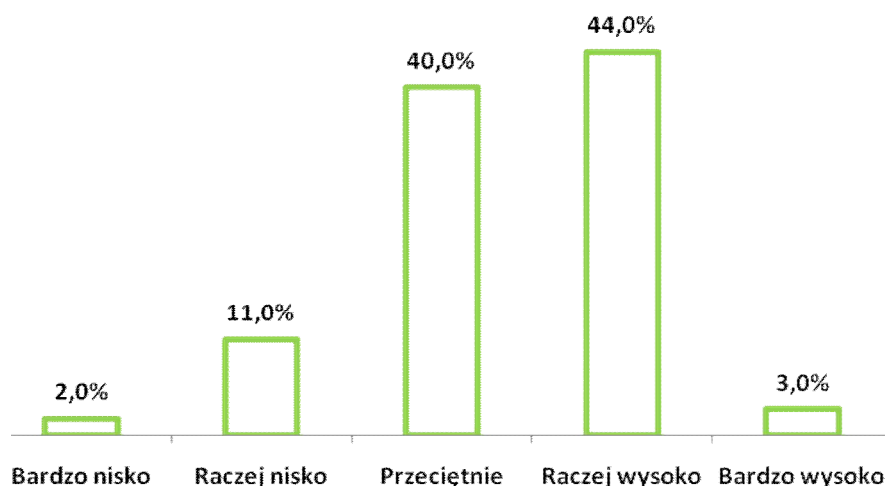
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

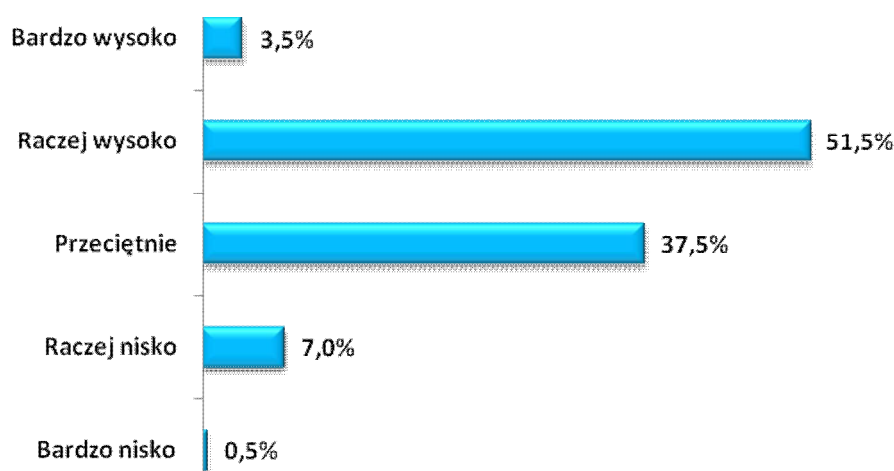
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

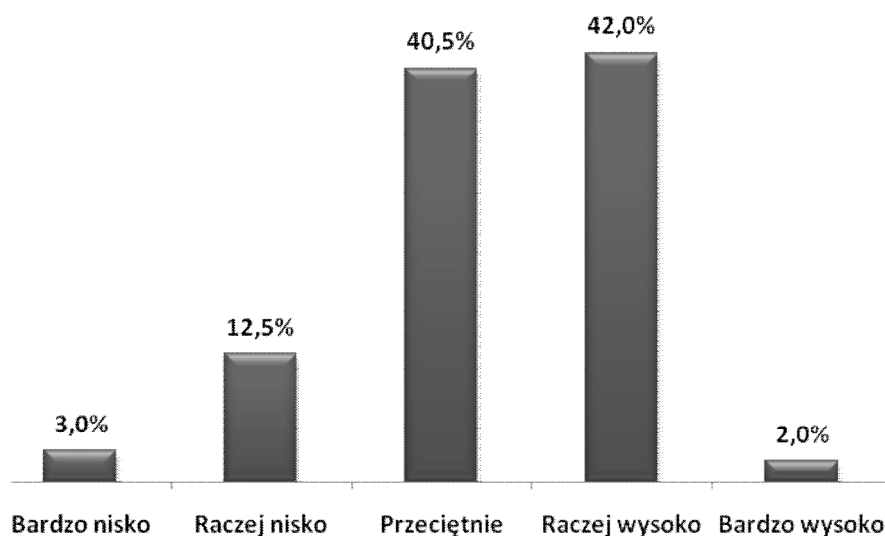
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

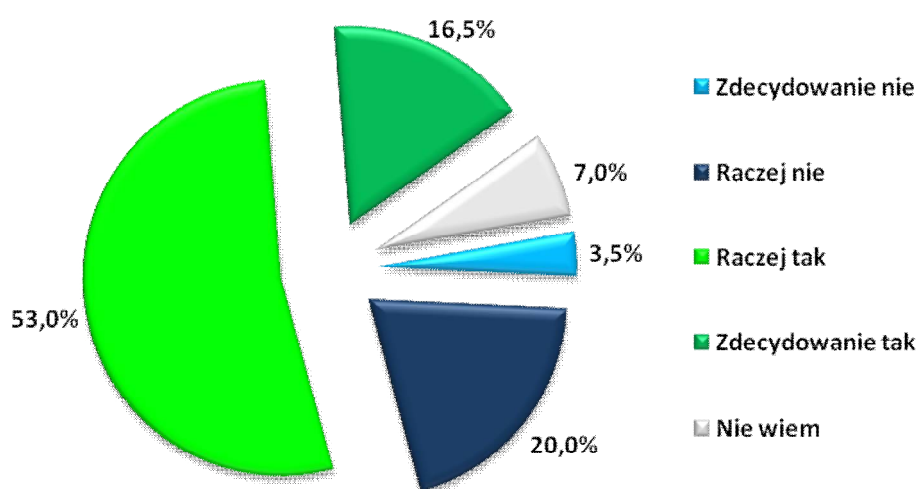
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

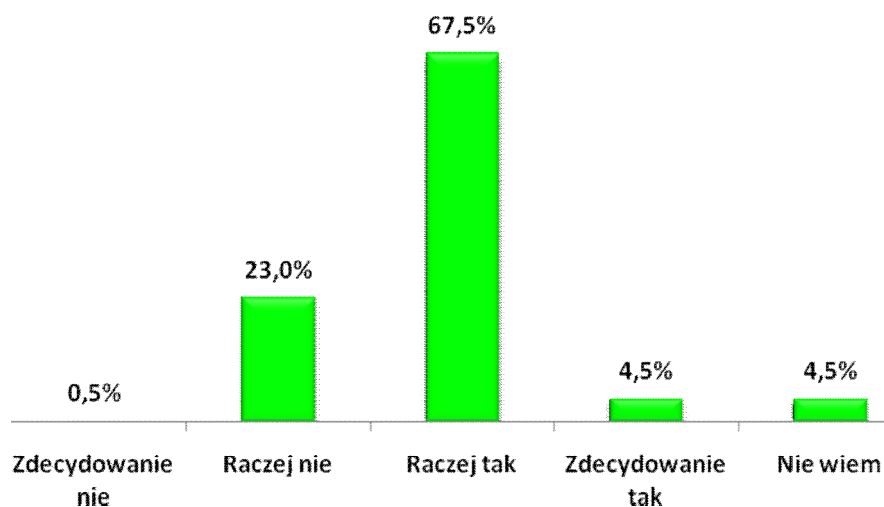
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

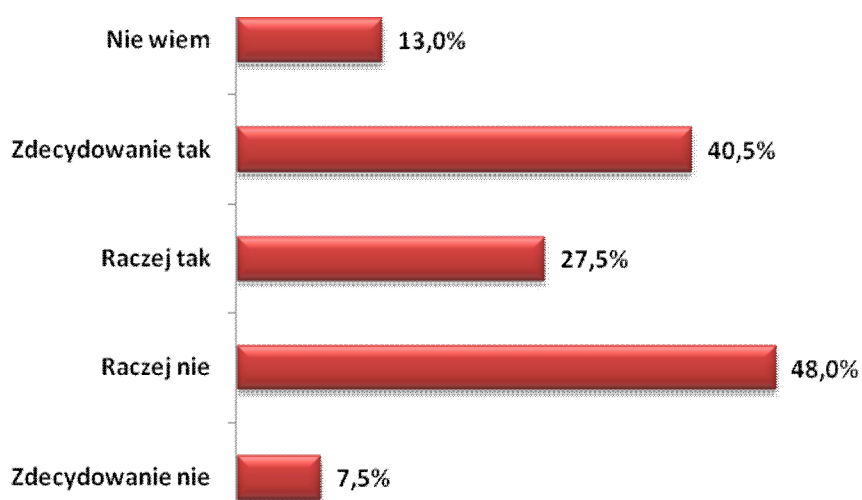
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

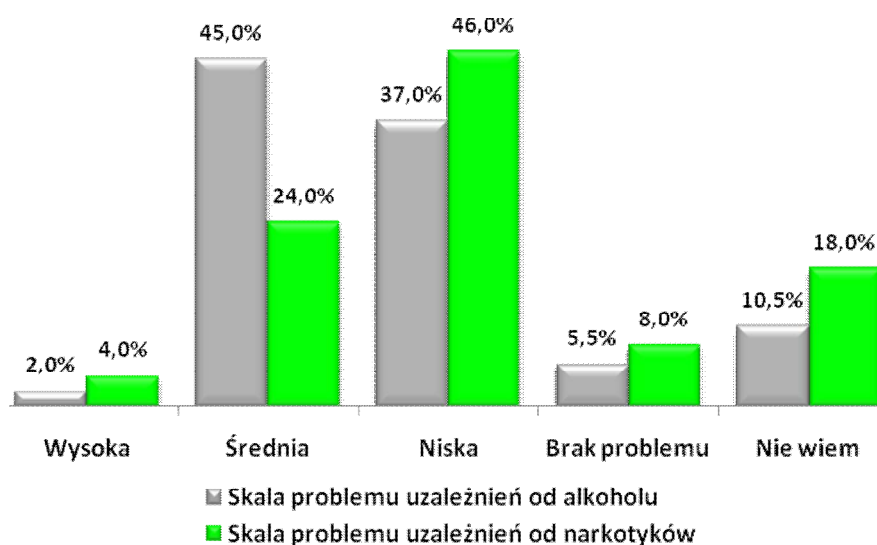
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

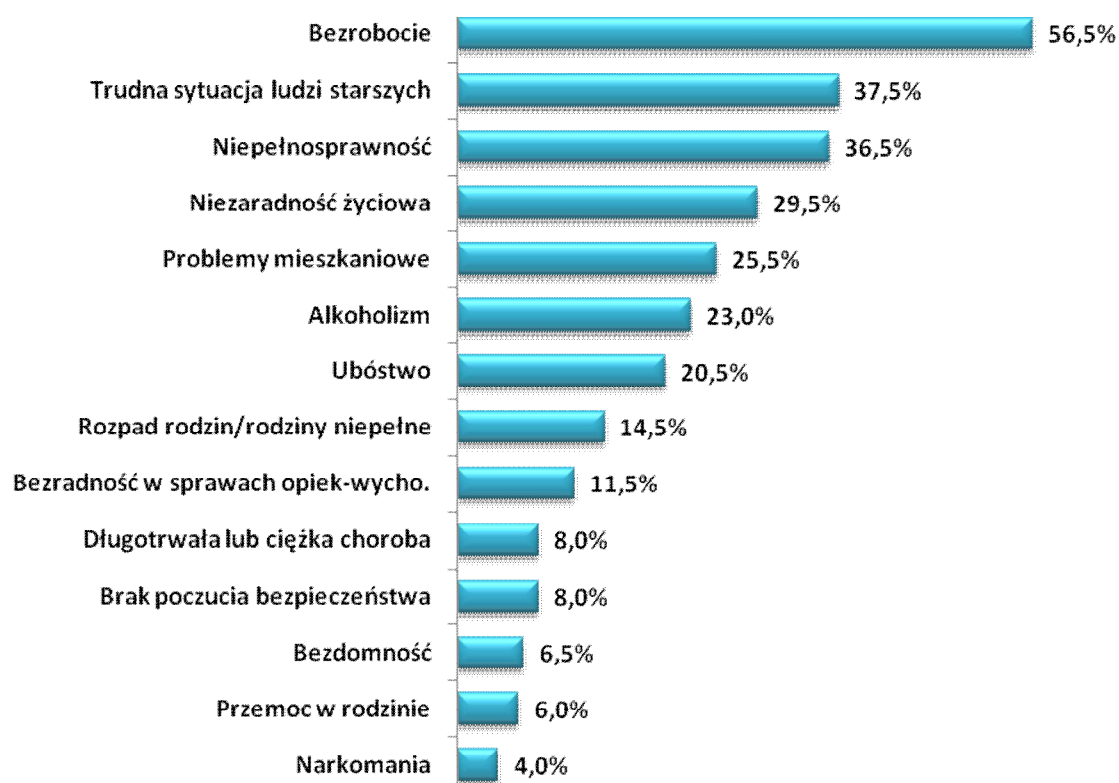
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

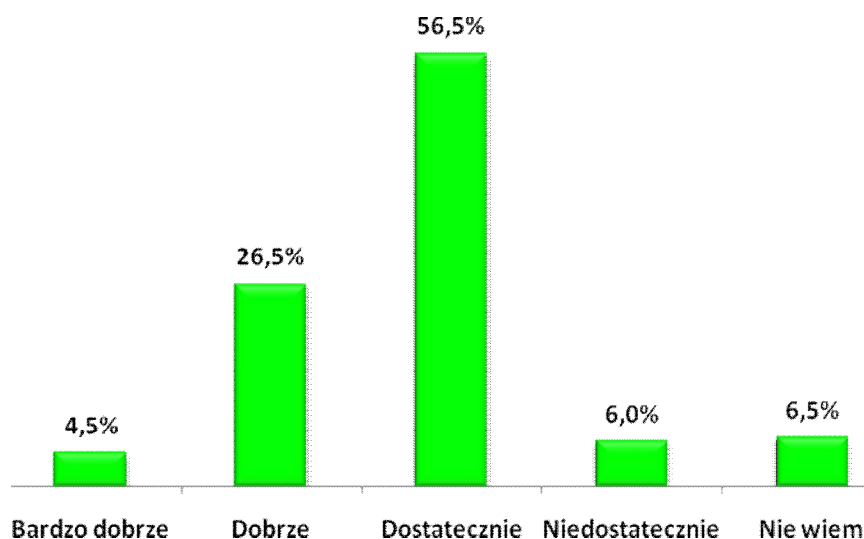
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

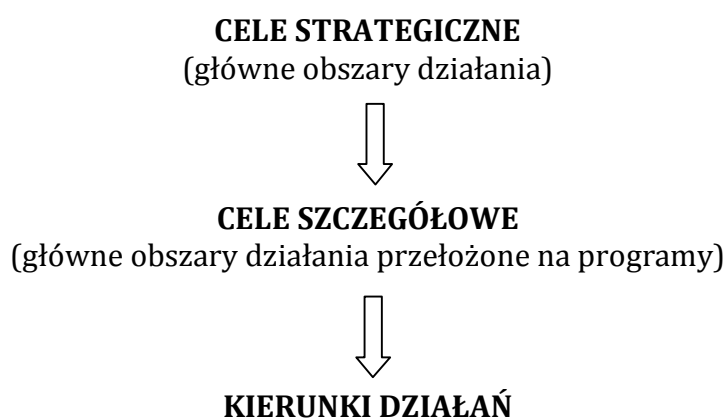
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.

i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przezwyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78

Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr XXXVI/232/2017
Rady Miejskiej w Zdunach
z dnia 27 września 2017 r.

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZDUNY
NA LATA 2017-2022***

Zduny 2017

Spis treści:

Wstęp.....	4
I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.	6
I.1. Dokumenty europejskie.	7
I.2. Dokumenty krajowe.	7
I.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.....	8
II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny. ...	9
II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny.	9
II.2. Ludność gminy Zduny.....	11
III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.	15
III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny.	15
III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.	18
III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny.	20
III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny.	26
III.5. Oświata w gminie Zduny.	30
III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny.	31
III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.....	31
III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny.	32
III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny.	33
IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.....	35
IV.1. Ubóstwo.....	36
IV.2. Bezrobocie.....	36
IV.3. Przemoc w rodzinie.....	37
IV.4. Niepełnosprawność.....	39
IV.5. Osoby starsze.....	42
IV.6. Uzależnienia.....	43

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.	44
V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach	47
V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.....	50
V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.....	52
V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.	56
V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.....	58
V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.....	59
VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.	60
Ocena warunków życia w gminie Zduny.....	62
Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.....	63
Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.....	69
Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.....	70
Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny.....	72
Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.....	73
Problemy osób starszych w gminie Zduny.....	74
Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.	75
Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.....	76
Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.....	77
VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.....	80
I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny.....	82

<i>I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.</i>	<i>83</i>
II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.	83
<i>II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej. ...</i>	<i>83</i>
<i>II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.</i>	<i>84</i>
<i>II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.</i>	<i>85</i>
III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.	86
<i>III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny. ...</i>	<i>86</i>
<i>III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.</i>	<i>87</i>
VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.	88
<i>VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.</i>	<i>95</i>
<i>VIII. 2. Źródła finansowania.</i>	<i>95</i>
<i>Spis wykresów:.....</i>	<i>96</i>
<i>Spis tabel:.....</i>	<i>97</i>

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017– 2022 jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Strategia wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Zdiagnozowanie, wskazanie i określenie najważniejszych problemów społecznych stanowiło podstawę do wskazania określonej metodologii rozwiązania zidentyfikowanych trudności i problemów społecznych, zgodnie z możliwościami jakie wynikają z zadań nałożonych na gminę. Opracowana diagnoza stanu zastanego stanowiła punkt wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja powinna przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych oraz niwelowania różnic i dysproporcji społecznych. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* została opracowana, przy aktywnym wsparciu, pomocy i konsultacji pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Niezwykle ważne było także pozyskanie informacji od mieszkańców gminy Zduny na temat uciążliwości poszczególnych problemów społecznych, które umożliwiło trafne wskazanie realnych problemów i trudności, które występują na terenie gminy Zduny. Na podstawie zdiagnozowanych problemów społecznych przygotowano i opracowano określone kierunki działań, które służyć mają przeciwdziałaniu takim sytuacjom.

Poszukiwanie skutecznych sposobów rozwiązywania problemów społecznych musi uwzględniać fakt, że poszczególne problemy zazwyczaj nie występują pojedynczo a wystąpienie jednego problemu implikuje szereg innych. Dlatego przystępując do planowania określonych sposobów rozwiązywania problemów społecznych występujących w gminie konieczne jest uwzględnienie wielokierunkowego i kompleksowego oddziaływania nie tylko na skutki wystąpienia danych problemów a przede wszystkim na źródło ich wystąpienia, które często ma różne podłoże. W związku z powyższym najważniejszym zadaniem jest stworzenie możliwości współpracy pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej, w celu integracji działań. Realizacja

powyższych celów w tym zakresie wymaga podejmowania wieloaspektowych i wielokierunkowych działań strategicznych a zwłaszcza:

- ✓ interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- ✓ asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- ✓ kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- ✓ partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska. Opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika bezpośrednio z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022 składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza, ukazuje specyfikę społeczności lokalnej i ma na celu prezentację podstawowych informacji o gminie, ludności, rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, służby zdrowia i organów zapewniających bezpieczeństwo na terenie Gminy. W drugiej części przedstawiono diagnozę problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej. Trzecia część prezentuje wyniki badania mieszkańców gminy Zduny, które ukazały opinie mieszkańców na temat warunków życia w gminie oraz problemów społecznych występujących w Gminie. Część czwarta określa cele strategiczne, operacyjne i związane z nimi zadania. W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i jej ewaluacji.

I. Podstawy formalne tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zduny.

Najważniejsze programy oraz kierunki planowanych działań zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* są zgodne i skorelowane z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. W poniższej części zaprezentowano opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią podstawę i odniesienie do tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

1.1. Dokumenty europejskie.

Najważniejszym i kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest to zaprojektowany na dłuższy okres czasu program rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” wskazuje na duże znaczenie i konieczność współpracy państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na problemy, które związane są z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów.

W ramach strategii wskazane zostały trzy kluczowe priorytety:

- ✓ wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- ✓ wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- ✓ wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie,

przygotowywane przez KE, a realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym.

1.2. Dokumenty krajowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

- ✓ Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030.
- ✓ Strategia Średniookresowa Kraju Polska 2020.
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
- ✓ Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Krajowy Program Reform KRR.
- ✓ Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016.
- ✓ Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.3. Dokumenty regionalne oraz lokalne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny uwzględnia zapisy poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krotoszyńskiego na lata 2013-2020.
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zduny na lata 2016 – 2023.

1.4. Krajowe regulacje prawne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny uwzględnia, między innymi, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- ✓ przepisy o samorządzie gminnym,

- ✓ przepisy o finansach publicznych,
- ✓ przepisy o pomocy społecznej,
- ✓ przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ✓ przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ✓ przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ✓ przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ✓ przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- ✓ przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ✓ przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- ✓ przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ✓ przepisy o systemie oświaty,
- ✓ przepisy - Kodeks cywilny,
- ✓ przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

II. Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach gminy Zduny.

II.1. Położenie i powierzchnia gminy Zduny .

Gmina Zduny położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego i jedną z 6 gmin powiatu krotoszyńskiego. Gmina Zduny graniczy z czterema gminami: z gminą Cieszków (od zachodu) w powiecie milickim, z gminą Jutrosin (od południa) w powiecie rawickim oraz z gminą Zduny i Krotoszyn (od północy) oraz miastem Sulmierzyce (od wschodu) w powiecie krotoszyńskim. Zduny posiadają status gminy miejsko-wiejskiej. Gmina obejmuje 20 miejscowości w tym:

- ✓ miasto Zduny,
- ✓ 6 wsi sołeckich – Baszków, Bestwin, Chachalnia, Konarzew, Perzyce i Ruda
- ✓ 13 osad – Baszków, Borownica, Dziewiąte, Hadrianów, Helenopol, Katarzynów, Lila, Ostatni Grosz, Piaski, Rochy, Siejew, Szczerków i Trzaski .

Siedzibą Gminy Zduny jest miasto Zduny. Miasto położone jest 7 km od Krotoszyna, w południowej części Wysoczyzny Kaliskiej, na granicy województwa wielkopolskiego i dolnośląskiego. Miasto położone jest w południowej części gminy, nad rzeką Borownicą będącą dopływem rzeki Orli. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 15 łącząca Wrocław z Gniezmem i Olsztynem.

Odległość drogowa miasta Zduny od Poznania (będącego siedzibą władz wojewódzkich) wynosi 102 km. Odległości drogowe miasta Zduny od siedzib sąsiednich jednostek samorządowych wynoszą odpowiednio:

- ✓ od miasta Krotoszyn (będącego siedzibą władz powiatowych) - ok. 7,2 km
- ✓ od miasta Sulmierzyce - ok. 13,6 km
- ✓ od miasta Zduny - ok. 13,9 km
- ✓ od wsi Cieszków - ok. 2,4 km
- ✓ od miasta Jutrosin - ok. 18,2 km

Powierzchnia gminy Zduny jest równa 8 520 ha, co stanowi 11,93% powierzchni powiatu krotoszyńskiego oraz 0,4% województwa wielkopolskiego.

Gmina Zduny zlokalizowana jest przy drodze krajowej, łączącej Śląsk z Wielkopolską, ułatwia dojazd do Zdun nawet z odległych części kraju. Dobre połączenie zapewnia nie tylko wspomniana droga krajowa nr 15, łącząca Wrocław z Gnieznom i Olsztynem – trasa: Wrocław - Trzebnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno - Ostróda - Olsztyn, ale również linia kolejowa łącząca Wrocław z Gnieznom – trasa: Wrocław - Oleśnica - Zduny - Krotoszyn - Gniezno.

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html)

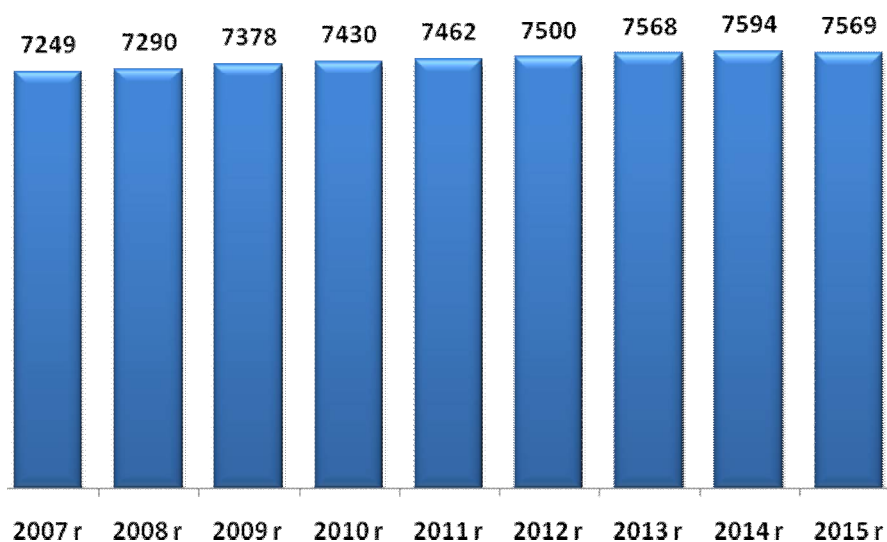
II.2. Ludność gminy Zduny.

Obszar gminy Zduny zamieszkiwało według danych Urzędu Miejskiego w Zdunach na koniec 2015 roku 7 569 osób, w tym 3 807 kobiet co stanowiło 50,3% ogółu mieszkańców. Największym ośrodkiem zamieszkania w Gminie jest siedziba władz samorządowych – miejscowość Zduny, która liczyła na koniec 2015r. 4 509 mieszkańców. W latach 2007-2015 liczba mieszkańców wzrosła o 4,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,8 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Struktura demograficzna ludności gminy Zduny charakteryzuje się nieznaczną przewagą kobiet.

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach)

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie	współczynnik feminizacji % (k/m)
2007	3652	3597	7249	101,53
2008	3684	3606	7290	102,16
2009	3714	3664	7378	101,36
2010	3738	3692	7430	101,25
2011	3753	3709	7462	101,19
2012	3769	3731	7500	101,02
2013	3798	3770	7568	100,74
2014	3820	3774	7594	101,22
2015	3807	3762	7569	101,20

Według danych liczba mieszkańców gminy Zduny sukcesywnie zwiększa się, co obrazuje poniższy wykres. W porównaniu do 2006 roku liczba mieszkańców gminy Zduny zwiększyła się o 320 osób. Wzrost liczby ludności w procentach wyniósł 4,4%. W analizowanym okresie zwiększyła się głównie liczba mieszkańców obszarów wiejskich gminy Zduny.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach)

Przeciętna gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niska i wynosi 88 osób na 1 km² natomiast w przypadku powiatu krotoszyńskiego średni wskaźnik wynosi 109 osób/km², Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Zduny jest niższa od średniej, charakterystycznej dla całego powiatu krotoszyńskiego. Gęstość zaludnienia w Gminie Zduny

jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie Wielkopolskim, gdzie przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 117 osób na 1 km².

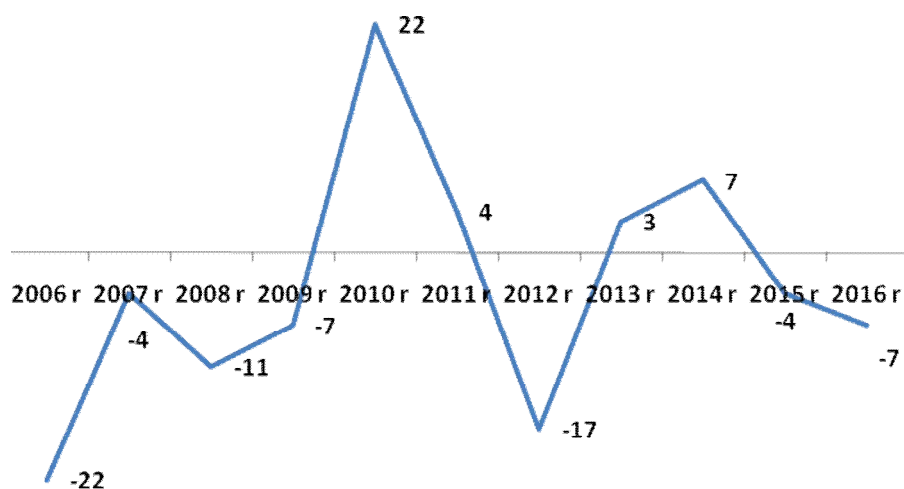
Struktura wiekowa ludności zamieszkującej gminę Zduny różni się nieznacznie od struktury wiekowej mieszkańców całego powiatu krotoszyńskiego. Struktura mieszkańców gminy Zduny z uwzględnieniem grup funkcjonalnych wskazuje na 63,1% udział osób w wieku produkcyjnym, 20,5% udział osób w wieku przedprodukcyjnym oraz 16,3% udział osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik osób w wieku przedprodukcyjnym jest wyższy od średniej dla powiatu krotoszyńskiego, natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim. Takie dane oznaczają, że ludność gminy Zduny jest statystycznie młodsza od mieszkańców powiatu krotoszyńskiego.

Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	Gmina Zduny	Powiat krotoszyński
w wieku przedprodukcyjnym	20,5%	19,8%
w wieku produkcyjnym	63,1%	62,1%
w wieku poprodukcyjnym	16,3%	18,1%

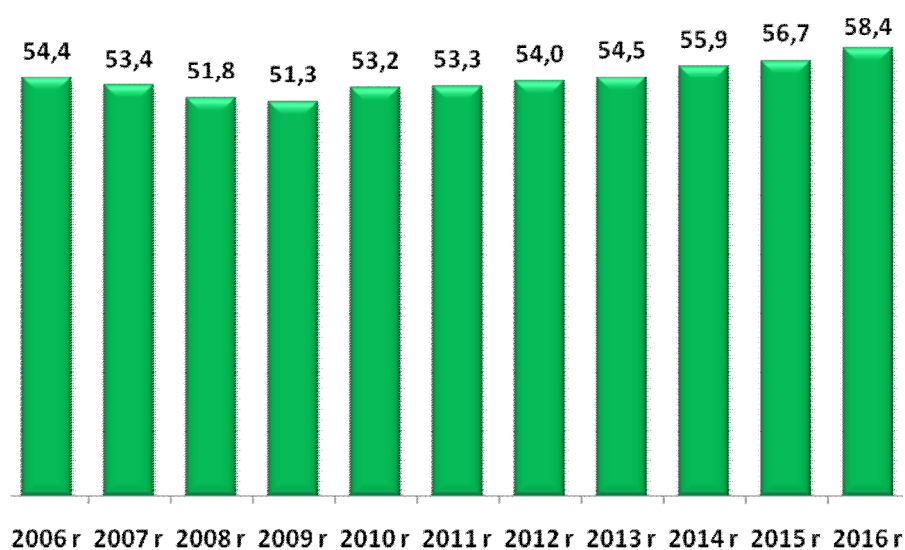
Przyrost naturalny w Gminie Zduny w ostatnim dziesięcioleciu ulega zdecydowanym wahaniom. W latach 2015-2016 przyrost naturalny był ujemny – notuje się większą liczbę zgonów niż narodzin. Przyrost naturalny ulega wyraźnym wahaniom. W 2010 roku przyrost naturalny w gminie Zduny był najwyższy a w 2012 roku najniższy w okresie ostatnich lat.

Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników demograficznych określających przyszłe tendencje demograficzne jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość tego wskaźnika stopniowo wzrasta, osiągając w 2016 roku wartość 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Warto jednak zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Zduny jest niższy niż w powiecie krotoszyńskim oraz w województwie wielkopolskim, który wynosił odpowiednio 61,0 oraz 61,3.

Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Saldo migracji w gminie Zduny jest dodatnie zarówno dla terenów wiejskich jak i dla samego miasta Zduny. W 2016 roku saldo migracji dla gminy Zduny było dodatnie i wyniosło (22). W ostatnich latach notowany jest dodatni bilans migracji wewnętrznych. Więcej mieszkańców osiedla się w Gminie Zduny niż się z niej wyprowadza. W tym samym okresie notuje się ujemne saldo migracji zagranicznych nieznacznie więcej osób wyjeżdża zagranicę niż powraca do gminy.

Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji wewnętrznych
2010 r.	16
2011 r.	47
2012 r.	54
2013 r.	61
2014 r.	13
2015 r.	28
2016 r.	22

Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

	saldo migracji zagranicznych
2010 r.	1
2011 r.	2
2012 r.	0
2013 r.	0
2014 r.	-3
2015 r.	0
2016 r.	-4

III. Diagnoza warunków życia mieszkańców Gminy Zduny – środowisko, naturalne, środowisko kulturowe, sport i rekreacja, oświata, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne i gospodarka.

III.1. Środowisko naturalne Gminy Zduny .

Gmina Zduny posiada status gminy miejsko - wiejskiej i należy do terenów typowo rolniczych. W gminie Zduny dominują gleby średniej jakości, co świadczy o potencjalnie dość dobrych możliwościach produkcji rolnej na tym terenie. Przeważają tu gleby płowe i brunatne wylugowane, wytworzone z piasków gliniastych leżących na glinach. Wszystkie gleby miasta i gminy Zduny można podzielić na dwie grupy. Do pierwszej należą użytkowane rolniczo gleby o naturalnych cechach genetycznych, stanowiące około 52% powierzchni tego terenu. Natomiast drugą grupę stanowią gleby antropogeniczne, zajmujące procentowo niewielką przestrzeń (około 6,4% powierzchni). Pozostałą część stanowią przede wszystkim gleby leśne. Charakterystyka środowiska glebowego wykazuje, że na obszarze gminy gleby bardzo dobre, dobre i średnie (kl. II - IV) zajmują 49,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych, które w powiązaniu z istniejącymi warunkami przyrodniczymi stanowiły i

będą stanowić bazę wysoko produkcyjnego rolnictwa. Dodatkową determinantą utrzymania i rozwoju rolnictwa jest stosunkowo wysoki, sięgający 55,1% udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Wartość gleb Gminy Zduny świadczy o potencjalnych możliwościach rozwoju rolnictwa. Rzeźba terenu jest korzystna dla produkcji rolniczej. Wody powierzchniowe terenu gminy Zduny są bardzo ubogie, a jego cechą charakterystyczną jest całkowity brak jezior. Pod tym względem Zduny nie posiadają jednak potencjału do rozwoju rekreacji i wypoczynku nad wodą. Gmina Zduny w całości położona jest w dorzeczu Odry, w obszarze pozostającym w zlewisku II rzędu rzeki Barycz. Przez miasto i gminę Zduny przepływa ze wschodu na zachód rzeka Borownica, która odprowadza swe wody do rzeki Orli, prawego dopływu Baryczy. Obszar źródłkowy rzeki znajduje się na rzędnej 165 m n.p.m, w zachodniej części wsi Chachania. Wody stojące to stosunkowo liczne i duże stawy hodowlane o założeniu półnaturalnym. Większe z nich to: Staw Dolny o powierzchni 19,0 ha, Staw Górny- 17,24 ha, Węgielnik - 13,6 ha, Trafary - 10,2 ha, Staw Dziesiąty 5,34 ha. Część stawów pochodzi z XIX w., pozostałe powstały w latach powojennych. Ponadto, we wschodniej części miasta znajdują się dwa stawy o założeniu półnaturalnym, a w zachodniej części kilka zarastających zbiorników wodnych, które przedtem również służyły do hodowli ryb. Na terenie gminy Zduny lasy zajmują 3 093,46 ha co stanowi 36,4 %. Lesistość gminy jest wyższa od średniej dla Polski, województwa wielkopolskiego i powiatowej, które wynoszą odpowiednio 29,4 %, 25,7 % i 18,5%. Lasy Gminy Zduny są urozmaicone pod względem składu gatunkowego drzewostanów. Dominującymi zespołami leśnymi na obszarze gminy są różne zbiorowiska lasów sosnowych: bór mieszany sosnowo-świerkowy, bór świeży, bór mieszany świeży sosnowo-dębowy, grąd środkowoeuropejski (las dębowo-grabowy). Z innych zbiorowisk leśnych występują: łągi jesionowo – olsowe, bór bagienny, kwaśne buczyny niżowe oraz ols torfowy. Gmina Zduny leży w rejonie Nadleśnictwa Krotoszyn. Na terenie gminy działają 4 leśnictwa: Baszków, Rochy, Lila i Chachalnia pod opieką których znajduje się 3056, 41 ha gruntów leśnych publicznych. Lasy prywatne zajmują powierzchnię 114,70 ha, co stanowi 3,6 % gruntów leśnych. Na terenie gminy Zduny utworzono trzy rezerваты przyrody:

✓ **Rezerwat przyrody „Baszków”**

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu wilgotnego boru mieszanego z około 60-letnimi sosnami, z domieszką brzoź, świerków i olszy oraz stanowiskami długosza królewskiego. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Rochy, na łącznej powierzchni 3,76 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, fragmentu leśnego mszaru z licznym udziałem roślin chronionych oraz miejsc lęgowych ptaków wodno-błotnych. Rosną tu rzadkie rośliny zielne m.in. chroniona rosiczka okrągłolistna, orlica, wełnianka oraz porosty i mchy z przewagą torfowca. Jest to też miejsce występowania aż 44 gatunków ptaków (m.in. bociana czarnego i żurawia) i kilku gatunków chronionych pająków. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Baszków, na łącznej powierzchni 21,98 ha.

✓ Rezerwat przyrody „Buczyna Helenopol”

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych typu zbiorowiska lasu bukowego na granicy jego zasięgu w Europie i grądu wraz z typową dla tych lasów florą i fauną m.in. majownik dwulistny, konwalia majowa, marzanka wonna, przylaszczka, gwiazdnica wielkokwiatowa. Rezerwat znajduje się na terenie leśnictwa Chachalnia, na łącznej powierzchni 41,99 ha.

Na terenie gminy Zduny znajdują się także obszary chronione Obszary Natura 2000.

✓ Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – Dąbrowy Krotoszyńskie

Obszar Natura 2000 – Dąbrowy Krotoszyńskie obejmuje znaczną część gminy Zduny. Występuje na tym obszarze 12 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Najważniejsza w Polsce ostoja dzięcioła średniego liczebność 480 par (ponad 3% populacji krajowej). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk dzięcioła średniego i innych cennych gatunków ptaków w obszarze Dąbrowy Krotoszyńskie sprzyja obecność rozległych kompleksów lasów dębowych ze znacznymi partiami starodrzewia, zachowanych m.in. dzięki ochronie rezerwatowej. Najważniejsze zagrożenia dla awifauny i jej siedlisk w obszarze stanowią wyrąb starodrzewia oraz usuwanie z lasu drzew martwych i dziuplastych.

✓ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk– Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej

Obszar Natura 2000 – Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej obejmuje znaczną część gminy Zduny. Granice obu obszarów NATURA 2000 na terenie gminy Zduny pokrywają się. „Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej” to jeden z największych i najbardziej znanych w Europie zwartych kompleksów lasów dębowych. Obszar cechuje się dużym bogactwem florystycznym oraz

występowaniem licznych roślin zagrożonych i ginących w skali kraju i regionu. Ponadto obszar stanowi ważne, skupienie flory górskiej na niżu.

Na terenie gminy Zduny znajduje się także obszar chronionego krajobrazu.

- ✓ **Obszar Chronionego Krajobrazu "Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków-Rochy"**
o powierzchni 55 800 ha położony jest na terenie powiatów ostrowskiego, pleszewskiego i krotoszyńskiego, na terenie gmin: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Ostrów Wlkp. i Odolanów.

Tereny leśne stanowią 28% tego obszaru tj. 15 600 ha. W powiecie krotoszyńskim obszar ten obejmuje 32 350 ha zwartych kompleksów acidofilnych lasów liściastych różnego typu, z największym w Europie Środkowej skupiskiem unikalnych zespołów pomnikowych dębów i buków, często o wieku powyżej 200 lat. Celem Obszaru jest ochrona wyróżniających się form krajobrazowych charakterystycznych dla Południowej Wielkopolski, wartościowych także ze względu na sprzyjające warunki zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem miejscowej ludności.

III.2. Historia oraz środowisko kulturowe Gminy Zduny.

Zduny należą do najstarszych miast w Wielkopolsce. Powstały w XIII wieku. Za datę ostatecznej lokacji miasta uznaje się dokument wydany przez wielkopolskiego księcia Bolesława Pobożnego z dnia 16 lutego 1267 roku. W nim to pierwotny zapis miejscowości brzmiał: *Sduncow, Zdunki, Sduni*, lub *Sdunki*. Z dokumentu tego wynika, iż wrocławski Biskup Tomasz I wystarał się o zgodę na bezzwłoczne przeprowadzenie lokacji na prawie średzkim. Niecały rok wcześniej (5 sierpnia 1266 roku) wspomniany biskup Tomasz I dał księciu swoją wieś Murzynowo Kościelne koło Środy Wlkp. i w ten sposób zamienił na wsie Zdunki i Dziadkowo koło Milicza. Tak doszło do powstania Zdun Polskich. Miasto otoczone było wałem ziemnym, posiadało rynek w kształcie kwadratu - obecnie Plac Kościuszki. Na zachód od rynku znajdował się drewniany kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jadwigi. Dzierżawę biskupią posiadało rycerstwo ze Śląska z rodu Borschnitzów. W XV wieku zaczęli się nazywać *panami Zdunowskimi* i tak powstał ród Zdunowskich. Za czasów panowania króla Zygmunta Starego doszło do procesów z biskupstwem wrocławskim, w wyniku którego ostatecznie właścicielami Zdun zostali Jutrosy (w ich dobrach znajdowały się także Jutrosin i Zduny). Około 1613 r. Zduny znalazły się w rękach rodu Sieniutów

z Wołynia. Część członków owej rodziny wyznawała kalwinizm. W tym czasie do Wielkopolski w wyniku wojny trzydziestoletniej, głównie ze Śląska i Czech, masowo przybywali rzemieślnicy m. in. tkacze – luteranie. Szukali tutaj schronienia przed represjami wyznaniowymi. Sieniuta chętnie przyjął wykwalifikowanych rzemieślników z Dzierżoniowa koło Wałbrzycha (niem. Reichenbach). W 1637 r. uzyskał dla nich od króla Władysława IV przywilej lokacyjny pozwalający założyć nową miejscowość – tzw. Zduny Niemieckie. Zlokalizowane zostały one na wschód od średniowiecznego miasta zwanego od tamtego czasu Zdunami Polskimi lub Starymi. Przybysze zwolnieni zostali na kilka lat z obowiązku płacenia podatków, otrzymali również od Sieniuty przywileje gospodarcze i prawo swobodnego praktykowania własnej religii. Zduny Niemieckie to obecne centrum miasta z rynkiem, ratuszem i przyległymi do niego ulicami. Dogodne warunki osadnictwa przyciągały do Zdun coraz więcej osób. To zmusiło Sieniutę do podjęcia decyzji o utworzeniu kolejnej miejscowości dla przybywających protestantów. W 1646 r. powstało Sieniutowo, miejscowość położona na wschód od Zdun Niemieckich (obecne okolice ulic Ostrowskiej i Sulmierzyckiej). W ten sposób na terenie obecnych Zdun ukształtowały się trzy autonomiczne organizmy miejskie. Każdy z nich posiadał własne władze, rynki, ratusze, cmentarze. W Zdunach Polskich istniała parafia katolicka z kościołem p. w. św. Jana Chrzciciela, w Zdunach Niemieckich i Sieniutowie znajdowały się osobne zbory ewangelickie. Korzystna lokalizacja miasta na szlaku komunikacyjno - handlowym prowadzącym z centralnej Polski na Śląsk i dalej na zachód Europy sprawiła, że w 1600 r. na granicy miasta ustawiono komorę celną. Była ona największa w Wielkopolsce. By w niej pracować należało mieć szlacheckie pochodzenie. Z Wielkopolski na Śląsk przewożono zboże, wełnę, pierze, miód, skóry, trzodę chlewną i konie; ze Śląska zaś płótna, sukna, stal, papier, owoce południowe, wino. Znaczną część wśród przybyłych do Zdun rzemieślników stanowili tkacze i sukiennicy. W 1644 r. powstał nawet cech sukienników. W drugiej połowie osiemnastego stulecia pracowało tutaj 429 tkaczy wełny, 100 sukienników, 464 przedzalników (w Wielkopolsce było ich wówczas 600) oraz 6 foluszy. W roku 1684 ówczesny właściciel miejscowości – Rafał Leszczyński podjął decyzję o połączeniu Zdun Niemieckich i Sieniutowa. W roku 1761 kolejny właściciel – książę Aleksander Józef Sułkowski złączył je w jedno miasto ze Zdunami Polskimi. Ostatnim polskim właścicielem Zdun był hrabia Maksymilian Mielżyński. W 1888 r. Zduny liczyły 3529 mieszkańców, którzy mieszkali w 433 domach. Wśród Zdunowian było 2465 ewangelików, 1014 katolików i 50 Żydów. Zduny wraz z Chachalnią, Borownicą i Rudą znalazły się na linii niepodległościowych walk Powstania Wielkopolskiego. Główną rolę w wydarzeniach

powstańców i działaniach dyplomatycznych odgrywał ks. prob. kan. Bolesław Jaśkowski. Mieszkańcy miasta brali czynny udział w walkach, a wielu z nich poległo. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości miasto leżało na granicy polsko-niemieckiej. 2 września 1939 r. po wybuchu II Wojny Światowej wielu urzędników zginęło w katastrofie na dworcu kolejowym w Kole, w pociągu, którym przeprowadzano ich ewakuację. W czasie okupacji niemieckiej poddano polskich mieszkańców represjom i wywożono do obozów koncentracyjnych. I tak w Dachau w 1942 r. zginął ks. prob. Jan Pewniak, który był proboszczem zdunowskim w okresie międzywojennym. Ks. Jaśkowski został w 1939r. rozstrzelany pod Inowrocławiem za zaangażowanie w walkę o niepodległość Polski. 18 maja 1943 roku Niemcy zmienili nazwę miasta na Treustadt (wierne miasto). Po II wojnie światowej – ze względu na przesunięcie granicy polskiej na zachód – znaczenie Zdun osłabło. Przed rokiem 1975 i od roku 1999 miasto należy administracyjnie do powiatu krotoszyńskiego, a w latach 1975-1998 do woj. kaliskiego, obecnie wielkopolskiego. Głównym zakładem przemysłowym miasta przez ponad 120 lat była cukrownia, której pierwsze budynki wybudowano w roku 1882. Po przekształceniach ustrojowych z początkiem XXI wieku rozpoczęto poszukiwania inwestora zagranicznego. W efekcie został nim niemiecki koncern cukierniczy Pfeifer & Langen KG z Kolonii. Cukrownia po kilku latach działalności została jednak zamknięta. Ostatnia kampania cukrownicza odbyła się w roku 2003.

III.3. Kultura, sport, turystyka i rekreacja w gminie Zduny .

Działalność na rzecz kultury w mieście Zduny podejmują następujące instytucje kultury:

- ✓ **Zdunowski Ośrodek Kultury** to samorządowa instytucja kultury, mająca siedzibę w odrestaurowanych pomieszczeniach zabytkowego Ratusza. ZOK administruje Centrum Animacji Społecznej – dawnym Domem Strażaka oraz Izbę Muzealną,
- ✓ **Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Zduny** wraz z filiami w Baszkowie i Konarzewie. Obiekt biblioteki w Zdunach to nowoczesne miejsce spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Biblioteka w rankingu Dziennika Rzeczpospolita została ogłoszona najlepszą biblioteką w Wielkopolsce.

Na terenach wiejskich obiektami kultury stały się świetlice wiejskie (w Baszkowie, Konarzewie, Bestwinie, Perzycach, Chachalni) administrowane przez Rady Sołeckie. We wsi Ruda świetlica wiejska jest w bardzo złym stanie i wymaga kapitalnego remontu, lub, po wyburzeniu starej wybudowanie nowej. W Chachalni powierzchnia i wyposażenie świetlicy nie wystarcza do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W Bestwinie świetlica wymaga prac modernizacyjnych. Działania na rzecz kultury podejmują również stowarzyszenia i kluby oraz nieformalne grupy społeczne. Na obszarze gminy działa ok 18 organizacji pozarządowych (NGO). Do najbardziej aktywnych należą kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich czy organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych czy kultywujących tradycje i kulturę regionalną. W gminie Zduny jest 6 klubów sportowych w różnych dyscyplinach sportowych.

Sport w Gminie Zduny oparty jest o istniejące placówki oświatowe. Najwięcej Uczniowskich Klubów Sportowych działa przy Zespole Szkół w Zdunach. Gmina dysponuje rozbudowaną bazą do uprawiania sportu. Istnieją dwie niepełnowymiarowe sale sportowe, wielofunkcyjny kompleks sportowy "Orlik", boisko do gry w piłkę nożną oraz budynek szatni i pomieszczeń sędziowskich przy CKS Zduny. W sołectwach istnieją również boiska do gry w piłkę nożną. Wymagają jednak modernizacji. W Gminie Zduny brakuje boiska do uprawiania lekkiej atletyki oraz wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej. Samorząd zamierza wybudować takie obiekty z założeniem, że większą część środków finansowych Gmina pozyska z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Na terenie gminy działają kluby sportowe:

- ✓ Cukrowniczy Klub Sportowy „ZDUNY” to klub piłkarski z 70-letnią tradycją,

Kluby sportowe przynależące do Zespołu Szkół w Zdunach:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „SHODAN” – skupia dzieci i młodzież trenującą karate,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BILA” – zrzesza dzieci i młodzież rywalizującą w bilard,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „IMPULS” - trenują tenis stołowy,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „PIONIER”- trenują piłkę siatkową,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „START” – piłka nożna

W miejscowości Zduny w sezonie letnim otwarty jest odkryty basen kąpielowy. Obiekt posiada dwie niecki basenowe o wymiarach 50m x 20m (1000 m²) oraz 22m x 20m (440 m²). Woda do basenów pobierana jest ze studni głębinowej. Trafia najpierw do stacji filtrów

i uzdatniania wody, a następnie przepompowywana jest do niosek. Przez całą dobę, znajduje się w ciągłym obiegu, co zmniejsza stopień jej zanieczyszczenia. Na terenie basenu znajduje się bufet gastronomiczny, boisko do siatkowej piłki plażowej, toalety, przebierania. Nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwają ratownicy. Basen otwarty jest w sezonie letnim w miesiącach lipiec i sierpień. W Zdunach funkcjonuje również Kręgielnia posiadająca dwa tory bowlingowe.

Gmina Zduny posiada stosunkowo umiarkowane walory turystyczne. Największym dobrem gminnym są bogactwa naturalne (lasy, opisane powyżej) oraz największy w Wielkopolsce zespół zabudowy małomiasteczkowej. Zabudowa ta składa się z kilkudziesięciu domów osadników niemieckich, pochodzących z XVIII i początku XIX wieku, w większości o drewnianej konstrukcji szkieletowej, z glinianym wypełnieniem, wtórnie pokryte papą. Największe ich zespoły tworzą pierzeje ulic Mickiewicza, Placu Ks. P. Skargi oraz ulicy Łacnowej i Sieniutowej

Ogółem na terenie gminy Zduny włącznie z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków Gminnej Ewidencji Zabytków, a tym samym zabytków objętych ochroną konserwatorską znajduje się łącznie 415 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków w Zdunach należą:

- ✓ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela** (pierwotnie również św. Jadwigi) wzniesiony w 1717 r. z dobudowaną kaplicą p.w. Opatrzności Bożej w 1733 roku (staraniem proboszcza Antoniego Baczewskiego), wnętrza barokowe, prezbiterium zwrócone na zachód, budowla murowana, otynkowana o nawach trzyprzęsłowych. Budowla sakralna znajduje się w otoczeniu cmentarza parafialnego. Miejsce kultu religijnego – kościoła katolickiego od początku erygowania parafii tj. od XIII wieku do dnia dzisiejszego. Kościół położony jest na niewielkim wzniesieniu. Sąsiaduje z dawnym Rynkiem Polskim - obecnie - placem Kościuszki i tzw. kopcem – kapeluszem: nasypem ziemnym, na którym stały do XVII w. rezydencje właścicielskie. Mieszkali tu dzierżawcy miejscowego klucza ziemskiego.

- ✓ **Kościół poewangelicki** - obecnie kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budowla wystawiona w latach 1789-1792 wg projektu J. F. Hansena z Wrocławia – barokowo-klasycystyczna, część ołtarzowa zwrócona na zachód, obiekt murowany z cegły, otynkowany na rzucie prostokątnym z kwadratową wieżą od wschodu

i przybudówką od strony zachodniej, wewnątrz salowe z dwukondygnacyjnymi emporami-balkonami wspartymi na jońskich kolumnach. Dachy kryte dachówką. Stan techniczny wymaga pilnego remontu, zwłaszcza dach. Jest to trzeci obiekt posadowiony w tym miejscu, wcześniej istniał tu drewniany zbór protestancki dla luteran, wybudowany w I połowie XVII w. wybudowany pod kierunkiem cieśli z Krotoszyna Jerzego Roinke, następnie wg Kębłowskich był tu też drewniany zbór wzniesiony ok. 1690 r., spalony w 1789 r. Dawne miejsce kultu ewangelików od XVII w. do 1945 r., czyli od przybycia protestantów ze Śląska z Dzierżoniowa (Reichenbachu) spod Wałbrzycha do pobytu ostatnich ewangelików i pastorów czyli do 1945 r. Obecnie kościół pełni rolę domu przedpogrzebowego. W Zdunach znajduje się również cmentarz ewangelicki u wylotu ul. Krotoszyńskiej, dzisiaj ul. Masłowskiego, dawnej Cmentarnej. W mieście znajdowała się również szkoła ewangelicka, dzisiaj w tym budynku po modernizacji rezyduje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Zdunach. Te pozostałości świadczą o silnym w mieście nurcie ewangelickim, stanowiącym dziś istotny element historii Zdun.

- ✓ **Ratusz** - budowla miejska, najstarszy obiekt murowany w Zdunach - barokowy, powstał ok. 1684 r. staraniem Rafała Leszczyńskiego – ówczesnego wojewody kaliskiego, rozbudowany w początkach XIX w. murowany z cegły z wieżą konstrukcji szkieletowej, wypełniony gliną, tynkowany, parterowy na rzucie kwadratu z wieżą wtopioną od wschodu i dobudowanym od wschody parterowym prostokątnym budynkiem z początku XX w. W fasadzie, na całej długości podcień wsparty na 5 kolumnach. Wnętrze w układzie nieregularnym, w zasadzie dwutraktowym. Pełnił rolę siedziby władz miejskich, w dobudówce znajdowało się mieszkanie jednoizbowe woźnego miejskiego i tzw. strażnica, gdzie stacjonowały sikawki konne, strażackie, oraz później znajdowało się więzienie z dwiema celami, jedno w budynku rausza z wieżą, drugie w przybudówce. Aktualnie w obiekcie tym mieści się oddział banku PKO, siedziba Zdunowskiego Ośrodka Kultury z galerią wystawienniczą w pomieszczeniach na stryszku, w przybudowie znajduje się kawiarnia. Pierwotny ratusz był siedzibą władz miejskich najpierw Zdun Niemieckich, a po połączeniu - całych Zdun. Ratusz jako budowla leży centralnie pośrodku Rynku w Zdunach.

- ✓ **Najstarszy dom mieszczkański** w Zdunach, narożny, parterowy z mieszkalnym poddaszem. Fasady szczytowa i boczna, siedmioosiowe, szczytowa fasada ujęta

w pilastry. Układ wnętrza trzytraktowy. Obiekt znajduje się w bliskości Rynku, jego piwnica jest na wysokości ratusza. przy ul. Jana Kazimierza i Sienkiewicza z przełomu XVII/XVIII w., data na budynku 1679, z oszalowanym poddaszem, z okazałą piwnicą, ze sklepieniami kolebkowymi i żaglastymi. Budynek jest własnością prywatną i jest w bardzo złym stanie, ale ze względu na historyczność tej budowli zasługuje na szczególną uwagę. W budynku tym niegdyś był zajazd, później, działali szewcy i jest i był ten obiekt też kamienicą mieszkalną, aktualnie częściowo zamieszkałą. Z budowlą tą związana jest legenda o Królu Janie Kazimierzu stąd pobliska nazwa ulicy. Istnieją przypuszczenia, że w piwnicy znajdowała się siedziba Łoży Masońskiej.

- ✓ Dom mieszczański w Zdunach - **siedziba** Izby Muzealnej Zdunowskiego Ośrodka Kultury. Budowla z przełomu XVII/XVIII w., obiekt kalenicowy, parterowy, czteroosiowy, częściowo podpiwniczony, od 1985 r. siedziba działu specjalnego ZOK. W obiekcie tym prowadzona jest działalność kulturalna, wystawowo-muzealna, lekcje muzealne, spotkania historyczne o charakterze regionalnym z wykładem prelekcją i wystawą, ponadto zgromadzone są tu eksponaty kultury materialnej, historyczne i etnograficzne. W latach 90-tych XX wieku przeprowadzono remonty. Obecnie budynek wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich. Na dziedzińcu muzealnym zgromadzono dawny sprzęt rolniczy.
- ✓ **Grodzisko Piaski koło Rochów** – grodzisko o wałach czorobocznych o wym. 100x100 m, wys. do 2,5m.
- ✓ **Szaniec powstańczy Torownica** -kopiec kamienny usypany ku czci powstańców wielkopolskich z pamiątkową tablicą.
- ✓ W Zdunach, istnieje najstarsza **Kaflarnia w Polsce**, która na przemysłową skalę produkowała ozdobne kafle szamotowe. Jej założycielem był Niemiec z Milicza - Paulus Raimann. Głównymi składnikami masy kaflowej jest glina i szamot. Z kafli produkowanych w Zdunach można było zbudować piece pokojowe i kuchenne oraz ozdobne kominki. Kaflarnia wytwarzała też gliniane figury zdobiące zarówno pomieszczenia, jak i ogrody. Od stycznia 2007 r. właścicielem kaflarni jest osoba prywatna. Od połowy 2015r. całkowicie zaprzestano produkcji kafli. Obecnie właściciel wystawił obiekt na sprzedaż.

- ✓ **Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Baszkowie** zbudowany został w stylu klasycystycznym w roku 1829. Jego fundatorem był Mikołaj Mielżyński, ówczesny właściciel Baszkowa. Na uwagę zasługuje ołtarz główny z dużym krucyfiksem (XVII w.) oraz z rzeźbami św. Stanisława Biskupa Męczennika i św. Wojciecha - patronów Polski, które w 1919 r. wykonał Marcin Rożek.

- ✓ **Pałac w Baszkowie** - Późnoklasycystyczny pałac w Baszkowie wzniesiono w latach 1804 – 1805 dla Mikołaja Mielżyńskiego. Przebudowano go około roku 1860. Do 1939 r. był własnością książąt Czartoryskich. Obecnie znajduje się tam Dom Pomocy Społecznej. Wejście do pałacu prowadzi przez portal przyozdobiony czterema kolumnami jońskimi i tympanonem z kartuszem herbowym. Wokół rozciąga się park krajobrazowy o powierzchni 11 ha z drzewostanem buków, lip, dębów, jesionów, klonów, topoli i modrzewi. Park utworzony został ok. 1830 r. na miejscu dawnego ogrodu włoskiego.

- ✓ **Pałac w Konarzewie** powstał najprawdopodobniej w II połowie XIX w., na miejscu wcześniejszego, drewnianego dworu. Na początku XX w. pałac i należące do niego dobra (wcześniejszymi właścicielami Konarzewa byli kolejno: Konarzewscy, Lipsy, Naramowscy, Gałęccy, Potoccy, Rogalińscy, Krzyżanowscy) należały do Niemca – Wilhelma Sasse. W 1926 r. właścicielem majątku był Leon Szczepański z Poznania, w latach trzydziestych ubiegłego stulecia Konarzew zamieszkiwali Scheiblerowie – niemieccy przemysłowcy z Łodzi. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń. Po 1945 r. budynek został przebudowany. Przez kilka lat znajdowała się tam szkoła rolnicza, potem magazyny Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Krotoszynie oraz krotoszyńskich Zakładów Mięsnych. Od 1978 r. w budynku tym mieści się siedziba Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Po przebudowie, która miała miejsce w latach siedemdziesiątych XX w. pałac nie ma już takiej wartości zabytkowej, jak dawniej. Budynek składa się obecnie z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch trzykondygnacyjnych skrzydeł bocznych. Do pałacu prowadzi półkolista podjazd ograniczony murkiem i klombem z kwiatami. Pałac otacza park krajobrazowy powstały w II połowie XIX w. Zajmuje on ok. 5 ha powierzchni.

Przez gminę Zduny przebiegają 3 szlaki turystyczne, 2 szlaki piesze i 1 szlak rowerowy:

✓ **Pieszy szlak zielony Zduny - Krotoszyn - 12,2 km**

Trasa: Zduny dworzec PKP, Ratusz, Borownica, Szaniec Powstańców Wielkopolskich, Las Miejski Krotoszyn, Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn

✓ **Pieszy szlak czerwony Baszków - Krotoszyn - 15,3 km**

Trasa: Baszków przystanek PKS, Baszków Pałac, Leśniczówka "Baszków", Rezerwat "Baszków", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", "Krzyż Napoleoński", Trafary Leśniczówka, "Chmielnik" Muzeum Regionalne im. H. Ławniczaka Krotoszyn, Dworzec PKP Krotoszyn.

✓ **Trasa rowerowa - długość całej trasy - 36 km.**

Na terenie gminy Zduny przebiega szlak rowerowy, który jest częścią trasy wokół Krotoszyna. Trasa: Krotoszyn, Rynek, Osusz, Leśniczówka "Chmielnik", Trafary, "Krzyż Napoleoński", Rezerwat "Mszar Bogdaniec", Rezerwat "Baszków", Staw "Węgielnik", Zduny – Rynek Chachalnia, Ujazd, Wodników Górny (grobowiec Scharpego), Sulmierzyce, Chwaliszew, Chwaliszew – Piaski, Rezerwat "Dąbrowa - Smoszew", Krotoszyn Rynek

III.4. Zasoby mieszkaniowe oraz infrastruktura techniczna gminy Zduny .

➤ Zasoby mieszkaniowe

Warto zwrócić uwagę, że w ostatnich latach notuje się systematyczny i dynamiczny wzrost liczby mieszkań na terenie gminy Zduny, co związane jest z rozwojem budownictwa mieszkaniowego powstaniem nowych mieszkań oraz domów. Zasoby mieszkaniowe miasta i gminy Zduny wynoszą według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku 2 079 mieszkań, w tym 1 379 w mieście Zduny oraz 700 na terenie wiejskim gminy Zduny. Łączna powierzchnia mieszkań w mieście Zduny wynosi 118 105 m². Łączna powierzchnia mieszkań w na terenie wiejskim gminy Zduny wynosi 73 674 m². Przeciętna wielkość mieszkania w mieście Zduny wynosi 86 m², natomiast na terenie wiejskim gminy Zduny 105 m².

Na terenie miasta dominuje zwarta zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna śródmiejska (centrum), zabudowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna blokowa. Zabudowa blokowa zlokalizowana jest głównie w zachodniej części miasta. Wysokość zabudowy wielorodzinnej zwartej i jednorodzinnej nie przekracza trzech kondygnacji, natomiast

wysokość zabudowy blokowej nie przekracza pięciu kondygnacji. Na terenach wiejskich przeważa zabudowa mieszkaniowa zagrodowa, w niewielkim stopniu występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa wielorodzinna. Wysokość zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na terenie wsi nie przekracza trzech kondygnacji. Mieszkaniowy zasób gminy tworzyły 27 lokale mieszkalne położone w 21 budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i prawnych. W zasobie gminnym znajduje się 14 lokali socjalnych (3 mieszkania w Zdunach, 5 w Baszkowie, 2 w Rochach, 4 w Perzycach), których łączna powierzchnia użytkowa wynosi 356,71m². Od roku 2011 liczba mieszkań socjalnych nie zmienia się, a rocznie składanych jest ok 13 wniosków o przyznanie lokalu socjalnego, w gminie odczuwalny jest ich zdecydowany brak.

➤ **Układ dróg – system komunikacji**

System transportowy gminy tworzą dwa układy: drogowy i kolejowy, które są wykorzystywane zarówno do przewozów pasażerskich jak i transportowych. Gmina Zduny posiada rozbudowaną sieć dróg, którą tworzą droga krajowa i liczne drogi powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 15 oraz siedem dróg powiatowych.

W administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Krotoszynie pozostają drogi:

- droga nr 5129 P relacji Zduny od grogi krajowej nr 36 (ul. Baszkowska)– Baszków-Zduny (ul. Kobylińska)-do drogi krajowej nr 15,
- droga nr 5144 P relacji Baszków – Bestwin – Ruda -granica województwa dolnośląskiego,
- droga nr 51654 P relacji Zduny (ul. Rynek, ul. Mickiewicza, Plac Skragi, ul. Ostrowska) – Chachalnia – Chwaliszew - granica powiatu ostrowskiego - (Chruszczyń),
- droga nr 5166 P relacji Krotoszyn (ul. Bolewskiego) – Chachalnia – granica województwa dolnośląskiego - (Ujazd),
- droga nr 5167 P relacji Zduny (ul. Sulmierzycka) - granica województwa dolnośląskiego-(Ujazd),
- droga nr 5172 P relacji Zduny (Plac Kościuszki, ul. Kolejowa, ul. 1 Maja)-do drogi nr 5129 P,

- droga nr 5500 P relacji (Pawłowo)- granica powiatu krotoszyńskiego –Baszków–Konarzew - Krotoszyn - do drogi krajowej nr 15,

Drogi powiatowe są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników zapewniające połączenie siedziby gminy z regionalnymi ośrodkami gospodarczymi, z poszczególnymi wsiami i wsi między sobą oraz stanowią powiązanie z drogami krajowymi. Drogi powiatowe spełniają ważną funkcję w komunikacji masowej łączącej miejscowości wiejskie z siedzibą władz samorządowych i ośrodkami usług, a także sąsiednimi miejscowościami. W zdecydowanej większości posiadają nawierzchnie bitumiczne o średnim i złym stanie technicznym.

Ponadto na terenie gminy Zduny istnieje rozbudowana sieć dróg gminnych, łączących okoliczne miejscowości. Drogi gminne stanowią uzupełnienie sieci dróg układu podstawowego, ułatwiają połączenia między sołectwami oraz dojazdy do pól, łąk, pastwisk i lasów, w mieście stanowią sieć ulic osiedlowych. Drogi przebiegające przez tereny zabudowane posiadają nawierzchnię utwardzoną. Są to drogi ogólnodostępne przeznaczone dla wszystkich użytkowników do obsługi lokalnego ruchu, zapewniające połączenia wsi z siedzibami gmin, wsi między sobą, wsi z punktami obsługi rolnictwa oraz z układem dróg powiatowych.

Przez obszar miasta i gminy przebiega pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa relacji Oleśnica - Chojnice. Układ kolejowy Zdun tworzy stacja normalnotorowa z urządzeniami dla ruchu pasażerskiego i towarowego, usytuowana w zachodniej części miasta. Stacja kolejowa Zduny ma grupę przejazdową wspólną dla ruchu pasażerskiego i towarowego, składającą się z toru przebiegowego oraz torów bocznych postojowych.

➤ ***Zaopatrzenie w wodę, gaz, energię elektryczną, ciepło i usługi komunalne.***

Gmina Zduny jest w całości zwodociągowana, zgazyfikowana i stelefonizowana.

Na obszarze gminy wszystkie wsie sołeckie oraz miasto Zduny objęte są systemem zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Źródłem wody dla wodociągów zbiorowych (miasto Zduny, wieś Chachalnia, Konarzew i Perzyce) są wody pochodzące z poziomu plejstocenijskiego piętra czwartorzędowego, natomiast dla wsi Bestwin, Baszków i Ruda wody pochodzące z poziomu mioceńskiego piętra trzeciorzędowego. Wody poddawane

są uzdatnianiu w układach klasycznych przez napowietrzanie, filtracje i chlorowanie. Z wodociągu na terenie gminy korzysta ponad 97% ogółu mieszkańców.

W miejscowości Zduny, Bestwin, Ruda i Konarzew zlokalizowane są Stacje Uzdatniania Wody.

Infrastruktura wodociągowa ma charakter powszechnej dostępności na obszarze całej gminy, natomiast infrastruktura kanalizacyjna tylko w ograniczonym zakresie na terenie miasta. Z kolei obszary wiejskie nie posiadają systemu kanalizacji.

Na terenie gminy na gruntach wsi Konarzew znajduje się zamknięte składowisko odpadów komunalnych. Zajmuje ono powierzchnię 1,76 ha. Składowane tu były odpady komunalne i częściowo przemysłowe pochodzące z miasta i częściowo z terenów osiedli wiejskich. Składowanie odpadów we wsi Konarzew uruchomione zostało w 1994 roku. Składowisko to uszczelnione jest folią PCW, posiada system drenażu odcieków oraz zbiornik na odcieki. Składowisko zostało zamknięte i jest w trakcie procesu rekultywacji.

W związku ze zmianami prawnymi Gmina Zduny 2013r. wspólnie z ościennymi samorządami przystąpiła do Związku Międzygminnego „EKO SIÓDEMKA” z siedzibą w Krotoszynie, który zajmuje się prowadzeniem gospodarki odpadami na terenie gminy Zduny. Do Związku Międzygminnego oprócz gminy Zduny należą jeszcze gminy: Krotoszyn, Zduny, Sulmierzyce i Cieszków. Ponadto Związek zajmuje się również opieką nad zwierzętami bezdomnymi. Odpady z terenu Gminy przekazywane są do punktu przeładunkowego w Krotoszynie ul. Ceglarska. Gmina nie posiada Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Na terenie miasta praktycznie nie istnieją większe źródła ciepła (kotłownie), w oparciu o które można by w przyszłości wybudować centralny system ciepłowniczy i uciepłownienie większych części miasta. Potrzeby grzewcze miasta pokrywane są z różnych źródeł. Aktualnie ogrzewanie mieszkań w większości oparte jest o piece ze stałymi paleniskami lub indywidualne - własne kotłownie centralnego ogrzewania opalane węglem, koksem oraz gazem ziemnym.

Na terenach wiejskich istnieją 3 lokalne kotłownie małej mocy z przeznaczeniem do ogrzewania istniejącej zabudowy wielorodzinnej na terenie wsi Baszków, Konarzew oraz osady Siejew.

Przez teren gminy Zduny przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Krobia - Odolanów, stanowiący źródło gazu dla miejscowości na terenie gminy. Miasto Zduny oraz wsie Konarzew, Perzyce i Chachalnia zasilane są gazem ziemnym wysoko-metanowym.

III.5. Oświata w gminie Zduny .

Na terenie Gminy Zduny funkcjonują 2 przedszkola, 2 Szkoły Podstawowe, 1 Gimnazjum oraz 1 technikum i 1 szkoła zawodowa.

W tym do placówek oświatowych administrowanych przez Gminę Zduny należą:

1. Publiczne Przedszkole w Zdunach (z oddziałami w Bestwinie i Konarzewie),
2. Zespół Szkół w Zdunach obejmujące:
 - ✓ Szkołę Podstawową w Zdunach,
 - ✓ Gimnazjum w Zdunach,
3. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Baszkowie,
4. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Kilińskiego w Zdunach:
 - ✓ Technikum,
 - ✓ Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

W gminie Zduny funkcjonuje również placówka prowadzona przez powiat krotoszyński tj. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ks. Jana Twardowskiego w Konarzewie. Placówka służy dzieciom i młodzieży, które ze względu na występującą niepełnosprawność umysłową w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz niepełnosprawności sprzężone nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania. Ośrodek prowadzi zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze dla uczniów z głębokim upośledzeniem umysłowym oraz wczesne wspomaganie rozwoju dziecka dla dzieci z niepełnosprawnością.

Typy szkół prowadzonych przez ośrodek :

- ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna w Konarzewie,
- ✓ Gimnazjum Specjalne w Konarzewie,
- ✓ Szkoła Specjalna Przesposabiająca do Pracy w Konarzewie.

W Zdunach znajduje się również Niepubliczne Przedszkole Parafialne w Zdunach prowadzone przez parafię Zduny.

W jednostkach oświatowych w gminie Zduny samorząd zapewnia miejsca na realizację obowiązku szkolnego i przedszkolnego. W gminie brakuje instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3, nie funkcjonują kluby dziecięce ani żłobek, brak jest opiekunów dziennych.

III.6. Ochrona zdrowia w gminie Zduny .

W zakresie publicznej opieki zdrowotnej cały obszar gminy Zduny obsługiwany jest przez jeden Zakład Opieki Zdrowotnej, dwa gabinety stomatologiczne oraz dwie apteki. Wszystkie placówki zlokalizowane są na terenie miasta Zduny.

III.7. Organizacje pozarządowe w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny działa kilkanaście stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, zrzeszają bowiem najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność lokalną. Z tego względu stanowią znakomite uzupełnienie działań podejmowanych przez lokalne samorządy. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Wciąż jednak brakuje środków na rozwijanie ich działalności. Na terenie gminy Zduny działają stowarzyszenia i organizacje społeczne o charakterze formalnym (zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, koła) oraz nieformalnym.

Na terenie gminy Zduny działają między innymi następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Zdunowskie Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy.
- ✓ Stowarzyszenie MOTYLEK Na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Konarzewie,
- ✓ Fundacja ISKIERKA Nadziei działająca przy Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zdunach.
- ✓ Klub Twórczego Rękodziela.

- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Zdunach, Bestwinie, Baszkowie, Perzycach, Chachalni i Konarzewie.
- ✓ Stowarzyszenie na Rzecz Kultury ADSUM.
- ✓ Stowarzyszenie „Razem dla Konarzewa”.
- ✓ Stowarzyszenie Wioski Marzeń w Baszkowie.
- ✓ Stowarzyszenie Przedsiębiorców Ziemi Zdunowskiej.
- ✓ Solidarność Weteranów Pracy W Zdunach
- ✓ Klub Honorowych Dawców Krwi.
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Wędkarstwa Jesiotr.
- ✓ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zduny.
- ✓ Zespoły śpiewacze: Chór Senior, Chór Harmonia, Chór Adama Szczuraszka.
- ✓ 7 jednostek OSP oraz Klub Honorowego Strażaka.

III.8. Bezpieczeństwo publiczne w gminie Zduny .

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwają policjanci z Posterunku Policji w Zdunach. Obecny stan etatowy Komisariatu Policji w Zdunach to 8 etatów policyjnych, w tym 1 komendant i 7 policjantów. Trzech dzielnicowych monitoruje obszar miasto Zduny, oraz wioski: Ruda, Perzyce, Chachania, Bestwin, Baszków, Konarzew i miasto Sulmierzyce, dwóch policjantów prowadzi postępowania i dochodzenia, a dwóch tworzy patrol prewencyjny. Gmina Zduny na tle innych gmin powiatowych charakteryzuje się średnim poziomem przestępczości.

Według danych Posterunku Policji w Zdunach, w 2016 roku w Gminie Zduny doszło do 55 przestępstw kryminalnych i gospodarczych.

Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw	liczba sprawców (w tym liczba nieletnich)
kradzież mienia	13	13
kradzież z włamaniem	0	0
uszkodzenie mienia	2	2
uszkodzenie ciała	0	0
groźba	0	0
bójka lub pobicie	0	0
inne przestępstwa	40	40

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 7 czynnych jednostek Ochotniczej Staży Pożarnej :

- ✓ OSP Zduny,
- ✓ OSP Baszków,
- ✓ OSP Bestwin,
- ✓ OSP Chachania,
- ✓ OSP Konarzew,
- ✓ OSP Perzyce,
- ✓ OSP Ruda.

Jednostki OSP Zduny i OSP Baszków są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego oraz OSP Zduny do Wojewódzkiego Obwodu Operacyjnego. OSP Zduny jest Jednostką Operacyjno - Techniczną JOT.

III.9. Sytuacja gospodarcza w gminie Zduny .

Gmina Zduny ma charakter typowo rolniczy. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rodzinne. Miejscowi gospodarze oprócz uprawy roślinnej zajmują się hodowlą bydła mlecznego i trzody chlewnej. W gminie Zduny brak jest wyznaczonych terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą.

Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Zduny:

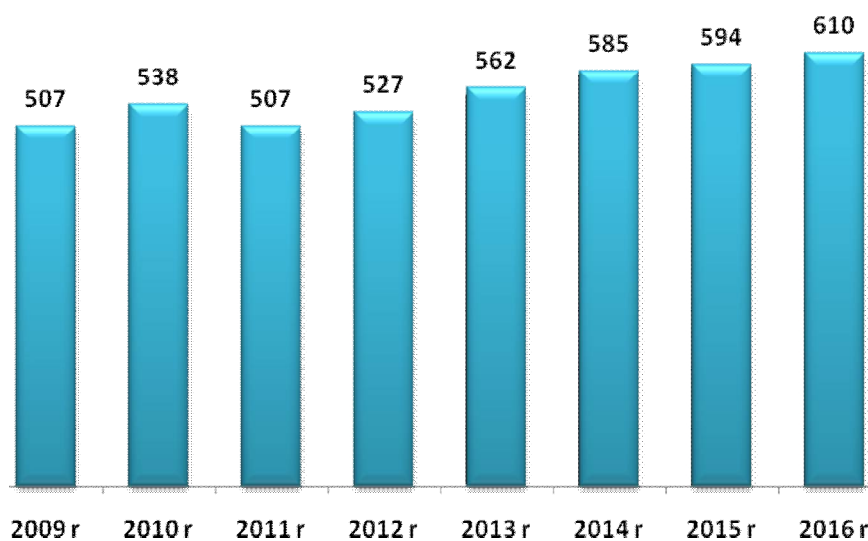
- ✓ BM Zduny Sp. z o. o., ul. 1 Maja 3, Zduny,
- ✓ Dūnya Dōner Kebab, ul. Przemysłowa 3, Zduny,
- ✓ Kruk Transport, ul. Kobylińska 33, Zduny,
- ✓ Blending Sp. z o. o., ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ PHU S. j. R.M.T. LUDZIS, ul. Towarowa 1, Zduny,
- ✓ Rosmosis-Wawrzyniak Sp. z o. o., Perzyce 46,
- ✓ Firma MADAR Marian Stanisławski, ul. Łacnowa 13, Zduny,
- ✓ Zakład Przetwórstwa Mięsnego Lanius Sp. J. ul. Sieniutowa 25, Zduny,
- ✓ Bud Mal S. C. Maria Minta, Szymon Minta, ul. Masłowskiego 2, Zduny,
- ✓ Dino Polska S.A., ul. Ostrowska 122, 63-700 Krotoszyn,
- ✓ Jeronimo Martins Polska S.A., ul. Sosnowa 14, 98-200 Sieradz (Biedronka),
- ✓ P.H.U. Jolanta Motławska, ul. Kobylińska 42, Zduny,
- ✓ WIKRO, ul. Kolejowa 12B, Zduny.

Według danych GUS na koniec 2016 roku, na terenie gminy wiejsko – miejskiej Zduny funkcjonowało 610 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy działają 73 spółki, w tym 48 spółek handlowych oraz 25 spółek cywilnych. Na terenie gminy działają 463 podmioty gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Liczba podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat ulega systematycznemu wzrostowi. W porównaniu do danych z 2009 roku liczba podmiotów zwiększyła się o 103, procentowy wzrost liczby podmiotów wyniósł aż 20,3%. Przedstawiony wykres ukazuje rozkład liczby przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 5. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zduny w latach 2009 – 2016 (źródło: opracowanie własne, dane GUS)

Opierając się na danych ze spisu REGON na dzień 31.12.2016 roku w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności widać wyraźnie, iż największy odsetek przedsiębiorstw w gminie Zduny stanowią firmy działające w branży handel detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych – 140 podmiotów. W sekcji budownictwo funkcjonuje 88 podmiotów, w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 68 podmiotów, w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 49 podmiotów, natomiast w sekcji pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 44 podmioty. Poniższa tabela

przedstawia rozkład wszystkich podmiotów gospodarczych według sekcji PKD w gminie Zduny.

Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	140
Sekcja F – Budownictwo	88
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	68
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	49
Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	44
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	35
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28
Sekcja P – Edukacja	21
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	14
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Sekcja J - Informacja i komunikacja	12
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	2
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze	1

W gminie Zduny dominują najmniejsze przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (w tym mikroprzedsiębiorstwa). Na dzień 30.12.2016 roku takich podmiotów odnotowano 585 – 95,9% wszystkich podmiotów gospodarczych. Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników to – 20. W gminie Zduny działa 5 podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 50 pracowników.

IV. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy społeczne, które występują na terenie gminy Zduny. Głównym założeniem niniejszej Strategii było przedstawienie kluczowych problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Za istotne problemy społeczne uznano zjawiska powtarzające się, uznane przez społeczeństwo za negatywne, złe, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii społecznej i może przyczynić się do dezorganizacji społecznej.

IV.1. Ubóstwo.

Zjawisko ubóstwa jest kolejnym ważnym problemem społecznym dostrzeganym w gminie Zduny. Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce, czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie uznawanych za niezbędne potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochronę zdrowia, wykształcenie. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiającą się dysproporcję w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne. Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo staje się coraz istotniejszym problemem społecznym, o czym świadczy wzrastająca liczba rodzin kwalifikująca się do świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. W 2014 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczył 86 rodzin, w 2015 roku – 124 natomiast w 2016 roku - 128 rodzin. Skala problemu ubóstwa w gminie Zduny zwiększyła się.

IV.2. Bezrobocie.

Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym, który często generuje inne problemy społeczne. Rodziny dotknięte problemem bezrobocia z reguły charakteryzują się brakiem kwalifikacji, a problem ten generuje wiele innych dysfunkcji społecznych. Bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim najczęściej utożsamiają się sami klienci pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Bezrobocie generuje także inne problemy jak uzależnienia, przemoc czy też bezdomność. Poważnym skutkiem bezrobocia jest także ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie, wynika że na koniec grudnia 2016, zarejestrowanych było 179 osób bezrobotnych mieszkających na terenie gminy Zduny. Wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Zduny 84 osoby to osoby długotrwałe bezrobotne, a więc pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Krotoszynie przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. Bezrobocie w Gminie Zduny oraz w całym powiecie krotoszyńskim jest bardzo niskie - jedno z najniższych w całym kraju. Osoby bezrobotne stanowią specyficzną grupę klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jest to grupa pasywna i bierna – najczęściej nie zainteresowana podjęciem zatrudnienia. Należy jednak zaznaczyć, że liczba osób bezrobotnych, a w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych na terenie Gminy Zduny stopniowo się zmniejsza. Takie informacje potwierdzają także dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach. Według danych w 2014 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia dotyczyło 157 rodzin, w 2015 roku – 119, natomiast w 2016 roku 107 rodzin. Pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w Gminie problem ten nadal pozostaje ważną przesłanką do przyznania pomocy.

IV.3. Przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że: jest intencjonalna – przemoc jest

zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary, siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje swoją przewagę i narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności, godności, szacunku itp.) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Niekiedy zagraża jej życiu. Przemoc domowa nie dotyczy wyłącznie rodzin ubogich, lub tych rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do zdiagnozowania, co związane jest z brakiem zgłoszeń takich zjawisk. Problem ten także występuje w gminie Zduny.

Na terenie gminy Zduny funkcjonuje powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Zduny z dnia 25 lipca 2011 roku - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, to grupa specjalistów reprezentujących różne służby i instytucje, powołana do realizacji zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zduny na lata 2017-2022, opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zapewnienie efektywnej współpracy kręgu instytucji i organizacji działający na rzecz zapobiegania i zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zduny. Zespół Interdyscyplinarny nie jest komórką organizacyjną Ośrodka. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach zapewnia obsługę organizacyjno - techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Zduny. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w siedzibie Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, ul. Rynek 2. Prace Zespołu Interdyscyplinarnego mają na celu:

- ✓ zatrzymanie przemocy w rodzinie
- ✓ zapewnienie bezpieczeństwa poszczególnym członkom rodziny
- ✓ przywrócenie godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie
- ✓ inicjowanie interwencji wobec sprawcy przemocy – rozmowy które pokazują skutki i konsekwencje stosowania przemocy
- ✓ inicjowanie interwencji kryzysowej – pomoc w odzyskaniu mocy i kontroli
- ✓ zaplanowanie działań w dalszej perspektywie, aby zmniejszyć szkody wynikających z doświadczania przemocy
- ✓ zmianę sytuacji prawnej – działania prawne podejmowane są przez klienta i instytucje

Wymienione działania prowadzone są w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, o czym szerzej w zakładce Procedura „Niebieskiej Karty”. W indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie Zespół może powołać grupę roboczą- zespół specjalistów, którzy bezpośrednio współpracują z rodziną. W skład grupy roboczej mogą wchodzić kuratorzy sądowi oraz inne podmioty i specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem grup roboczych jest:

- ✓ opracowanie i realizacja planu pomocy rodzinie dotkniętej problemem przemocy
- ✓ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- ✓ dokumentowanie podejmowanych działań oraz ich efektów

Prace Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych realizowane są w ramach obowiązków służbowych i zawodowych. Zjawisko przemocy społecznej w gminie Zduny utrzymuje się w ostatnich latach na podobnym poziomie. Przemoc była powodem udzielenia pomocy i wsparcia w 2014 roku dla 3 rodzin, w 2015 roku dla 8 rodzin, natomiast w 2016 roku dla 10 rodzin.

W 2016 roku w Gminie Zduny procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin.

Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.

liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - A" przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	0
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - C" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba sporządzonych formularzy "Niebieskich Kart - D" przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	11
liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty"	11
liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę "Niebieskie Karty" w okresie sprawozdawczym	11

IV.4. Niepełnosprawność.

Niepełnosprawność to wszelkie ograniczenia lub wynikające z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób lub zakresie, który jest uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna to człowiek niemogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności psychicznych lub fizycznych. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Mówiąc o niepełnosprawności mamy na względzie relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie), a społeczeństwem i środowiskiem, które go otacza. Prawa osób niepełnosprawnych gwarantowane są w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483). Zapewnia ona prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 pkt 2). Ustawa zasadnicza nakłada też na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69) Prawa osób niepełnosprawnych są też przedmiotem regulacji ONZ w formie deklaracji pod nazwą Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady zostały przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r. (Rezolucja 48/96). Chociaż zasady nie są prawnie wiążące, dokument podkreśla, że mogą stać się międzynarodowym prawem zwyczajowym, gdy zostaną uznane przez większość państw. Szczegółowemu uregulowaniu pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce służy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr123, poz. 776 ze zm.). Ustawa definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały odpowiednie orzeczenie:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów lub,
3. o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wprowadziła trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu niezdolną do podjęcia zatrudnienia lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ustawa definiuje niezdolność do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób, podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się, komunikację i komunikowanie się. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, zdolną do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagającą w celu pełnienia ról społecznych częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu zdolną do wykonywania zatrudnienia, niewymagającą pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych. Ustawa stanowi, że rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań (organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych, społecznych) zmierzających od osiągnięcia, przy współdziałaniu tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej -art.7). W powiecie krotoszyńskim funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.) oraz w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące ich szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W populacji niepełnosprawnych także w gminie Zduny znajduje się wiele osób, które doświadczają szczególnych barier i dyskryminacji. Osoby te narażone są na większe ryzyko wykluczenia i ogólnie rzecz biorąc mniej uczestniczą w życiu społecznym a przecież mają takie same prawa jak inni członkowie społeczeństwa a więc powinno się im zapewnić równy dostęp do opieki zdrowotnej, rehabilitacji, edukacji, zatrudnienia i integracji społecznej poprzez dostęp do środków transportu, obiektów budowlanych, informacji i komunikacji oraz udział w życiu publicznym i kulturalnym. Osoby niepełnosprawne z powodu poważnego i ogólnego obniżenia sprawności wymagają jednocześnie wysokiego poziomu wsparcia. Jakość ich życia w bardzo dużym stopniu zależy od dostępności odpowiednich i należytej jakości usług, odpowiadających potrzebom ich samych jak też ich rodzin. Przede wszystkim, ze względu na fakt, że osoby niepełnosprawne żyją w trudnych warunkach ekonomicznych powinny być objęte ochroną socjalną, która wyraża się w zabezpieczeniu społecznym, opiece i pomocy społecznej oraz usługach społecznych, które przyczyniają się do poprawy jakości ich życia. Osoby dotknięte niepełnosprawnością mają ograniczoną możliwość korzystania z pomocy instytucjonalnej. W zależności od rodzaju i stopnia schorzenia, instytucje udzielają pomocy finansowej bądź poza finansowej. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wypłaca zasiłki stałe dla osób legitymujących się orzeczeniem o co najmniej umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i spełniających kryteria dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej. Wypłacono także zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe specjalne dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność lub długotrwała choroba. Niepełnosprawność jest ważnym powodem kwalifikującym się do skorzystania z pomocy społecznej w gminie Zduny. W 2014 z tytułu niepełnosprawności pomocą objętych zostało 28 rodzin, w 2015 roku - 23 rodziny, natomiast w 2016 – 26 rodzin.

IV.5. Osoby starsze.

W chwili obecnej mamy do czynienia z powolnymi, choć nieuniknionymi, przemianami i przeobrażeniami struktury społeczno demograficznej naszego kraju. Z jednej strony wydłuża się średnia długość życia, poprawia przeciętny stan zdrowia, rozwijają się możliwości medycyny. Z drugiej strony spadają wskaźniki dzietności, zmniejsza się udział pokoleń młodszych - przedprodukcyjnych, a rośnie udział pokoleń starszych - poprodukcyjnych. Obecnie kategoria wiekowa 60+ stanowi 22,9% ogółu ludności Polski. Na opisany powyżej proces starzenia się ludności nakłada się także zjawisko transformacji społeczno-gospodarczej. Na terenie miasta i gminy Zduny według danych na dzień

31.12.2016 roku, mieszkało 1 487 osób w wieku powyżej 60 lat (warto odnotować, że na terenie gminy mieszkają 563 osoby w wieku powyżej 70 lat), odsetek mieszkańców w wieku powyżej 60 lat stanowi 19,8% wszystkich mieszkańców miasta i gminy Zduny. Na terenie miasta i gminy Zduny mieszka 55,3% kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz 44,7% mężczyzn w tym wieku. Miasto i gmina Zduny w kolejnych latach niestety nie będzie się rozwijać pod względem demograficznym. Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się w przyszłości do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Zwiększające się obciążenie demograficzne jest związane z malejącym odsetkiem osób młodych oraz wzrastającym odsetkiem osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa oraz problemy ludzi starszych są coraz ważniejszym problemem społecznym, który w kolejnych latach będzie przybierał na znaczeniu. W związku ze zmianami demograficznymi i procesem starzenia się społeczeństwa, konieczne będzie podejmowanie skutecznych działań zmierzających do rozwiązania najważniejszych problemów ludzi starszych. Starzenie jest naturalnym procesem rozwojowym i stanowi jeden ze stadiów życiowych człowieka, który nie może być ani cofnięty ani też odwracalny. Starzenie ma ogromne znaczenie w sensie indywidualnym, społecznym, i ekonomicznym. Jeszcze niedawno starzenie postrzegane było, jako całkowita utrata zdrowia czy też niedołęstwo. Aktualnie często wysoka aktywność społeczna osób starszych, wskazuje na możliwości w zakresie dalszego kierowania własnym rozwojem. Zmiany postaw społecznych wobec starości przyczyniły się do wytyczenia nowych kierunków polityki społecznej, realizowanej wobec osób starszych. Zwłaszcza w kontekście prognoz demograficznych wskazujących, na stały procentowy wzrost osób w starszym wieku wśród populacji. Efektem tej zmiany jest przeniesienie akcentu ze sprawowania opieki nad tą grupą społeczną, na rzecz dostarczenia im takiej pomocy, która pozwoliłaby utrzymywać jak najdłużej aktywność społeczną. Podstawową ideą tak rozumianej pomocy jest wsparcie społeczne. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie odpowiednich działań ukierunkowanych na tą grupę społeczną. W pomoc osobom starszym, szczególnie tym wymagającym pomocy w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną włącza się Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Usługi opiekuńcze oferowane przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wykonywane są w miejscu zamieszkania osób samotnych, które ze względu na wiek lub choroby wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dla osób zdrowych, które wymagają innej pomocy np.:

przy wypełnianiu dokumentów pracownicy MGOPS w Zdunach świadczą pracę socjalną. Wsparciem objęte są wszystkie osoby niepełnosprawne oraz długotrwale chore. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Zduny wynosiła w 2014 roku - 12 osób, w 2015 roku - 12 osób, natomiast w 2016 roku – 11 osób.

IV.6. Uzależnienia.

Ważnym problemem społecznym w gminie Zduny jest zjawisko uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Obecnie spotyka się również inne typy uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży jak: uzależnienie od komputera, gier komputerowych, czy też telefonu komórkowego. Uzależnienia jest to specyficzny stan organizmu człowieka oraz zmian w zachowaniu towarzyszącym zawężaniu się wachlarza umiejętności radzenia sobie w życiu wraz z pojawiającym się przymusem pomimo negatywnych konsekwencji wcześniejszego ulegania przymusowi robienia czegoś lub myślenia o czymś. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem, a substancją chemiczną, (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki), charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy, w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących brakowi substancji. Wśród różnego rodzaju uzależnień występujących wśród dorosłej ludności zamieszkującej gminę Zduny, najczęstszym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Od kilku lat problem ten nie ulega zmniejszeniu. Alkoholizm był powodem objęcia wsparciem przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2014 roku 10 rodzin, w 2015 roku – 9 rodzin, natomiast w 2016 roku - 9 rodzin. Należy tylko wspomnieć, że dane MGOPS w Zdunach nie odzwierciedlają w pełni skali tego zjawiska, które jest zdecydowanie większe z uwagi, na to że statystyki dotyczą jedynie klientów MGOPS w Zdunach a nie wszystkich osób dotkniętych problemem uzależnienia.

IV.7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Bezradność wychowawczą i opiekuńczą, rozumieć można, jako poczucie braku sprawczości w sytuacjach wychowawczo – opiekuńczych. O bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych mówimy wówczas, kiedy rodziny nie posiadają wystarczających zasobów osobistych i zasobów systemu rodzinnego, by same mogły poradzić

sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Uogólniając rodziny te charakteryzują się niskim poziomem spójności, elastyczności i wytrzymałości w sytuacji kryzysu. Jest to jeden z powodów szukania wsparcia w pomocy społecznej. Znacząca część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziny niezdolne do stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- ✓ uzależnienia,
- ✓ przemoc domowa,
- ✓ zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo - wychowawcze, rodzicom brakuje wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą. Trudności opiekuńczo - wychowawcze występujące w rodzinie w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej były bardzo często powodem objęcia ich pomocą. Specyfika środowiska klientów MGOPS w Zdunach, w którym znaczna część osób kończy edukację na poziomie szkoły podstawowej, borykającego się z problemem długotrwałego bezrobocia i związanymi z tym faktem trudnościami natury materialnej sprawia, że zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w tych rodzinach pojawia się dosyć często. W prawidłowym rozwoju organizuje się pomoc instytucjonalną, aby wspomóc dzieci z rodzin problemowych.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach wykonuje zadania gminy, wynikające z *ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późniejszymi zmianami) oraz *ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz.1390 z późniejszymi zmianami). Zadania realizowane przez MGOPS w Zdunach w zakresie wspierania rodziny to między innymi:

- ✓ Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

- ✓ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny
- ✓ Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- ✓ Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające kosztów zadań wykonywanych przez w/w rodziny.
- ✓ Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- ✓ Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej oraz - gdy jest to wymagane - w wersji papierowej.
- ✓ Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- ✓ Przekazywanie do biura informacji gospodarczych, dotyczących zaległości z tytułu nie ponoszenia opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Realizując powyższe obowiązki, MGOPS ściśle współpracuje z innymi instytucjami, w szczególności powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz sądami.

Asystent rodziny

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, mogą otrzymać wsparcie od gminy w postaci asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym z dziećmi. Pomoc owa realizowana jest poprzez działania asystenta rodzinnego, który wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent pomaga rodzicom w wypełnianiu ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie

przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania. Praca z rodziną powinna być organizowana lub kontynuowana również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. W przypadku gdy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- ✓ opiece i wychowaniu dziecka;
- ✓ prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- ✓ kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych staje się coraz większym problemem w gminie Zduny, w 2014 roku z tego tytułu pomocą objęto 36 rodzin, w 2015 roku – 33 rodzin, natomiast w 2016 roku – 36 rodzin.

V. Pomoc społeczna w gminie Zduny. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach .

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. **Na terenie gminy Zduny funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:**

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 2, 63-760 Zduny

Pomoc społeczna od dnia 1 maja 2004 r. funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 ze zm.) obecnie (Dz.U z 2015 r poz.163). Zadania z zakresu pomocy społecznej, leżące w kompetencji gminy realizowane są za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach .

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł. Rada Gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłku okresowego.

Powody pomocy, której udziela ośrodek są następujące:

- ✓ Ubóstwo.
- ✓ Sieroctwo.
- ✓ Bezdomność.
- ✓ Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.
- ✓ Bezrobocie.
- ✓ Niepełnosprawność.
- ✓ Ciężka lub długotrwała choroba.
- ✓ Przemoc w rodzinie.
- ✓ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.
- ✓ Alkoholizm.
- ✓ Narkomania.
- ✓ Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.
- ✓ Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- ✓ Klęska żywiołowa.
- ✓ Klęska ekologiczna.
- ✓ Trudności w integracji uchodźców.
- ✓ Zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa.

Formy pomocy o którą mogą ubiegać się wnioskujące osoby są następujące:

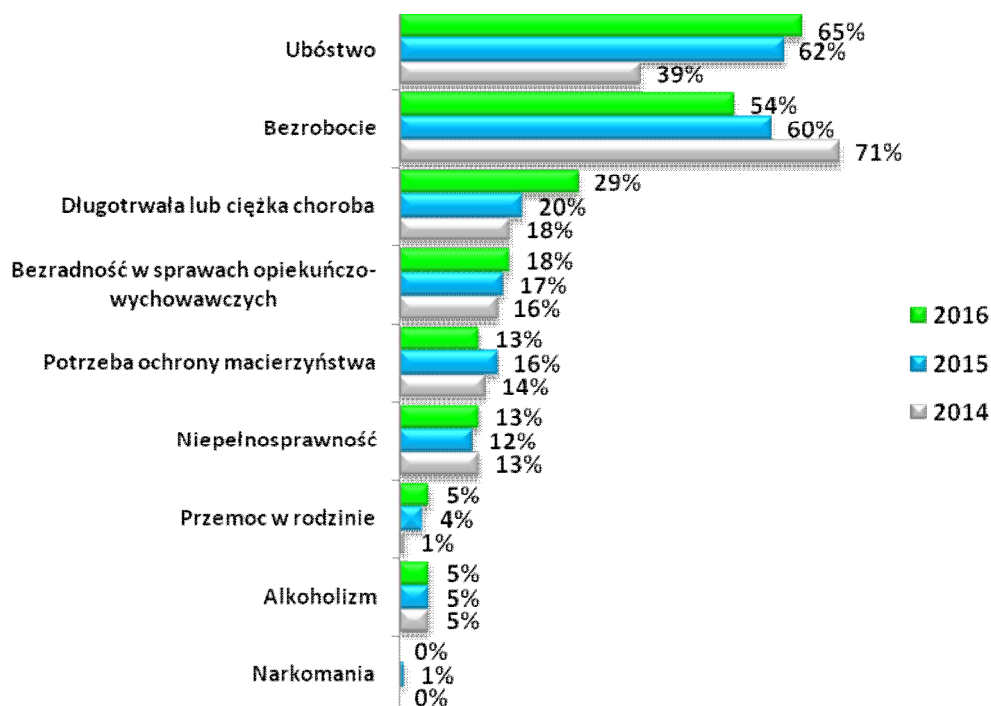
- ✓ Zasiłek stały, który przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub inwalidztwa.
- ✓ Opłacanie składek zdrowotnych.
- ✓ Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- ✓ Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych, samotnych i chorych w miejscu zamieszkania.
- ✓ Zasiłek celowy i w naturze.
- ✓ Zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania.
- ✓ Posiłki dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole.
- ✓ Sprawienie pogrzebu.
- ✓ Skierowanie do domu opieki społecznej.
- ✓ Opiniowanie kandydatów na rodzinę zastępczą.

- ✓ Udzielenie pomocy pieniężnej rodzinom zastępczym.
- ✓ Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ✓ Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów rodziny, zapobiegania przemocy w domach i terapii dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i narkomanią.

V.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej.

Dokonując szczegółowej analizy problemów osób korzystających z pomocy społecznej obserwujemy różnorodność potrzeb społecznych dotyczących kwestii zatrudnienia, problemów zdrowotnych czy procesu starzenia się społeczeństwa, które korelują z poziomem życia mieszkańców. Według danych na niezmiennym poziomie pozostaje liczba osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, pobierających stałe lub okresowe świadczenia co stanowi aż 42,0% z ogólnej liczby korzystających z pomocy. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Zduny są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie (pomimo znaczącego obniżenia się liczby bezrobotnych w gminie), długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz niepełnosprawność. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zdecydowanie zmienia się ranga i znaczenia każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy przez MGOPS w Zdunach, dlatego konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów.

Rysunek 7. Najważniejsze powody przyznania pomocy. Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów przyznania pomocy w latach 2014 – 2016. (Opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc. Poniższa tabela zawiera zestawienie przyczyn udzielania pomocy społecznej w latach 2014 - 2016 ustalone na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.

Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)

	2014	2015	2016
Ubóstwo	86	124	128
Bezrobocie	157	119	107
Długotrwała lub ciężka choroba	40	40	57
Bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych	36	33	36
Niepełnosprawność	28	23	26
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	32	25
Przemoc w rodzinie	3	8	10
Alkoholizm	10	9	9
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	7	5
Bezdomność	4	3	2
Zdarzenie losowe	3	2	1
Narkomania	0	1	0

V.2. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach realizując ustawowe zadania własne gminy, przyznaje i wypłaca zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, specjalne zasiłki celowe. Do jego zadań własnych należą także: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty przedszkoli, sprawianie pogrzebów, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, dodatki mieszkaniowe, składki na ubezpieczenia zdrowotne, stypendia dla uczniów o charakterze socjalnym. Liczba osób, którym Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach udzielił pomocy i wsparcia w 2016 roku to 508. W 2016 roku świadczenia pieniężne otrzymały 173 osoby, natomiast świadczenia niepieniężne 115 osób. W tym okresie pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach przeprowadzili 288 wywiadów środowiskowych. W 2016 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach przyznał i wypłacił w 2016 roku zasiłki okresowe 29 osobom, a liczba świadczeń w tym zakresie wyniosła 137. Zadaniem własnym gminy jest także wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych specjalnych. W 2016 roku wypłacono zasiłki celowe dla 157 osób. W ramach zadań zleconych gminie w 2016 roku wypłacono zasiłki stałe dla 27 osób – liczba świadczeń wyniosła 255.

Praca socjalna.

Bardzo ważne i istotne miejsce w ustawie o pomocy społecznej odgrywa praca socjalna, która jest zadaniem obligatoryjnym gminy. Praca socjalna to działalność profesjonalna. To zespół powiązanych ze sobą i umiejętnie zaplanowanych działań prowadzonych przez wykształconych pracowników socjalnych we współpracy z osobą wspieraną. To mechanizm polityki społecznej służący rozwiązywaniu problemów społecznych, zapobieganiu ich natężeniu oraz aktywizowaniu jednostek i grup do samopomocy. To działalność profesjonalna polegająca na udzielaniu pomocy jednostkom, grupom lub społecznościom we wzbogacaniu lub odbudowywaniu ich zdolności społecznego funkcjonowania oraz na tworzeniu sprzyjających warunków społecznych. Celem pracy socjalnej jest pomoc w nauczaniu się samodzielności. Pracownicy socjalni realizują swoje zadania w ośrodkach pomocy społecznej, domach pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i różnorodnych placówkach świadczących pomoc społeczną. Praca socjalna spełnia szereg istotnych funkcji:

- ✓ ratowniczą - jest mechanizmem ratującym jednostki i rodziny w sytuacjach kryzysowych,
- ✓ wspierającą - w edukowaniu do samodzielności w rozwiązywaniu własnych problemów,
- ✓ profilaktyczną - w zakresie zapobiegania wykluczeniu społecznemu,
- ✓ partycypacyjną - budującą lokalne powiązania, koalicje na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, angażującą środowiska do współdziałania.

Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy już przy pierwszej wizycie analizuje wraz z klientem jego sytuację, zastanawia się nad możliwościami rozwiązywania problemów, udziela porad, ukierunkowuje klienta na możliwości załatwiania jego spraw życiowych, motywuje do zmiany zachowań, które pomogłyby mu w dalszym życiu. Pracownik socjalny podejmuje szereg działań w ramach pracy socjalnej na rzecz zapewnienia godziwych warunków mieszkaniowych, poprawy stanu zdrowia klienta, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania rodziny, poprawy funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie, poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym, na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia, na rzecz zapewnienia /uzyskania niezbędnych środków materialnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach polega w szczególności na:

- ✓ zapewnianiu uzyskiwania niezbędnych środków materialnych,
- ✓ zapewnianiu godziwych warunków mieszkaniowych,
- ✓ rozwiązywaniu problemu bezrobocia,
- ✓ poprawie stanu zdrowia klienta,
- ✓ zapewnianiu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym,
- ✓ wskazywaniu uprawnień osób niepełnosprawnych,
- ✓ wspieraniu i pomaganiu we właściwym rozwoju psychospołecznym dzieci i młodzieży,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania rodziny,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie,
- ✓ poprawianiu funkcjonowania osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W 2016 roku pracą socjalną objętych zostało 215 rodzin (530 osób w rodzinach). Praca socjalna była świadczona m. in. w zakresie pomocy w wypełnianiu wniosków do różnych

instytucji, informowaniu o różnych uprawnieniach oraz pomoc w ustaleniu niepełnosprawności, pomoc socjalna świadczona była również z uwagi na występującą w rodzinie przemoc. Pracownicy MGOPS w Zduny podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami w ramach pracy socjalnej prowadzonej z osobą/rodziną

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W roku 2016 Ośrodek realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest m. in. wsparcie gmin w wypełnieniu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich. Program zakłada zapewnienie dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art.7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym – pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Beneficjentami programu są osoby i rodziny, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% kwoty kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art.8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał rodzinom pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Usługi opiekuńcze.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przyznawane były osobie samotnej lub osobie w rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagała pomocy innych osób, a była jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze świadczone były w zakresie:

- 1) pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opieki higienicznej,
- 3) zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

W 2016 roku świadczeniem tym objęto 11 rodzin na łączną kwotę 52 407,60zł.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących w całej Polsce. Program jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, w ramach którego osoby najbardziej potrzebujące mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w różnych działaniach wspierających, edukacyjnych i włączających. Program Pomoc Żywnościowa jest wspólnie realizowany przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach oraz Caritas. Osoby zakwalifikowane do objęcia pomocą, mogą skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, która cyklicznie jest dystrybuowana w formie paczek żywnościowych. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej (1 268 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1028 zł dla osoby w rodzinie), na podstawie skierowania wystawionego przez właściwy terytorialnie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lub w przypadku osoby bezdomnej – oświadczenia podpisanego w organizacji.

Dom Pomocy w Baszkowie

Dom Pomocy w Baszkowie zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę opiekuńczo-pielęgniacyjną. Dom Pomocy Społecznej w Baszkowie jest domem dla osób przewlekle somatycznie chorych i z oddziałem dla osób psychicznie chorych. W ośrodku może mieszkać na stałe 196 osób, które przyjmowane są do placówki na podstawie decyzji wydanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej mogą korzystać z pomocy psychologa, lekarza psychiatry oraz lekarza. W Domu Pomocy Społecznej pracują rehabilitanci. W ośrodku prowadzona jest regularna terapia zajęciowa i rehabilitacja. Działają kawiarenki dla mieszkańców domu oraz gabinet fryzjerski. W obu obiektach są również kaplice.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży intelektualnie niepełnosprawnej w Zdunach prowadzony jest przez Siostry Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Obecnie w ośrodku przebywa 70 upośledzonych umysłowo chłopców od 3 roku życia. Dom ma 4 oddziały gdzie przebywają dzieci o różnym stopniu upośledzenia. Przy pomocy zatrudnionych osób świeckich Siostry zapewniają im całodobową opiekę pielęgnacyjno-opiekuńczą. Prowadzą też zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne. Mieszkańcy Domu uczestniczą w wielu spotkaniach integracyjnych dla niepełnosprawnych. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach prowadzi działania polegające na przewycięzaniu trudności życiowych mieszkańców gminy. Do najczęstszych powodów udzielania wsparcia należą ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, jednak dużą grupę świadczeniobiorców stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniem gospodarstwa domowego.

V.3. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków oraz świadczeń pielęgnacyjnych przez MGOPS w Zdunach.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku realizował zadania zlecone ze środków budżetu państwa w zakresie:

- świadczeń rodzinnych w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 roku (t.j. Dz.U z 2016 r. poz. 1518 ze zm.)

Świadczenia rodzinne dzielą się na dwie grupy:

- ✓ zasiłki rodzinne z dodatkami, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka ;
- ✓ świadczenia opiekuńcze : zasiłki pielęgnacyjne , świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy.

Od listopada 2015 roku uległy zmianie kryteria dochodowe uprawniające do pobierania świadczenia rodzinnego z dodatkami, gdzie miesięczny dochód na jedną osobę w rodzinie nie przekraczał 674 zł lub 764 zł jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne. W 2015 roku wydano 1 646 decyzji dotyczących świadczeń rodzinnych.

- świadczeń z funduszu alimentacyjnego w oparciu o ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 489),

Fundusz alimentacyjny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500 zł.

Dłużnicy alimentacyjni.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

Kwoty zwrócone przez dłużników wyniosły:

- ✓ 46.729,96 zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (z tego: przekazane do budżetu państwa – 28.037,96 zł ; przekazane na dochody własne gminy wierzyciela – 18.692,

Od 2015 r. zmieniła się forma podziału ściągniętego zadłużenia. Jest 60% do budżetu państwa i 40% dla gminy wierzyciela.

- ✓ 2.364,27 zł kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka. Kryterium dochodowe, które musiała spełniać rodzina to: 574,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015 r. – 674,00zł), a w przypadku kiedy w rodzinie jest niepełnosprawne dziecko: 664,00 zł na osobę w rodzinie (od 1 listopada 2015r. – 764,00 zł). Od prawa do zasiłku rodzinnego zależy, czy świadczeniobiorca będzie mógł liczyć na

dotatki, które przysługują po zejściu określonych okoliczności. W 2016 roku świadczeniami rodzinnymi i funduszem alimentacyjnym objęto 554 rodzin na kwotę 2 553 312,87 zł.

Świadczenia wychowawcze 500+.

Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach w 2016 roku dokonał wypłaty świadczeń wychowawczych:

Liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze: 627 ogółem , w tym:

- ✓ na 1 dziecko – 357 rodzin
- ✓ na 2 dzieci - 211 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 186 rodzin)
- ✓ na 3 dzieci – 49 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko - 47 rodzin)
- ✓ na 4 dzieci – 7 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 7 rodzin)
- ✓ na 5 dzieci – 3 rodziny (w tym również na pierwsze dziecko – 3 rodziny)

w tym:

- ✓ Liczba rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym pobierającym świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko – 31

MGOPS w Zdunach wypłacił w 2016 roku świadczenia wychowawcze na kwotę 4 197 680,00 zł, natomiast w 2017 roku planowana jest wypłata świadczeń na kwotę 5 500 000,00 zł. dla ponad 960 dzieci.

V.4. Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny.

Ramy finansowe działalności MGOPS Zduny

Z analizy wydatków Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach wynika iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki na świadczenia rodzinne.

Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016

Rodzaj wydatku	Wydatki 2015	% w budżecie MGOPS	Wydatki 2016	% w budżecie MGOPS
Rozdział 85201 - Placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	-	0	-
Rozdział 85202 - Domy Pomocy Społecznej	228.320	6,30	297.570	3,56
Rozdział 85203 - Ośrodki wsparcia	0	0	0	0
Rozdział 85204 - Rodziny zastępcze	7.599	0,21	12.348	0,15
Rozdział 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1.427	0,04	447	0,01
Rozdział 85206 - Wspieranie rodziny	27.477	0,76	24.136	0,29
Rozdział 85211 - Świadczenia wychowawcze	0	0	0	0
Rozdział 85212 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.356.838	65,04	2.736.476	32,73
Rozdział 85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne	17.926	0,50	20.768	0,25
Rozdział 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze	171.553	4,73	170.336	2,04
Rozdział 85215 - Dodatki mieszkaniowe	145.472	4,02	131.371	1,57
Rozdział 85216 - Zasiłki stałe	106.575	2,94	128.758	1,54
Rozdział 85219 - Utrzymanie Ośrodka Pomocy Społecznej	445.467	12,29	446.279	5,34
Rozdział 85220 - Mieszkania chronione	0	0	0	0
Rozdział 85228 - Usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Rozdział 85295 - Pozostała działalność: Program „Pomoc państwa w zakresie	57.380	1,58	60.313	0,72
Rozdział 85415 Pomoc materialna dla uczniów	57.698	1,59	50.412	0,60

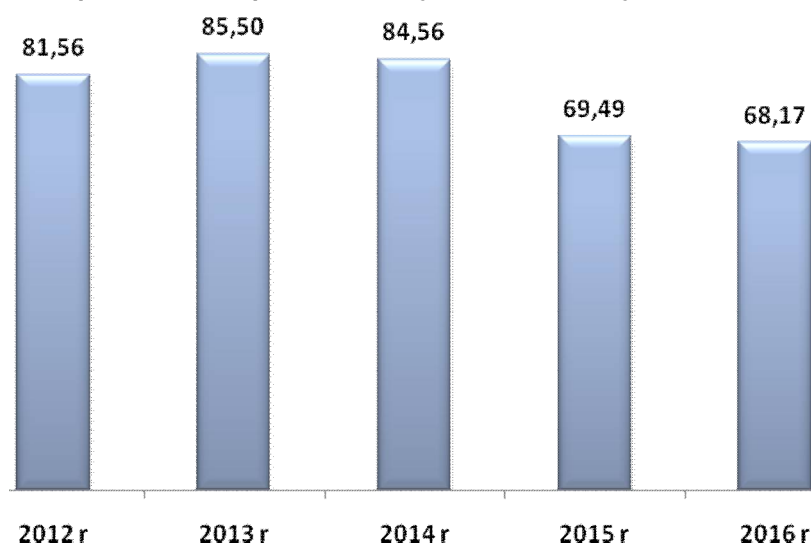
Poniżej przedstawiona została struktura środków gminnych, które przeznaczone zostały na pomoc społeczną w latach 2013 – 2016.

Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną

Lata	2013	% budżetu Gminy	2014	% budżetu Gminy	2015	% budżetu Gminy	2016	% budżetu Gminy
Środki na pomoc społeczną	1.126.936	6,48	1.143.139	6,45	1.199.316	6,62	1.285.780	7,03

V.5. Wskaźnik deprivacji lokalnej w gminie Zduny.

W gminie Zduny wskaźnik deprivacji lokalnej nie jest wysoki, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest niska w porównaniu do innych regionów. Takie dane oznaczają relatywnie niewielką skalę i natężenie problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Warto zauważyć, że skala natężenia problemów społecznych uległa w ostatnich latach wyraźnemu zmniejszeniu.

Rysunek 9. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2013 – 2015. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)**

	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	599	635	628	518	508
liczba mieszkańców	7 344	7 427	7 427	7 454	7 452
Wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w1 / w2 x 1000	81,56	85,50	84,56	69,49	68,17
Dynamika (%)	X	105	99	82	98

VI. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Zduny.

Jednym z głównych założeń niniejszej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 - 2022* było przedstawienie szeregu problemów związanych ze sferą socjalną społeczności lokalnej gminy Zduny, a także wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Określenie i zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny było możliwe poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców gminy. Narzędziem badawczym służącym do określenia celów był kwestionariusz ankiety, za pomocą którego przeprowadzono badanie wśród mieszkańców. W badaniach wzięło udział łącznie 200 mieszkańców gminy Zduny. Poniżej przedstawiono wyniki badania, które dotyczyły problemów społecznych występujących w gminie Zduny. Badanie zostało przeprowadzone telefonicznie przez przeszkolonych ankieterów w sierpniu 2017 roku. Dodatkowo kwestionariusz ankiety został zamieszczony na stronie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zdunach, który umożliwił mieszkańcom gminy Zduny wypełnienie ankiety w wersji elektronicznej. Kwestionariusz ankiety poprzez swoją konstrukcję umożliwiał dokonanie analizy zarówno o charakterze ilościowym, jak i jakościowym. Ankieta zawierała zarówno pytania o charakterze zamkniętym jak i otwartym. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej. W opracowaniu zaprezentowano wyniki badań pod kątem ogólnych tendencji i średnich występujących w całej badanej zbiorowości. Porównywane i dokładniej analizowane były wyniki uzyskane w podgrupach badanych o największym i najmniejszym nasileniu danej zmiennej niezależnej, a także pojawiające się tendencje (malejące lub rosnące) w wewnętrznej strukturze odpowiedzi. Opisane zostały także podgrupy badanych o największym i najmniejszym procencie odpowiedzi na dane pytanie. Kwestionariusz ankiety składał się z zasadniczych dwóch części zawierających; ogólną charakterystykę stopnia i dotkliwości problemów społecznych oraz szczegółową analizę wskazanych problemów. Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły diagnozowania problemów społecznych w szerokim spektrum i różnego rodzaju. Odpowiedzi uzyskane w badaniu ankietowym wstępnie diagnozują problemy społeczne występujące w gminie Zduny i jednocześnie są punktem wyjścia w formułowaniu zaleceń mających zmienić ten stan rzeczy.

Charakterystyka badanej próby.

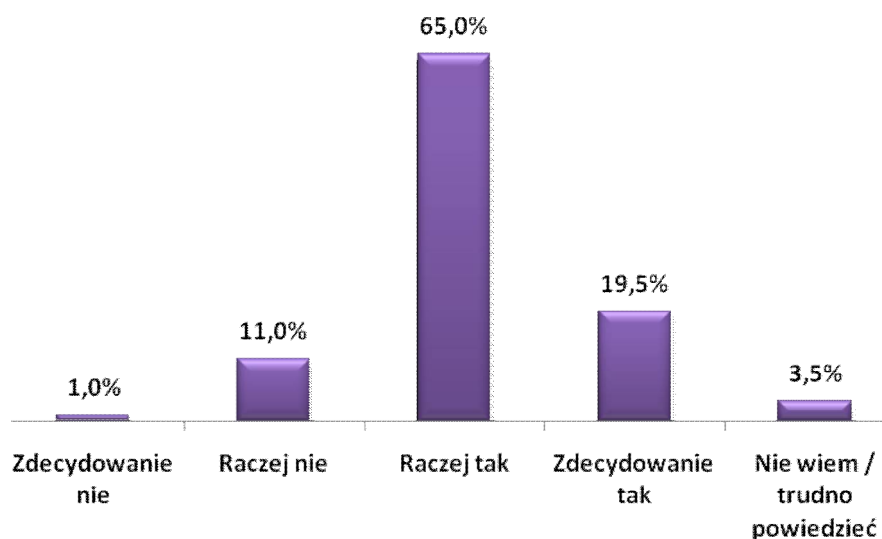
W badaniach uczestniczyło 1,0% kobiet i 49,0% mężczyzn. Największy odsetek badanych stanowili mieszkańcy gminy Zduny w wieku od 26 do 40 lat – 36,5%, w wieku od 41 do 59 lat – 27,0%, w wieku od 18 do 25 lat – 16,5% oraz w wieku od 60 do 70 lat – 12,5%. Wśród badanych największą grupę stanowiły osoby pracujące – 66,7%. Znaczny odsetek osób biorących udział w badaniu – 17,1% to emeryci lub renciści. Część badanych to osoby uczące się – 10,3%.

Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)

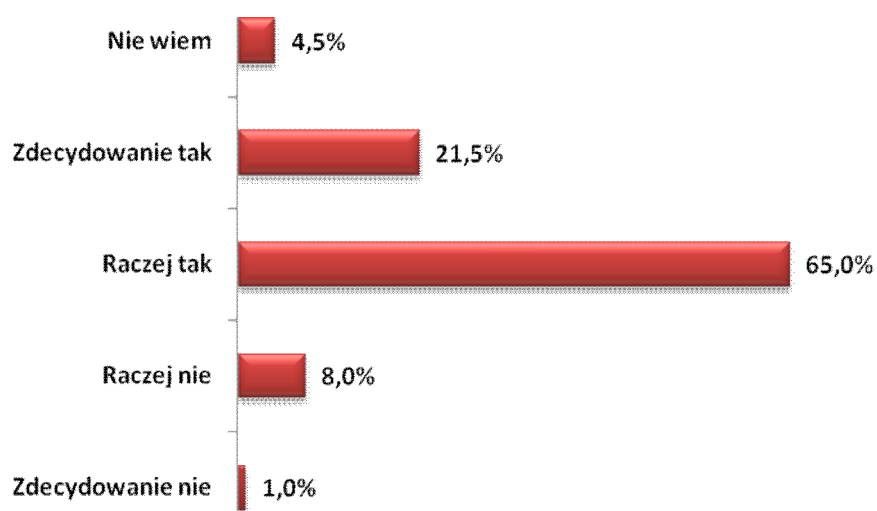
Płeć		
	Ilość	Procent
Kobieta	102	51,0%
Mężczyzna	98	49,0%
Wiek		
18 – 25 lat	33	16,5%
26 – 40 lat	73	36,5%
41 – 59 lat	54	27,0%
60 – 70 lat	25	12,5%
Powyżej 70 lat	15	7,5%
Grupa społeczno – zawodowa		
Emeryt / rencista	35	17,1%
Osoba bezrobotna	8	3,9%
Osoba pracująca	136	66,7%
Uczeń / student	21	10,3%

Ocena warunków życia w gminie Zduny.

Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące warunków życia w gminie Zduny oraz jakości życia i mieszkania w gminie. Badani mieszkańcy pozytywnie oceniają warunki życia w gminie. Według danych zdecydowana większość respondentów – łącznie aż 84,5% jest zadowolonych z warunków życia w gminie Zduny, w tym 65,0% jest raczej zadowolonych, natomiast 19,5% jest zdecydowanie zadowolonych. Zgodnie z przedstawionymi danymi niż co dziesiąta badana osoba – łącznie 12,0% badanych mieszkańców nie jest zadowolona z warunków życia w gminie Zduny. Odpowiedzi nie wiem / trudno powiedzieć wskazało 3,5% badanych.

Rysunek 10. Czy jest Pani/Pan zadowolony(a) z warunków życia w gminie Zduny? (N=200, w%)

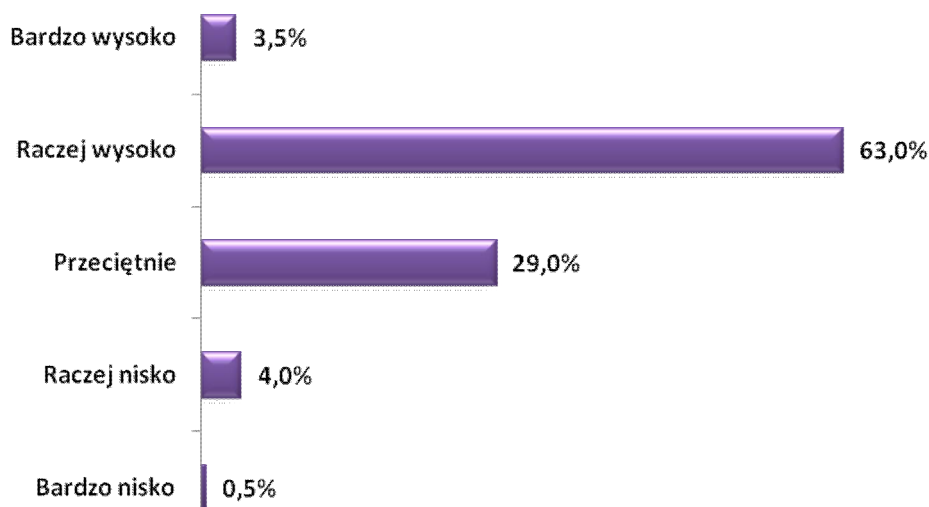
Jakość życia w gminie Zduny została oceniona przez mieszkańców wysoko lub bardzo wysoko. Większość badanych – łącznie 87,5% uważa, że gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia, w tym 65,0% ankietowanych wskazało odpowiedź „raczej tak”, natomiast 21,5% „zdecydowanie tak”. Odpowiedź „nie wiem / trudno powiedzieć” wskazało 4,5% ankietowanych mieszkańców gminy Zduny. Należy zwrócić uwagę, iż zaledwie 9,0% badanych mieszkańców uważa, że gmina Zduny nie jest dobrym miejscem do życia. Dane potwierdzają bardzo pozytywną percepcję warunków życia na obszarze gminy Zduny.

Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%)

Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców, jakości środowiska naturalnego, dostępności i jakości transportu zbiorowego, dostępu do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakości i dostępności do opieki zdrowotnej.

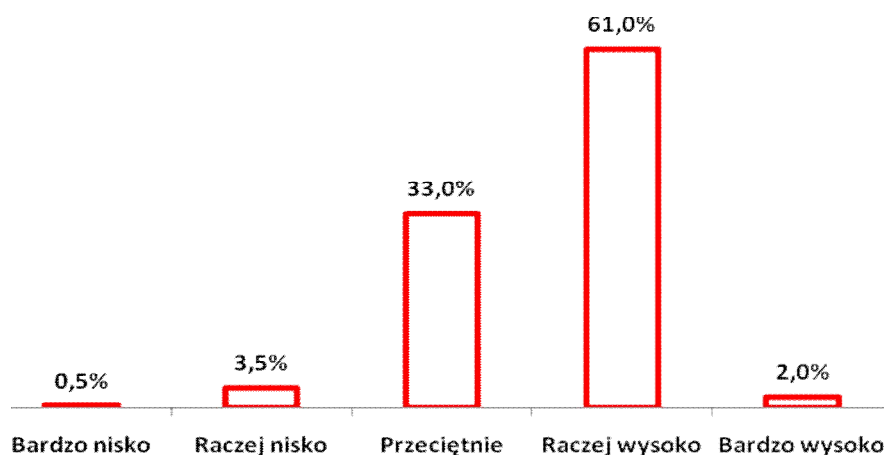
Poza ogólną oceną warunków i jakością życia w Gminie Zduny uczestnicy badania dokonali także oceny takich aspektów związanych z mieszkaniem na terenie Gminy jak: poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jakość środowiska naturalnego, dostępność i jakość transportu zbiorowego, dostęp do terenów zielonych, rekreacyjnych oraz jakość i dostępność do opieki zdrowotnej. Ocena poczucia bezpieczeństwa podlegała ocenie badanych według oceny od bardzo nisko do bardzo wysoko. Zgodnie z przedstawionymi danymi zdecydowana większość mieszkańców gminy Zduny wysoko ocenia poczucie bezpieczeństwa w gminie. Wysokie lub bardzo wysokie poczucie bezpieczeństwa odczuwa łącznie 66,5% uczestników badania. Warto zaznaczyć, że zaledwie 4,5% respondentów ocenia gminę Zduny nisko lub bardzo nisko pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. Przeciętną ocenę wskazało 29,0% respondentów.

Rysunek 13. Ocena warunków życia w gminie Zduny pod względem bezpieczeństwa mieszkańców. (N=200, w%)

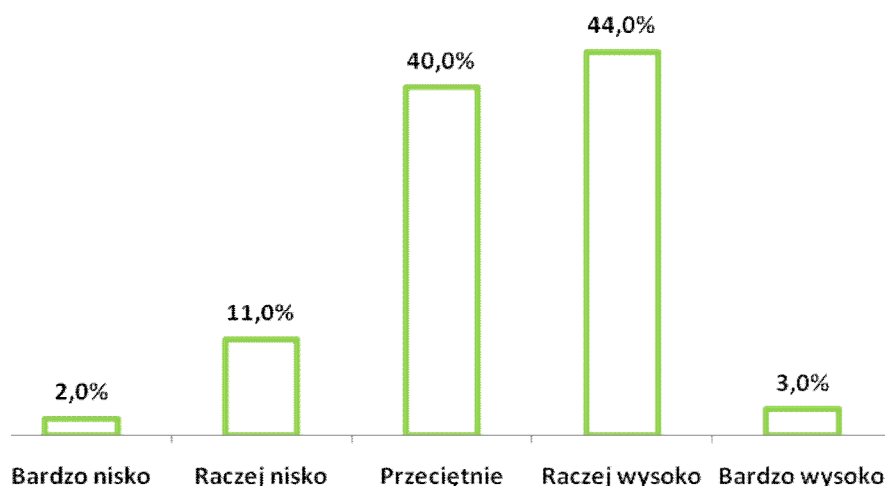
Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko ocenili Gminę pod względem jakości środowiska naturalnego. Według danych łącznie ponad połowa uczestników badania – 63,0% ocenia stan środowiska przyrodniczego w Gminie Zduny wysoko lub bardzo wysoko. Takie dane oznaczają, że walory przyrodnicze regionu są wysoko oceniane przez mieszkańców. Znaczny odsetek badanych respondentów – 33,0% przeciętnie oceniło ten aspekt warunków życia w Gminie. Negatywne opinie na temat jakości środowiska naturalnego w Gminie Zduny wskazało łącznie tylko 4,0% badanych respondentów.

Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%)

Dostępność i jakość transportu zbiorowego w Gminie Zduny oceniona została względnie dobrze. Największy odsetek badanych respondentów łącznie – 47,0% wskazało pozytywne oceny dotyczące dostępności i jakości transportu zbiorowego. Znaczna część ankietowanych mieszkańców Gminy Zduny – 40,0% przeciętnie oceniło analizowany aspekt związany z warunkami życia na terenie Gminy. Negatywnie możliwości poruszania się w obrębie Gminy Zduny za pomocą komunikacji zbiorowej oceniło łącznie 13,0% respondentów.

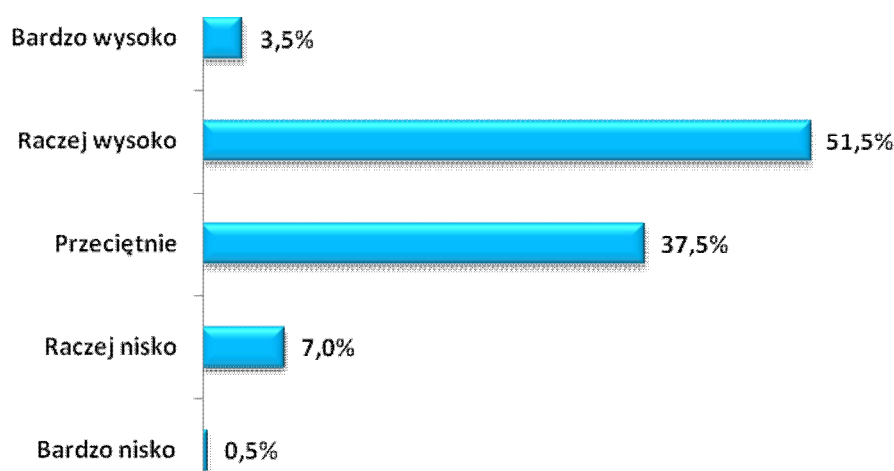
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%)

Badani mieszkańcy Gminy Zduny wysoko oceniają możliwość korzystania z terenów zielonych i rekreacyjnych na terenie Gminy Zduny. Według pozyskanych danych ponad połowa badanych łącznie 55,0% respondentów wysoko lub bardzo wysoko ocenia obecność w Gminie Zduny terenów zielonych i rekreacyjnych. Takie dane potwierdzają wcześniejsze wysokie oceny dotyczące jakości środowiska naturalnego, które powiązane jest z bliską

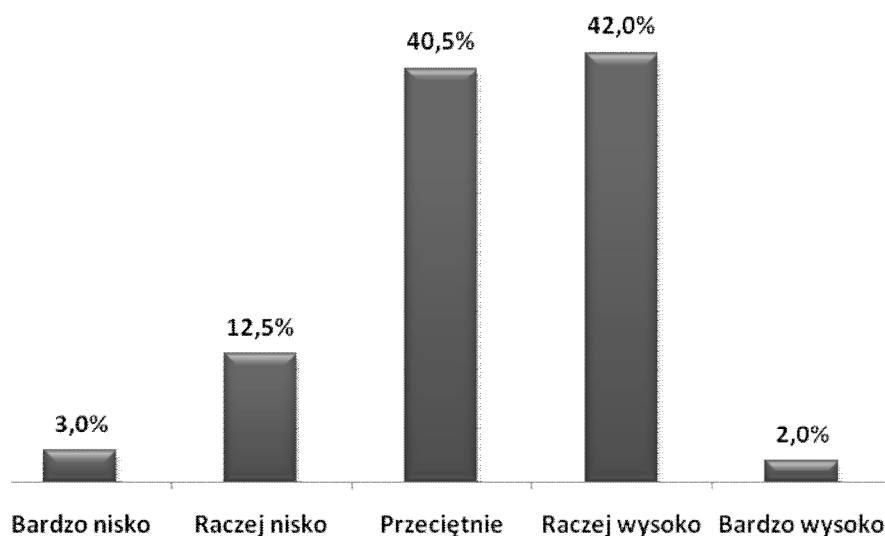
dostępnością do terenów zielonych i rekreacyjnych, z których mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Gminy Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 37,5% badanych. Negatywnie warunki życia w Gminie z punktu widzenia dostępności do terenów rekreacyjnych i terenów zielonych oceniło łącznie 7,5% badanych.

Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%)

Spośród wszystkich ocenianych aspektów związanych z warunkami życia w Gminie Zduny badani mieszkańcy najniżej ocenili jakość i dostępność do powszechnej opieki zdrowotnej. Zgodnie z prezentowanymi danymi większy odsetek ankietowanych łącznie – 44,0% wysoko oceniło dostępność do lekarzy w Gminie Zduny. Przeciętną ocenę wskazało 40,5% respondentów. Nisko lub bardzo nisko ocenia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej na terenie Gminy Zduny oceniło 15,5% badanych.

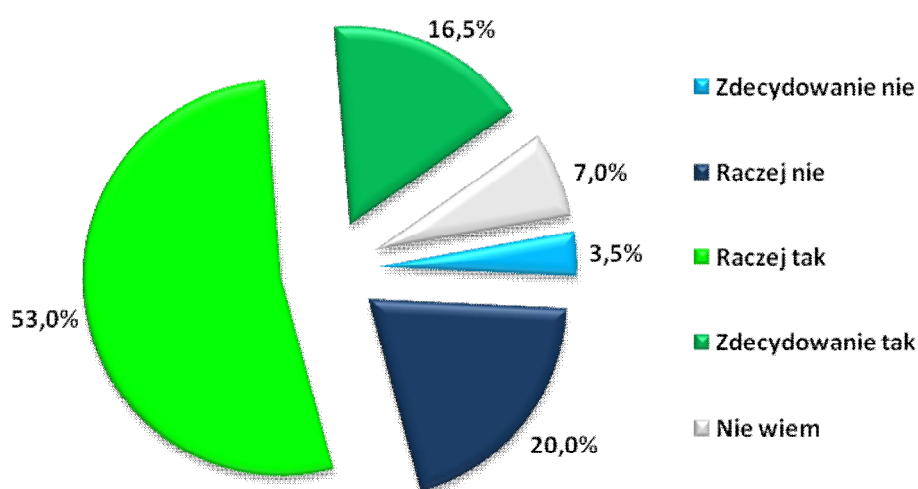
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%)

Stopień partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

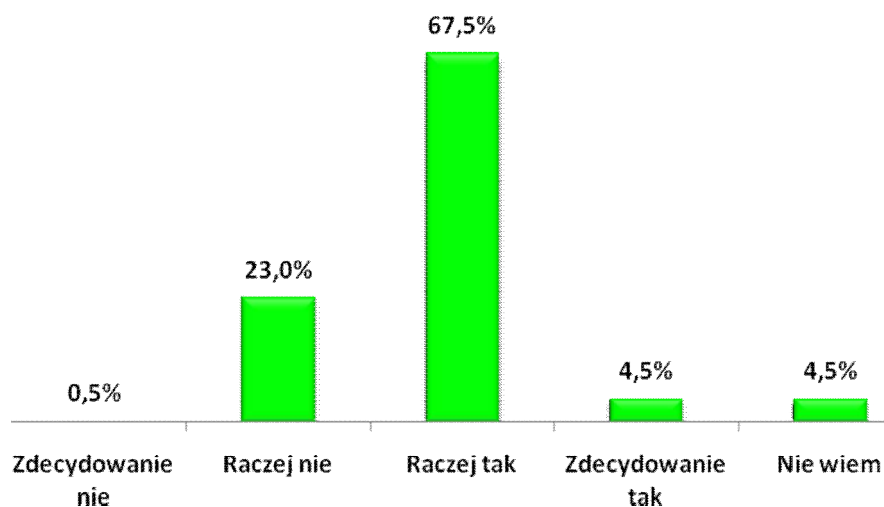
Mieszkańcy Gminy Zduny interesują się tym co dzieje się na terenie Gminy. Według pozyskanych danych większość ankietowanych biorących udział w badaniu – 69,5% wskazało pozytywne oceny potwierdzające zainteresowanie sprawami lokalnymi. Część badanych mieszkańców – 23,5% nie interesuje się wydarzeniami lokalnymi. Brak zdania w tym temacie wskazało 7,0% ankietowanych. Wyniki potwierdzają dużą aktywność mieszkańców i zainteresowanie wydarzeniami, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny.

Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)

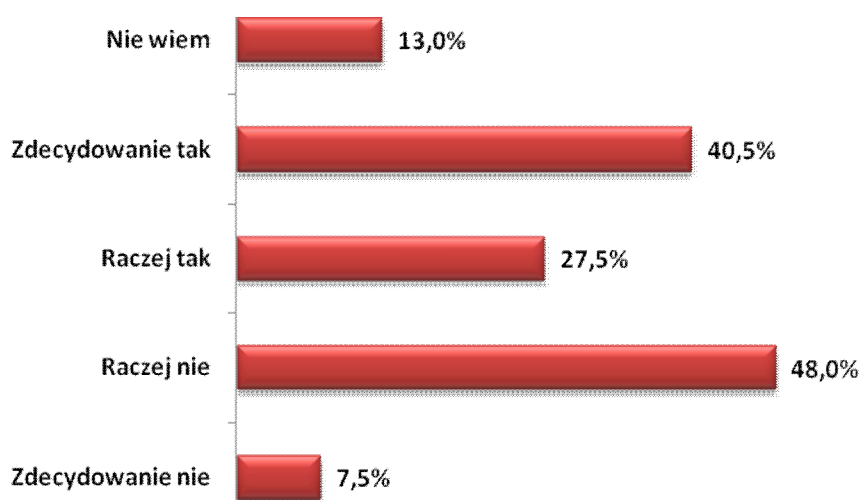
Władze Gminy zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny w odpowiedni sposób przekazują informacje o działaniach, które są podejmowane przez administrację samorządową. Większość uczestników badania – łącznie 72,0% czuje się dobrze poinformowana o działaniach i projektach inicjowanych przez władze Gminy Zduny. Deficyt w zakresie wiedzy o podejmowanych działaniach przez władze lokalne wskazało łącznie 23,5% respondentów. Pomimo znacznego odsetka pozytywnych odpowiedzi, które świadczą o odpowiednim informowaniu o wszelkich działaniach, które mają miejsce na terenie Gminy Zduny, należy zwrócić uwagę, iż część mieszkańców zgłasza uwagi o braku takich informacji. W przypadku podejmowania wszelkich działań przez władze lokalne należy uwzględnić różne kanały komunikacji z mieszkańcami uwzględniające ich znaczne zróżnicowanie ze względu na wiek czy też miejsce zamieszkania.

Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%)

Niewątpliwym problemem, który został zdiagnozowany podczas badania jest brak lub znikoma możliwość wpływu mieszkańców Gminy Zduny na działania podejmowane przez władze lokalne. Taką opinię wyraziło łącznie 55,5% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Prezentowane dane oznaczają, że mieszkańcy nie mają poczucia wpływu i inspirowania określonych działań, które realizowane byłyby przez władze lokalne. W związku z powyższym zasadne wydaje się wprowadzenie działań, które umożliwią mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na podejmowane decyzje przez władze lokalne oraz skuteczny system konsultowania decyzji z mieszkańcami Gminy Zduny.

Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%)

Uczestników badania zapytano także, które obszary powinny być priorytetowo realizowane przez władze lokalne. Poniższe wskazania stanowią przesłankę do realizacji określonych programów. Analizując rozkład udzielonych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim realizacji zadań związanych ze sportem rekreacją, kulturą fizyczną oraz turystyką – 47,0% wskazań oraz organizacją zajęć pozalekcyjnych dla dzieci – 45,5% wskazań. Znaczny odsetek badanych mieszkańców Gminy Zduny 33,5%, uważa, że priorytetem powinien być także rozwój świetlic w mieście i gminie. Kolejnym obszarem wymagającym wsparcia przez władze lokalne jest rozwój gospodarczy i pozyskiwanie zewnętrznych środków wpływających na wzrost koniunktury gospodarczej w gminie – 31,5% oraz rozbudowa lub przebudowa istniejącej infrastruktury drogowej lub budowa całkowicie nowej infrastruktury – 30,5%. Wymienione dziedziny wymagają szczególnego wsparcia oraz ujęcia ich w planach strategicznych Gminy Zduny. Pozostałe istotne obszary wymieniane licznie przez ankietowanych to: oświata i opieka przedszkolna – 29,0%, pomoc społeczna i mieszkalnictwo komunalne – 27,5%, ochrona terenów zielonych i rekreacyjnych – 26,0% oraz ochrona i profilaktyka zdrowia w Gminie Zduny – 24,5%. Pozostałe dziedziny wymagające wsparcia władz lokalnych przedstawiono na poniższym wykresie. Warto zauważyć, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka priorytetowych obszarów wymagających interwencji władz lokalnych, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

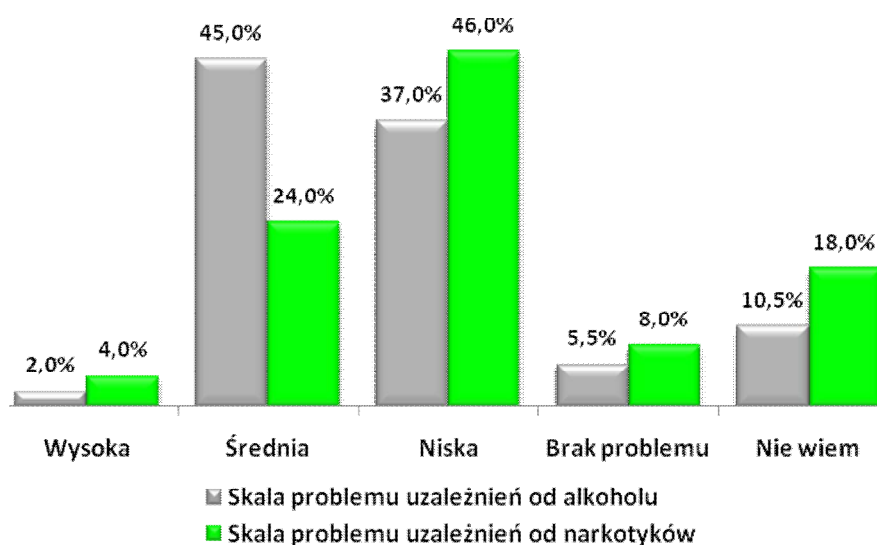
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%)

Problem uzależnień na terenie Gminy Zduny.

Zdaniem większej grupy badanych respondentów na terenie Gminy Zduny skala problemu uzależnień od alkoholu jest większa niż skala uzależnień od narkotyków. Według danych 45,0% respondentów uważa, że skala problemu uzależnień od alkoholu jest średnia, natomiast 2,0% badanych uważa że skala jest wysoka. Część badanych – 37,0% uważa, że skala problemu uzależnienia od alkoholu na terenie gminy Zduny jest niska. Brak problemu wskazało 5,5% badanych, natomiast 10,% wymieniło odpowiedź nie wiem. W przypadku uzależnień od narkotyków ocenę niską wskazało – 46,0% badanych. Zdaniem 24,0% badanych skala uzależnień od narkotyków jest przeciętna – średnia. Wysoko skalę problemu oceniło 4,0% badanych, natomiast brak problemu wymieniło – 8,0% ankietowanych. Brak wiedzy w tym temacie wskazało 18,0% badanych mieszkańców Gminy Zduny. Reasumując zdaniem badanych problem uzależnień w Gminie Zduny występuje, ale jego skala nie jest ponadnormatywna.

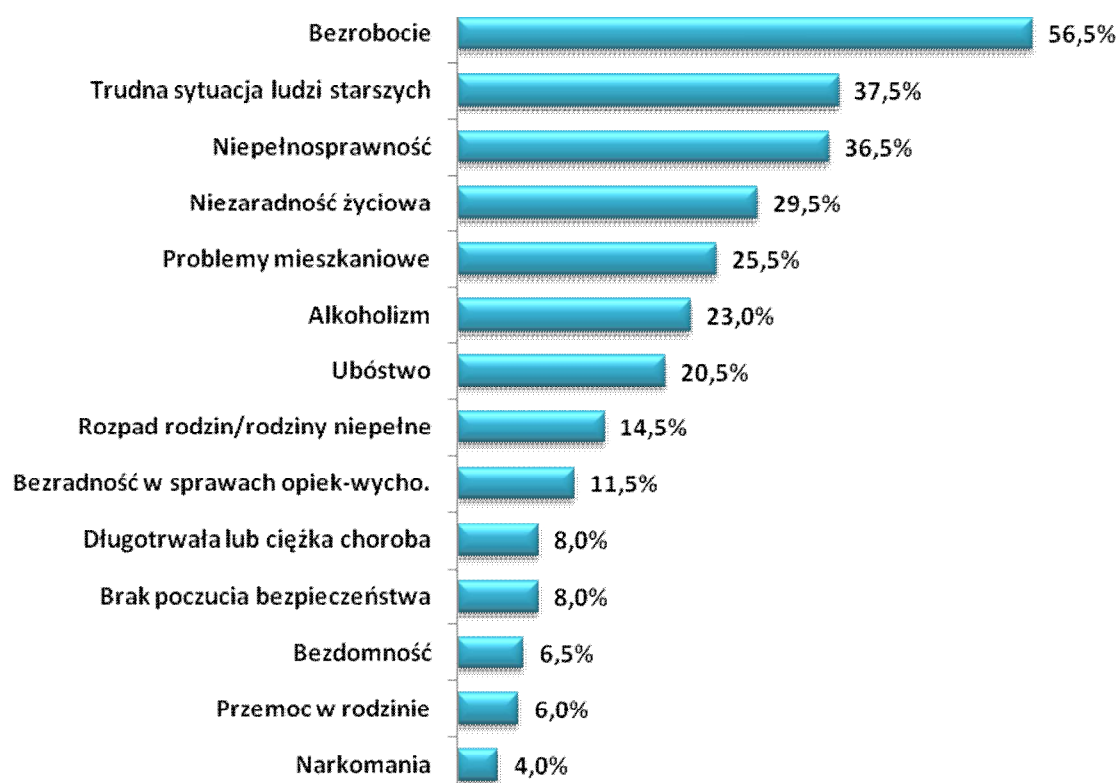
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).

Problemy społeczne występujące na terenie gminy Zduny.

Jednym z kluczowych elementów diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zduny było określenie występowania poszczególnych zjawisk w obrębie gminy. Respondentom uczestniczącym w badaniu przedstawiono listę 14 problemów społecznych, które mogą występować na terenie gminy Zduny. Każdy z respondentów mógł wskazać maksymalnie trzy najważniejsze problemy społeczne, które ich zdaniem występują na terenie gminy. Ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi suma prezentowanych problemów społecznych nie jest równa 100%. Zgodnie z prezentowanymi danymi zdecydowanie najważniejszym problemem społecznym zdaniem niemal połowy badanych mieszkańców gminy Zduny jest problem bezrobocia. Ten problem wskazało 56,5% badanych. Bezrobocie jest problemem, który występuje na terenie gminy i któremu badani przypisali wysoką rangę. Bezrobocie jest to problem, który jest katalizatorem wielu innych problemów społecznych. Ważnymi problemami wskazanymi przez badanych mieszkańców Gminy Zduny jest trudna sytuacja ludzi starszych – 37,5% oraz niepełnosprawność – 36,5%. Bardzo ważnym problemem, który wskazało 29,5% badanych jest niezaradność życiowa niektórych mieszkańców gminy Zduny. Kolejny równie ważny problem, który zdaniem badanych występuje na terenie gminy Zduny to także deficyt mieszkań i problem mieszkaniowe mieszkańców gminy Zduny. Taki problem wskazało – 25,5% badanych. Problem alkoholizmu wskazało – 23,0% badanych, natomiast ubóstwo wymieniło 20,5% respondentów. Warto zwrócić uwagę, iż zdaniem osób badanych istotnymi problemami społecznymi, które występują na terenie gminy Zduny są również: rozpad rodzin / rodziny niepełne – 14,5% oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11,5%. Pozostałe problemy występujące zdaniem badanych mieszkańców Zduny na terenie gminy przedstawiono na poniższym wykresie. Każda z badanych osób mogła wskazać kilka problemów dlatego suma przedstawionych odpowiedzi jest większa 100%.

Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy rodzin z dziećmi w Gminie Zduny

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze problemy, z którymi borykają się rodziny z dziećmi mieszkające na terenie Gminy Zduny. Każda z badanych osób mogła wskazać maksymalnie trzy dominujące problemy, stąd też suma udzielonych odpowiedzi jest większa niż 100%. Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Zduny dominujące problemy dotyczące rodziny z dziećmi to przede wszystkim: brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe – 59,5% wskazań oraz brak lub ograniczona możliwość korzystania z placówek zapewniających opiekę dzieciom do lat 3 i przedszkolnej – 58,0%. Deficyt instytucjonalnych formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy Zduny jest problemem, który utrudnia aktywizację zawodową jednego z rodziców i uniemożliwia zapewnienie równowagi pomiędzy życiem rodzinnym i zawodowym. Istotnym problemem jest także niewystarczająca oferta organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy Zduny. Analizowany problem wskazało 42,0% badanych. Ważnym problemem jest również ograniczony dostęp rodziców do poradnictwa specjalistycznego – 38,5%. Pozostałe trudności, które spotykają rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi ze względu na możliwość wskazania kilku problemów nie jest równa 100%.

Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób niepełnosprawnych w gminie Zduny

Kolejna ważna kwestia, która została analizowana podczas badania mieszkańców dotyczyła problemów, które spotykają osoby niepełnosprawne w gminie Zduny. Zdaniem mieszkańców gminy Zduny najważniejszy problem, który dotyka osoby niepełnosprawne to przede wszystkim: ograniczony dostęp do rehabilitacji usprawniającej – 48,5% wskazań. Równie istotne problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny to także: trudności w podjęciu odpowiedniego zatrudnienia – 45,5%, bariery architektoniczne w miejscach publicznych – 42,0%, brak akceptacji w środowisku lokalnym – 38,0%. Wymienione problemy wskazał największy odsetek respondentów, pozostałe przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi, dlatego suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy osób starszych w gminie Zduny

Osoby starsze – seniorzy mieszkający na terenie gminy Zduny, zdaniem uczestników badania spotykają się z wieloma problemami i trudnościami w codzienny funkcjonowaniu. Najważniejsze problemy to przede wszystkim: samotność osób starszych – 58,0% wskazań oraz niskie dochody – ubóstwo osób starszych – 54,5% opinii. Istotnymi barierami utrudniającymi pełną partycypację seniorów w życiu społecznym jest także: brak wsparcia ze strony rodziny – 34,0% oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów – 33,5%. Kolejnym problemem powiązaniem z ograniczonym dostępem do usług medycznych jest utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Problem ten wymieniło 32,0% ankietowanych. Istotnym problemem dotyczącym osób starszych mieszkających w gminie Zduny jest niepełnosprawność oraz schorzenia wieku starszego. Taki problem wskazało 31,0% ogółu badanych respondentów. Wszystkie problemy, które zdaniem badanych mieszkańców dotyczą seniorów przedstawiono na umieszczonym poniżej wykresie. Ze względu na możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi suma nie jest równa 100%.

Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Problemy dzieci i młodzieży w gminie Zduny.

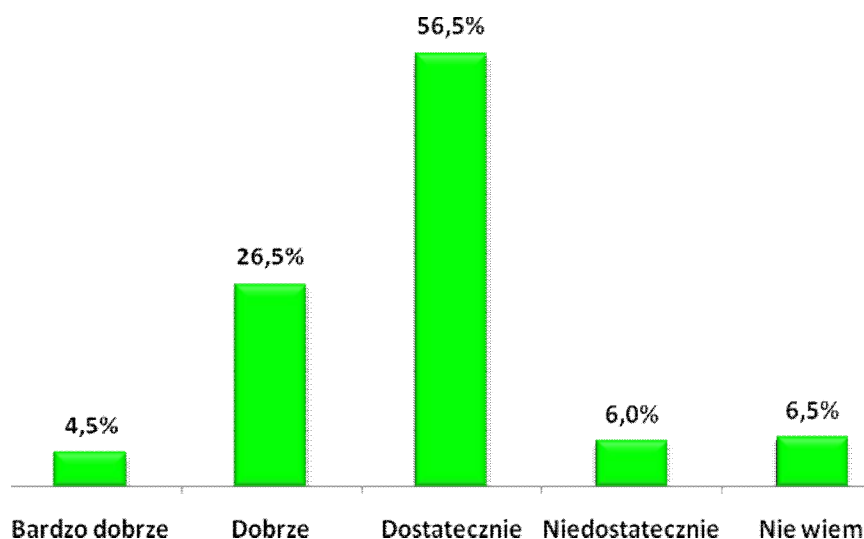
Szczegółowej analizie poddano także negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mieszkańcy najczęściej dostrzegają na terenie gminy Zduny. Zdaniem największego odsetka respondentów – 63,5% głównym problemem społecznym obserwowanym wśród dzieci i młodzieży są uzależnienia (alkohol i papierosy). Ważnym problemem jest także bezproduktywne spędzanie wolnego czasu przez młodzież – 50,5% wskazań. Mieszkańcy gminy Zduny uważają, że problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży generowane są także przez zaniedbania wychowawcze – 47,5%, brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego – 41,0% oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów 38,5%. Pozostałe problemy dzieci i młodzieży zaprezentowano na poniższym wykresie. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych pytań każdy z respondentów mógł wymienić maksymalnie trzy odpowiedzi dlatego suma wszystkich wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)

Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców gminy Zduny.

Respondenci uczestniczący w badaniu dokonali także oceny działań i zaangażowania władz lokalnych i jednostek administracji publicznej w rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy Zduny. Zgodnie z przedstawionymi danymi ankietowani przeciętnie oceniają działania inicjowane i podejmowane przez jednostki administracji publicznej w celu minimalizowania i przeciwdziałania problemom społecznym występującym na terenie gminy Zduny. Przeciętną – dostateczną ocenę wskazał co trzeci uczestnik badania – 56,5% respondentów. Dobrze lub bardzo dobrze działania oceniło łącznie 31,0% respondentów, natomiast niedostateczną ocenę wymieniło 12,5% badanych. Takie wyniki oznaczają relatywnie pozytywną ocenę działań, które podejmowane są w celu niwelowania pojawiających się problemów społecznych i trudności w zakresie integracji społecznej. Jednak odsetek przeciętnych i niedostatecznych ocen powinien stanowić przesłankę do podejmowania kolejnych działań ukierunkowanych na optymalizację działań zmierzających do pełniejszego i adekwatnego działania na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym.

Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%)

Propozycje działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych.

Ostatnim z elementów diagnozy problemów społecznych dokonanej przez mieszkańców gminy Zduny było wskazanie przez badanych mieszkańców działań, które powinien podejmować samorząd lokalny w celu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie. W celu określenia priorytetowych działań uczestnikom badania przedstawiono listę działań, z których badani wskazywali najważniejsze. Zgodnie z przedstawionymi danymi najważniejsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na poprawie dostępności do opieki medycznej, lekarzy specjalistów, rehabilitacji, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych. Takie działania popiera 51,0% respondentów. Taki sam odsetek mieszkańców Gminy Zduny – 51,0% oczekuje działań, które ukierunkowane będą na tworzeniu przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie. Przedstawionych działań oczekuje zdecydowanie największy odsetek badanych respondentów. Jest to jasny i czytelny sygnał dotyczący oczekiwanych potrzeb mieszkańców. Kolejne problemy wskazał znacznie mniejszy odsetek badanych mieszkańców. Inne ważne i oczekiwane działania to: ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy – 37,0% wskazań, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie) – 36,0% wskazań oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych –

mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych – 30,0% wskazań. Mieszkańcy postulowali również konieczność aktywizacji społecznej ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy – 27,0%, utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego – 25,0% oraz uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży) – 23,0%. Mieszkańcy zwrócili uwagę na konieczność poprawy bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych) – 22,0% oraz zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej) – 17,0%. Pozostałe działania uszeregowane według rangi przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%)

	Procent
Poprawa dostępności do opieki medycznej, w tym specjalistycznej, wprowadzenie gminnych profilaktycznych programów zdrowotnych	51,0%
Tworzenie przyjaznych warunków na terenie gminy dla działalności organizacji pozarządowych zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinie	51,0%
Ograniczanie bezrobocia poprzez działania wspierające tworzenie miejsc pracy	37,0%
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych patologiom społecznym, przestępczości i ich skutkom (akcje, kampanie)	36,0%
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych – mieszkania chronione, zniesienie barier architektonicznych	30,0%
Aktywizacja społeczna ludzi starszych – np. organizacja Dziennego Domu Pomocy	27,0%
Utworzenie klubu integracji społecznej – jako elementu eliminowania zjawiska wykluczenia społecznego	25,0%
Uruchamianie lokalnych programów wspierania mieszkańców (np. stypendia dla uzdolnionych dzieci i młodzieży)	23,0%
Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez usprawnienie działania Policji (zwiększenie liczby patroli i/lub monitoring wizyjny miejsc niebezpiecznych)	22,0%
Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	17,0%
Przeciwdziałanie bezdomności – np. uruchomienie noclegowni	16,0%
Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	14,0%
Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych / komunalnych	13,0%

Organizowanie szkoleń/kursów umożliwiających podniesienie/zmianę kwalifikacji zawodowych absolwentów, osób poszukujących pracy pod kątem dostosowania ich do potrzeb rynku pracy	12,0%
Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	11,0%
Rozbudowa bazy turystycznej na terenie gminy (np. ścieżki rowerowe, edukacyjne) i promocja regionu	9,0%
Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia itp.)	6,0%
Działania zmierzające do poprawy estetyki gminy	6,0%
Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	3,0%
Przeciwdziałanie tzw. emigracji zarobkowej	1,0%

VII. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022.

***STRATEGIA** nazywamy zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.*

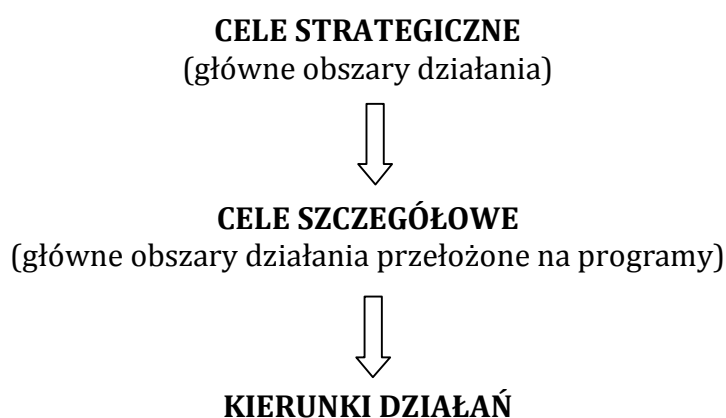
Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny jest wytyczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przezwyciężenia określonych problemów społecznych. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych zastanych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2017 – 2022 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań wspierających osoby i rodziny w procesie odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Przedstawionych w Strategii propozycji cząstkowych działań możliwych do zrealizowania w ramach poszczególnych celów głównych nie należy traktować, jako rejestru zadań do wykonania. Mają one znaczenie inspiracji i wskazań, w jakim kierunku powinno być planowanie operacyjne przy realizacji celów strategicznych. Z tego względu propozycje programów są przedstawione skrótowo, w sposób szkicowy, jako zarys programów, które należy dopiero rozwinąć i nadać formę projektu.

Do wyznaczenia celów strategicznych (głównych obszarów działania), które stanowią najważniejsze problemy społeczne w gminie Zduny wymagające interwencji wykorzystano wiele źródeł. Podstawę do wypracowania celów strategicznych, celów szczegółowych oraz kierunków działań stanowiły zarówno dane statystyczne, między innymi informacje o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Zduny, wyniki badań społecznych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zduny oraz informacje od pracowników jednostek, które będą w późniejszych etapach realizowali przyjętą strategię oraz osób mających na co dzień kontakt z potencjalnymi beneficjentami. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w mieście.

Na podstawie powyższej metodologii tworzenia części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017 – 2022* przyjęte zostały obszary

priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie Gminy powinny być: wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz niepełnosprawność i osoby starsze. Ujęcie w Strategii instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, jako realizatorów poszczególnych zadań określonych w celach strategicznych nie wymagało przeprowadzenia konsultacji. Realizacja zadań została określona w regulaminach i Statutach poszczególnych jednostek.

Plan wdrażania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zduny prezentuje się następująco:

Wdrażanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zduny na lata 2017 - 2022* opierać będzie na realizacji trzech celach strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

II. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny

III. CEL STRATEGICZNY

Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny

I. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodzin i dzieci w gminie Zduny

I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.

Kierunki działań:

- ✓ Zapewnienie możliwie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę w tym osobom i rodzinom planujących urodzenie dziecka.
- ✓ Podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- ✓ Systematyczna praca socjalna z rodziną.
- ✓ Organizacja spotkań i różnych form edukacji w formie „szkoły dla rodziców”.
- ✓ Wsparcie rodziny w rozpoznawaniu talentów i właściwym wyborze ścieżki kształcenia dzieci.
- ✓ Podejmowanie kompleksowych działań wspierających dzieci i rodziny celem odbudowy więzi wewnątrzrodzinnych.
- ✓ Tworzenie grup samopomocowych i wolontariatu dla rodzin niezaradnych, z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych .
- ✓ Promowanie i wzmacnianie pozytywnego wizerunku funkcjonowania rodziny poprzez działania o charakterze promocyjnym, sportowym edukacyjnym i integracyjnym (kampanie społeczne, imprezy, pikniki, eventy, miejskie programy sportowo-rekreacyjne).

I.2. Cel szczegółowy: Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- ✓ Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, zwłaszcza rodzinom zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej.
- ✓ Organizowanie w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych.
- ✓ Realizacja i tworzenie zintegrowanych programów wsparcia dla rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczo - opiekuńczej i socjalnej.
- ✓ Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, w tym terapii i mediacji rodzinnych.
- ✓ Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej.
- ✓ Rozwijanie działań mających na celu wspieranie rodziców w powrocie na rynek pracy, szczególnie samotnie wychowujących dzieci.

II. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego w gminie Zduny.

II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.

Kierunki działań:

- ✓ Zwiększanie dostępności do terapii uzależnień dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym szczególnie od alkoholu poprzez współpracę z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
- ✓ Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze przemocy w rodzinie, w tym poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie w Zdunach i procedurę „Niebieskiej Karty”.

- ✓ Zabezpieczenie niezbędnych środków na pomoc społeczną ukierunkowaną na wsparcie osób i rodzin dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów profilaktyczno- edukacyjno - informacyjnych.
- ✓ Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób stosujących przemoc w rodzinie.
- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem.
- ✓ Organizacja akcji lokalnych lub udział w ogólnokrajowych kampaniach społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalaniu się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez zapewnienie schronienia, pracę socjalną, działania osłonowe, reintegrację społeczną i zawodową.
- ✓ Dążenie do poprawy sytuacji mieszkaniowej, w tym tworzenie mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych lub interwencyjnych.
- ✓ Wzmacnianie kompetencji w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
- ✓ Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł.
- ✓ Prezentowanie i uczenie postaw aktywności i przedsiębiorczości osób i rodzin.
- ✓ Współpraca z organizacjami pozarządowymi i samorządem lokalnym i innymi podmiotami na rzecz ograniczania ubóstwa i bezdomności.
- ✓ Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.
- ✓ Rewitalizacja społeczna mieszkańców gminy Zduny.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Kierunki działań:

- ✓ Bieżące monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Krotoszynie w celu redukcji zjawiska długotrwałego bezrobocia i aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy Zduny.
- ✓ Przygotowanie, realizowanie lub współorganizowanie oraz uczestnictwo w projektach (w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej) przyczyniających się do aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy Zduny.
- ✓ Zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem.
- ✓ Tworzenie nowych i rozwój istniejących podmiotów ekonomii społecznej prowadzących proces reintegracji społecznej i zawodowej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych oraz indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Aktywne włączenie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Zduny do aktywnego wspierania działań zmierzających do ograniczania skutków wykluczenia społecznego.

III. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych i starszych w gminie Zduny.

III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Inicjowanie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
- ✓ Ułatwianie dostępu do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby i rodziny opiekujące się nimi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom lub opiekunom przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Inicjowanie działań w zakresie tworzenia sprzyjających warunków do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej lub Zakładzie Aktywizacji Zawodowej itp.
- ✓ Inicjowanie i realizacja projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo.
- ✓ Stworzenie możliwości korzystania z usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych w tym pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji w tym w środowiskowym domu samopomocy ,
- ✓ Tworzenie warunków do powstawania domów czasowego pobytu min. mieszkań chronionych oraz projektów modernizacji mieszkań i rewitalizacji celem lepszego dostosowania przestrzeni do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Podejmowanie działań przy współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier transportowych.

- ✓ Rewitalizacja przestrzeni użyteczności publicznej celem lepszego dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych.
- ✓ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Kierunki działań:

- ✓ Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.
- ✓ Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym tego wymagających przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach.
- ✓ Zwiększenie możliwości korzystania z usług opiekuńczych przez osoby starsze w miejscu zamieszkania.
- ✓ Podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania jak min. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej.
- ✓ Promowanie i wspieranie wolontariatu, będącego formą integracji społecznej dla osób starszych.
- ✓ Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów w ramach dalszego rozwoju Dziennego Domu Seniora.
- ✓ Podejmowanie współpracy z samorządem gminnym, powiatowym, organizacjami pozarządowymi i kościelnymi działającymi na rzecz osób starszych w celu kreowania polityki senioralnej w gminie Zduny.
- ✓ Podjęcie działań w celu powołania Rady Seniorów przy Radzie Miejskiej Zduny.
- ✓ Podtrzymywanie i rozwój więzi międzypokoleniowej poprzez utworzenie Centrum Aktywności Międzypokoleniowej w Zdunach
- ✓ Podjęcie działań wspierających rodziny w sprawowaniu opieki dziennej nad osobami zależnymi poprzez utworzenie Dziennego Domu Opieki w Zdunach.
- ✓ Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych.

VIII. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny na lata 2017-2022.**i. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE RODZIN I DZIECI W GMINIE ZDUNY****I.1. Cel szczegółowy: Wzmacnianie pozytywnego wizerunku rodziny z dzieckiem poprzez prowadzenie działań wspierających, informacyjnych i promocyjnych.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia.
Specjalistyczne placówki zdrowotne
Placówki oświatowe
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba rodzin objętych wsparciem.
- ✓ Liczba osób uczestniczących w programie.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba przygotowanych materiałów promocyjno – edukacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.
- ✓ Liczba imprez, festynów.
- ✓ Liczba grup samopomocowych.
- ✓ Liczba wolontariuszy.

I.2. Stwarzanie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewyciężenia sytuacji kryzysowych przez rodziny oraz poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Koordinator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Sądy rodzinne
Kuratorzy sądowi
Placówki oświatowe
Poradnie psychologiczno – pedagogiczne
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- ✓ Liczba zawartych kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba rodzin wspierających.
- ✓ Liczba rodzin klientów MGOPS współpracująca z rodzinami wspierającymi.
- ✓ Liczba programów.
- ✓ Liczba udzielonych porad medycznych, psychologicznych, prawnych, socjalnych i rodzinnych.
- ✓ Liczba warsztatów.

II. CEL STRATEGICZNY: PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO W GMINIE ZDUNY.**II.1. Cel szczegółowy: Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart
- ✓ Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą - Grup Roboczych.
- ✓ Liczba interwencji w związku z przemocą.
- ✓ Liczba osób korzystających z terapii.
- ✓ Liczba podmiotów udzielających wsparcia.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba osób, którym udzielono pomocy.
- ✓ Wysokość środków.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń.
- ✓ Liczba spotkań.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba opracowanych materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba zorganizowanych warsztatów i konferencji, kampanii.

II.2. Cel szczegółowy: Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanu ubóstwa gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w
Zdunach
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie
Organizacje pozarządowe
Urząd Miejski Zduny
Ośrodki Zdrowia
Organizacje pozarządowe
Policja

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba osób bezdomnych.
- ✓ Liczba wizyt u osób bezdomnych.
- ✓ Liczba udzielonych noclegów osobom bezdomnym.
- ✓ Liczba stworzonych programów.
- ✓ Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych.
- ✓ Liczba warsztatów, liczba spotkań, liczba analiz.

II.3. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowy Urząd Pracy w Krotoszynie,
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe

Źródła finansowania:

Budżet Gminy
Budżet Powiatu
Budżet Państwa
Środki zewnętrzne
Fundusze UE

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba zrealizowanych programów.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu.
- ✓ Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały z form wsparcia.
- ✓ Liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu.
- ✓ Liczba osób bezrobotnych objętych pomocą finansową MGOPS.
- ✓ Liczba kontraktów socjalnych.
- ✓ Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego.
- ✓ Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
- ✓ Liczba wspólnych działań i inicjatyw.

III. CEL STRATEGICZNY: WSPIERANIE I AKTYWIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH W GMINIE ZDUNY.**III.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie Zduny.**

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba akcji społecznych.
- ✓ Liczba materiałów edukacyjno – informacyjnych.
- ✓ Liczba podjętych inicjatyw.
- ✓ Liczba udzielonych porad.
- ✓ Liczba usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami.
- ✓ Liczba usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Liczba asystentów osoby niepełnosprawnej.
- ✓ Liczba stworzonych form integracji i wsparcia.
- ✓ Liczba mieszkań chronionych.
- ✓ Liczba zlikwidowanych barier transportowych.
- ✓ Liczba dokonanych ułatwień dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni miejskiej.

III.2. Cel szczegółowy: Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w gminie Zduny.

Koordynator:
MGOPS w Zdunach

Realizatorzy
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Urząd Miejski Zduny
Organizacje pozarządowe
Ośrodki zdrowia

Źródła finansowania:

Budżet Gminy.
Budżet Powiatu.
Budżet Państwa.
Środki zewnętrzne.
Fundusze UE.

Czas realizacji:
Praca ciągła 2017-2022.

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ✓ Liczba seniorów korzystających z pomocy MGOPS w Zdunach.
- ✓ Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych.
- ✓ Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.
- ✓ Liczba podejmowanych inicjatyw i działań.
- ✓ Liczba wolontariuszy.
- ✓ Liczba materiałów informacyjnych.
- ✓ Liczba placówek dziennego wsparcia promujących zdrowy i aktywny styl życia wśród osób starszych.
- ✓ Liczba spotkań integracyjno-towarzyskich.
- ✓ Liczba zajęć i warsztatów w Dziennym Domu Seniora.
- ✓ Liczba organizacji współpracujących.
- ✓ Liczba szkoleń.
- ✓ Liczba warsztatów.

VIII.1. Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zduny planowane jest poprzez okresową ocenę stopnia osiągnięcia określonych kierunków priorytetowych i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Za wykonywanie zbiorczych sprawozdań, gromadzenie i upowszechnianie zbiorczych danych z zakresu monitorowania stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiedzialny będzie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach. Zadaniem Ośrodka będzie nadzór nad wdrażaniem Strategii, koordynowanie działań związanych z realizacją Strategii oraz opracowywanie i zgłaszanie propozycji zmian, które należy wprowadzić w Strategii. Monitorowanie realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych planowane jest poprzez coroczne składanie przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zdunach sprawozdania z realizacji zadań wynikających z obowiązującej Strategii w dokumencie jakim jest ocena zasobów pomocy społecznej.

VIII. 2. Źródła finansowania.

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zduny na lata 2017-2022 będą: budżet Państwa, budżet gminy Zduny, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła.

Spis wykresów:

Rysunek 1. Gmina Zduny w obrębie powiatu krotoszyńskiego. (źródło: www.zduny.pl/miasto-gmina/charakterystyka.html).....	11
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Zduny w latach 2007 – 2015 r. (opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Zdunach).....	12
Rysunek 3. Przyrost naturalny w Gminie Zduny w latach 2006 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	13
Rysunek 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Zduny w latach 2006-2016. (Opracowanie własne na podstawie danych GUS).....	14
Rysunek 5. Czy gmina Zduny jest dobrym miejscem do życia? (N=200, w%).....	62
Rysunek 6. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości środowiska naturalnego. (N=200, w%).....	64
Rysunek 7. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności i jakości transportu zbiorowego (N=200, w%).....	64
Rysunek 8. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem dostępności terenów zielonych, rekreacyjnych (N=200, w%).....	65
Rysunek 9. Ocena warunków życia w Gminie Zduny pod względem jakości i dostępności do opieki zdrowotnej (N=200, w%).....	65
Rysunek 10. Czy interesuje się Pan/Pani tym co dzieje się na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%)...	66
Rysunek 11. Czy czuje się Pan/Pani dobrze poinformowany/poinformowana o działaniach podejmowanych i realizowanych przez władze Gminy/miasta? (N=200, w%).....	67
Rysunek 12. Czy Pani/Pana zdaniem mieszkańcy gminy/miasta mają duży wpływ na decyzje podejmowane przez władze lokalne? (N=200, w%).....	67
Rysunek 13. Które dziedziny Pana/Pani zdaniem powinny być szczególnie wspierane i priorytetowo realizowane przez władze lokalne. (N=200, w%).....	68
Rysunek 14. Jaka jest skala problemu uzależnień od alkoholu i narkotyków na terenie Gminy Zduny? (N=200, w%).....	69
Rysunek 15. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	71
Rysunek 16. Problemy społeczne dotyczące rodziny z dziećmi na terenie Gminy Zduny. (N=200, w%).....	72
Rysunek 17. Problemy społeczne dotyczące osób niepełnosprawnych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	73
Rysunek 18. Problemy społeczne dotyczące osób starszych na terenie gminy Zduny. (N=200, w%)	74
Rysunek 19. Problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży na terenie gminy Zduny. (N=200, w%).....	75
Rysunek 20. Ocena stopnia zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców Gminy Zduny. (N=200, w%).....	76

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie liczby kobiet i mężczyzn w gminie Zduny. (źródło: Urząd Miejski w Zdunach) .	12
Tabela 2. Ludność Gminy Zduny oraz powiatu krotoszyńskiego według kategorii na koniec 2016 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	13
Tabela 3. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Zduny w latach 2010 – 2016. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 4. Saldo migracji zagranicznych w gminie Zduny w latach 2010 – 2014. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	15
Tabela 5. Przestępstwa popełnione w Gminie w 2016 roku	32
Tabela 6. Branże i liczba podmiotów w gminie Zduny na dzień 30.12.2016r. (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS)	35
Tabela 7. Procedura Niebieska Karta w 2016 roku w Gminie Zduny.	39
Tabela 8. Przyczyny kwalifikujące się do świadczeń z pomocy społecznej w latach 2014 – 2016. Liczba rodzin. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny).....	51
Tabela 9. Wydatki MGOPS Zduny w latach 2015-2016	58
Tabela 10. Wielkość środków gminnych przeznaczonych na pomoc społeczną	59
Tabela 11. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w latach 2012– 2016. (opracowanie na podstawie danych MGOPS Zduny)	60
Tabela 12. Charakterystyka badanej próby – płeć, wiek oraz grupa społeczno zawodowa respondentów. (N=200, w%)	62
Tabela 13. Jakie działania powinien podjąć samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Zduny. (N=200, w%).....	78